UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Sacrosanctis ecclesijs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96119

Visual Library

linis.in iij.q.princip.vbi dicit.ꝙ ſtatuta in dubio debent intelligi
de his que ſunt ⁊ reſpiciunt territorium ſtatuentis.alleg.l.fi.de iu
riſd.omnium iudi.l.cum vnus.§.is qui.de bon.authen.iud.poſſ.vi
de Bar.in tra.repreſalia.in iiij.queſtio.prime queſtionis princip.
Bald.in l.j.
* ALEX. ¶Extendat ſuum effectum.Uide Jo. Cald.in queſt.in-
cip.ſuppoſito.⁊ dicebant Jaco.Butr.⁊ Bal.in auth.item nulla.ſ.
ti.j.ꝙ bannitus Bononie poſſit teſtari ⁊ contrahere mutine:vide
Bal.⁊ Jmo.in l.ſeruo legato.§.fi.de leg.j.⁊ que habentur in l.qui
vltimo.per Bar.ff.de penis.
g ALEX. ¶Serua pene.Adde l.quidam ſunt ff.de penis.⁊ quid
hic dicit de dānato ad mortē,ꝙ non pōt contrahere,nec teſtari,
vide qđ no.Bal.poſt Bar.in l.j.ſ.tit.j.⁊ Bart.in re.l.qui vlti.⁊ qđ
ibi dixi.ff.de pe.⁊ quod dixi poſt Barto.in l.j.ff.de bo.dam.Et qđ
ſi decedat tempus ad appellandum per Jmol.in l.qui a latroni-
bus.de teſtamen.
h POMA. ¶Publicata.Uide Cepo.in conſi.xvij.⁊ do.Anton.de
But.conſi.lix.⁊ lxij.⁊ Jmo.conſi.xxxvj.⁊ Oldr.conſi.xvij.⁊ omni-
no ad hec Ang.Are.in trac.maleficiorum.in glo.⁊ eius bona pu-
blicamus.in ij.q.⁊ ibi addita.
i ALEX. ¶Reputetur fiſcus.quelibet ciuitas habet fiſcū.Adde
Barto.in l.item veniunt.ff.de petitio.heredi.⁊ in l.j.C.de here.vel
actio.vendi.
k ALEX. ¶Impoſitionem.adde ꝙ Bal.in l.mercatores ſ.de cō-
mer.⁊ mer.ponderat tex.ibi ꝙ Imperator poterit publicare bona
mobilia ſita extra territorium,q꞉ dicuntur reſpicere territorium.
⁊ de queſtiōe Bar.hic adde Bal.⁊ Jmo.in l.ſed ſi plures.§.a ſub-
ſtituto.ff.de vul.⁊ pup.Ex hoc pōt ampliari conſtitutio apoſtoli-
ca,que dictat bona damnatorū debere diuidi in tres partes,qua-
rum vna ſit domini temporalis,alia officialium inquirentium,ter-
tia in officij ſubſidium,habes immobilia Ferrarie fuit Florenti-
nus ⁊ per inquiſitionem florentie damnatur.vide per diſputatio-
nem Joan.Cal.que incipit preſuppoſito quod conſtitutio ⁊c.per
Pet.de Anch.in repe.c.poſtulaſti.de foro compe.
l ALEX. ¶Publicare bona.Quomodo ciuitas hodie dicatur ha
bere fiſcū ⁊ poſſit publicare bona ſequitur hoc Bal.in l.j.ſ.de he-
re.vel actio.ven.
m POMA. ¶Eis conceſſo.Uide ibi Alex.conſi.cxj.in iiij.volu.⁊ in
conſi.vj.maxime.in fi.vol.j.⁊ Ro.conſi.lix.in v.dub.Panor.cōſi.vj.
in primo dub.vol.ij.⁊ cōſ.xvij.ſecūdo dub.eo.vo.Fel.in c.que in ec-
cleſiarum.de conſtit.⁊ in c.cum a nobis.in ver.tertio not.de teſtib.
⁊ Barb.conſi.xj.vol.j.⁊ Ancha.in c.canonum ſtatuta.de conſtit.⁊
Aret.conſ.x.vbi pulchram queſtionem ponit circa hanc materiā.
n P. PAV. P. ¶In queſtione precedenti.vide Jmol.in l.ex facto.
la grande.ff.de vulg.⁊ pupil.vbi etiam ponit quomodo,⁊ pro qua
parte ligentur creditores condemnati,ſi forte plura bona habet
vnus fiſcus,quam alius. Et quid ſi non venirent in confiſcatione,
niſi bona vnius territorij, vide late Areti.in trac.malefi.in verb.⁊
eius bona publicamus.⁊ Auguſti.ibi in additioni.Uide Alexan.
conſi.xxxj.j.vol.Aret.conſi.x.vbi ponunt quid de actio.late Barb.
circa opinionem Bar.hic conſi.lxx.vol.iiij.
o ALEX. ¶Marchia anconitana.Et in hac q.adde quod no.per
Dy.Ray.⁊ Bald.Ang.⁊ Jmo.in l.ſi pluribus.in fi.de leg.j.
p ALEX. Territoria regni. Et quando contingit,quod bona alte-
rius loci non publicentur, an damnatus liberetur a debitis pro
parte.item an creditores agent contra fiſcum Peruſinum ſi con-
demnatus ibi habet bona publicata, an vero contra fiſcū Floren-
tinum,vbi etiam condēnatus habebat bona publicata vide Bal.
in l.ij.j.ad l.Jul.de vi.⁊ latius p Jmo.in l.ex facto.la j.de here.inſti.
q ALEX. ¶Extenditur.Pet.de Ancha.in c.canonum ſtatuta.in
verſic.poſtremo.circa iſta tenet contrarium, quando ordo proce-
dendi non eſſet de iure communi.per Cle.paſtoralis.de re iudic.vt
quia vigore ſtatuti contumax habeatur pro confeſſo.

a De ſacroſanctis eccleſiis.[a] Rubr. V.

¶Gloſſ.continuat rubricam iſtam,ideo dic vt in ea habes ⁊c.

LEX I.

1 ¶Collegio clericorum poteſt relinqui.
2 Relictum collegio non vitiatur.
3 Relicta ad pias cauſas quādo valeant,⁊ debeātur ex teſtamento
defectiuo,⁊ ibi de remedio vt legata ad pias cās conſeruent nu.4.
4 Stilus ꝙ ſit circa ordinē,⁊ arbitriū circa diſpoſitionē.⁊ in rep.n.3.
5 Relictis ad pias cauſas,an requiratur ſolemnitas.

b HAbeat vnuſquiſque. [b]Collegio religioſo-
rum ſeu eccleſiaſticorum poteſt relinqui, h.d. Primo
ponit dictum. Secundo remouet vnam dubitationē,
alias obiectionem propter fauorem eius cui relinquitur. Tertio
ponit rationem propter fauorem relinquentis.Secunda ibi.⁊ non
ſint caſſa. Tertia ibi.nihil enim eſt. ¶In tex.ibi.debeant.idem.ex-
pediat.vel proprie.debeat. ſcilicet a Principe.ſeu ab ipſa iuſtitia.
1 ¶Nota ergo quod quis poteſt relinquere † collegio clericorum.
2 ¶Secundo no.quod relictum collegio † non vitiatur tanquā re-
lictum incerte perſone.vt videbitis in l.id quod pauperibus.ſ.ti.j.
¶Modo aduerte oppo.de l.is cui bonis.ff.de teſta.⁊ ſ.qui teſta.
fa.poſ.l.furioſum.⁊ l.pe.So.dicit gloſſ.ꝙ hic dicitur. habeat vnuſ-
c quiſq꞉.ſcilicet habilis,[c] ad teſtandum.⁊ ſic non obſtant contraria.
Generalitas ergo legis recipit limitationem.de habilitate habes
in l.vt gradatim.§.ſi lege.de mu.⁊ ho.dicitur ibi,ꝙ poſſint eſſe cer-
ti homines de cōſilio.ſcilicet habiles. ¶Secundo opp.⁊ videt ꝙ
ante hanc legē poterat relinqui collegio. vt l.omnibus ciuitatib9.
ff.ad Treb.⁊ l.ſi heres.§.vicis.de leg.j. glo.hic videt fateri contra-
rium.Tu dic clarius,verū eſt, ꝙ poterat relinqui collegio appro-
d bato, ſed tēpore quo fuit facta iſ.a lex.erat dubium,[d] an collegiū
clericorū eſſet approbatū vel non.Nam tēpore horū Imperatorū
erant cōtra eccleſiam magne perſecutiones.ideo fuit facta hec lex
vt tolleretur iſtud dubiū.Item opp.de l.hac cōſultiſſima.§.j.de te-
ſta.⁊ l.iubemus.eo.tit.vbi teſtamēta non facta ſolēniter irritantur.
So.Dicit gl.ꝙ relictū eccleſie valet,nec poteſt irritari ea ratione,
quia eccleſie relictū:ſed ſi eſt in illa voluntate alius defectus, tunc
illa diſpoſitio irritaretur.⁊ alleg.gl.multas leges, que ponūtur de
3 teſtibus circa vltimas volūtates.⁊ vide gl.tuam quā not. ¶†Ad-
uerte, quādoq꞉ teſtamēta deficiūt propter defectū teſtiū, tūc dicit
gl.ꝙ non valēt etiā in relictis ad pias cauſas. De iure vero cano-
nico ſufficiūt duo teſtes,vt extra de teſt.c.relatū.⁊ iſtud ſeruat ho-
die. ¶Quādoq꞉ teſtamentū deficit cauſa preteritionis.vel exhe-
redationis,⁊ tūc gl.iſta tenet ꝙ etiā non valēt relicta ad pias cau-
ſas,niſi ſint illa relicta que cōfirmant per aut.ex cauſa.ſ.de lib.pre.
⁊ hoc verū per l.ſi quis ad declinandam.circa princ.ſ.tit.j.⁊ ibi no.
Quādoq꞉ teſtamentū deficit,q꞉ non eſt ſecuta hereditatis aditio,
tunc etiā videt ꝙ relicta ad pias cauſas nō valeāt ſecūdū genera-
litatem iſtius tituli.⁊ qđ innuit tex.in l.generaliter.ſ.eo.tit.Spe.in
t.de inſtr.edi.§.nūc aliqua.ver.ſed pone ꝙ ex eo.ponit de hac opi.
nec ſe firmat.videt tamē magis inclinare,ꝙ licet nō adeatur here-
ditas legata ad pias cauſas valeant.qđ tamen non probat aliqua
4 bona lege vel aliqua bona ratione. †Ego cū alias de facto haberē
ſuper hoc videre, dixi de iure tale reperiri remediū. qđ alicui adij-
e ciantur[e] bona teſtatorū,legatorū ad pias cauſas cōſeruandorum
gratia.ſecundū formā illius tit. Inſti.de eo cui li.cau.bona addi.§.
liber.cū ſua gl.⁊ ſ.de manu.teſta.l.fi.ff.de fideic.lib.l.iiij.Idē in pro-
poſito hui9 legis:ſed ſi hereditas eſſet omiſſa ex teſtamēto,⁊ agni-
ta ab inteſtato,nō eſſet dubiū ꝙ deberent legata.per illū ti.ſi quis
omiſ.cau.teſta.ſ.⁊ ff.⁊ hoc puto verū. ¶Opp.ad l.iſtā ſ.de iude.l.j.
⁊ de hered.inſtit.l.collegiū. Gl.dicit,ꝙ hic loquitur in collegijs li-
citis.ibi loquitur in illicitis,⁊ dicit verū. ¶Querit hic gl.de dua-
bus queſtionibus.Primo quid eſt dictū ſtilus.gl.exponit qđ dicit
ſtilus,intelligo de teſtamēto in ſcriptis, qđ dicit arbitriū.intelligo
ſine ſcriptis. Mihi videtur, ꝙ hic velit aliud dicere, ⁊ dico ꝙ hic
5 appellatur † ſtilus circa ordinē, arbitriū reſpicit ſubſtantiā diſpo-
ſitionis.quaſi dicat, poſſit diſponere eo modo quo vult, ⁊ illud ꝙ
vult, habeat liberū ſtilum circa ordinē,liberū arbitriū circa diſpo-
ſitionē,⁊ poſſit relinquere illud ꝙ vult,⁊ eo ordine quo vult.⁊ vide
tex.qui hoc videtur innuere. ¶Et per hoc diſputando poſſemus
6 dicere,qđ in relictis †ad pias cauſas nulla requiratur iuris ſolen-
nitas,nec ex parte perſone relinquentis, nec ex parte ordinis, nec
ex virtute ſeu veritate ſubſtātie ipſius diſpoſitionis.per iſta verba
hic poſita.ꝙ probo. datū eſt priuilegiū militibus. ꝙ poſſint libere
teſtari quomodo velint,vt ſ.de teſta.mil.l.j.illa verba important ꝙ
etiā ſi eſt alias inhabilis inhabilitate ciuili,⁊ etiā ſi ceſſet ſolēnitas
teſtiū,⁊ etiā ſi pretereatur filius, ꝙ talia teſtamenta valeāt,vt pa-
tet per omnes leges,que ſunt in illo titulo de teſta.mili.ergo ita in
propoſito,hic datur libertas, ꝙ liber ſit ſtilus, ⁊ licitū arbitriū re-
linquendi qđ vult,ergo omnes ille ſolēnitates iuris videntur eua-
cuate. ¶Contra hoc videtur ſ.eod.l.generaliter.vbi dicit,ꝙ teſta-
mentum ſit alia iuris ratione irritū. Reſpōdeo,verū eſt, ꝙ ille de-
fectus qui vitiaret teſtamentū militare, haberet vitiare illā diſpo-
ſitionem,⁊ illo modo intelligo ibi. ¶Contra hoc facit ſ.eod.aut.ſi
qua mulier,dico ꝙ per illam auth.non eſt huic generalitati in ali-
quo derogatū,quia legitima liberorum non debet minui ſicut nec
per teſtamentū militare minui debet hodie , vt videbitis in l.cum
lege Leonis.ſ.tit.j.dicam in auth.ex cauſa,⁊ dixi alio anno in l.j.ſi
f quis a pa.fue.ma.licet diſputādo iſta opi.poſſit ſuſtineri,[f] tamen
minime ſunt mutanda, que interpretationem certam ſemper ha-
buerunt,vt ff.de leg.l.minime.ideo teneatis opi.glo.quam dixi ſ.
que communiter tenetur.

ADDITIONES.

¶Pro concordia aduerte,quod teſtamentum non ſolenne,⁊ ma-
xime ratione numeri teſtiū,an obſeruetur in pijs cauſis.glo.quam
ſequitur

ſequitur Bart.in hac l.j.tenet quod non in lect.Bal.tamen ꝛ doc. in l.j.ff.de leg.j.allegant ipſum fuiſſe contrariũ ſecundum do.Alex. de Jmol.in hac l.j.in repet.Tu dic quod plures accõmodari poſſent ſolutiones,vt patet ex dictis Bar.in d.proxima ſeq.repe.Tamen vnico verbo cõſtrigendo veritatem dic,quod Bart.loquitur in hac lect.attenta diſpoſitione iuris ciuilis:in repe.vero proxime ſeq.cõcludenter ſaltem,licet videatur arguere ad partes,loquitur attenta diſpoſitione iuris canonici, cui in hoc eſt ſtandum,vt ipſe probat in dict.ſeq.repet.ſi videantur eius dicta,in vltimis verbis. Adde ad ſpecialitatem Ludouic.de Roma.in repet.auth.ſimiliter.C.ad leg.Falci.in ſpeciali xviij.circa vltimas voluntates.ſcias tamen quod queſtio de qua hic, ſtat ſola, quando ratione numeri teſtium teſtamentum improbatur.

a ALEX. ¶Loſcus.De ſancro ſanctis eccleſijs. Dicit do.Phili. Decius remiſſiue in l.j.C.vnde vir ꝛ vxor.quod leges omnes. que habentur in hoc tit.ꝛ in tit.ſeq.ſunt ſublate de iure cano.quod no. quia mihi non videntur ita indiſtincte vera.

P.PAV.P. ¶Adde circa iſtam materiam quod de iure iſto C. omnes eccleſie erant ſubiecte Imperatori, ſiue de iure, ſiue de facto, ꝛ circa illas leges condebat ſicut hodie Papa, Bald. Sal. Paul.de Caſtr.Ful.in l.iubemus nulla.j.eod.titu.ꝛ Uide Angel. conſil.xxix.ꝛ vide practicam Papie.in forma libelli, in actio.confeſſo.in verſi.plena.ꝛ Bald.in c.j.§.ſi clericus.de pac.tenen.

b P.PAV.P. ¶Habeat vnuſquiſq;. Circa materiam huius le.no. quod quando ſuſtinetur inſtitutio principalis ad pias cauſas,ſuſtinentur etiam legata ad nõ pias cauſas in ea relicta.Uide Alex. conſ.xlj.circa med.Item no.quod ſi eſſet inſtitutus laicus,ꝛ eſſent facta legata in teſtamento minus ſolenni,non ſuſtinentur talia legata.Alex.conſi.cccxx.ꝛ conſi.ccclij.Uide ad Bar.in fi.huius le.j. Nunquid autem teſtamentum factum in terris eccleſie cum quatuor teſtibus ſine parochiano valeat,vide Alex.conſil.cclxxxiij.ꝛ de predictis omnibus cõſil.dxciij.ꝛ de eo quod dicit eſt ſtatu.vide Jaſ.in l.hanc conſultiſſima.in prin.C.de teſt.Item quod diſpoſitio facta fauore libertatis dicatur facta ſecundum pias cauſas,Alex. conſil.ccccxliij. Item in materia,quando dicantur relicta ad pias cauſas,Alex.conſi.dcxiij.ꝛ conſi.lxix.Item quod relicta pro dote ꝛ filie ꝛ pauperi dicantur ad pias cauſas,vide Jo.de Ana.cõſi.lij. Nunquid autem valeat teſtamentum ad pias cauſas ſine heredis inſtitutione,ꝛ an teſtamentum debeat eſſe factum coram duobus teſtibus,an vero ſufficiat probare per duos teſtes, video d.Fran. conſi.lxiij.ꝛ quod dicatur relictum pie cauſe,nõ ſolum illud quod relinquitur directo,ſed illud quod per indirectũ relinquitur,puta ſi relinquatur alteri, vt poſtea reſtituat pie cauſe, vide do.Franc. cõſi.lxvij.Item no.quod illa dicitur pia cauſa,per quam releuetur anima vel animatum corpus, vide do.Franc.conſi.lxvij.in princi. Item quid ſi fiat diuiſe,vide Mateſila.nota.clxxxij.Nunquid autem legatum factum pro pictura ſanctorum dicatur ad pias cauſas,vide Bart.ꝛ Alex.in l.lineam margaritarum.ff.ad l.Fal.Nunquid autem hoſpitale dicatur pia cauſa,ꝛ an ꝛ quãdo preſumatur edificatum de voluntate epiſcopi,vide Cepol.cautel.ccxxxj.Nunquid autem in teſt.ad pias cauſas requiratur rogitus teſtium,vide Ro.conſi.xxxvj.Pau.de Caſt.conſi.ccj.ad fi. Item quod ſtatuta ꝛ generales diſpoſitiones trahãtur ad pias cauſas,vide Paul. conſi.lxviij.ad fin. Quid autem ſi teſtator inter viuos dicit ſe velle inſtituere talem pium locũ,vide Pau.de Caſt.conſi.clxxxix. Item an filiuſfamilias poſſit teſtari ad pias cauſas. Item an valeat teſtamentum ad pias cauſas, in quo filius ſit preteritus,licet ei aliquid ſit legatum, vide Barb.in repe.l.cum acutiſſimi.C.de fideic. Itẽ an teſt.inter liberos dicatur ad pias cauſas,ꝛ quomodo,vide ad Bar.in l.hac conſultiſſima.§.ex imperfecto.C.de teſta.Item an ſit magis fauendum teſtamento ad pias cauſas,quam teſtamento inter liberos,vide omnino que habes ad Bar.in l.ſi quis ad declinandum.C.de epiſcop.ꝛ cleric.Item quod quando relinquitur ad pias cauſas pro anima, vel pro exoneratione conſcientie, quod tunc conſeruentur,etiam poſthumo ignor.preterito,ꝛ quod etiam tacita pupillaris excludat matrẽ, vide que habes ad Bar.in aut. ex cauſa.C.de lib.prete.Item quod non poſſit reuocari quando in teſtamento aſſerit teſtator ſe abſtuliſſe vel aſportaſſe vſuras vel aliquid indebite, vide ad Bart.in l.ſi quis decedens.§.codicillis. de leg.iij. Barb.in repet.l.cum acutiſſimi.C.de fideic.ꝛ ſcripſi in d. §.codicillis. Item circa iſtam materiã pie cauſe, an ſit bonum argumentũ de ea ad libertatẽ,ꝛ contra.ꝛ que earũ ſit fauorabilior,in l.ſi vnus C.de teſt. Itẽ quid ſi inſtituat̃ pia cauſa corã duobus teſtibus ꝛ fiant legata laicis perſonis, quid fiet de talibus legatis,ꝛ an accreſcant eccleſie ꝛ quãdo,vide Jaſ.in l.hac cõſultiſſima.§.ex imperfecto.C.de teſt. Item ꝙ valeat inſtitutio vel legatũ ad pias cauſas corã teſtibus,etiã ſi extaret ſtatutũ laicorũ,ꝙ nõ valeat teſtamentum,niſi per ſcripturã probaret̃,vide Jo.de Ana.conſi.lvij. Itẽ an pupillus doli capax poſſit teſtari ad pias cauſas,ꝛ quid de mente capto,vel prodigo,vide Barb.in c.ij.de teſt.An pro relicto ad pias cauſas poſſit agi coram iudice eccleſiaſtico cõtra heredẽ laicũ,vide Barb.in c.relatũ.extra de teſt.poſt princ.Itẽ an de iure ciuili ſit neceſſaria ſolẽnitas teſtamentorũ in relictis ad pias cauſas. Itẽ an mulier poſſit eſſe teſtis. Itẽ an requirat̃ rogitus teſtiũ in relictis ipſis,ꝛ que dicant̃ relicta ad pias cauſas. Et de hoc vltimo vide Jaſ.hic prope fi.ꝛ Barb.in c.tua nobis.extra de teſt.vbi ꝙ ſi relinquitur alicui pro ſubſidio ſtudij dicatur ad pias cauſas, ſecus ſi relinquitur pro ſtudio legali. An autẽ relictũ pro dote vel pro alimẽtis dicat̃ pium,vel ad pias cauſas,ꝛ quomodo,vide Jaſ. in l.cum ijs.§.ſi mulier.ff.de cõdi.indeb. An autẽ relictũ omne pro anima factũ dicat̃ ad pias cauſas,Bart.Bal.Jmo.poſt alios in l. ſi quis Titio.poſt gl.ff.de leg.ij.ꝙ ſic.ꝛ aliter nõ dicitur proprie ad pias cauſas,licet eſſet piũ.Uide Deci.cõſi.lxxij.Itẽ ꝙ executio legatorũ ad pias cauſas pertinet tam ad iudicẽ eccleſiaſticũ,quã ad ſecularem,vide Barb.conſi.xlij.vol.iiij.in ij.dub.Item ꝙ exiſtẽs in extremis poſſit teſtari ad pias cauſas.maxime tẽpore peſtis, vide Barb.conſi.lxxxvij.vol.iiij.ꝛ cũ duobus teſtibus, ꝛ vna ſit femina.

c ALEX. ¶Habilis.Contrariũ tenet Bar.in l.j.in repe.poſt prin.ꝛ vide j.ea.l.in fi.ſed Bar.tamẽ idẽ tenet quod hic.in l.j.§.nunciatio. de ope.no.nunc.ꝛ an verbũ quilibet, recipiat reſtrictionẽ de habilitate,vide quod dixi poſt Bar.in d.l.ij.de verb.oblig.in margine.

d ALEX. ¶Erat du. Et no.pro his que dixit Bar.in l.j.§.nuncia. de oper.no.nunc.

e ALEX. ¶Adijciantur.Idem tenet Bart.in l.eam quam.j.de fideicommiſ.licet contrarium tenuit Bart.in repe.in iiij.ꝛ v.queſtio. ſed videtur tenendum id quod tenet hic Bart.quod hic communiter impugnat. ꝛ nota, quia talis ſucceſſio videtur anomala, vt no.gloſ.ꝛ ibi Bald.in l.ex teſtamento.C.de manu.teſt.ꝛ de hoc herede anomalo. Uide Bal.in l.hac edictali.de ſecun.nup.ꝛ in l.pro hereditarijs.de here.actio.in l.eam quam.C.de fideicommiſ.

f ALEX. ¶Suſtineri. Uidelicet quod hec lex recipiat reſtrictionem de inhabilitate,contrarium tenet Bart.in repeti.idem quod hic tenet Bart.in l.j.§.nunciatio.de operis no.nuncia.

REPETITIO L.I.

1 ☞ Generalitas recipit limitationem de habilitate.
2 Collegio illicito, non poteſt relinqui,ſed bene cuilibet de collegio.
3 Judeo particulariter poteſt relinqui.
5 Lex debet intelligi ſecundum propriam ſignificationem ꝛ extenditur,vt euitetur fraus,abſurditas,ꝛ contrarietas,ꝛ debet per diuiſionem adiuuari.
6 Uerba priuilegij debent intelligi in eum caſum in quo ius aliter diſponit,ꝛ num.12.ꝛ num.54.
10 Religio eſt maximum preceptum,de iure diuino ꝛ humano.
11 Inhabilis ad teſtandum teſtatur ad pias cauſas,ꝛ num.15.
13 Uerbũ vniuerſale quãdo additur verbo futuri tẽporis continenti extenſionẽ actus iam cõceſſi,non recipit limitationẽ de habilitate.
14 Signum geminatum omnia comprehendit.
16 Furioſus ꝛ mente captus,non poſſunt relinquere ad pias cauſas.
17 Diſpoſitio huius legis tollit inhabilitatem inductam de iure ciuili ſolum.
18 Pupillus ad pias cauſas non teſtatur,nec obligatur voto.nu.19
20 Filiuſfamilias,ſeruus,vel monachus,poſſunt teſtari ad pias cauſas.nume.23.24.ꝛ 25.
21 Priuilegium debet intelligi conceſſum,ſine alicuius iniuria.
26 Damnatus ad mortem nõ teſtatur ad pias cauſas, niſi cauſa cognita,fuerit ſibi reſeruatum.num.27.
28 Dubius de ſtatu ſuo,poteſt teſtari ad pias cauſas.
29 Infamis quibuſdam caſibus poteſt teſtari in piam cauſam.
30 Uſurarius teſtatur ad piam cauſam,preſtita cautione.
35 Eleemoſynam facere diuiti quando ſit laudabile.
36 Relictũ pro male ablatis incertis,dicitur relictũ ad pias cauſas.
40 Diſpoſitio huius legis an habeat locum in eo qui eſt in actu moriendi ciuiliter.
41 Teſtamentum ad pias cauſas conditum.per conſtitutum in articulo mortis,ſi euaſit periculum,an irritetur.
42 Teſtamentum conditum a ſano, ſi ſubito is moriatur, an gaudeat priuileg.huius legis.
43 Inſtitutio heredis facta in teſtamento condito iuxta diſpoſitionem huius legis,huius legis beneficio ſuſtinetur.
44 Subſtitutio pupillaris,vel exẽplaris,ſuſtentatur beneficio huius legis,quando eſt facta in teſtamento,iuxta ſuam formam condito.
45 Heres non conficiens inuentarium, in foro conſcientie non tenetur vltra vires hereditarias.
46 Eccleſia vel pauperes ſi inſtituãtur, non tenentur vltra vires hereditarias.
47 Sacerdos inſtitutus heres ratione affinit.vel amicitie tenetur in ſolidum.
52 Arbitrio boni viri debet intelligi diſpoſitio teſtatoris ad pias cauſas ſuper quantitate facta.

54 Teſtatoꝛ ad pias cauſas,non poteſt minuere legitimam debitam filijs.⁊ nume.55.nec patri,nec patrono,⁊ nume.56.nec Falcidiam, nec Trebellianicam,⁊ nume.57.Nec quartam que debetur ex bonis curialium.num.58.
59 Relictum ad pias cauſas non valet, quando eſt pꝛeteritus poſthumus ignoꝛanter.
60 Legata facta ad pias cauſas in teſtamēto,in quo ſcienter eſt pꝛeteritus,vel exheredatus filius valent.⁊ idem de fideicommiſſo.
61 Teſtamentum,eius qui filio nihil relinquit.non valet.num.62.
63 Solennitas iuris ciuilis.non obſeruatur in relictis ad pias cauſas,a conſtituto in moꝛtis articulo.num.74.
64 Relicta ad pias cauſas in ſecretis mentis aliene valent: ⁊ ſic collata in alienam voluntatem valent.
65 Relictum factum ad pias cauſas,quando valeat ſi in teſtamento non ſit inſtitutus heres,vel adita hereditas,⁊ num.66.
70 In teſtamento facto ad pias cauſas, quod quis poſſit decedere pꝛo parte teſtatus,⁊ pꝛo parte inteſtatus.
71 In teſtamento ad pias cauſas, poteſt ſubſtitui maioꝛi directo ⁊ compendioſe,⁊ num.72.
75 In teſtamento ad pias cauſas non requiritur ſolennitas teſtium, nec rogitus,⁊ num.76.
77 Verba enunciatiua ſufficiunt in teſtamentis ad pias cauſas.
78 Relicta ad pias cauſas, an efficiantur caduca pꝛopter non exiſtentiam perſonarum.
79 Teſtamentum conditum non adhibita ſolennitate iuris ciuilis, quando dicatur teſtamentum,vel vltima voluntas.
81 Canones in concernentibus peccatum pꝛeualent legibus.
83 Relicta ad pias cauſas non obſtante aliqua lege communi,vel municipali iudicantur ſecundum canones.

Habeat vnuſquiſque. Pꝛimo legam legē
ſecūdum doct.recitando apparatum.Secundo oſtendam qualiter hoc pꝛocedat,vel nō. Tertio ponam intellectum quem habeo in lege noſtra. Quarto examinabo materiam legis noſtre,nihil extendendo extra. Ad pꝛimū bꝛeuiter.h.d. Collegio catholico,⁊ pio, poteſt in vltima voluntate relinqui.h.d. Pꝛimo ponit ſtatutiuum. Secundo remouet dubium,alias obſtaculū.Tertio ponit rationē.Secunda ibi,⁊ nō ſint caſſa.Tertia ibi,nihil enim eſt.notabilia patēt. ¶ Opp.ad id ꝙ dicit vnuſquiſque.Nam multi ſunt qui nō poſſunt teſtari,qui ponunt per glo.ff. de teſta.l.ſi queramus.⁊ in §.fi.inſtit.quib.nō eſt permiſſ.face.teſta. ⁊ illi nō poſſunt in cōdicillis relinquere,vt l.ij.ff.de le.ij.Sol.Vnuſquiſqꝫ dicit gl.ſcilicet.habilis ad teſtandū,⁊ non obſtant cōtraria.
1 Nam † generalitas recipit limitationē ad habilitatē, [a] vt l.vt gra
a datim.§.⁊ ſi.ff.de mu.⁊ hono.hec pꝛima gl. ¶ Secūdo opp.qꝛ ante
hanc legē poterat relinqui collegio licito,vt ff.ad Treb.l.omnib⁹.
de leg.j.l.ſi heres.§.victis.j.ad Treb.l.iij.⁊ l.cum ſenatus.ff.de reb.
dub. Sol.dicit gl.fateoꝛ ꝙ poteſt relinqui collegijs,⁊ etiā ſingulis
perſonis,ſed de eccleſijs hic dicit,qꝛ de eis magis dubitaē. ¶ Tertio opp.dicitur hic ꝙ nō ſunt caſſa talia relicta:cōtra,imo talia relicta debēt habere ſolennitatē.alias ſunt nulla,vt j.eo.l.generali.⁊ in auth.ſi qua mulier.Sol. Dicit gl.ꝙ non debēt eſſe caſſa ob hoc ꝙ relinquuntur eccleſie,tamē omnes alie ſolēnitates requirunē in foꝛma.⁊ ſubſtātia.in foꝛma,vt d.l.generali.in ſubſtātia apparet per aliam legē quā gl.allegat,⁊c. ¶ Quarto opp.j.de Iude.l.j.Sol.vt
2 gl.qꝛ ibi in collegijs illicitis,hic vero in licitis. ¶ † Sed quādo col
legiū eſt illicitū.poteſt relinqui cuilibet de collegio,vt in l.cū ſenatus.ff.de reb.dub.Fallit in collegio hereticoꝛū,qꝛ illa ſecta eſt damnata,vt j.de hereticis.l.Manicheos.bene ergo poterit relinqui
3 vni † Iudeo ſingulariter,qꝛ eoꝛū ſecta ſuſtinetur, non tamē faciūt
collegium. ¶ Quinto oppo.dicitur hic ꝙ iterū non redit arbitriū. Contra,qꝛ eſt ambulatoꝛia volūtas vſqꝫ ad moꝛtē,vt l.rem legatā. ff.de adimen.leg.⁊ ff.de dona.inter vir.⁊ vxo.l.cum hic ſtatus.§.ait oꝛatio.Sol.dicit gl.id nolle nō poteſt ſcilicet ſecuta moꝛte,nā vſqꝫ ad moꝛtem eſt ambulatoꝛia. ¶ Sexto opp.ꝙ magis homines debeant timere Deum, ⁊ eum colere,vt ff.de iuſti.⁊ iure.l.ij. Sol.hic hyperbolice loquiē ſcdm doc. ¶ Quero,que eſt ratio huius diſpoſitionis, Dicit gl.fauoꝛe collegij,cui relinquiē, vt colligiē ſtatim ex pꝛincipio legis. Item fauoꝛe relinquētis,vt colligiē ſtatim ex fi.ibi dum dicit.nihil enim eſt.Secundo queriē,quid vult dicere ſtylus, ⁊ arbitriū Gl.dicit.ſtylus diciē quādo diſpoſitio fit in ſcriptis,hic eſt intellectus gl.quē omnes doc.ſequunē. ¶ Venio ad ſcdm,⁊ pꝛemitto ꝙ lect.gl.⁊ doc.eſt vera,⁊ veriſſima inquantū dicit,ꝙ valeat relictū factū a perſona habili cum ſolēnitate debita, ſed inquantū vellet cōcludere, ꝙ per perſonā inhabilē,⁊ ſine ſolēnitate communi, nō poſſet relinqui,hoc oſtendā nō pꝛocedere. ¶ Et pꝛo intellectu
b iſtoꝛū [b] pꝛemitto,ꝙ hec eſt lex Imperatoꝛis † Conſtantini lata ad
4 populum,vt apparet ex ſuperſcriptione in libꝛis antiquis. Unde
pꝛincipaliter non ſolū fuit facta in fauoꝛē ⁊ pꝛiuilegiū vniuerſi populi:ſed etiā perſonarū eccleſiaſticarū. ¶ Secundo pꝛemitto,ꝙ in rub.noſtra tractatur de tribus,ſcilicet de ſac.ſanc.eccl. Itē de reb. earū. Item de pꝛiuilegijs earū,vt ex ea patet.ſed in hac lege nil diſponiē de eccleſijs, ſiue capiamus pꝛo loco,ſiue pꝛo perſonis enumeratis,cū enunciaē collegiū eccleſiarū eſſe appꝛobatū catholicū, ⁊ ſanctū.ſed hoc per hanc l.pꝛincipaliter nō diſponiē. Itē hac lege nō diſponiē de reb.eccleſiarū pꝛout res eccleſiarū pꝛimo acquiſite ſunt.ſed diſponiē de iure,ſeu modo acquirendi. In modo ergo acquirendi debet eſſe aliquod pꝛiuilegiū cōmune,vt cōgruat rubꝛice in ij.parte.Hoc etiā ſentit glo.rubꝛice,dū dicit quib.omnib.⁊ poniē
5 aliquod ſingulare. ¶ Tertio pꝛemitto,ꝙ verba legis debēt intel
ligi ſecundū pꝛopꝛiā ſignificationē,nec ad alia debēt extēdi,niſi reſultaret fraus ⁊ abſurdus intellectus,vel niſi eſſet cōtrarietas. Itē ꝙ debeāt aliqua ſub diuiſione adiuuari,vt ff.de leg.l.in ambig.⁊ ſ. in j.cōſtitutione.§.quib. ¶ His pꝛemiſſis arguo ſic.Verba pꝛiui
6 legij † debēt intelligi in eū caſum in quo ius cōmune aliter diſpo
nebat,vt ff.ad muni.l.j.⁊ ibi per Iuriſconſultū repꝛehēſa eſt ſententia eoꝛū, qui intelligebāt ius cōmune ſecundū ꝙ pꝛiuilegiū diſponebat,ſecūdū lec.gl.hec lex cōtra ius cōmune nihil inducebat ſpeciale,vel ſingulare,ergo nulla eſt hec lec. Ad idem,qꝛ lex debet eſſe lata in caſu dubio,vt l.ꝙ Labeo.ff.de car.edic.ſed ſecundum hanc lect.iſta lex eſt lata in caſu certo, ergo male eſt lect.nec ꝙ dicit glo. pꝛodeſt.qꝛ de eccleſia magis dubitabaē,qꝛ hōc falſum eſt,cū omne collegiū eccleſiaſticū eſſet appꝛobatū ante hāc l.vt hic aperte colligiē, ergo caſus legis erat ꝙ collegio appꝛobato poſſet relinqui, vt legiē.ſ.alle.ff.de colle.illi.l.j.ſtatim ergo ꝙ Imperatoꝛ Cōſtantinus appꝛobauit fidē Chꝛiſtianā,fuit certū de iure,ꝙ collegio eccleſiaſtico poterat relinqui. Unde ſecūdū hāc lec.Imperatoꝛ populo ſeruiuit de vēto.Pꝛobaē per iſtas rationes,⁊ intellectus huius l.reſtringiē vltra quam ſignificatio verboꝛū impoꝛtat,⁊ ad hoc nulla lex,vel ratio compellit,vt placet:ergo,⁊c. ¶ Venio ad ij.⁊ iij. lect.quā intēdo tenere,⁊ eſt congrua veritati.Bꝛeuiter h.d.Vnuſquiſqꝫ in moꝛtis articulo conſtitutus pōt relinquere ad pias cau
c ſas de bonis ſuis, hoc ꝙ optauit,aliquo defectu iuris ciuilis [c] cir
ca perſonā,diſpoſitionē,vel oꝛdinē non obſtāte.h.d.text.legis cum toto eo ꝙ dicturus ſum.Diuide l.in tres partes,vt ſ. ¶ Antequā
7 ponā caſum in terminis pꝛemitto † ꝙ Conſtātinus authoꝛ huius
leg.fuit pꝛimus Imperatoꝛ Chꝛiſtianus,vt j.de na.li.l.diui.⁊ eius
8 † tempoꝛe incepit pꝛedicari Chꝛiſtiana fides in remiſſionē pecca
toꝛum per Ieſum Chꝛiſtum. In eodem tēpoꝛe fuit coadunatū illud generale conciliū vniuerſoꝛū ſancto ꝛū.cccxviij.patrū,vt ſ.tit.j. epiſtola Inter claras.§.victoꝛ.⁊ xvj.diſt.c.ſexta ſynodus.§.j.vnde cōtingebat ꝙ multi relinquebant de bonis ſuis pꝛo anima ſua in remiſſionē peccatoꝛū amoꝛe Dei ad pias cauſas, maxime ſanctis collegijs clericoꝛū. ⁊ potiſſime,dum erāt in extremis cōſtituti,que volūtates caſſabanē per varios defectus,⁊ ſic pie volūtates defunctoꝛū defraudabanē,ꝙ dū ad Pꝛincipis venit notitiā.ſe intromittens in fauoꝛē populi ⁊ eccleſie hanc legē condidit. ¶ Pone ergo
9 † caſum hic, Pꝛopoſitū fuit coꝛā pꝛincipe,ꝙ volūtates defuncto
rum ad pias cauſas que facte fuerāt dum eſſent tēpoꝛe moꝛtis in extremis caſſabanē per varios defectus. qui erāt cōtra ſalutē animarū ſubditoꝛū ſuoꝛū,quare ſupplicatū fuit.ꝙ placeret ſuper hoc pꝛouidere.Imperatoꝛ reſpōdet,⁊ ſtatuit.Nos pꝛouidemus quod vnuſquiſqꝫ decedēs.hoc eſt,in actu decedēdi exiſtēs.habeat licentiam relinquēdi ſacro collegio catholico.de bonis ſuis id ꝙ optauerit.hoc eſt ſtatutum. Secūdo remouet obſtaculū dicēs,ꝙ dicta iudicia nō ſint caſſa aliqua ratione nec ex defectu perſone,vt colligitur ex dictione vniuerſali. vnuſquiſqꝫ, ſupꝛa poſita,nec ex defectu diſpoſitionis,vt colligitur ex dicto vniuerſali ſ.poſito, Quod optauerit relinquere.⁊c. ¶ Sequitur,Nihil enim.hic ponitur ratio.⁊ dicūt quidā, ꝙ Imperatoꝛ hic loquiē hyperbolice, ſed certe
10 imo loquitur pꝛopꝛie.Unde ad huius l.euidentiā pꝛemitto,ꝙ † de
iure diuino,⁊ humano pꝛimū,⁊ maximū eſt pꝛeceptū.religio circa Deum,vt ff.de iu.⁊ iur.l.ij.⁊ in Euāgelio. Dilige Deū tuū ex toto coꝛde tuo, ex tota anima tua ⁊ omnib.virib.tuis, ⁊ ex toto ſpiritu tuo,⁊ ex tota mente tua,⁊ dilige pꝛoximū tuū ſicut teipſum. Itē licet ſemper omnis homo debeat habere religionē erga Deū,tamē illo tēpoꝛe plus,quādo eſt in moꝛtis articulo cōſtitutus,nā poſtea non eſt locus penitentie. ¶ Hoc pꝛemiſſo dicit Imperatoꝛ,cauſa quare pꝛedicta ſtatuimus eſt,qꝛ pꝛedicta relicta ⁊ legata inſpiciūt religionē erga Deū,vt ſic in extremis poſitus poſtquā aliud velle aut nolle non poteſt,nihil ſit ꝙ magis debeaē ei quā ꝙ in hoc,ſtylus.hoc eſt,oꝛdo ſit liber a ſolennitate iuris,⁊ arbitriū ſit licitum, ꝙ iterū non redit.h.d. Et per hāc expoſitionē expone literā legis, ⁊ clarius patebit in ſequētibus. ¶ Notabilia patēt per ſe. ¶ Venio
d ad quartū, [d] ſcilicet examinādo materiā l.noſtre quā intendo exa
minare pꝛincipaliter per ſex queſtiones.⁊ circa quālibet illarū aliquos articulos facere.Pꝛimo circa perſonā relinquētis,ibi vnuſquiſqꝫ.Secundo circa perſonā eius,cui relinquitur,ꝙ tāgitur ibi, venerabili cōcilio.Tertio circa tēpus quo relinquitur,ꝙ tangitur ibi,decedens. Quarto circa res que relinquuntur,ꝙ tangitur ibi,

bonorum ſuorum. Quinto circa iſtã diſtinctionem, diſpoſitionem,
ſeu voluntatem, ꝙ tangitur ibi, optauerit. Sexto circa ordinem, ⁊
⁊ ſolennitatem relinquendi quod tangitur ibi, liber ſit ſtylus.

De perſona relinquẽtis tractaturi, primo examine-
mus tex. ibi habeat vnuſquiſqꝫ, vtrum
11 hec verba cõprehendant etiã inhabiles, † videtur ꝙ nõ, vt l. vt gra
datim. §. ⁊ ſi lege. de mu. ⁊ ho. In contrariũ eſt veritas, nã iſta lex
continet priuilegium ipſorum, qui ſunt in mortis articulo, ⁊ etiaꝫ
12 eccleſie, ſꝫ † verba priuilegij debent intelligi in caſu, in quo de iure
cõmuni non diſponitur, vt l. j. in fi. ad municipa. ergo, ⁊c. Preterea
13 qñ verbũ vniuerſale † additur verbo futuri temporis continentis
extenſionẽ actus iam conceſſi, tunc nõ recipit limitationẽ de habi
litate, vt ff. de ope. no. nun. l. j. §. itẽ nunciatio oibus. vbi iſta quali-
tas omnibus dieb. ⁊ non reſtringitur ad iuridicos. ſed comprehẽ-
dit etiã dies feriatos. ſic ff. de tut. l. iij. §. quolibet loco. Ita dr Iac.
de Are. ⁊ Odo. in d. §. itẽ nũciatio omnibus. Et p hoc reſpondeo
ad l. vt gradatim. §. ⁊ ſi lege. qꝛ ibi cõtinet conceſſionẽ alicuius no
ui actus, hic vero conceſſum vniuerſaliter ꝙ poſſit relinqui, exten
ditur p hanc legem. Preterea hoc videtur expreſſum in ſimili ff.
de mili. teſt. l. i. §. j. coniuncta l. iure militari. eo. tit. nam ibi l. j. conce
dit militi. liberũ arbitrium ꝙ poſſint teſtari, hec aũt non recipit li-
mitationẽ de habilitate, imo miles ſurdus, ⁊ mutus poterit teſta-
ri, vt d. l. iure militari. Preterea natura dictarum dictionũ gemina
14 tarum † eſt omnia cõprehendere, vt ff. ad Treb. l. baliſta. facit de iu
re fiſci l. ait diuus. §. j. ſed hic eſt dictio geminata, vnuſquiſqꝫ: ergo,
15 ⁊c. ff. de her. inſti. l. hoc articulo. Cõcluditur ergo ꝙ hoc † verbo cõ-
prehẽditur etiam inhabilis ad teſtandũ, non tñ intelligas de om-
ni inhabilitate, vt j. dicã. Item que dicam hic, ⁊ ibi. locũ habent in
omnibus qui ſunt in mortis articulo, vt dicã j. in iij. q. principali,
prout de iure ciuili loquitur, ſed de iure canonico, ⁊ etiam diuino,
idem in quolibet diſponente ad pias cauſas, vt dicã in vj. q. princi
pali, in vltima q. ¶ His viſis pro iſtius paſſus declaratione, de
quo inhabili intelligatur, facio multas queſtiones, primo an ha-
beat locũ in furioſo, mẽte capto, ⁊ ſimili. Scdo an in pupillo. Ter-
tio, an in filiofamilias, ⁊ in ſeruo ⁊ monacho, ⁊ in capite minuto.
Quarto, quid in dãnato ad mortem. Quinto, an in dubio de ſtatu
ſuo. Sexto, an in infami, ⁊ vſurario. ¶ Primo quero an in caſu hu
d ius legis furioſus[d] ⁊ mẽte captus, ⁊ ſimiles poſſint relinquere. ⁊ vi
detur ꝙ ſic, qꝛ dicit vnuſquiſqꝫ, ⁊ ſic cõprehendit inhabiles. ¶ Cõ
16 trarium † eſt verũ. Nam ſm hanc interpretationem hec lex implica
ret cõtradictionẽ in terminis. Nã hic permittit vltimã volũtatem,
cõcedere, prout optauit, ⁊ ideo dicit̃ liberũ ſit arbitriũ, in furioſo, ⁊
mẽte capto non cadit recta volũtas, nec arbitrium, ⁊c. pro hoc ex-
17 preſſe vide j. de te. mil. l. fi. † Preterea, vt dixi in ſummario, per iſta
verba videtur diſpenſatũ contra omnẽ inhabilitatẽ inductã non
iure naturali. ſed iure ciuili, ſed furioſus, ⁊ mẽte captus ſunt huiuſ
modi, ſcilicet inhabiles de iure naturali quo ad diſpoſitionẽ, quod
placet, qꝛ non naturaliter obligant̃, vt ff. de fideiuſ. l. Marcellus. ⁊
ibi in ver. ꝙ autẽ de furioſo. cũ ibi no. ergo, ⁊c. de re. iu. l. in negotijs.
niſi faceret eo tẽpore quo haberet dilucida interualla. vt l. furioſũ.
j. qui teſt. fa. poſ. Ecce ergo prima declaratio, ꝙ hec cõſtitutio non
diſpẽſat cum inhabili ex defectu intellectus, ⁊ hoc probat̃ in ſimili.
Cõceſſa eſt militi licẽtia, ⁊ libera facultas teſtãdi, tamẽ hoc intelli-
gitur ꝙ ſit libera ab omni ſolẽnitate iuris ciuilis, nõ gentiũ, vt d. l.
fi. j. de teſt. milit. ⁊ ff. de teſt. milit. l. neqꝫ enim. §. j. ibi, ſi ſeruũ propriũ,
nõ ergo poteſt miles inſtituere ſeruũ propriũ, cuius ſtatus eſt an-
nihilatus de iure gentiũ, qꝛ ſeruitus eſt cõſtituta a iure gentiũ, po-
teſt autẽ inſtitui deportatus, in quo eſt defectus iuris ciuilis tan-
e tum, vt l. neqꝫ enim. §. deportati. ¶ Secũdo quero[e] an habeat lo-
18 cum in pupillo. dicũt quidam † ꝙ nõ per d. l. fi. j. de teſt. mili. ⁊ ff. de
teſt. l. qua etate. ꝙ eſt indubitãter verũ in pupillo infante, ⁊ infan-
tie proximo, qui nõ poteſt obligari naturaliter, cũ nõ intelligat, vt
l. ꝙ pupillus. ff. de cõd. inde. no. plene. ff. de noua. l. j. qꝛ eſt inhabilis
ex defectu intellectus, vt dixi in prece. q. Sed ſi eſt pupillus proxi-
mus pubertati, qui poteſt naturaliter obligari, ⁊ tũc habet dubiũ.
Tamẽ idẽ dico ꝙ nõ poterit diſponere licet obligetur naturaliter
19 cõtrahendo cũ alio, tamẽ nuda volũtate nõ obligatur niſi † vouen-
do Deo, vt ff. de polli. l. ij. §. voto. ergo non valet diſpoſitio eius fa-
cta in vltima voluntate qui ex ſui propria volũtate diſponit illud
(votum,) relictũ. Nunquid ad hoc requiritur tutorũ authoritas:
quia effectus vltime volũtatis cõfertur poſt mortẽ, ⁊ ſic an tutorũ
authoritas cõferatur in tempus finite tutele, dic quod nõ, licet ſit
arg. contra C. de dona. ante nup. l. quod ſponſe. facit quod no. ff. ad
Treb. l. j. §. fuit queſitũ. ¶ Item, qꝛ iſtud diſponere in vltimis vo-
lũtatibus, eſt donare, vt l. legatũ. ff. de leg. ij. cui nõ authoratur tu-
tor, vt l. j. §. ij. de tu. ⁊ ra. diſt. Hoc etiã placet, qꝛ hic eſt actus ſapiẽ-
tum virorũ. Pupillus enim mortis cogitatione turbatus, non in-
telligeret ſeipſum, vt l. fin. j. de teſt. mil. Pro hoc extra de ſepul. c. li-
cet. lib. vj. vbi impubes nõ poteſt ſibi eligere ſepulturã. Ex hoc ſu-
mas talem rationẽ, quod in illo actu vltime volũtatis, etiã pupil-
lus proximus pubertati non dicitur habere intellectũ. Et hoc ca-
dit ſub prima regula, qꝛ per hanc l. cum iſto non videtur diſpenſa-
tum, quia in eo eſt defectus ratione intellectus. ¶ Tertio quero,
20 quid de filiofamil. ſeruo † ⁊ monacho, etiam intelligo de adulto, ⁊
capace intellectus? Reſpon. filiuſfamil. ſi habet caſtrẽſe peculium,
vel quaſi, de iſto, iure cõmuni poteſt diſponere, vt j. qui teſt. fa. poſ.
l. fin. Poteſt etiam habere peculiũ profectitium, ⁊ de iſto non po-
teſt diſponere. quia non ſuum, vt l. certum. j. fami. erci. ⁊ in hac lege
dicitur bonorũ ſuorum, ⁊c. Et per hoc idem dico in monacho, vel
ſeruo, cum nihil habeant, ⁊ ſic aliquo modo nõ poſſunt diſponere,
vt in auth. ingreſſi. Iſta enim prohibitio magis eſt ratione rerum,
quam ratione perſonarum. ¶ Fallit vbi monachus poteſt diſpo-
nere, vt dicam j. eo. auth. ſi qua mulier. Item poteſt habere pecu-
lium aduentitium, ⁊ iſtud eſt duplex, quia vel patri queritur vſuſ-
fructus, vel non. Primo caſu de iure communi filiuſfamil. non po-
teſt teſtari patre inuito vel etiam volente, vt l. pe. qui teſt. fa. poſ.
¶ Et hic eſt duplex ratio. Prima ratio. Non poteſt teſtari patre
inuito, ⁊ hoc in fauorem patris, ne turpitudini dediti filij ſentiant
triſtem euentũ, ⁊c. vt j. de bo. que lib. l. fi. §. filijs autẽ. Contra hanc
rationem non videtur diſpenſatũ per hanc l. qꝛ nunquam priuile-
21 gium conceſſum per † principem intelligitur cum alterius iniuria,
vt l. nec auus. de emã. li. ⁊ l. ij. §. merito. ff. ne quid in loco pu. Ne er-
go fraudetur pater non poterit teſtari filius, ſine conſenſu patris,
vt l. j. de teſt. mi. ff. coniuncta l. in fraudem. in prin. eo. tit. ¶ Ecce er-
22 go alia limitatio, † quando quis prohibetur teſtari propter fauo-
rem alterius, tunc hac lege ex tali defectu non intelligitur diſpen-
f ſatum.[f] ¶ Secunda ratio eſt, ꝙ filius non poteſt teſtari patre vo-
lente de tali peculio aduentitio, qꝛ vltime voluntates non debent
pendere ex alieno arbitrio, vt l. receptum. ff. commu. predi. Sed ſi
poſſet propter patris conſenſum, penderet ex alieno arbitrio, er-
go, ⁊c. Ita no. per Cy. qui teſt. fa. poſ. l. ſenium. §. j. ¶ Contra hunc
defectum puto diſpenſatum per hanc l. nam captatoria voluntas
g que pendet ex alieno arbitrio,[g] valet ad pias cauſas, vt extra de
23 teſt. c. cum tibi. Concluditur ergo ꝙ filiuſfami. † in mortis articulo
conſtitutus conſentiente patre per modum vltime voluntatis de
h aduentitio peculio diſponere poteſt,[h] per hanc l. pro hoc, extra de
i ſepul. c. licet[i]. in fi. lib. vj. ¶ Poteſt etiam habere filiuſfamil. pecu-
☞ lium aduentitium cuius patri non queritur vſuſfructus, ⁊ de iſto
k cõmuniter non poteſt teſtari,[k] vt l. pe. in fi. j. qui teſt. fa. poſ. ⁊ l. qui
in poteſtate. ff. de teſt. ⁊ ad Treb. l. j. §. in filij. cum glo. j. Sed in pro-
24 poſito dico † ex beneficio huius l. ꝙ in vltima volũtate poterit di-
l ſponere[l] ſine cõſenſu patris. Si enim filius viuens inter viuos po-
teſt abſqꝫ patris conſenſu donare hac lege diſpoſitum eſt, vt quic-
quid poſſit in quacunqꝫ ſolẽnitate inter viuos facere, ꝙ in mortis
articulo cõſtitutus poſſit libere abſqꝫ alicuius ſolennitatis obſer-
uatione illud idem facere. Et hoc eſt ꝙ dicit liber ſit ſtylus, ⁊ libe-
rum ſit arbitrium, ⁊ intelligo de reb. ſuis, ⁊ que ſue durant vſqꝫ ad
tempus mortis, vt ſtatim dicam. ¶ Vbicunqꝫ autem s. dixi, filium
25 non poſſe teſtari, intellige † niſi quo ad ſepulturã, vt d. c. licet. de ſe-
pult. lib. vj. Idẽ poſſunt monach. c. fi. eod. tit. ⁊ d. c. licet. Idem puto
in ſeruo, ⁊ in alio caſu, vt j. de ſecun. nup. l. in quibus. ſecundũ com-
munem modum loquẽdi. ¶ Quarto quero, quid de his qui dam-
m nantur ad mortẽ, an poſſint diſponere[m] ad pias cauſas ex priuile-
gio huius l. Et conſtat quod de iure cõmuni non poſſunt, vt l. eius
26 qui. in fi. ff. de teſt. Puto † autẽ quod nec ex beneficio huius l. poſ-
ſunt. primo quia dixi per hanc l. eſſe diſpenſatũ in defectu, qui eſſet
de iure ciuili, ſed hic defectus eſt de iure gentiũ quod naturale ap-
pellatur, quod probo, ideo iſte nõ poteſt teſtari, qꝛ efficitur ſeruus,
vt d. l. eius qui. in fi. Seruitus autem eſt cõſtituta de iure gentium,
vt l. iiij. ff. de ſtatu hom. que eſt contra, ergo, ⁊c. licet hoc caſu per
actum iuris ciuilis ſit inducta, ſcilicet per condemnationẽ, tamen
n de iure gentium[n] eſt conſtituta. Pro hoc ff. de teſt. mili. l. ex milita-
ri. facit eo. tit. l. neqꝫ enim. §. ſed ſi ſeruum. Preterea, hac l. permit-
titur, ꝙ decedens relinquat de bonis ſuis quod optauit, ⁊ ſic de
bonis que ſua erant tempore mortis (ſue,) ſed iſte poſtquam eſt
lata ſententia perdit libertatem, ⁊ omnia bona ſua antequam mo-
riatur, vt l. quod ad ſtatutum ⁊ l. qui vlti. ff. de pe. Preterea, bona
iſtorum ſunt alteri attributa per aut. bona damnatorum. j. de bo.
damn. Si ergo intelligerem de bonis poſſe diſponere priuilegium
tenderet in preiudicium iuris alterius, quod eſſe nõ debet, vt pro-
batur in precedenti q. Nec obſt. quod donare poſſit inter viuos vi-
uens, vt dixi in fi. precedẽtis queſtionis, quia fateor, vt l. poſt con-
☞ tractum. ff. de dona. quia illa donatio ſumit vires tempore * quo
* celebratur, ſed hic diſpoſitio ſumit vires * tempore mortis, quo
* deſinunt res eſſe ſue. ¶ Que ratio ceſſat in precedenti queſtione.
Facit ff. de don. cauſa mortis. l. ſi quis. predicta vera, niſi in ſenten-
27 tia fuerit reſeruatum ſibi cauſa cognita, † vt dicta l. ex militari.
¶ Quinto quero, quid in dubio de ſtatu ſuo? Reſpondeo. credo
28 quod † poſſit ex diſpoſitione huius l. ſi eſt in mortis articulo con-
ſtitutus, de bonis ſuis diſponere, vt ff. de teſt. mil. l. j. coniuncta l. ex

militari.§.ſi miles incertus.ff.eo.ti.hic eſt enim defectus iuris ciui-
lis,in quo diſpenſatum eſt.¶ Sexto quero,quid de infame,⁊ vſu-
o rario°,an cum eis per hanc legem videatur diſpenſatum.Reſpõ
19 deo,infamis de iure communi poteſt teſtari regulariter,† vt ĩ.de
ſecundis nupt.l.j.Fallit in damnato de crimine famoſo,vt ff.de te-
ſta.l.is cui.§.fin.⁊ eo.titu.l.cum lege.⁊ ff.de teſtibus.l.ob carmen,
In iſto autem caſu,ſi vſque ad mortem ſuam retinet bona ſua,pu
to quod poſſit diſponere ex diſpoſitione hui⁹ legis.que remouet
omne impedimentum ciuile,ſi enim poſſit ad pias cauſas dona-
re inter viuos vſque ad vltimum vite ſpiritum,ſiue exitum, qua-
re non poſſet relinquere ad pias cauſas?non video, nec huic legi
contrarium viſum eſt fauore pie cauſe,⁊ religionis que erga Deũ
debetur,vt dictum eſt. ¶ De vſurario vero licet iure ciuili non
videatur prohibitum quin poſſit facere teſtamentum,tamen iure
canonico eſt ſtatutum,⁊ quod vſurariorum teſtamentum nullum
p ſit,niſi preſtita ſatiſdatione,⁊ aliter facta non valeant,[p] ſecũdum
30 formam c.quanquam.extra de vſuris,libr.ſexto.Dico † tibi quod
ſi vſurarius ſeruat formam illius(decretalis) ſatiſdationis,gau-
det priuilegio iſtius legis. Si vero fecit teſtamentum illa forma
non ſeruata,⁊ ſatiſdatione non preſtita,⁊ in mortis articulo con-
ſtitutus,non valet ex diſpoſitione huius legis,⁊ quia conſtat ip-
ſum in peccato mortali decedere,relicta ad pias cauſas per eum
q non ſunt recipienda,nec ea relicta admittit eccleſia,[q] vt extra de
vſuris,c.quia in omnibus.vnde quicquid ipſe relinquit vel pio col-
legio,vel pio loco,non poteſt ad pias cauſas dici quando relin-
31 quens non ſit in vnitate eccleſie.¶ Idẽ dico † de quocunque quẽ
conſtat notorie in peccato mortali deceſſiſſe,vt quia interfectus
in furto,vel ſe ipſum occidit,vel ſimilia,vt extra de furtis,capitul.
qui cum fure,xxiij.queſtio.v.capit.placuit.cum in eorum relictis
non eſt locus priuilegijs,que a iure ciuili, vel canonico ſtatuun-
tur in relictis ad pias cauſas,per hanc legem, ⁊ per authenti.ſi-
militer.ad legem Falcidiam.⁊ per l.nulli.ĩ.titu.primo.⁊ hec circa
perſonas relinquentium ſufficiunt ex quibus clare apparebit re-
ſponſio ad omnia,que circa perſonas relinquentiũ queri poſſunt.

De perſona cui relinquitur videndum eſt, ⁊ primo
examinemus intellectum litere que di-
cit,Sanctiſſimo Catholico venerabilique concilio,dicit gloſ.col-
r legio [r] ſiue monachorum ſiue clericorum.Hoc non videtur verũ,
nam text.dicit, catholico concilio,ac ſi dicat,vniuerſali,vt not.s̃.
titul.j,ſuper rubr.⁊ concilium vniuerſale primo fecit coadunare,
32 † Conſtantinus Imperator, author huius legis, vt xvj.diſt.ſexta
Synodus,§.j.vt s̃.dixi. Sed dico ꝙ licet dicatur hic quod de vni-
uerſali concilio loquatur,tamen idẽ in quolibet collegio religioſo,
⁊ pio,vt dicit gl.⁊ ſtatim probabo. Unde pro eorum declaratione
quero,quid ſi relinquatur ad aliam piam cauſam venerabili col-
legio clericorum. Secundo,quid ſi relinquatur homini locupleti,
cui detur amore Dei. Tertio,quid ſi relinquatur pro reſtitutione
alicuius male ablati,vel debiti.¶ Super primo,ſi relinquatur ad
aliam piam cauſam, videtur non habere locum priuilegium hu-
ius legis, quia eſt contra ius commune, ergo non debet extendi,
vt l.quod vero.⁊ l.ius ſingulare.ff.de leg. ¶ In contrarium vide-
* tur hic gl.⁊ no.ĩ.eo.l.illud.* in gl.fi.* vbi dicit quod debet extendi
ad omnẽ cauſam ſimilem, etiam ſi nulla eſſet prohibitionis exten-
ſio.Sol.Dico quod iſta relicta catholico collegio,videntur priui-
legiata fauore religionis,que eſt erga Deum,vt hic dicit text.⁊ s̃.
dixi. Licet ergo in hac lege non nominetur Deus vel religio, ta-
men dico,quod propter hoc idem ſit. Perinde eſt ergo ac ſi in fa-
uorem vnius prouideretur, ⁊ alterius nomen ſcribatur in teſta-
mento,quo caſu illud conceditur ei cuius cauſa fit prouiſio. Nam
ſi in teſtamento nominetur vnus, ⁊ alteri relinquatur, perinde eſt
ac ſi ille cui relinquitur,foret nominatus,⁊ attenditur is,cui relin-
quitur non qui nominatur, ⁊ attenditur principalis prouiſio,non
quod accedit, vt ff.de leg.j.l.ſeruo legato.§.ſi teſtator.⁊ de leg.iij.l.
fideicom.§.interdum. Licet ergo hic nominetur concilium,perin-
de eſt,ac ſi diceret habeat vnuſquiſq; licentiam relinquendi Deo,
vel alij pie cauſe, que reſpicit religionem, ergo bene dicit gl.hic de
alijs collegijs clericorum ⁊ bene dicit in l.illud.ĩ.eo.vbi non exclu-
ditur alia cauſa ſimilis, nam in cauſa ſimili in hoc caſu non eſt ex-
tendere legem,ſed vnum,⁊ idem ratione dicere,ſemper ergo apud
Deum fit cum principaliter reſpicit illum ita lex:ergo hic ſic vi-
detur ponere caſum. Sic dicimus in interdicto vti poſſidetis po-
ſito in edibus:quia gratia exempli illud habet locum in fundo, vt
ĩ.vti poſſidetis.l.vnica,⁊ ibi no.per gl.⁊ per doc.latius.Dico au-
33 tem ad pias cauſas eſſe quicquid fit pro ſalute anime,vt l.ſi quis.
Titio de lega.ij.⁊ ibi no.per gloſ.¶ Secundo quero,quid ſi relin-
* quatur * homini locupleti [s] euidenter,amore Dei.Uidetur quod
s valeat,quaſi Deo legatum,vt d.l.fideicommiſſa.§.interdum.de le-
gat.iij.ſed Deo poteſt relinqui ſimpliciter,vt in auth.de eccleſi.ti-
34 tulis.§.ſi quis in nomine,ergo,⁊c.Sol. Puto † quod non videtur
relictum ad pias cauſas [t] vt gaudeat aliquo priuilegio huius le-
gis,vel alio conceſſo relicto ad pias cauſas , debet enim talis lar-
u gitio fieri pauperi,[u] ⁊ non diuiti,vt lxxxvj.diſt.c.non ſatis ⁊ xij.q.ij.
c.quiſquis epiſcopus. Et hoc videtur ſentire gl.ĩ.eo.l.illud.⁊ facit
ff.de caſtren.pecu.l.ſi forte.pro hoc.ĩ.de mend.vali.l.j.li.xj. Poteſt
tamen aliquis eſſe diues indigens alicuius rei ſecundum ſtatum
35 ſuum, ⁊ tunc etiam † eſt laudabile ei facere eleemoſynam, vt dicit
ſanctus Thomas de Aquino in iiij.parte.q.xxxij.arti.vij.ſed dare
euidenter diuitibus, non eſt dare ad pias cauſas, vt ibidem dicit
ſanctus Thomas,ſed ſi eis datur, magis videtur dari cauſa ami-
citie,vel cauſa conſanguinitatis,⁊ premij,vt hiſtrionibus, ⁊ ſimili-
bus, quam amore Dei,vt dicit gl.in d.l.illud.⁊ lxxxvj.diſt.c.dona-
re.⁊ c.ſeq. Sed ſi aliquis reliquerit diuiti, quem putabat inopem,
quantum ad ſe recte relinquit ⁊ ad pias cauſas,xlij.diſt.c.quieſca-
x mus.ſed ab illo diuite forte legata eſſent auferenda,[x] ⁊ conuerten-
da in alium vſum,arg.ff.de vſufr.leg.l.legatum. ¶ Tertio quero,
quid ſi aliquid relinquatur pro reſtitutione male ablati,[y] certi,vel
incerti,vel indebiti, an ſit locus priuilegio huius legis? Uidetur
quod non,quia non relinquitur collegio,vel ad aliam piam cauſam.
Ecõtra videtur quod ſic,quia magis relinquitur pro anima quod
reſtituatur male ablatũ. quod eſt neceſſitatis, quam ſi aliquid re-
linquatur ſimpliciter. ꝙ eſt voluntatis, ſi pro anima,ergo ad pias
cauſas ,vt dictum eſt.Sol.Dicendum eſt quod ſi quid relinquitur
36 pro male † ablatis incertis,ita ꝙ veniat diſtribuendum inter pau-
peres, iſtud dicitur relictum ad pias cauſas ſcilicet pro anima il-
lius,cuius fuit,vt extra, de homi.c.ſicut dignũ.§.eos inſuper.⁊ ibi
no.per Ber. Sed ſi relinquit quis debita,vel male ablata certa il-
lis perſonis.quibus debentur,tũc non videretur proprie relictum
ad pias cauſas:proxima enim cauſa relicti eſt, quia debitum eſt non
ipſa cauſa. Tunc proprie eſt relictũ ad pias cauſas,quando nulla
neceſſitas ſubeſt, ſed ſolum ipſa religio , ⁊ ipſa liberalitas erga
Deum. Et pro hoc facit in argu.ff.de dona.l.j.vnde verba iſtius l.
ſecundum propriam ſignificationem in hoc non haberent locum.
Puto tamen quod iſtud extẽdatur in quibuſcunq; relictis,vbi eſt
eadẽ ratio,ſed in his eſt eadẽ ratio que in his que relinquũtur ad
pias cauſas,imo maior,quia abſolute eſt neceſſitatis, ꝙ talia debita
reſtituãtur,nõ ſic de alijs relictis ſimplicibus. Preterea ſic probo.
In omni diſpoſitione omne tacitum ſubintelligitur,ſine quo talis
diſpoſitio non poteſt habere effectũ,vt l.cui iuriſdictio.ff.de iuriſ.
om.iu.⁊ l.ſi ſtipulatus fuero per te non fieri quo minus.ff.de verb.
oblig.que lex dicit, ꝙ ſuperuacuum eſt in diſpoſitione, ꝙ illud ex-
primatur, cũ illud intelligatur, vt l.veteres.de iti.actuq; pri.ff.ſed
in propoſito.ſi talia male ablata nõ liceret ſic relinqui,ergo nec alia
ad pias cauſas,cum illis nõ relictis decederet in peccato mortali,
⁊ relicta ad pias cauſas non valerẽt, nec eccleſia reciperet, vt dixi
37 in vlti.q.preceden.ergo hoc videtur permiſſum. Puto † igitur ꝙ
talia relicta gaudeãt priuilegio huius l.non tamẽ per hoc dico ꝙ
habeãt talia priuilegia eorũ que relinquũtur ad pias cauſas,⁊ ſic
de eis poterit detrahi Falcidia,niſi ille cui relinquitur vere proba-
ret ſibi debitũ aliunde, quã ex teſtamẽto,vt ff.de aur.⁊ arg.le.l.qui
vxori.ij.reſpõ. Et hec ſufficiãt ſuper perſonis,quibus relinquitur.

Super tempore quo relinquitur eſt videndũ,vt dixi,quo
ad hoc vt gaudeãt beneficio huius cõſtitutionis,
requiritur ꝙ ſit in mortis articulo conſtitutus.Uideamus an iſta
hic probẽtur.Reſpõ.ſi ex eo ꝙ dicit hic,decedẽs. Iſtud enim par-
ticipium ſignificat tẽpus vite,ꝙ eſt in actu moriẽdi,vt l.qui duos.
§.j.ff.de man.teſt.Facit ff.de legat.ij.l.cum quis decedẽs.in princ.⁊ l.
Pamphilo.§.propoſitũ.⁊ l.quidã decedens.ff.de adim.tu.in prin.
Hoc etiã intelle[x]iſſe apparet imperatorẽ in tex.dũ dicit.Poſtquã
iam aliud velle non poſſunt. Et ſic loquitur de eo,qui eſt in extre-
mis,qui veriſimiliter nõ habet poteſtatẽ variãdi.Hoc etiam patet
ibi.dũ dicit,iterũ nõ redit arbitriũ.Hoc enim perſuadetur ratione,
ſic.Certũ eſt,ꝙ quis magis tenetur Deo,quã Reipublice,vt l.ij.ff.
de iuſt.⁊ iu.vt s̃.dixi.Itẽ tenet quis magis procurare ſalutẽ anime
quã aliã rem,cum anima preferat omnib.reb.vt ĩ.eo.l.ſancimus.ſed
omnis homo, qui eſt in hoſtili loco pro ſalute Reipublice, poteſt
libere omni priuilegio militari,teſtari,vt ff.de teſta.mili.l.fin.multo
magis ergo debet concedi ei,qui eſt in articulo mortis,⁊ in pugna
cũ peccatis libera poteſtas diſponẽdi ad pias cauſas, vt in dicta
pugna,cũ aduerſario noſtro vincat,⁊ animã non perdat.Pro quo
38 facit,quia in mortis articulo † quilibet poteſt abſoluere ab excõmu-
nicatiõe,licet alias nõ poſſit niſi papa,vt extra de offi.or.c.paſtora
lis.§.j.eſt ergo hec interpretatio equa,vera,iuſta,⁊ ſacta. ¶ Que-
ro,circa hoc quatuor,primo quero quis dicaẽ in articulo mortis cõ-
ſtitutus.Secũdo,quid ſi nõ eſt in actu moriẽdi naturaliter,ſed ciuili
ter moriẽ in mundo,vt eſt ingrediẽs monaſteriũ.Tertio,quid ſi ab
illo periculo euaſit,an teſtamẽtũ irriteẽ. Quarto,quid ſi nullũ inſta-
bat periculũ,⁊ ſubito venit mors poſt factũ teſtamentũ.¶ Super
39 primo,quis dicaẽ in articulo † mortis cõſtitutus,dico ꝙ hoc ver-
bum habere põt latã interpretationẽ,quia quilibet viuẽs põt dici in
articulo mortis cõſtitut⁹, nã oẽs morimur,⁊ ſicut aqua dilabimur
⁊ ſic

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

⁊ ſic ſemper poteſt dici decedens. qꝛ ſemper de vita ſua minuitur:
ſed alia eſt intentio, tunc enim dicitur in articulo mortis conſtitu-
tus, quādo eſt inſtans periculū mortis inſtātis de proximo, vt ſi eſt
infirma valetudine detētus, vel ſi ſubeſt periculū mortis ab hoſti-
bus, vel predonibus vel hominibus potentibus crudelitate, vel
odio, aut incidit in tempeſtatē, vel ſimilib. que omnia ponuntur in
l. iij. ⁊ trib. ſeq. ff. de do. cau. mor. facit ꝙ not. Ber. in d. c. paſtoralis.
§. j. extra de offi. ordi. ¶ Secūdo quero. quid ſi eſt in actu morīēdi
40 ciuiliter † per ingreſſum monaſterij? Reſpōdeo, nō eſt idē, per hāc
legem, per regulā, ꝙ ciuilis mors, ⁊ naturalis nō equiparātur, vt j.
de his qui ve. eta. impe. l. fi. ⁊ ff. de leg. ij. l. ſi ita quis. §. fi. Preterea,
aut quis moritur ciuiliter, ⁊ neceſſario quo ad deportationem, vel
dānationē in metallū: ⁊ nō habet locū hec lex, vt dixi ſ. in iiij. q. j. q.
Aut moritur volūtarie, per ingreſſum monaſterij, ⁊ tūc ceſſat ratio
huius l. qꝛ aliud poteſt velle, ⁊ qꝛ iterū redit arbitriū, nam hūc in-
greſſum poteſt differre, ſi vult ⁊ pluries teſtari, ſed per aut. de mo-
na. §. illud. id inducitur, ꝙ ingrediēs monaſteriū diſponat de rebus
ſuis quomodo voluerit, que verba debēt intelligi non attentis ſo-
lēnitatibus iuris, alias verba nil operātur. Preterea, verba ſic in-
terpretantur, quādo conceſſum eſt militibus, quod poſſint teſtari
quomodo voluerint, vt ff. de teſta. mili. l. j. ⁊ ſeq. ¶ Tertio quero,
41 quid ſi ab illo periculo euaſit, an teſtamentū irritetur? † Videtur
quod ſic, qꝛ per iſtam l. requiritur, ꝙ ſit talis voluntas, poſtquam
aliud velle non poteſt: ſed ſi euaſit, ergo aliud velle iam poteſt, er-
go, ⁊c. Pro hoc facit id, qđ dicimus de donatione cauſa mortis,
que reuocatur reſtituta cōualeſcentia, vt l. non omnis. ff. ſi cer. pet.
Contra, videtur ꝙ non irritetur, qꝛ tunc ſufficit ꝙ fuerit iuſtus me-
tus, ſed metus mortis eſt iuſtus metus, ſiue mors fuerit ſecuta, ſi-
ue non, vt ff. ad l. Aquil. l. ſi quis fumo. in fi. ⁊ ibi no. Sol. dico ꝙ ſe-
cuta cōualeſcentia teſtamentū eſt nullum, non dico ꝙ irritetur, ſed
nūc apparet ipſum retro fuiſſe nullū, qꝛ hec lex requirit ꝙ talis ſit
decedēs: at iſte cōualeſcens apparet quod nō fuit ille decedēs, er-
go, ⁊c. vt ff. de teſta. mili. l. fi. Et ſic eſt de omnib' caſibus in quibus
ex poſt facto apparet quid fuerit actum, vt l. qui duos. ff. de rebus
dubijs. l. qui res. in prin. ff. de ſolu. ¶ In contrariū dico, ꝙ propter
inſtans periculum, quandoqꝫ lex permittit quod pro anima fiat,
quod tunc debet recipere ſuam perfectionem ⁊ conſummationē, ⁊
tunc ſufficit inſtans metus, licet non ſequatur effectus, vt l. ſi quis
fumo. §. pen. Quandoqꝫ lex permittit quod fiat pro anima, ⁊ tunc
non perficitur ſed pendet, ſicut voluntas vltima. Item, euentu nō
ſecuto, apparet retro nil valuiſſe. ¶ Quarto quero, quid ſi ſanus
animo, ⁊ robuſtus nō imminente periculo, de quo veriſimiliter ſu-
41 ſpicetur, fecit teſtamentum, † ⁊ ſtatim ſubito mortuus eſt, an talis
voluntas gaudeat priuilegio huius legis? Reſpondeo, non: qꝛ di-
cit hic decedens. qđ decedēs, importat cum mortis inſtat pericu-
lum, vt dictum eſt. Item hoc quod eſt cauſa pietatis faciēdi teſta-
mentum ſecundum formam huius l. debet eſſe cognitum (⁊ con-
gruum) facienti, vt l. ij. ff. de condi. ⁊ demonſt. ſed hoc non erat co-
gnitum (⁊ congruum) ergo ⁊c. Pro hoc caſus l. ſi alius. §. eſt alia.
verſic. quod ſi nullo. ff. quod vi aut clam. ⁊ pro tempore hec dixiſſe
ſufficit. ¶ Super rebus que relinquuntur, videndum eſt hic text.
dicit, bonorum, quod intelligendum eſt ſuorum de alienis autem
non teſtatur, vt in auth. ingreſſi. cum gl. j. eo. Et intelligo teſtari de
ſuo ſi relinqueret pecuniam, licet eam non habeat in peculio, ſi ta-
men habeat tantum quod valeat, vt l. propemodū. ff. de ver. ſigni.
vel ſi grauat alium de re aliena, ſi tamen de ſuo tantundē relique-
rit, vt ff. de lega. ij. l. Imperator. per totam legem. ¶ Et pro decla-
ratione iſtius legis quero primo, an in heredis inſtitutione ſit lo-
cus priuilegio huius legis? Secūdo, an in ſubſtitutione pupillari,
vel exēplari? Tertio. an ſi relinquitur vltra vires hereditarias ad
pias cauſas, ⁊ heres nō fecit inuentarium, an teneatur inſolidum?
Quarto ſi pauperes vel eccleſia inſtituātur, ⁊ adeant abſqꝫ bene-
ficio inuentarij. an teneātur inſolidum? ¶ Ad primā ⁊ an in here-
dis inſtitutione ſit locus beneficio huius legis? Videtur quod nō,
quia hic intelligitur bonorum ſuorum: ſed hereditas non eſt ſua:
Nā donec viuit teſtator, hereditas nō eſt, vt l. j. ff. de heredi. vendi.
43 ⁊ ff. pro hered. l. j. Contrarium puto. † Nam hereditas licet non ſit
viuentis formaliter, tamen eſt eius cauſaliter. Nam ipſo moriente,
quod nunc eſt patrimoniū, inciperet eſſe hereditas, ⁊ ideo propria
locutio dicitur, ſi teſtator dicit, lego partem hereditatis mee, vel
ſimilia verba, vt ff. de leg. ij. l. mortuo. §. ſi. cum l. ſeq. l. cum fundus l.
ſi quis ſeruum. l. cum pater. §. hereditatem, ⁊ ad Treb. l. cogi. circa
principium. verſic. ſed ſi quis ita rogauerit. ⁊ l. ex facto. in princ. ⁊ l.
mulier. §. fi. Sicut dicimus in vſufructu, qui licet non ſit formaliter
in bonis domini, tamen eſt cauſaliter. Et hoc eſt quod dixi ſ. pro-
xime, quod valet ſi teſtator reliquerit rem, quam propter bona ſua
poſſet habere cauſaliter, vt dicatur de bonis ſuis relinqui. ¶ Se-
44 cundo quero † an in ſubſtitutione pupillari, vel exemplari ſit lo-
cus priuilegio huius legis. Et dicitur quod ſic, quia priuilegium
datum militibus porrigitur ad ſubſtitutionem pupillarem, vt j. de
teſta. mili. l. in teſtamento. ⁊ ff. eod. tit. l. in fraudem. §. item tam ſibi-
cum ſimil. ¶ In contrarium videtur. quia per pupillarem ſubſti-
3 tutionem non ſucceditur ſibi decedenti, ſed pupillo, qui remanet,
vt Inſtit. de pupi. ſubſtit. in prin. ⁊ ſic non habet bona. quia hec lex
requirit quod quis ſic decedēs habeat bona. ⁊c. Dico. quod qua-
tenus pupillaris ⁊ exemplaris extenderentur ad alia bona pupil-
li, vel dementis, non relicta ſibi per teſtatorem, quod talis ſubſti-
tutio non gaudeat tali priuilegio. Sed quatenus porrigitur ad
bona defuncti, tunc ſecus. Pro hoc videtur ff. de teſta. mil. l. miles.
§. exheredato. Hoc probo ratione. Iſta lex concedit priuilegium
teſtatori decedenti diſponenti ad pias cauſas, ⁊ ſic reſpectu reli-
gionis debite erga Deum, ſed faciendo teſtamentum filio diſpo-
nit ratione pietatis erga filium debite, ⁊ ſic ratio legis ceſſat. Et ſi
a dicis, ergo decedit pro parte teſtatus [a] ⁊ pro parte inteſtatus.
Poteſt dici quod teſtaretur ad pias cauſas iure fideicommiſſi, vel
verius, non eſſet inconueniens quod hoc caſu pro parte deceſſerit
inteſtatus, vt dicam j. in prin. ſeq. q. ¶ Tertio quero. quando re-
linquitur vltra vires hereditarias, ⁊ heres non fecit inuentarium,
b an teneatur inſolidum, [b] ⁊ quo iure? Et videtur quod ſic. per l. ſi.
§. j. de iure deli. ⁊ in auth. ſed cum teſtator. j. ad l. Falci. ¶ In con-
c trarium videtur hec lex que ſolum permittit [c] quod de bonis ſuis
relinquat. Et hoc puto verum. Tamen canoniſte tenent quod in
45 foro † conſcientie heres non teneatur vltra vires hereditarias. li-
cet non fecerit inuentarium, vt no. Hoſti. in ſumma de teſta. §. pen.
verſi. ſed quid ſi bona. Idem Ioan. And. in c. quanquam. extra de
vſu. li. vj. in nouella. Idem colligitur in multis ſummis. Ratio po-
teſt eſſe, quia tale non eſt debitum de iure naturali. ideo eccleſia
* reſpuit. Et hoc verum ſiue teſtamentum ſit ex priuilegio * huius
* legis * ſiue ex ſolennitate de iure cōmuni. ¶ Quarto quero, quid
d ſi eccleſia vel pauperes [d] inſtituantur, ⁊ adeant abſqꝫ beneficio in-
e uentarij [e], an etiam teneantur inſolidum? ⁊ videtur quod ſic, licet
poſſint reſtitui ad exemplum pupillorum, vt in auth. de here. ⁊ fal.
f §. ij. ⁊ §. illud. contrarium dico [f] † ad ſimilitudinem fiſci. qui non te-
46 netur vltra vires hereditarias, vt ff. de iur. fiſ. l. j. §. an bona. ⁊ l. non
poſſunt. Preterea, iura ciuilia nō poſſunt obligare eccleſiam, ⁊ pia
loca vltra vires hereditarias, cum talis obligatio non ſit de iure
naturali, vt dictum eſt, ⁊ j. dicam. Preterea, in herede extraneo nō
faciente inuentarium ratio eſt. quia preſumitur aſſumpſiſſe bona.
vt in auth. de here. ⁊ fal. §. ſancimus. que ratio ceſſat in eccleſia, ⁊ in
alijs pijs locis. Preterea, hoc videtur expreſſum j. eod. auth. ſicut
alienatio, vbi nihil poteſt eccleſia acquirere, ex quo ipſa oneretur
47 vltra quam accipiat. ¶ Si tamen aliquis † ſacerdos inſtituatur
heres, ratione conſanguinitatis, vel amicitie, non reſpectu religio-
nis diuine, tunc eum puto teneri inſolidum, vt authen. de hered. ⁊
falc. §. fi. ſed ſecus ſi amore Dei, vel pro anima ſua, vt dictum eſt, ⁊
hoc de rebus que relinquuntur, dixiſſe ſufficiat.

Circa ipſam diſpoſitionem ſeu voluntatem teſtatorum ali-
quid videamus. Et quia text. dicit hic, quod optaue-
rit relinquere, examinemus, an iſtud importet ipſius voluntatem
liberam an vero arbitrium boni viri. Et videtur quod importet li-
beram voluntatem propter verbum licentiā, ſupra poſitum, quod
48 † exponitur per Odof. id eſt, liberam voluntatem. Idem Inno. de
ſta. mona. c. cum ad monaſterium. circa fin. pro hoc facit quod j. ſe-
49 quitur, nec ſint caſſa iudicia. Nam hoc verbum iudicium, † expo-
nitur, id eſt, voluntates. ff. de fideicom. lib. l. Thais. §. Lucius. el ij.
Pro hoc facit quod j. ſequitur liber ſit ſtylus. Nam ex eo quod
dicit liber ſit, perinde eſt ac ſi diceret quod ſit in tua voluntate, vt
ff. de leg. iij. l. fideicom. §. quanquam. ibi. plenum arbitrium. ⁊c. Hoc
50 enim verbum plenum † vel liberum, [g] denotat liberam volunta-
g tem, etiam ſi adijciatur dictioni que importat arbitrium boni viri,
quia tantum eſt dicere quod optauerit quantum quod ſibi place-
51 bit, † vel quod ſibi videbitur, ſed illud verbum. placebit. importat
arbitrium boni viri, vt ff. de fideicom. lib. l. Thais. §. ſorori. ⁊ l. fidei-
commiſſi. Preterea j. dicit arbitriū, ⁊c. ¶ Pro huius declaratione
eſt ſciendum, quod circa diſpoſitionem voluntatis teſtantis con-
tingit ipſum primo diſponere circa quantitatem eius quod relin-
quitur. Secūdo circa modum, ſcilicet vtrum iure legati, vel fidei-
commiſſi, vel iure inſtitutionis. Item circa qualitatem, ſcilicet an
pure, an ſub conditione. An ipſe exprimat arbitrium, an arbitrio
52 alterius committatur. Dico ergo † quod circa quantitatem eius
quod relinquitur, non continetur eius libera voluntas, ſed arbi-
trium quod patet per id quod dicit, quod optauerit: quod ſignifi-
cat arbitrium boni viri, ⁊ non refertur niſi ad id quod relinquitur,
⁊ non ad quantitatem ipſius. Sed contra hoc facit, quia opto,
idem eſt quod cupio, ⁊ cupio, idem eſt quod volo, vt no. ff. de fide-
iuſſ. l. grece. ergo importat liberam voluntatem. Solut. Idem im-
portat cupio, quod volo: quia vtrunqꝫ requirit voluntatem: tamē
aliter, ⁊ aliter, quia verbum volo, libere, aliud ſecūdum arbitrium
boni viri. Et eodem modo reſpondetur ad l. quoniam indignum. j.
de teſt. ff. mandati. l. j. ⁊ probatur j. eod. l. ij. vbi vult, quod iſta verba

importent (legitimum ꝛ) licitum ſenſum. ¶ Alia circa modum,
53 ꝛ qualitatem dico quod † committuntur in liberam voluntatem.
Hoc enim verbum licentiam, §. poſitum, reſpicit verbum, relin-
quere, ꝛ hoc verbum velle eorum, ſecundum predictos liberam
poteſtatis voluntatem importat, ꝛ ſic circa ipſum actum habeat
liberam poteſtatem. Idem ſi exponitur habeat licentiam, id eſt li-
54 citum ſit relinquere. Nam cum continet priuilegium, intelligi † de-
bet aliter, quam de iure cōmuni, vt ff. de bonis lib. l. etiam. in princ.
Probatur, ꝛ not. in l. ſi quando. j. de inofficio. teſtamen. Hoc pro-
batur ex eo quod ſequitur, ꝛ non ſint caſſa iudicia. Item pro hoc
facit quod j. ſequitur, liber ſit ſtilus. ¶ Sed contra predicta op-
pon. ego intellexi, ſcilicet vnuſquiſque, etiam inhabilis poſſit te-
ſtari. Sed quando ei, qui non poteſt teſtari, conceditur libera te-
ſtamenti factio, intelligitur ſeruato ordine iuris, vt j. de inofficio.
teſtamen. l. ſi quando. ergo ꝛ in hoc intelligitur quod in omnibus
ſeruetur ordo iuris. Solut. Quandoque illa libera teſtamenti fa-
ctio conceditur vni, ꝛ tunc ſi alias ille erat inhabilis, intelligitur
diſpenſatum ſolum de inhabilitate perſone, tamen ſeruentur alie
ſolennitates, vt dicam in l. ſi quando, ſupra allegat. Si vero alias
erat habilis, tunc videtur remiſiſſe alias ſolennitates, vt not. in d.
h l. ſi quando. ſi vero libera teſtamenti factio conceditur pluribus,[b]
quorum quidam poſſunt eſſe habiles, quidam inhabiles, tunc vi-
detur diſpenſatum cum inhabilitate perſone ꝛ cum ſolennitate, vt
patet in priuilegio militis, vt ff. de teſt. mili. l. j. Et ita in l. preſenti,
conceſſum eſt priuilegium cuilibet decedenti. Hoc eſt, etiam in
mortis articulo conſtituto: ſed iſtorum quidam poſſunt eſſe ha-
biles, quidam inhabiles, ideo videtur diſpenſatum cum perſona
etiam de ſolennitate.

Circa predicta primo quero an priuilegium huius legis
poſſit minuere partem aliis debitam. ¶ Secundo,
an relicta ad pias cauſas vitientur ex cauſa preteritionis, vel ex-
heredationis. ¶ Tertio, an in relictis ad pias cauſas valeat vo-
luntas captatoria. ¶ Quarto, an valeat talis voluntas ſine here-
de, vel ſi non adeatur hereditas. ¶ Quinto, an poſſit decedere
pro parte teſtatus ꝛ pro parte inteſtatus. ¶ Sexto, an in predi-
ctis maiori poſſit quis ſubſtituere compendioſe directo. ¶ Circa
primum dico, quod priuilegio huius legis non poteſt quis plus
55 relinquere quam prius poſſet, † quoniam iſtud verbum quod o-
ptauerit, importat arbitrium boni viri, vt ſupra dixi. ꝛ ideo non
poſſet quis relinquere diminuendo legitimam filio debitam. hoc
etiam verum eſt de iure canonico, quando quis vult pauperes in-
ſtituere, ꝛ filios exheredare, tunc enim pro conſilio querat alium
quam Auguſtinum, vt not. j. tit. proxi. in l. ſi quis ad declinandam.
xvij. queſtio. iiij. cap. fina. Et eſt ratio, quia auferendo filio eſt facere
contra officium pietatis, vt l. ij. ff. de inoffic. teſtamen. ꝛ ſic contra
pietatem non eſt pie relinquere: eſt enim cooperire vnum altare, ꝛ
alterum diſcooperire, quod non licet, vt infra qui po. in pi. ha. l. aſ-
56 ſiduis. Eadem ratione puto † quod non poſſit minui debita por-
tio patri vel patrono, vt j. eod. authen. ſi qua mulier. ꝛ ibi not. arg.
ff. de inofficio. teſtamen. l. nam ꝛ ſi parentibus. De falcidia vero, ꝛ
57 trebellianica, dico quod non † poſſit minui priuilegio huius le-
gis, vt dixi: ſed minuitur hodie per authen. ſimiliter. j. ad leg. Falci.
58 Item quarta que debetur ex bonis curialium † beneficio huius
legis, non minuitur priuilegio, ſed per l. penulti. j. eod. que totali-
ter ceſſat in relictis ad pias cauſas. Que autem ſit ratio quod
hodie poteſt fieri hoc modo, patebit in iiij. queſtione. huius legis.
¶ Secundo quero, an relicta ad pias cauſas vitientur ex cauſa
preteritionis, vel exheredationis. Circa quod dic quod quando-
que fit preteritio de filio, quem ſe habere ignorabat, vel de poſt-
59 humo cum vxorem pregnantem neſciebat, ꝛ tunc † non valet reli-
ctum ad pias cauſas, quia deficit voluntas defuncti. Non enim
eſt veriſimile, quod ſic reliquiſſet ſi ſciuiſſet, vt l. ſi vnquam. j. de re-
* uoc. dona. Si ergo * reuocatur donatio perfecta quod eſt plus,
ergo multo magis relicta, ꝛc. xvij. queſtio. iiij. capi. fina. quod etiam
probatur: Nam in teſtamento militis ſublata eſt omnis ſolenni-
tas iuris ciuilis, ꝛ remanet ſolum in equitate naturali ꝛ gentium,
ſed militis teſtamentum propter preteritionem ab ignorante fa-
ctum rumpitur, vt j. de teſta. milit. l. ſicut certi. ꝛ l. ſi cum vel in vte-
ro. ꝛ ff. de te. tu. l. ſi quis. §. ſi quis cum. niſi ea mente fuerit vt ſuum
vellet filium preterire, ſiue ſciuiſſet eſſe, ſiue non eſſe, vt ff. de teſta.
milit. l. qui iure milit. quo caſu voluntas adeſt: ſed an valeat, dico
idem quod in eo qui preterijt ſcienter. Si vero quis preterijt ſciēs
ſe habere talem, vel exheredat, tunc quandoque relicta ad pias
cauſas ſunt per modum legati, vel fideicommiſſ. ꝛ illa remanent
60 † firma, etiam de iure communi, per authen. ex cauſa. j. de lib. prete.
quia ſolum inſtitutio vitiatur. ¶ Quandoqꝫ relinquitur ad pias
cauſas iure inſtitutionis, ꝛ tunc quandoque filius preteritur, vel
61 exheredatur, ꝛ nil ſibi relinquitur, ꝛ † tunc illud factum eſt contra
officium pietatis, vt l. ij. de inoffic. teſtamen. ꝛ ideo eccleſia non ad-
i mittit eum, nec ex eo vult aliquid acquirere, conſilio Auguſtini,[i]
vt d. cap. fin. xvij. queſtio. iiij. ¶ Sed huic ob. quod teſt. militis ad-
mittitur, licet filius pretereatur de iure antiquo, licet in hoc ſit ho-
die limitatum, vt l. cum lege, ꝛ in authen. preſbyteros. j. titu. proxi.
plene in authen. ex cauſa. de libe. prete. Sed vt dixi eccleſia pieta-
tis eſt mater, vt j. eod. l. decernimus. circa fin. ꝛ ideo non admittit
pro ſe teſtamenta facta contra officium pietatis. ¶ Sed contra,
quia eccleſia admittit eum qui dedicat ſe ꝛ ſua, licet habeat filios.
Reſpon. Principaliter dantur bona pro ſe, ſed acceſſorie ex cau-
ſa, quia perſona offertur cuius perſone oblationem recipere eſt
per ſe ſimpliciter pium. Item contra iniquitatem que inſurgit ex
oblatione bonorum prouidetur per authen. ſi qua mulier. j. eod.
k Si vero eccleſiam aut alium pium locum inſtituit,[k] ꝛ filio aliquid
l relinquit, non tamen iure inſtitutionis[l] prout hodie requiritur,
62 tunc † dico quod teſtamentum non irritatur, quod probo, quia
hoc teſtamentum non eſt factum contra officium pietatis. Nam
de iure antiquo ſi habebat legitimam quoquo relicti titulo non
ſubijciebatur querele, vt j. de inoffic. teſtamen. l. cum queritur, ꝛ in
authen. de trien. ꝛ ſemiſ. §. j. ꝛ ſi erat minus legitima ſupplebatur,
vt l. omnimodo. ꝛ l. ſcimus. §. repletionem. j. de inoffic. teſtamen. Si
igitur hodie eſt inductum quod habeat iure inſtitutionis iſta eſt
63 mera ſolennitas iuris ciuilis, que eſt remota † in relictis factis ad
pias cauſas, ſicut eſt quando eſt facta in mortis articulo per hanc
legem: ergo, ꝛc. Dico etiam quod ſi lex expreſſe diceret quod ta-
lis diſpoſitio ad pias cauſas non valeret, quod talis lex non vale-
ret, ꝛ eſt nulla, vt dicam in vltima queſtio. ſequen. queſtio. ſuper or-
m dine. ¶ Tertio quero, an in relictis ad pias cauſas valeat[m] vo-
n luntas captatoria,[n] quando talis diſpoſitio (alias conditio) con-
fertur in ſecreta mentis aliene, vt ff. de heredibus inſtit. l. captato-
rias, ꝛ videtur quod non valeat quod probatur, quia non valet in
teſtamento militis, in quo ceſſat omnis ſolennitas iuris ciuilis. j.
64 de teſt. mili. l. captatorias. In contrarium † eſt caſus extra de teſt.
cap. cum tibi. ꝛ ibi not. Et hoc videtur probari de iure ciuili, quia
relictum libertatis poteſt conferri in voluntatem alterius, vt ff. de
fideicommiſſ. lib. l. fideicommiſſaria libertas, ꝛ hec vera. ¶ Ad con-
trarium reſpondeo quod licet aliquid conferatur in alterius vo-
luntatem, tamen ab illius voluntate intelligitur excluſus omnis
dolus, vt l. creditor. §. Lucius. ff. mand. ꝛ adhuc talis voluntas de-
bet eſſe regulata reſpectu iuris gentium, vt placet in milite in cu-
ius libera voluntate eſt poſita libertas teſtandi, vt l. j. ff. de teſtam.
mili. tamen regule iuris gentium remanent, vt ſupra dixi circa me-
dium iij. queſt. principalis, ibi, Nam in teſtamento. Nunc ad pro-
poſitum. voluntas captatoria niſi ad pias cauſas non valet, quia
in illa nulla regula iuris ciuilis limitat voluntatem, ſed in relictis
ad pias cauſas eſt regula iuris ciuilis ꝛ gentium, nempe religio
erga Deum, vt l. ij. ff. de iu. ꝛ iur. item quod debemus peccata no-
ſtra redimere eleemoſynis, vt xiij. queſtio. ij. c. anime defunctorum,
ꝛ de pen. diſtin. j. cap. medicina. Unde non poteſt hoc non velle, li-
cet in aliis relictis ſecus, vt ibi not. Sed predicta ſunt vera, ſi ali-
* quid relinquatur arbitrio * alterius[o] ſimpliciter, nec dicatur ad
o quid, dico quod in dubio intelligitur ad pias cauſas, vt cap. cūm
tibi, ꝛ not. per Archi. quod ſatis placet quando dicit in arbitrium.
Nam bonus vir ſic arbitratur, niſi cauſa oſtenderetur quare de-
beat aliter arbitrari, vt pro male ablatis. Sed ſi diceret ad volun-
p tatem talis[p] nec exprimeret ad pias cauſas, tunc remaneret re-
gula, quod voluntas captatoria non valet. ¶ Sed videtur etiam
quod ſi exprimat ad pias cauſas, quod non valet ſi relinquitur in
voluntate heredis libera, vt ff. de fideicommiſſ. lib. l. fideicommiſſa-
q ria libertas.[q] ſed libertas eſt res pia: ergo, ꝛc. Solu. illa facit pro,
inquantum permittit libertatem relinqui in voluntatem tertij, ſed
inquantum prohibet in voluntate heredis, eſt contra. Dico au-
tem quod tunc procedit quādo libertas, non relinquitur pro ani-
ma, alias ſecus, vt dicto c. cum tibi. ¶ Quarto quero, an valeat
talis voluntas ſine herede,[r] vel ſi non adeatur hereditas. Ad quod
65 reſpondetur † quod quandoqꝫ relinquitur certa res, ꝛ de aliis ni-
hil diſponitur, quod tunc de iure comuni valet, vt codicillus, vt l.
* Pamphilo. §. propoſitum. * de leg. iij. Quandoque relinquuntur
omnia bona, nec heres inſtituitur, vt ſi dico, Omnia bona mea di-
ſtribuantur inter pauperes per talem, dico quod teſtamentū va-
let, ꝛ ille executor eſt, vt j. tit. j. l. ſi quis ad declinandam, ꝛ extra de
teſtamenti. co. cum tibi. ꝛ ibi per Innoc. ꝛ Ioan. And. eo. tit. c. cum
Ioan. ꝛ Spec. de inſtr. edi. §. nunc vero aliqua. Unde ſi queras an
talis executor poſitus ad eligendum pauperes poſſit eligere ali-
quos in dictis rebus, an debeat vniuerſalis heres eligere. item an
requiratur preſentia electi, dixi queſtione quā diſputaui que inci-
pit filium adultū, ꝛc. ¶ Si vero relinqueret omnia bona ſua pau-
peribus tunc ipſi pauperes eſſent inſtituti heredes, vt ff. de hered.
inſti. l. his verbis. in prin. ꝛ ibi no. ſed eo caſu quo aliquis priuatus
eſt inſtitutus, ꝛ certa relicta ſunt facta ad pias cauſas, ſi heres
inſtitutus

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

inſtitutus nõ adeat,⁊ hoc non facit in fraudē,⁊ ſic non hꝫ locum
titulus,ſi quis omiſſa cau.teſta.an legata ad pias cauſas debean
* tur?Et videtur quod non *, quia non valet teſtamentum ex quo
s non aditur hereditas,[s] vt l.nemo.de teſt.tutel.de regu.iur.l.ſi ne-
mo,⁊ etiam relicta non valent, ſi hereditas non adeatur, vt ĩ.de
manumi.teſt.l.ſi.⁊ de fideicommiſſ.lib.l.j.ff.de hered.inſtit.l.qui ſi-
lio.§.j.in gloſſ.lib.⁊ loquuntur dicta iura in libertate que eſt fauo
rabilis,⁊ pia,⁊ ideo in libertate fuit introductum remediũ,quod
cum libertate bona ei addicerentur conſeruanda, vt Inſtit.de eo
cui liber.cauſa bo.addic.Iſtam queſtionem tangit Spec.in titul.
de teſtamen.§.nunc vero aliqua.verſic.ſed pone quod ex eo teſta-
66 mento,⁊ ibi recitat opinio.nil tamen boni alleg.Mihi videtur † ꝙ
in legatis ad pias cauſas,ad eorum confirmationem non requira
tur aditio,vt in caſu huius legis,nec aliquo alio,nam in eis ceſſat
omnis ſolennitas iuris ciuilis,vt ſupra dictum eſt,⁊ infra dicetur,
ſed de iure naturali vel gentiũ,non requiritur aditio,ꝙ placet in
teſtamento militis,in quo ſublata eſt omnis ſolēnitas iuris ciui-
lis,vt placet.ff.de teſta.mili.l.miles ita.§.ſi.⁊ Paulus Apoſtolus
dicit ad Hebreos nono ca.Ubi teſtm̃ eſt,neceſſe eſt,vt mors inter
cedat teſtatoris alias teſtamentũ non eſt,niſi morte confirmetur,
nam non valet,donec viuit qui teſtatus eſt ⁊c.Et qđ dicit,niſi mor
te confirmetur,exponit gl.id eſt per mortem teſtatoris?Nota qđ
dicit mortē ⁊ non adijcit aditionem hereditatis, in tantũ hoc eſt
verum,qđ ille qui relinquit ad pias cauſas,licet nolit ei deberi eo
viuo,⁊ licet poſſit mutare voluntatem,tamen eo mortuo in eadeꝫ
voluntate confirmatur,⁊ illa relicta ſunt debita ſicut ſi voluiſſet
dare aliquid in certum euentum,⁊ ille eueniſſet.eſt enim hoc reli-
ctum quedam pollicitatio facta intuitu mortis,ſi voluntatem nõ
mutat,ergo ⁊c.vt nõt.ff.de pollicitatio.l.ij.¶Et hoc colligitur ex
67 diffinitione voti.Eſt enim votum † alicuius boni Deo facta promiſ-
ſio,vel pollicitatio,vt patet in d.l.ij.Hoc enim eſt etiam verum de
iure ciuili.Probo, quia iure nouo ſtatuitur.ꝙ in relictis ad pias
cauſas ceſſat Falcidia,vt infra.ad legem Falcidiam.aut.ſimiliter.
⁊ in corpore vnde ſumitur.ſed vbi ceſſat Falcidia in teſtamēto,ne
ceſſe eſt ꝙ propter hereditatem non aditam non irritetur,vt dicit
ter,in auth.de here.⁊ Fal.§.ſi vero expreſſim.⁊ tunc qꝛ alias lex eſ
ſet iniuſta,⁊ contra publicam vtilitatem, qꝛ heredes videntes ſe
priuatos omni commodo ceſſarent adire,⁊ irritarentur teſtamen
ta,que ſeruare publice intereſt,vt l.vel negare.ff.quemadmodum
teſtamen.aper.Et ideo de iure antiquo in libertate ſtatutum eſt,
vt bona addicantur cauſa conſeruandarum libertatum.hodie ve
ro per dictum §.ſi vero expreſſim.prouidetur,vt valeat.Ex predi-
ctis que dixi ꝙ poſt mortem tranſit in votũ,formo queſtionē talē.
Pone ꝙ teſtator qui multum relinquit,deceſſit,deinde miraculo
t ſe reſurrexit,[t] an poſſit teſtamentum reuocare,† maxime ad pias
68 cauſas?videtur quod non,ſicut nec votuꝫ.Dico ſic,ꝙ duplex eſt
69 reſurrectio,†Quidam enim reſurrexit iterũ moriturus,vt Laza-
rus,⁊ teſtamentum eius per reſurrectionem reuocatur, ſicut per
natiuitatem filij,quem teſtator non putauit ſibi naſciturum,vt di
ctum eſt,ſecundum Ang.xvij.q.iiij.c.ſi.⁊ ar.l.ſi vnquam.ĩ.de reuo-
can.donatio.Secundo modo,quidã reſurrexit glorificatus,iterũ
non moriturus,ſicut Chriſtus,⁊ ſicut faciēt omnes in generali re
ſurrectione,tunc iſte non poſſet reuocare,quoniam talis reſurre-
ctio non mutatur circa iſta temporalia.Dicitur enim in Euange-
lio Matthei vij.c.Cum autem reſurrexerint,nec nubent,nec nu-
bentur,ſed erunt ſicut Angeli in celis.Item Apoſtolus in d.c.ad
Hebreos ix.dixit.Teſtamentum Chriſti confirmatuꝫ eſt per eius
mortem,⁊ loquebatur poſtquam reſurrexit.¶Quinto quero,an
in predictis poſſit quis decedere pro parte teſtatus, ⁊ pro parte
u inteſtatus?[u] dic quod ſic vt † dictum eſt in predictis ceſſat om-
70 nis ciuilis ſolennitas, ſed de naturali equitate non eſt neceſſe,
quod quis in totum decedat teſtatus,vt l.ſi miles.la ſecunda ff.de
teſtamen.milit.ergo ⁊c. ¶Et ideo eſt aduertendum, aut aliquis
fecit teſtamentum,⁊ inſtituit quem in parte, ⁊ de alia non dixit,⁊
in dubio videtur velle eum quem in parte inſtituit habere totũ,ac
ſi eſſet facta inſtitutio ad pias cauſas,qꝛ ibi eſſet preſumpta volũ
tas,Aut apparet voluntas quod nolit eum habere in totũ,⁊ tunc
procedit,quoniam deceſſit pro parte teſtatus ⁊ pro parte inteſta
tus vt d.l.ſi miles.de teſt.milit.⁊ ideo not.quod eccleſia,que inſti-
tuta eſt ex tertia parte,hoc acto, quod amplius petere non poſ-
ſit,erit heres pro illa parte tantũ ⁊ plus non petet.¶Sexto que-
ro an maiori [x] poſſit ſubſtituere in predictis directe? Videtur
71 † quod ſic,quia hoc poteſt facere miles,in quo ceſſat omnis ſolen
nitas iuris ciuilis,vt l.centurio.de vulga.⁊ pupillar.⁊ ĩ.de teſtam.
mili.l.in teſtamento:ergo ⁊c.¶In contrarium videtur quod ec-
cleſia non acceptat hoc,etiam ſi inſtituãtur pauperes,vbi ſit ſub-
ſtitutio directa,niſi conditio perſone repugnet de iure ciuili,vt in
c.ſi pater,de teſta.lib.vj.Solu.Dico quod ſi aliquis inſtituit pri-
mum,ita quod eius inſtitutio non reſpicit piam cauſam,tũc opor
tet eum eſſe heredem de iure ciuili,cuius conditio eſt,vt qui ſemel
eſt heres,in perpetuum non deſinat eſſe heres.l.ei qui ſoluendo.ff.
de heredi.inſtit.ideo eccleſia conſtituit quod etiam pauperes vo-
centur per fideicom. Alias oportet dicere quod in perſona primi
heredis,non ſeruentur regule iuris ciuilis.Hoc autem habere per
fideicommiſſum, aut nihil, aut modicum preiudicat. In cauſam
enim piam tranſit ſine alia reſtitutione.vt.ĩ.eo.l.fin. Item non de-
trahitur Trebellianica ſecundum opin.quam teneo.ff.ad Treb.l.
Marcellus.§.quod autem. Solum ergo hoc releuat, forte in his
que notantur in l.quia perinde.ff.eod. Sed ſi poneres inſtitutio-
72 nem,† ſecundum quod reſpiceret piam cauſam, tunc putarem qđ
poſſit ſubſtitui directo, ⁊ compendioſe, quia ceſſant regule iuris
ciuilis, ⁊ ſtamus regulis iuris gentium, vt dictum eſt, ſed de iure
gentium licitum eſt,vt patet in iiij.queſtione.

Circa ordinem vero,⁊ ſolennitatem relinquēdi quod tan-
gitur ibi, liber ſit ſtylus, ⁊c. videndum eſt. Et dico
73 quod hec verba hoc important. liber ſit ſtylus. † hoc eſt, liber ſit
ordo.vt ĩ.de bo.vacanti.l.ſi quando.la.ij.lib.x. ⁊ extra de crimine
falſi.cap.quam graui.Hoc autem quod dicit liber ſit ſtylus.debet
inteligi liber ab omni ſolennitate iuris ciuilis, quia per hanc le-
gem confertur priuilegium generaliter omnibus, ⁊ ſic etiam ijs
qui ſunt inhabiles. Unde per hanc conceſſionem liberam intelli-
74 gitur ſolennitas † remiſſa,vt l.etiam in princip.ff.de bon. lib.⁊ ĩ.de
inoffic.teſtamento. l. ſi quando. ⁊ dixi. ſ. in prima parte huius q.
Preterea,hoc eſſe equum apparet ſicut in diſpoſitione vltime vo
luntatis inter filios, ſufficit cuiuſcunque voluntatis iudicium,vt
videbitis in l.fin.ĩ.fami.erciſ.⁊ l.hac conſultiſſima.§.ex imperfecto.
ĩ.de teſt.multo magis in teſtamento,quod anima ſit,⁊ reſpectu re-
ligionis diuine que charior eſt,quam ſint filij.Preterea hoc de iu-
re canonico eſt decretum expreſſe ſiue ſit in articulo mortis con-
ſtitutus ſiue non,vt ſtatim dicam. ¶Nec obſtat predictis ĩ.eod.l.
generali.vbi dicitur dummodo omni alia iuris ratione ſit muni-
tum,quia ibi loquitur,quando teſtator non erat in mortis articu-
lo conſtitutus,hic ſecus,licet de iure Canonico idem, ſi non ſit in
in mortis articulo conſtitutus,vt ſtatim dicam, vel ſi intelligeres
in conſtituto in mortis articulo,tunc exponerem omni alia ſit mu-
nitum ratione,hoc eſt quod relictum ſit rationabile,⁊ non ſit con-
tra pietatem. hoc enim nulla ratione permittitur, vt dicam, non
autem exponitur iuris ratione,id eſt ſolennitate,prout gloſſ.facit.
¶Ad declarationem preſentis articuli quero an in relicto ad
pias cauſas requiratur ſolennitas teſtium?Secundo,an in his ſuf
ficiant verba enunciatiua?Tertio an requiratur quod ſubſit per-
ſona,eo tempore quo pendet dies legati, ⁊ an efficiantur caduca.
¶Quarto, an ſine ſolēnitate tali fiat teſtamentum.Quinto an ea
que ſupradicta ſunt,in eo qui fecit teſtamentum in mortis articu-
lo ſint vera in quolibet diſponente ad pias cauſas, etiam in non
mortis articulo,ita quod ſi Imperator diſponeret contra, nõ va-
75 leret. ¶† Ad primum reſpondetur quod non requiratur ſolenni-
tas teſtium in teſtamento eius qui eſt in mortis articulo conſtitu-
y tus,[y] tamen hoc non eſt conſtitutum per hanc legem,ſed per iura
canonica, cum indiſtincte in quolibet diſponente ad pias cauſas
z ſit inductum,[z] vt non ſtetur ſolennitatibus iuris ciuilis,ſtetur au-
tem iuri diuino, vel naturali, ſecundum quod in ore duorum vel
* trium ſtat omne verbum,vt extra de teſta.ca.relatum.* ⁊ c.cum eſ-
ſes.Et aduerte,dico quod dicta capitula non procedunt ſtatuen-
do, ſed declarando, quod lex ciuilis vel conſuetudo, que ſpecia-
liter loquitur quod in teſtamento requiruntur ſeptem teſtes vel
quinque,non habeat locum in relictis ad pias, cauſas, ſed in illis
ius naturale ſeruetur. Item aduertendum quod etiam non re-
76 quiritur † quod ſint rogati.[a] vt in d.cap.relatum.circa finem dici-
a tur.¶Secundo queritur,[b] an in predictis ſufficiunt verba enun-
b ciatiua.puto quod ſic[c] † Primo per caſum extra de ſucceſſ.ab in-
c teſt.cap.fin.Secundo per rationem,quia id permittitur militi, de
77 quo minus videtur,vt ĩ.de teſta.milit.ex his. ¶Preterea ex hoc
apparet,quia de iure naturali,vel gentium ſufficiunt verba enun-
ciatiua. ¶Tertio quero an requiratur quod ſubſit perſona tem-
78 pore quo cedit, vel pendet dies legati, † vel efficiuntur caduca.
Iſtud tangit glo.in cap.nos quidem.de teſta.⁊ ibi tenet quod non
efficiantur caduca.In contrarium induco text.de legat.iij.l.pater.
§. Tuſculanus. ⁊ ibi plene hanc queſtio. examinaui. ¶Quarto
quero, an talis voluntas facta ſine ſolennitate ciuili ſit teſtamen-
79 tum.In qua q.† dico,aut accipimus teſtamentum large,prout eſt
teſtatio mentis,vt accipitur Inſtitut. de teſta.in princ.⁊ tunc po-
teſt dici teſtamentum proprie.Si vero dicis teſtamentum proprie
diffinitur ff.de teſtamen.l.j.tunc proprie non dicitur teſtamentum,
ſi deficiunt ſolennitates quas ſupra dixi.Et ſic magis proprie ap-
pellatur vltima voluntas quam teſtamentum.not.ĩ.eod.authen.ſi
qua mulier,⁊ in aut.de mona.§.illud.⁊ ĩ.de teſtament.l.hac conſul-
tiſſima.§.ſi quis autē.¶Quinto quero,an ea que ſupradicta ſunt
in diſponente ad pias cauſas in mortis articulo ſint vera etiam in
quolibet diſponente cõſtituto in nõ mortis articulo, ita ꝙ ſi Im-

d perator diſponeret contrarũ non valeret.[o] Reſpon.in diſpoſitio-
80 nibus factis ad pias cauſas,† ſiue per conſtitutũ in mortis articu
lo,ſiue non,nulla requiritur iuris ciuilis ſolennitas,nec in perſo-
na teſtatoris,nec in qualitate diſpoſitionis,nec in ordine diſponẽ
di,dum tñ talis diſpoſitio non repugnet bonis moribus,ſeu pie-
tati, vt ſ.dictũ eſt.⁊ ſi Imperator etiam cõſtitueret contrarium,
non valeret,⁊ omnes leges ſtatuẽtes ↄ̃riũ non eſſent ſeruande.
Quod probo,q2 leges facte ſuper rebus pertinẽtibus ad pia lo-
ca,vel pijs actibus deputatis,non valent niſi authoritate eccleſi-
e aſtica fuerint cõfirmate,[e] vt extra de cõſt.c.eccleſia ſancte Marie.
ſic eſt in ꝓpoſito.Preterea in his que ſpiritualia ſunt,vel in quo-
81 rum obſeruatione emergunt† peccata,iura canonica preualent le
gibus,vt ĩ.eſt.l.priuilegia.⁊ ibi no.per gl.in ver.ambitionis.⁊ per
Io.and.de reg.iur.c.ij.li.vj. Sed relicta ad pias cauſas reſpiciunt
ſpiritualia,vt per ea ſequatur remiſſio peccatorũ,vt dictũ eſt,er-
go in eis preualent canones legibus,ſed de iure canonico hoc vi
detur expreſſum extra de teſt.c.cũ eſſes.⁊ c.relatum.In quibus lʒ
ſpecialiter exprimatur de numero teſtiũ,tñ generaliter dicit,ꝙ ta
lia relicta nõ debent iudicari ſm leges humanas,ſed ſm ſacros ca
nones,⁊ iura diuina,ſecundum que oẽs ſolennitates ceſſant,vt ſ.
oſtenſum eſt,⁊ ĩ.dicam.Preterea dicta Apoſtoli preualent in ſpi
ritualibus dictis Imperatoris,vt ĩ.de ſecun.nup.l.j.⁊ ibi nõ.in gl.
fina.⁊ extra de ſecund.nup.c.pen.Sed ab Apoſtolo habemus in
multis locis ꝙ teſtamenta ad pias cauſas non ſubiacent dictis ſo
lennitatibus iuris,ergo ⁊c.Primo em̃.h.d.Apoſtolus ad Gala-
tas.iij.c.fratres,ſm hominem dico,tamen hominis confirmatum
teſtamẽtum nemo ſpernit,aut ſuper ordinat.Et gl.magiſtri ſentẽ
tiarum ſic exponit.Confirmatũ teſtm̃ morte teſtatoris nemo ſper
nit,vt dicat non valere,cum bene factum eſſe apparet,aut ſuper-
ordinat aliquid de rebus iſtis diſponat,ſed eſt* in authoritate ca-
nonum ⁊c.*Ex his apparet confirmatum teſtm̃,ſcʒ ꝙ duob9 vel
tribus teſtibus confirmatũ eſt.Item morte teſtatoris,nec ↄ̃t,adi-
f ta hereditate[f],vel alia iuris ſolennitate.Itez ex eo ꝙ dicit,nemo
ſpernit,apparet ꝙ nec Imperator põt illud annullare. Item ex
eo ꝙ gl.dicit ꝙ eſt in authoritate canonum apparet ꝙ oẽs illud
debent obſeruare,ſiue in terris eccleſie,ſiue Imperij. Item ex eo
ꝙ dicit,nemo ſpernit,vt dicat non valere,cum bene dictũ eſſe ap-
paret,ꝙ tollitur omnis exceptio iuris ciuilis.Et iterum Apoſto-
lus ad Galatas v.c.dicit.Qui ſpiritu Dei ducitur non eſt ſub le-
ge,ecce apparet ꝙ in his qui ſpiritu Dei ducti ad pias cauſas
relinquunt non habent locũ leges ſcripte.¶Et ſi dicas quomo-
do ſciam ꝙ diſponit ad pias cauſas,⁊ ſpiritu Dei ducatur? Rñ.
82 hoc declaratur ad Hebreos viij.vbi dicit.Qui ſpiritu Dei agũ-
tur hi filij Dei ſunt.Dicit enim glo.hanc ſententiam no.quod eſt
differẽtia inter agere,⁊ agi,ſeu duci,agere dicitur ille qui ex ſe ali
quid facit,agi,ſeu duci dicitur ille,qui non aliquid facit ex ſe,ſed
magis ſpiritu quodam,⁊ ideo quocunqʒ modo inſtigatione ſacer
dotis,vel alterius ad pias cauſas aliqd relinquit ſpiritu Dei agi
dicitur,⁊ ſic non eſt ſub lege. Item in authoritate ſ.allegata ad
Hebreos.ix.c.Apoſtolus dicit vbi teſtm̃,neceſſe eſt vt mors inter
cedat teſtatoris,nec alicuius confirmationem requirit.Ex qbus
concludo ꝙ non obſtante aliqua lege cõmuni,municipali,vel im-
83 periali,facta,vel fienda,relicta† ad pias cauſas debẽt iudicari[g] ſe-
g cundum canones,*⁊ iura diuina ⁊ naturalia, ſeu gentium, ⁊ non
* ſecundum leges,ſecundum quod ſ.dictum eſt ⁊c.

ADDITIONES.

a POMA.¶Et habilitatem.Uide de hoc Bar.conſi.j.vol.ij.⁊ cõ-
ſi.lvj.in ij.vol.⁊ Ro.conſi.clxxx.⁊ conſi.ccxiiij.⁊ Alexan.lxxx.volu.
j.⁊ conſi.ciiij.vol.j.⁊ facit tex.in l.j.in prin.ff.ad l.falc.⁊ Bald.in c.j.
de reſcri.⁊ gl.in l.ij.ĩ.vbi de ratio.⁊ Bar.in l.j.ff.de eo qđ certo lo-
co.Seue.in repe.l.omnes populi.ff.de iuſti.⁊ iure.⁊ vide etiã text.
⁊ ibi Barto.in l.ſi infanti.in fi.ĩ.de iure delib.⁊ Iaſ.in l.quandiu.ſ.
qui admit.P.PAV.P. Uide ad Barba.in l.j.§.nunciatio.de noui
operis nunciatione.

b POMA.¶Pro intellectu iſtoruz.Et poſſet ſuſtineri hec opinio
Bart.quãuis ab omnibus reprobetur per regulam qua cauetur
ꝙ lex generaliter loquens non recipit reſtrictionem de habilitate
quando tractatur de fauore publico.l.ſi quis in §.vtrum.in ver.
hi quoque.ff.ad Silla.De quo quidem in caſu noſtro ſine dubio
tractatur etiam,⁊ principaliter,non ſolum de fauore publico,ſed
etiam quod plus eſt de fauore anime que cunctis rebus eſt prefe-
renda,vt l.ſ.ſancimus.ĩ.eod.

c POMA.¶Iuris ciuilis.Uide Pan.conſi.xxxij.vol.ij.

d AND.BARB. ¶Uenio ad quartum.Et inquantum Bartol.
voluit,quod quando relinquitur pro vſu,ab eo qui laborat in ex-
tremis ſufficit de iure ciuili queque voluntas,licet iſta lectur.ſua
ſit noua,tamen non eſt vera nec in iudicijs nec in ſcholis, ⁊ con-
tra eum conſuluit Angel.in conſi.incipien.in nomine Dei amen.
in cauſa predicta,⁊ alleg.contra Bart.c.cum omnes.⁊ ca.relatum.
de teſt.⁊ quando ibi dicit,quod ſecundum leges humanas teſta-
mentum conditum in extrema voluntate requirit ſeptem teſtes.
Or vide ibi Ang. Et de his qui ſunt in extremis conſtituti, vide
dom.Abb.in conſil.xj.

d ¶Furioſus.adde quid in prodigo cui per principem interdictum
eſt bonis ⁊ datus curator, an ſi faciat teſtamentum inter filios,⁊
ſubſtituat pauperes valet teſtamentum. Uide Bal. quod ſic eius
conſil.cccxxv.j.lib.

e AND. BARB. ¶Secundo quero,an habeat locum. Adde.xvj.
q.j.c.ſi quis laicus.xx.q.j.per totum.de re.c.j.⁊ fin.ca.ad noſtram.c.
ſi quis.eo.ti.Uide d.prepoſi.Philip.in repe.c.ſi pater.de teſt.in vj.
⁊ not.quid per reſcriptum ſpeciale ĩ.de preci.Imper.offe.vide etiã
Bar.conſi.lviij.in j.vol.⁊ Capra.lxxxv.⁊ Iaſ.in l.licet.ĩ.de teſt.mili.
⁊ ibi.Paul.in fin.⁊ Alexand.⁊ Iaſ.in l.ſenium.C.qui teſt.fa.poſ.in
l.ſi frater eod.tit.ĩ.¶Uide Barb.in c.ad hec extra de teſta. Ma-
theſi.not.clxxxij.vide ad Bartol. in l. cum in his.§. ſi in annos.ff.
de tranſac.Uide Alexand.conſi.dcxv.⁊ in preced.

f ALEX. ¶Diſpenſatum.⁊ ex hoc dicit. Bald.quod ſi ſtatutum
dicit,mulierem non poſſe teſtari ſine conſenſu propinquorum:po-
terit tamen ad pias cauſas ſine eorum conſenſu teſtari,ſecundum
eum in l.generali.ĩ.eod.pro cuius dicto facit.l.iubemus nullam,⁊
ibi ipſe no.ĩ.eod.¶Adde Bald.conſi.cclxix.

g POMA. ¶Alieno arbitrio.vide Panor.conſil.lxiij.volum.j.

h POMA. ¶Diſponere poteſt.conſi.ccxciiij.⁊ conſi.ccxcviij.dom.
Alexan.in l.j.§. hec autem.ff.ad treb.⁊ Iaſ.in l.ſenium.ĩ.qui teſta.
face.poſ.

i ALEX. ¶C.licet.De cuius intellectu vide Bal.in l.ſenium.ĩ.qui
teſt.face.poſ.

k ALEX. ¶Teſtari.Uide Ro.qui limitat hoc dictum Bart.per
text.in l.cum multa.ĩ.de bo.que li.in d.l.penult.⁊ ſi.ĩ.qui teſt.fa.po.
¶Adde plene per Pau.de Caſt.conſi.ccj.

l ALEX. ¶Poterit diſponere.Contrarium tenet idem Bart.in l.
qui in poteſtate.ff.de teſt. ¶Pro concordia Aduerte quod con-
ſenſus patris non requiritur in teſtamento filijfamil.in bonis ad-
uentitijs,vbi patri non queritur vſuſfructus.Ita Bart.in hac re-
pe.ver.poteſt etiam habere filiuſfa.vbi dõ.Alexand.in apoſti.alle.
Barto.ſibi contrarium in l.qui in poteſtate.ff.de teſtamentis Tu
dic ipſe Bartol. ſentit idem quod hic, dum ſpecialiter loquitur in
teſtamento ad pias cauſas, vt poſſit teſtari, ⁊ ita loquitur etiam
Bar.hic dum dicit ex beneficio huius legis que loquitur ad pias
cauſas. Adde ad not.per ipſum dom. Alexand.in l.ſenium.⁊ in l.
fi.C.qui teſta.fac.poſ.vbi refert eandem contrarietatem: ⁊ ſi bene
conſiderentur eius dicta poſſet ſolui aliter ſecundum verba Ful.
que ibi refert adde etiam ad conſi.Paul.de Caſt.cxcix.ad Bart.in
l.Imperator.ad tre.⁊ ad materiam.l.filiuſfa.ff.ad l.Falci.⁊ l.ſi que-
ramus.ff.de teſtamen.

m ALEX. ¶Poſſint diſponere. Quid de eo qui eſt apud hoſtes
dicit do.Abb.in cap.fin.in fi.de teſta.credo quod non poſſit diſpo-
nere, quia ſeruus eſt nec plus dicit. cogita, ⁊ vide in l.qui a latro-
nib.ff.de teſta.Et ex oppoſito facit quod not. Bald.in l.j.ad fin.ſ.
tit.j.vide tamen quod no.Bald.in l.fin.ſi a non compe.iud.vbi di-
citur quod ſi reliquit pro male ablatis, valet. Et circa iſta vide
archi.iij.q.ij. illud, ⁊ Ioan. Andr.in cap. quanquam.de vſur.in vj.
¶Adde quod Ioan.And.in addi.ad Spec.in tit.de inſtru.edi.in
§. compendioſe. ponit de Rege Henrico filio federici.qui captus
fuit a Bononienſib.⁊ ibi fecit teſtamentum, ⁊ mortuus eſt, quod
eius teſtamentum nõ valebat.Et ita dicit tenuiſſe accurſium,quia
capta ſunt capientium, ⁊ capti fiunt ſerui, ⁊ vide per Specu. vbi
ſupra. ⁊ quod deportatus pro male ablatis poſſit teſtari, voluit
Roma.conſi.cxliiij.

n POMA. ¶Iure gentium.Uide Panor.conſi.lxij.vol.j.

* ALEX. ¶Uſurario.Uide Bald.in l.j.⁊ in authen.ibi poſita ĩ.de
heretic.⁊ text.in l.teſtamenta eorum.ff.de teſta.milit.⁊ Bart. in l.ſi
queramus,ad fin.ff.de teſta.

o POMA. ¶Uſurario.Et quid in excommunicato.vide Fed.con-
ſi.lxxiiij.⁊ conſi.cxviij.

p ALEX. ¶Non valeant. Contrarium conſuluit domi. Anto.de
But.incip.in nomine patris ad primum dubium,⁊c.Idem conſu-
luit Pet.de Anchar.⁊ per ipſos in rubrica extra de teſtib. in De-
cretalib.⁊ Bald.hic in repet.⁊ quod non valet etiam de voluntate
Epiſcopi niſi preſtita cautione.ſed Bald.not.in l.executorem.de
execut.rei iudica.¶Adde quod Paul.de Caſt.conſi.cxlviij.tenet
quod teſtamentum vſurarij valeat,in quo pauperes ſunt ſubſtitu-
ti, donec probetur quod illis quibus erant extorte,intererat cau-
tionem preſtari, quia vſure poſſent eſſe incerte. ⁊ pauperibus di-
ſtribuende per alias rationes. Idem conſuluit Petr.de Ancha.
conſil.ccccxxx.vbi de Bart.hic mentionem facit,opi.tamen Bart.
ſecutus eſt Abbas conſi.j.lib.ij.

q POMA ¶Eccleſia.Uide Panor.conſi.xxxiiij.vo.j.⁊ domi. Ant.
de Butr.

de But.conſi.xxv.⁊ conſi.xxix.

r ALEX. ¶ Collegio. Et adde Bal.in l.iubemus.de teſta.

* CLAV. DE SEISS. ¶ Relinquatur. Adde quod relinquere meretrici ſub conditione. ſi ad meliorem vite frugem peruenerit, eſt cauſa pia ſecundum Bald.in l.imperialis.in princip.j.de nupt.

s ALEX. ¶ Domini locupleti. De iſta q.vide Bart.⁊ que ibi dixi poſt eum in l.alio.j.de ali.⁊ ciba.leg.dicit tamen Bald.hic in lectu. no.in rep.quod relinquere conſanguineo eſt quid pium ſi eſt pauper.Et idem dicit Abb.ſicu.ſi relinquitur conſanguineo religioſo, ⁊ allegat Bald.hic ita tenere,⁊ hoc ſi amore Dei fiat. Idem dicit, ſi relinquatur conſanguineo pauperi,ſecundum Bald.hic quem ipſe allegat,⁊ vide etiam Bal.in repeti.⁊ Ang.⁊ Imol.in l.ſi Stichum.§.ſtipulatio.de ver.ob. Contra hoc facit,ꝙ voluit Alex.in l.ſi certis annis.j.de pac.reprehendens Ang.ibi volentem ꝙ l.j.j.de fideicommiſ.non habeat locum in alimentis relictis diuiti. Et hic adde etiam Barto.in l.ſi cui annua.ff.de annu.leg.vbi tenet ꝙ alimenta relicta pauperi non ſint ad pias cauſas. ¶ Adde quod legatum locupleti dicatur pro anima. Pet.de anch.conſi.xiiij.Bal. conſi.ccclvj.ij.lib.

☞ ¶ Pro concordia Aduerte quod in l.alio.ff.de ali.⁊ ciba.leg. Bar.dicit ꝙ quicquid relinquitur pro anima,etiam diuiti,videtur relictum ad pias cauſas:⁊ per conſequens adde ꝙ habet priuilegia pie cauſe, vt in detractione falcidie, ⁊c. Contrarius allegatur in hac rep.ver.ſecundo quero quid ſi reliquitur homini locupleti euidenter,⁊c. Tu dic illud verbum homini locupleti euidenter dat ſolutionem. Aliam ſol.dat Alber.in tra.gab.in v.parte.viij.princip.q.quod quando legauit diuitem quem credebat eſſe diuitem vel non erat ita diues, vt exigit ſtatus ſue nobilitatis.⁊ tunc procedant dicta in d.l.alio,alias ſecus.Sed melius,⁊ tutius ſecundum quod colligitur ex verbis Bar.in l.ſi quis annuum. ff.de annuis legatis.ſcilicet, vt procedat prima opinio quādo relictum de ſui natura erat fauorabile,vt in cauſa dotis, vel alimentorum,per no.in l.ſi quis Titio.ff.de legatis ſecundo. vel etiā poſſet ſolui ex no.per eum in l.ciuilibus.ff.de rebus dubijs,vt quando ille diues erat rector alicuius eccleſie,quia videtur relictum eccleſie,alias ſecus.

t POMA ¶ Ad pias cauſas. Uide Alexand.conſil.cxxv.volu.j.⁊ conſil.cxxvj.eod.volu.⁊ Barba.conſi.lviij.volum.j.⁊ pulchre,⁊ late Bal.nouel.in trac.de dote.in v.parte princ.in verſi.nunc me transfero.per totum.

v ALEX. ¶ Fieri pauperi. Quid ſi eſt diues,ſed non ſecundū qualitatem ſuam,vide Bald.in rep.

x ALEX. ¶ Auferenda.vide Bal.hic qui tenuit contrarium in repe.in verſi.diuitie,⁊ dicit ibi etiam Bald.quid in filio ſpurio.

y ALEX. ¶ Male ablati. Uide Bald.in d.l.illud.j.eo.circa princ. vbi dicit etiam quod ſi reliquitur fraternitatib.non eſt pia cauſa. Utrum autem executor relicti pij aut incerti poſſit diſtribuere fraternitatib.vide late Bald.in l.id quod pauperibus.j.tit.j.⁊ quid ſi relinquatur hoſpitali.ad ꝙ ſpectet iſtud relictum dixi poſt Bart. in l.orphanotrophos.j.tit.j.Sed quid ſi relinquitur executori pro ſolutione male ablatorum,an poſſet ſoluere debita ex contractu. vide Bald.in l.id quod pauperibus.j.tit.j.Sed quid ſi teſtator relinqueret mille pro male ablatis, ⁊ incertis ſoluenda ⁊ non reperiuntur tot male ablata que capiant tantam ſummam.vide Bald. in l.ſi quis ad declinandam.de epiſco.⁊ cleric. An autem relictum pauperibus pro male ablatis poſſit diſtribui in vnum tantum, vide Bal.hic.Et an ſuper male ablatis ⁊ incertis poſſit trāſigi cum epiſco.Bal.in l.poſt deciſionem.j.de furt.qui remittit ſe ad Paul. de leaz.in cle.j.de pe.⁊ remiſſ.⁊ no.Ang.in diſpu. Aretenſis. Et quomodo executor debeat iſta incerta declarare,vide Bal.in l.captatorias.C.de teſt.mil.⁊ hic adde Bald.in authen.ſimiliter. C.ad.le. facid. ¶ Adde an fraternitates dicātur loca pia,conſ.clxxxj.Abb. conſi.xxxj.⁊ quid de collegio per Paul.de Caſt.conſi.cclxxxix.⁊ an poſſint legata pro male ablatis in alium vſum conuerti, ſi male ablata non reperiuntur tanta.vide Paul.de Caſt.conſi.xliij.ꝙ ſic.

z ALEX. ¶ Sed pupillo. Bal.hic in repet.⁊ in lectu,aliter loquitur tenendo contrarium.

a ALEX. ¶ Pro parte teſtatus. No.an ad pias cauſas poſſit quis decedere pro parte teſtatus,⁊ pro parte inteſtatus. Bald.hic reprehendit Bart.hic.j.eod.l.in v.q.princ.

b ALEX. ¶ An teneatur inſolidum. De hac queſtione mihi videtur caſus in aut.de eccle.tit.§.ſi autem heredes.de quo per canon. in ca.j.de dolo ⁊ contumacia.

c ALEX. ¶ Solum permittit. In foro conſcientie heres,non tenetur vltra vires hereditarias, licet non fecerit inuentarium, vide Bald.in l.filium quem habentem.C.fa.er.Ange.tamen in l.j.§.hec ſtipulatio.ff.ſi cui plus quam per legem Falcidiā. dixit quod hoc erat verum in aliquibus caſibus.regulariter tamen dixit ipſe, ego teneo contra Barto. Uide Barb.in rub.de acqui.her.⁊ in l.gerit. eo.tit.licet ipſemet Ang.fuerit ſibi contrarius,in d.rub.⁊ in d.l.j.⁊ vide Bal.in l.ti.C.de iure delib.tenendo idem cum Bart.quod tamen intelligas vt voluit Bald.in l.ventre.ff.de acqui.her.Et vide quod no.Bal.in l.cum a matre,in fi.C.de rei vendi.vbi dicit,quod de iure canoni.non requiritur inuentarium ⁊ quod de illo iure non detrahitur Falcidia.pro trebellianica voluit dicere in foro conſcientie. ¶ Adde primo in verſic.ſuper rebus relinquuntur. quod Rom.conſil.ccxxxv.dicit nouam eſſe opinionem, quod ſicut valet legatum libertatis factum ſeruo alieno,vt l. Paulus.de fideicommiſ.lib.ita ⁊ eodem modo valeat legatum factum pio loco rei aliene quam teſtator putabat ſuam , ita vt heres teneatur illam rem redimere ⁊ preſtare eccleſie,vel iuſtā eſtimationē ſi dominus vendere noluit. Et quod heres in foro conſcientie non teneatur vltra vires hereditarias,tenuit Abb.conſi.lxxij.ij.lib.

d ALEX. ¶ Si eccleſia,vel pauperes. Ad iſtam queſti.adde Bal. in l.fin.in prin.j.de iur.deli.⁊ Bar.in l.j.j.de acqui.her.⁊ Bar.in l.j. §.ſi cui bona.ff.de iur.fiſci Ang.in l.j.§.hec ſtipulatio.ff.ſi cui plus quam per l.fal.⁊ vide que dixi poſt Bar.in d.§.ſi cui bona.⁊ Bar. dubitauit,⁊ tangit hanc queſtio.in auth.ſed cum teſtator.j. ad legem Falcid.⁊ contra.Bart.eſt gl.extra de teſt.c.j.⁊ Bald.idem tenet,in authen.ſicut alienatio.j.eod.tit.⁊ l.fi.j.de iur.deliberan.tangunt Cano.in c.j.de ſolutio.⁊ vide Bar.in authen.ſi qua mulier.j. eo.Clericus vero heres bene tenetur vltra vires hereditarias, vt not.pet.de anch.in ca.canonum ſtatu.de conſtit.Et not.quod relictum mulieri, ſi ad melioris vite frugē peruenerit,dicitur ad pias cauſas ſecundum Bald.per text.illum.l.imperialis, in princi. j.de nuptijs.Et vide Bald.hic de meretrice. Utrum autem incertitudo,vel qualitas vitiet relictum ad pias cauſas vide not.per Cy.⁊ Bal.in l.priuilegia.j.eod.⁊ quod no.Barto.in l.quidam.de rebus dubijs,⁊ Bart.in l.Titia.§.Seia de aur.⁊ arg.leg. ¶ Adde quod clericus non conficiens inuentarium,teneatur vltra vires hereditarias,conſuluit Abbas conſi.proxime allegato.lxxij.ij.lib.

e P. PAV. P. ¶ Beneficio inuentarij. Uide Barb.in c.j.de teſt,⁊ j. de iure deliberan.

f POMA. ¶ Contrarium dico.vide Paulum conſil.xxxiiij.volu.j. ⁊ conſil.lxxij.in ij.dubio,volu.ij.⁊ vbi ponit etiam in ſuperioribus verbis Bartol.conſil.cij.eod.volum.⁊ Feli.in capit.eccleſia ſancte Marie.de conſtitu.⁊ Panormi.in d.cap.eccleſia.ad fin. ⁊ in capit. Raynaldus.de teſta.⁊ Iaſo.in l.fin.j.de iure deliberandi.⁊ Barb. in cap.primo de teſtamen. Are.in l.ſi ſeruus plurium.§.fin.ante.ff. de leg.j.⁊ in rubrica.ff.de acquirend.here.in verſi.iiij.adde.vbi dicit quod eccleſia non teneatur eſt communior,⁊ vide vnum verb.Fel. in c.paſtoralis de offi.delega.

g ALEX. ¶ Plenum vel liberum. Uide Bar.in l.alio.ff.de alimentis ⁊ cibarijs legatis.

h ALEX. ¶ Concedit pluribus. De verbo libere, adde quod Bald.in cap.j.extra de reſcriptis.dicit quod verbum libere,importat voluntatem munitam rationibus legalibus ⁊ ſolennitatibus. Unde dixit quod propter tale verbum non poſſit appellari in cauſa momentanee poſſeſſionis nec poſt decem dies ad appellādum. ⁊ dicit non obſtare l.j.de teſt.mili.quia reſpondet quod non ſeruata iuris ſolemnitate ibi non veniebat in preiudicium alicuius. Sed circa hoc.Salice. in re pet.huius legis,vbi videtur omnia improbare dicta Bartoli,dicit quod in dicta.l.j. de teſtamen. milit. probatur quod per illa verba videantur miſiſſe iuris ſolemnitatem. Nam quod milites poſſint teſtari ſine ſolēnitate inducta fuit, non per illam l.fin.ſed per l.iure militari.cum multis ſimil.ff.de teſtam. milit. Unde non eſt credendum Iuriſconſultum aliquam ſuperfluam legem feciſſe. Et de iſto verbo libere, vide que habes poſt Bartol.in l.ſi ſic.de leg.j.⁊ per Mode.in c.ſane.de exceſ.prela.⁊ vide Bald.in l.dotalem.ff.de teſt.milit.

* CLAVD. DE SEISS. ¶ Si ego.ad hoc vide Bart.in l.Titia.§.imperator.ff.de legat.ij.⁊ quod no.in l.ſi vnquam.C.de reuocat.donatio.

i POMA. ¶ Conſilio Auguſtini.vide Alexand.conſil.cv.volu.iiij. Panor.conſi.lxiij.vol.j.⁊ per Alexand.in l.pactum quod dotali.j. de pactis.⁊ conſi.xlv.volu.j.Pau.de Caſtr.in l.ſicut certi.j.de teſt. mil.in fin.⁊ Iaſo.in l.hac conſultiſſima.§. ſi quis autem.j.de teſta. vide etiam Iaſo.in l.iubemus.j.de teſt.in fin.⁊ vide Alexan.conſi. xcij.volu.iij.qui dicit quod eſt fauorabilior reliquis decedentibus, ſaltem illis quibus non competit legitima.⁊ Sozin.conſi.ccxxx.in ij.dub.vbi ponit quid iuris quando legitima foret aucta per ſtatutum,⁊ loquitur in perſona eccleſiaſtica,⁊ tertij ordinis,dum poterat dubitari,an ligaretur tali ſtatuto.

k ALEX. ¶ Inſtituit. Licet filius non habeat iure inſtitutionis tamen fauore pie cauſe valet teſtamentum, vide Bald. hic. Et cum Bar.tenet.Flo.hic,⁊ Pet.de Anch.⁊ Imo.in c.cum eſſes.de teſt. licet Sali.teneat contrarium.Et not.quia dicit Bald.ſimpliciter, quod relicta ad pias cauſas in teſtamento imperfecto debeantur, quia eſt perinde,ac ſi eſſet adiecta clauſula codicillaris.l.in teſtamento.ff.de fideicommiſſa.liberta. Ita notanter dicit Bald.in l.ſi mater.C.de teſtamen.manumiſ.⁊ adde quod ad pias cauſas valet

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

voluntas nutu facta.c.cum tibi.de teſt.ſecundum Bal.in l.ſi poſt.ȷ̃.de iuris ꝛ facti ignoran.facit quod no. in l.iubemus.infra de teſt. dicit etiam Barto.ibi quod in codicillis valet, ꝛ eſt verum.l.nutu.de leg.iij.quia in eis non inſtituitur heres.

l P.PAV.P. ℂ Jure inſti.Vide Barb.in ca.cū eſſes.extra de teſta.

m POMA. ℂ Ad pias cauſas valeat.Vide Alexan.conſi.xiij.volu.j.ꝛ Pan.conſ.xxxij.volu.ij.ꝛ conſi.cx.in primo dubio eodem volu.ꝛ Bartol.conſil.v.ꝛ vj.Roma.conſil.ccxxviij.ꝛ Car.cxxxiij.ꝛ Aret.in xciij.ꝛ Jaſ.in l.captatorias.ꝛ ibi omnes.ȷ̃.de teſta.mil.Aret.omnino in l.ij.in ij.notabili vbi dicit quod valeat ſtatutū, vel conſuetudo dictans quod diſpoſitio captatoria valeat quoties ſtatutū vel cōſuetudo diſponeret,ꝙ ille in cuius voluntate diſpoſitio ponitur tenetur illam declarare ad arbitrium boni viri.vide plene ad hec omnino Jmo.in l.captatorias.ff.de heredib.inſtituendis. vbi late proſequitur quod valeat inſtitutio vel relictum captatoriū etiam in alijs quam ad pias cauſas.

n ALEX. ℂ Voluntas captatoria.Vide Bald.in l.captatorias.ȷ̃.de teſta.mili.qui dat vnam bonam ſolutionem ad cap.cum tibi,hic alleg.ꝛ vide ibi etiam dominum meum Paul.de Caſt.Et adde hic notata per Bar.ꝛ Jmo.in l.captatorie.de leg.j.ꝛ ibi de intellectu.l.fideicom.libertas,ꝛ latius per Jmo.in l.illa inſtitutio.de hered.inſtituendis.Et ad cap.cum tibi,vide Bar.in l. Theopompus.de do.pre.ꝛ in conſil.quidam habens bona communia.vide ſupra in apoſtillis,ꝛ Bald.in l.ꝛ in epiſtola.ȷ̃.de fideicommiſ. Ex oppoſito.quod valeat voluntas captatoria ad pias cauſas,conſuluit Bar.in conſil.incipiente, viſa quadam petitione, ꝛc.per Bald.in l.pen.de execu.rei iudica.ꝛ l.ꝛ in epiſtola.C.de fideicommiſ. quod valeat tenet Baldus in l.j.ff.de leg.ij.

* ALEX. ℂ Arbitrio.Vide Bald.in l.pen.ȷ̃.de execut.rei iudic.late Jmol.in l.illa inſtitutio.ꝛ l.captatorias.ff.de hered.inſtit.

o P.PAV.P. ℂ Arbitrio alterius. Vide Com.conſil.cxx.ad fin.ꝛ melius in conſi.xiij.in prin.inci.magiſter Joannes.

p P.PAV.P. ℂ Ad voluntatem talis.Contrarium in hoc tenet Ang.conſi.ccx.incip.inter cetera.vide Com.conſi.cvij.in prin.ꝛ ibi etiā dicit quod quando relinquitur aliquid alicui diſtribuendum, ꝛ ſibi in ſecreto dixit, non tenetur ad pias cauſas diſtribuere, Et idem tenet conſil.cxvij.incip.A.ꝛ in teſtamento.in ij.dub.ad fin. Et ibi etiam quod ad pias cauſas voluntas captatoria valet ſecundum quod etiam dixit Bartol. in l. Theopompus. ff. de dote preleg.ꝛ per Jaſ.in l.captatorias.ȷ̃.de teſt.milit. Soc.in l.vtrum.§.cum quidam.ff.de reb.dub.Barb.in d.c.cum tibi.ꝛ ſequen.

q POMA. ℂ Fideicommiſſaria libertas.Aduerte, quia Bart.hic videtur ſentire quod datio libertatis non ſit res pia,niſi relinquatur gratia anime.de quo vide Alexan.in l.captatorias.in princ.de teſt.mili.ꝛ in l.ſi pecuniam.de con.ob cau.ꝛ Jaſ.in l.ſi vnus infra de teſtamen.

r POMA. ℂ Sine herede.Vide ad hoc pulchre Barto.conſi.viij.vol.j.ꝛ Alex.in l.Marcellus.ad fi.ff.ad treb.ꝛ Ana.conſil.xxviij.ꝛ Bald.xxxix.in v.parte ꝛ Are.lxiiij.in ij.dubio ꝛ Alex.iiij. volum.ij.Are.in l.ſi filius qui patri.de vulga.ꝛ pupil.ꝛ Ro.conſil.ccccxxviij.vbi diſtinguit.

* ALEX.§.Propoſitum. ℂ De hoc §.propoſitum.vide quod ſcripſi in l.iubemus.j.de teſta.in addit.

* CLAVD. DE SEISS. ℂ Et videtur quod non.Jſta eſt communis opin.vt refert Alex.conſil.ccx.vol.ij.ꝛ in l.j.de leg.j.vide tamen Roma.diſtinguentem conſi.cccxciij.ꝛ Bar.conſi.viij.verſi.ad declarationem preſentis articuli.vol.j.

* ALEX. ℂ Aditur hereditas.Vide Bartol.in l.eam quam.ȷ̃.de fideicommiſſ.in verſi.Titius tamen,ꝛ in verb.alium caſum.ꝛc.

ſ ALEX. ℂ Miraculoſe reſurrexit.Vide ꝙ not.Bart.in l.nam ad ea cum ſeq.ff.de legi.Ante iſtam apoſtillam in verſi.hodie not.per dictum §.in vero expreſſim,ꝛc.Et ſic per ea que hic.ꝛ ſ̃.proxime dicuntur videtur concludere Bar.quod relicta ad pias cauſas valeant hereditate non adita,neqꝫ facta aditione bonorū. Sed contrarium tenet Bart.in hac lege in lect.ordinaria non in repetitione,ꝛ in l.eam quam.ȷ̃.de fideicom.ſed Bart. in l.j.C.de bo.va.lib.x.ſequitur idem quod hic,ꝛ iſtā opinio. videtur ſequi Bal.ꝛ Jmo.in l.j.in fi.ff.de leg.j.ꝛ per no.per Spe.in tit.de fide inſtr.§.cōpendioſe.ver.ſed pone heres,ꝛ ibi Joan.And.in addi.ſed contra Bald.hic in ver.iuxta hoc quero an executor,diſtinguēdo aliter dicit quam Bartol.de quo hic per eum quem ad literam ſequitur Ang.in l.j.circa finem ſi quis omiſ.cau.teſt. Sed idem Ang.in l.qui filio.§.j.ff.de her.inſtit.tenet indiſtincte opinionem quam tenet Bal.in locis cōtrarijs,videlicet quod requiratur aditio, ꝛ ita dicit de facto fuiſſe determinatum.Et ita ſequitur Bald.in dicta l.qui filio.Sed idem Bal.in d.l.eam quam.videtur exigere aditionem. Sed Sali.hic in verſi.quero xiij.an hereditate non adita ꝛc. multum late diſputat,ꝛ finaliter tenet contra opinio. Bar.hic ꝙ requiratur aditio.Et hoc ſequitur Rap.in d.l.qui filio.maxime in foro ciuili. Et ita etiam hoc tenet Jmo.in d. l.qui filio.ꝙ non valet niſi adeatur hereditas.Et adde quod no.Mode.inſtit.de actio.in §.ex maleficijs.ꝛ ideo videtur tenendum id quod tenet Bal.in locis contrarijs qꝛ cōmuniter illud non impugnatur,ſi bene cōſideres. Et hoc tenet do.Flo.in d.l.eā quam.ꝛ obſeruatur in practica.ꝛ adde Bal.in l.j.alias ij.ſi quis omiſ.cauſ.teſt.ꝛ Ang.in d.l.ij.ſi quis omiſ.cauſ.teſta. Adde tamen ꝙ exiſtentia ſui heredis inſtituti confirmat legata ad pias cauſas,etiam ab alio herede dependentia ſicut in libertatib.l.ſed ꝛ ſi quis.de fideicom.libert.ꝛ l.ſtichum.de manumiſ.teſta.Jta notab.dicit Ang.ꝛ Jmol.in l.filius qui patri.de vulg.ꝛ pupil.Ad hoc facit ꝙ no.Baſ.in l.j.§.cui bona.ff.de iure fiſci.ꝛ qꝺ requiratur,tenet etiam Bal.in l.id quod pauperib. quod non requiratur,tenet dominus Abb.in c.relatum.de teſta.per illum textum.adde Bald.in l.fin.in principio.C.de teſta.manu. vbi remouentur omnes ſolennitates iuris ciuilis ſcilicet ad pias cauſas.

v ALEX. ℂ Inteſtatus.Bal.hic contrarium tenet.adde quod no.Bal.ſ̃.ea l.in ij.ꝛ iiij.q.prin.ꝛ vide etiam Bar.in aut.ſi qua mulier.in vj.q.ȷ̃.eo.vbi vult quod ſi ante ingreſſum quis inſtituit filios immediate,de filia nihil dicit, ꝙ per ingreſſum monaſterij alia pars acquiratur monaſterio per illam auth.fauore religionis.ꝛ vide hic Bal.in verſi.tertio quero incidenter.ꝛ Bal.etiam in lect.non in repetitione.Sed cum Barb.videtur ſimpliciter tranſire hic.ꝛ maxime Jmo.in c.cum omnes.de teſt. Non intelligas tamen quod hic propter hoc ceſſat ius accreſcendi,quia immo locum habet etiam in teſtamento militis.vt not.in l.j.ȷ̃.de teſtament.milit.

POMA. ℂ Vide etiam Alex.conſi.cv.in fi.vol.iiij.Panor.conſil.iij.vol.ij.ꝛ Jaſ.in l.hac conſult.§.ex imperfecto.ad fi.ȷ̃.de teſtamen.

x ALEX. ℂ An maiori ad pias cauſas poſſit directo ſubſtitui.tene quod ſic.Bal.tamen hic tenet contrarium.ꝛ per Bal.in l.extraneum.ȷ̃.de here.inſti.

y ALEX. ℂ Articulo cōſtitutus.Et pro hoc vide text.in l.ſi pater.§.fin.ff.de fideicom.lib.ꝛ ibi dixit Ange.not.caſum pro opin.Bar.dum dicit,cum in extranea eſſet valetudine,ꝛc.

z POMA. ℂ Pias cauſas eſt inductum.Vide Alexan.conſil.cv.ꝛ Pan.conſi.xj.in j.dubio.volu.j.ꝛ aliquid etiam per Alex.conſil.xlj.volu.j.ꝛ Are.lxiiij.in ij.dubio.ꝛ lxviij.

* CLAVD. DE SEISS. c.Relatum. ℂ De intellectu iſtarum decretalium vide late per Roma.in repet.auth.ſimiliter.in xxxiiij.ſpeciali pie cauſe inter vltimas volunt. An autem teſtes debeant eſſe rogati,vide Roma.conſi.cccvj.nu.3.ꝛ 4.

a ALEX. ℂ Sint rogati.Et hoc ibi tenet Joan.And.in d.cap.relatum.pro hoc lex diuus.ff.de teſta.mili.dicit do.Abb. Sic in cap.cum eſſes.de teſta.in prin.per illum text.quod illo iure non eſt neceſſe vt teſtis ſe ſubſcribat,vel quod ſint rogati, non quod omnes ſint maſculi,quia ibi Papa videtur ſe fundare ſuper iure diuino ꝛ ſtatuto ſanctorum patrum, ſecundum que non reperitur hec diuerſitas,ꝛ dicit ꝙ hoc ſentit apertiſſime Bal.hic,in fi.quod putat valde no.dicit tamen Abb.quod ille text.poſſet cauillari, quia ibi Papa intendit tollere legem ciuilem, reſpectu numeri teſtium tantum, in alijs remanet ius ciuile illeſum. Et ita dicit ſe audiuiſſe ꝙ quidam conſuluerunt.Jn contrarium facit, ꝙ papa ibi loquitur generaliter ꝛ hanc opi.cum Bal.etiam ſequitur in fine predicti c.prefatus do.Abb.ꝛ in d.c.tenet ſecundā lec.videlicet,quod illud c.deroget hodie iuri ciuili etiam quo ad forum ſeculare,quia lex humana contra diuinam eſt nulla.xxv.q.j.ſunt quidam. ꝛ alijs rationibus generalibus.ꝛ licet ibi do. Ant.teneat ꝙ etiam in relictis ad non pias cauſas,ſufficiunt duo teſtes ſine preſbytero, tamen ibi Abbas per illum textum tenet,ꝙ in relictis ad pias cauſas tantū illud procedit,in alijs vero requiritur preſbyter, vel duo alij teſtes loco ipſius, ſequendo Spec.de inſtrum.edit.§.compendioſe.verſi.item quod per ius canonicum.Et adde, quod dicta ſecundum lecturam ad d.c.tenet etiam Hoſt.ꝛ do.Anto.ibi,ꝛ quod no gl.ij.q.iiij.§.j.ꝛ quod non requiratur quod teſtes ſint rogati,tenet idem Abb.in d.c.relatū.ꝛ de omni ſolennitate iuris ciuilis,per illum tex.in relictis ad pias cauſas,refert tamen ꝙ Fran.de Aret.conſuluit teſtes debere eſſe rogatos, quia non debemus recedere a iure ciuili,niſi inquantum reperitur expreſſum.Sed hoc non obſtante,Abbas tenet id quod ſ̃.per illum tex.do.Ant.ꝛ Jmol.in d.c.cum eſſes.tenent quod non requirantur rogati,ꝛ ponit ibi Jmo.in duob.locis,ꝛ ſequitur ibi etiam hoc Pet.de Anch.Pro hoc facit,qꝛ etiam inter liberos non requiritur.vt concludit Bal.in aut.quod ſine.ȷ̃.de teſta.Ad predicta omnia vide Jmolā in l.nemo poteſt.de lega.j.Jtem quod non debeant rogari,facit l.militis.de teſt.mili.ȷ̃.etiam iunctis no.in l.miles ita.ff.de teſta.mili.Et nota aliud ſpeciale in pia cauſa,qꝛ l.licet.ȷ̃.de pac.habet locum ad pias cauſas.ꝛ ibi eſt tex.quod valet pactum de futura ſucceſſione deferēda ad pias cauſas,vt notat Bald.in l.fi.C.de pactis.Jtem dixit Bal.in l.j.ȷ̃.de inoffic.teſta.quod natiuitas poſthumi non rumpit legata ad pias cauſas, niſi pro legitima, alius fauor,vt relictum pium ſolutum ex teſtamento falſo non repetatur.l.quamuis.ꝛ ibi Bald.de fideicom.lib.quod intellige vt ibi.ꝛ vide quod not. Barto.hic

de foro

de foro cõſcientie. ¶ Adde Baldũ conſi.lij.ij.vol.Pau.de ca.cõſ.
ccj.⁊ ccclxiiij.cum ſequen.Ang.conſi.ccxxiij.quẽ omnino vide.Ro
ma.tamen conſi.cccvj.dicit ꝙ teſtes debent eſſe rogati in teſtamẽ
to ad pias cauſas.Allegat Lapũ ita tenere allegat.xxx.per textũ
in c.relatum.el primo.de teſta.in verſic.conuocatis.Pro quo ipſe
dicit facere,qꝛ milites non poſſunt valide teſtari extra conflictuꝫ
belli,niſi teſtes ſint rogati.l.diuus.ver.conuocatis.de teſta.mi.Sꝫ
iſtud iudicio meo parum obſtaret,imo faceret ꝙ ſi intelligeremꝰ
hanc legem prout quis teſtatur cum eſt in actu moriendi, ſed qꝛ
Bar.ſequitur generaliter.ideo cogita.

b P.PAV.P. ¶ Secundo queritur.Et ꝙ duo teſtes ita ſufficiunt ad
reuocandum legata ad pias cauſas,ſicut ſufficiunt ad relinquen-
dum,vide Alexan.in conſil.cix.inci.ſtatutum accurrate.in ij.vol.⁊
conſi.cxlvj.ij.vol.In contrarium Old.conſi.cxix.inci.Titius con-
didit teſtamentum refert eum Feli.in c.in preſentia.extra de pro-
ba.in materia quando priuilegiatus vtitur priuilegio contra pri-
uilegiatum,vide Pau.conſi.cciiij.de quo ſupra proxi.Itẽ ꝙ etiã
de iure ciuili ſufficiant duo teſtes, non ſolum de iure canonico te
nuit Com.conſil.clxix.circa medium.Item ad predicta qđ etiam
ſi reuocetur teſtamentum primum qđ erat ad pias cauſas,valeat
vide Jo.de Anania conſi.ccxvij.qui tamen obſcure loquitur.Sꝫ
latius circa predicta vide Barb.in c.relatum.el j.de teſta.Et qđ
ſecundum teſtamentum primum tollat alium ad pias cauſas cuꝫ
maiori numero teſtium factum,vide Paul.de caſtr.conſi.ccclxvj.
Barba.conſi.xiij.vol.ij.⁊ vj.

c POMA. ¶ Puto quod ſic.Vide Panor.conſi.x.in j.dubio.vol.j.

d ALEX. ¶ Non valeret.Non valet ſtatutum contra fauorem pie
cauſe.ſequitur Anton.de Butri.⁊ Jmo.in cap.relatum.de teſta-
men.

e ALEX. ¶ Fuerint confirmate.vide Bal.in l.generali.j.co.vide
tamen Bald.in licet.in verſicu.ſuper,⁊ in hac l.⁊ lect.⁊ in repetio.
in fin.

f P.PAV.P. ¶ Adita hereditate.vult Bart.legata deberi ad pias
cauſas hereditate non adita.vide Jaſ.in l.eam quam.C.de fideic.
dicens contrariam ſententiam eſſe veriorem ⁊ communem.Et vi-
de eundem in l.hac conſultiſſima.§.ex imperfecto.C.de teſta.Et al
le.Alex.in quibuſdam conſilijs.vide Barb.in queſtione ante rub.
extra de teſt.in queſtione vlti.

g POMA. ¶ Debent iudicari.Vide Alex.conſi.v.vol.iiij.⁊ Pan.
conſi.xxvi.⁊ conſi.cvj.vol.j.⁊ Feder.de Senis conſi.ccxvij.⁊ Ana.
xxviij.⁊ Car.c.vlti.in titu.de conſti.

* CLAVD. DE SEISS. ¶ Secundum canones.Vide Alexan.
conſi.ccx.volumi.ij.vbi ponit multas remiſſiones circa ius muni-
cipale.⁊ ibi etiã ponit an ſolemnitas que ſufficit in relictis ad pias
cauſas,ſufficiat in adminiſtrat.

LEX II.

1 Contractus fieri qui poſſit in eccleſia.

5 Dictam teſtis iurantis extra eccleſiam,⁊ deponẽtis in eccleſia va
let,etiam ſi iuret ⁊ deponat in eccleſia.

6 Cognitio torture ſit corã aduocatis,tortura vero adhibetur ip-
ſis abſentibus.

a NEmo apoſtolorum[a] ¶ Jſta lex
eſt breuis, ⁊
habet plures lectu.ideo non pono ſummarium.Secũ
dum primam lect. dicit ꝙ corpora non debent ſepeli-
ri in eccleſia,imo nec etiam in ciuitatibus.vt l.iij.§.diuus.de ſepul.
vio.ſed hodie clerici propter auaritiaꝫ ſepeliunt eos iuxta chorũ.
Secũdo modo legitur ꝙ homines ſeculares non debent ſedere in
choro,quando dicitur officium.Tertio modo legitur,⁊ eſt verior
lectura,⁊ dicit breuiter ꝙ in eccleſia non poteſt fieri contractus.
ſm quaꝫ no.ꝙ contractus non poteſt celebrari in eccleſijs.Jſtud
põt intelligi duob.modis.Vno modo in eccleſijs id eſt ſuper eccle
ſijs emendo,vel vendendo eccleſias,⁊ tunc ſine dubio hec lectura
eſt vera,vt j.l.proxi.Secũdo poteſt intelligi qđ non valet contra-
ctus celebratus in eccleſijs,qꝛ ſi contractus ſit intra eccleſiã,non
valet.Pro hoc videtur tex.j.de ſoper.publi.l.baſilicam.de immu.
eccle.c.decet.lib.vj. ¶ Jn contrarium videtur j.de his qui in eccl.
ma.l.j.⁊ j.de his qui ad eccl.confu.l.preſenti.§.cum autem.⁊ in au
then.quibus.mod.na.effi.legi.§.quandocunqꝫ vero.col.vj.Solut.
1 †Aut queris de contractibus aut de iudicijs.Primo caſu,aut ille
qui contrahit in eccleſijs non poteſt ſecure exire eccleſiam,⁊ valet
contractus,vt d.l.preſenti.§.cum autem.Aut poteſt exire ſecure,
⁊ tunc aut eſt contractus qui reſpicit pietatem,⁊ poteſt contrahi
in eccleſia,vt d.§.quandocunqꝫ vero.in auth.qui.mod.natu.effi.le
gi.⁊ j.de his qui in eccle.ma.l.j.⁊ ij.Nec obſtat.l.baſilicam.qꝛ ſpe-
ciale eſt in illa baſilica,hoc eſt in domo imperiali,de qua loquitur
ibi,ſi vero ſunt alij cõtractus non reſpicientes pietatẽ,vt emptio,
venditio,⁊ mercimonia,iſta non debent fieri in eccleſia.Et ſi quis
ea facit peccat mortaliter,tamen facti contractus valent vt in d.
ca.decet.de immu.eccle.li.vj.⁊ ibi not. ¶ Si vero quis de iudicijs,
2 tunc iudicia eccleſiaſtica †poſſunt in eccleſijs exerceri, vt d.c.decet.
3 Judicia vero ſecularia,†quedam ſunt que pertinẽt ad iuriſdictio-
b nem voluntariam,⁊ iſta poſſunt in eccleſijs fieri,[b] vt l.j.⁊ ij.de his
4 qui in eccle.manu.Quedam concernunt iuriſdictionem †cõtentio-
ſam,⁊ hec nõ poſſunt in eccleſijs exerceri,⁊ facta ipſo iure ſunt nul-
c la[c] vt d.c.decet. ¶ Quero ergo iuxta hoc, an valeat † dictum te-
5 ſtis examinatiꝰ in eccleſia.Reſpon.ſi quidẽ teſtes iurauerunt in pa
latio , licet poſtea ſint examinati in eccleſia,hoc non preiudicat ſi
extra eccleſiam iurant,eo quia tunc videntur deponere cum iura-
mento,in eo loco quo iurant, vt l. ſi quando. ⁊ quod ibi not.j.de
inoffic.teſt.⁊ quod not.de offic.deleg.c.j.in clemen.Si vero ipſi iu-
rant,⁊ deponunt in eccleſia,hic poteſt eſſe dubium.Finaliter ta-
men putarem quod valeret.Nam debetis ſcire quod antequam te
ſtis recipiatur primo precedit quedam cognitio, an teſtis ſit reci-
piendus vel non,vt j.de teſti.aut.ſi teſtis productus dicatur.⁊ illa
cognitio non debet fieri in eccleſijs.quia pertinet ad actũ conten-
tioſum recipere autem iuramentum, vel dictum teſtis.vt hic, non
eſt actus contentioſus,ſed magis eſt actus pius.Eſt enim iuiu-
randum quedam religio erga Deum,vt l.j.de iureiur. ¶ Pro hoc
6 facit quod dicunt doct.quod de aliquem torquendo cognitio †de-
bet fieri preſentibus aduocatis, tortura autem ipſis abſentibus.
Jta intelligitur l.ſi poſtulauerit. §. queſtioni. ff.de adul.⁊ de pub.
iud.l.cuſtodia.⁊ quod not.per glo.ij.in l.legis virtus.ff.de legib.⁊c.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Nemo apoſtolorum.iſtam l.repetit do. Signo.de
homod.vbi multa adducit in materia.ibi vide.

b ALEX. ¶ Jn eccleſijs fieri vtrum quis poſſit citari in eccleſia.vi-
de in l.preſenti.C.de his qui ad eccle.confu. Et ad omnia iſta vide
Barto.⁊ que ibi dixi in l.actus.j.de ferijs. ¶ Adde an ſyndicatus
ruſticorum poſſit fieri in eccleſia.an poſſit dari tutor,an arbitrari,
vide hic per Bal.⁊ conſi.eius.ccccxij.iiij.li.dicit tamen hoc dictum
Bart.non.inquantum dicit quod dictum teſtis trahitur ad locum
iuramenti,quia ſi quis accuſat teſtem de falſo,debet deponere lo-
cum iuramenti, nec eſt neceſſe quod ponat locũ depoſitionis hoc
tamen dicit non affirmari niſi quantum dicit quod quis non po-
teſt capi in eccleſia authoritate iudicis ſecularis.Adde quod nec
eccleſiaſtici niſi ſit de criminibus grauibus ⁊ exceptuatis, vt vo-
luit Roma.conſi.ccxxvij.pro quodã preſbytero capto pro debito.

c ALEX. ¶ Sunt nulla vide que dixi poſt Bartol.in l. damni.§.
Sabini.ff.de damno infecto.

LEX III.

* NEmo martyres.[*] Querit glo. quid ſi
fuerit hoc factum.di
cit gl.quod non ſolum non valet contractus, ſed etiam
extra ordinem puniuntur contrahentes. Duas ergo
penas habent diuerſarum legum,quia puniuntur,⁊ quia non va-
let contractus.hoc qualiter procedat dixi in l.ſenatus.de accuſa.
vbi vide plene ⁊c.

ADDITIO.

* ALEX. ¶ Nemo martyres. Vide que dixi in l. pretor ait.in ij.
apoſtill.ff.de no.oper.nunciat.

LEX IIII.

1 Numerus clericorum taxatur ſecundum facultates eccleſie.
2 Priuilegia conceſſa clericis,intelliguntur conceſſa fauore eccleſie.
3 Numerus clericorum augeri poteſt auctis facultatibus eccleſie.
4 Clericus non poteſt renunciare priuilegijs ſuis.

a NOnplures.[a] Not.quod numerus clericorum
debet taxari ſecundũ facultatem
1 eccleſie,in qua morantur. † ⁊ habes rubricam ſpecialem in
aut.vt deter.ſit nu.cle.colla.j. ¶ Secundo no.⁊ perpetuo teneatis
2 menti quod priuilegia †conceſſa clericis intelliguntur conceſſa fa-
uore eccleſie,non fauore perſone eorum.Et vide tex.⁊ glo.que hoc
colligit circa princ.⁊c. ¶ Quero quid ſi facultas eccleſie multum
3 excreuerat.Certe poteſt tunc addi †illi numero taxato,vt in c.cum
M.ferrarienſis.⁊ c.ex parte epiſcopi.in gl.extra de conſti.⁊ in cap.
quanto.de cenſi.vbi gl. ¶ Quero an clericus poſſit renunciare pri-
uilegijs, ⁊ immunitatibus ſuis. Per iſtam legẽ habes expeditum
4 †quod non,qꝛ quis non poteſt renũciare priuilegijs non inductis
in fauorem ſuum,ſed hec priuilegia ſunt inducta in fauorem eccle
ſie,ergo eis clericus non poteſt renunciare, cum non ſint inducta
in eius fauorem.extra de foro competen.ca.ſi diligenti. ¶ Quero
quando relinquitur aliquid clericis vtrũ videatur relictum con-
5 templatione perſone †vel contemplatione eccleſie?Hic videtur gl.
b ſentire quod videtur relictum cõtemplatione eccleſie.[b] Dominus

Cy.ſ.eo.l.j.tractat.Ego expediam plenius in l.ij.de rebus dub.ꝛ dicam in authen.licentiam.j.titu.j.

ADDITIONES.

a ALEX.¶ Non plures.No.priuilegia conceſſa clerico vniuerſaliter conceſſa eccleſie beneficiate.l.filio.de condi.ꝛ demonſt.habita equiparatione ſerui.ꝛ monachi.ꝛ ibi Bald.ſubdit vnum ſingulare dictum quod moriente monacho ante aditam hereditatẽ monaſterium adire poterit.quod tenebat Imo.in ca.in preſentia.de probatio.eſſet tamen videndus Barto.in l.is qui heres.ff.de acquir.hered.per Bar.in l.j.§.cum filius.ff.de vulga.ꝛ pupill.limita tamen quod dixi ſ.in princip.relinquente clerico,q2 tunc nõ videtur relictum eccleſie.tex.eſt bonus,vt ſ.in c.requiſiti.de teſta.bene facit l.ſi tutor petitus.§.que a tutoribus.ff.de excuſa.tut.Et ita etiam limita.l.annua.§.Titia.ff.de annu.leg.ꝛ iſtam gl.ſingulariter tene menti.

b ALEX.¶ Contemplatione eccleſie.Et iſta faciunt ꝙ ſi concedatur priuilegium poteſtati,intelligatur conceſſum omnibus qui ab illo ſunt.Et videtur tex.in l.reſtitutus.cum gloſſ.j.de aduo.diuer.iu.ꝛ Bal.in l.j.j.de vxo.mi.ꝛ quod etiam extẽdatur ad familiares,eſt tex.in c.licet.de priuil.in vj.ꝛ ſimiliter ſi ei prohibitum videtur ꝛ domeſticis ſuis.l.pe.quod metus cauſa,alias fieret fraus de perſona ad perſonam,vt faciunt vſurarij qui faciunt contractus cõcipi in perſona filiorum,vel amicorum.c.quanto.ꝛ quod ibi no.de priui.Contrarium tenet Bald.in l.j.C.ſi rector prouincie.ꝛ dixi in l.iij.j.de pac.pig.Facit qđ no.Bal.in l.non dubiũ.j.de legi.ꝛ Bal.in l.j.ꝛ ij.j.tit.j.ꝛ habetur in auth.habita.j.ne filius pro patre.

¶ Adde ꝙ priuilegium datum filio intelligitur contemplatione patris,ꝛ dicit Pau.de Ca.ꝙ ſemel fuit queſtio de facto,q2 conceſſum fuit priuilegium titio,vt ipſe ꝛ filij poſſint eſſe de conſilio populi.deinde fuerũt reuocata omnia priuilegia excepto priuilegio Titij.querebatur an eſſet reuocatum quo ad filios.Dicit ꝙ non ſm Iaco.Butr.ꝛ an priuilegium conceſſum patri ꝛ filijs,ſi extinguatur quo ad patrem,extinguatur quo ad filios vide Bald.in l.ij.j.de liber.ꝛ eorum libe.

LEX V.

1 Eccleſia debet ſoluere canonem ordinarium.
2 Eccleſia tenetur ad tributum,ꝛ ad onera realia.
3 Collecta non poteſt imponi eccleſijs,nec clericis.
4 Tributum quid ſit,ꝛ quod afficiat rem.

Placet. Eccleſia non tenetur,niſi ad ordinaria
tributa.h.d.¶ Diuiditur per glo.in ſeptem partes.vide illam diuiſionẽ per teipſum.¶ No.
1 ꝙ eccleſia † debet ſoluere canonem ordinarium,ꝛ nihil aliud.¶ Opp.j.titu.j.auth.item nulla communitas,dicit glo.
ꝙ iſta lex eſt hodie correcta,q2 hodie nullum canonẽ debet ſolue
a re.Et vide gloſſ.ſuper verb.canonicam.Videte,debetis ſcire,[a] qđ
2 quedam ſunt onera realia,vt tributa,† ꝛ iſta ſubit eccleſia,ꝛ hodie
b vt j.titu.j.l.de his.xj.q.j.c.ſi tributum.Quedam ſunt onera [b] que
c imponuntur perſone[c] pro rebus,vt collecte,vt l.reſcripto.§.fin.ff.
3 de mu.ꝛ ho.ꝛ ille † non poſſunt imponi clericis vel eccleſijs q2 non
ſunt ſub poteſtate laicorũ,ſicut de iure non poſſunt imponi forenſibus habentibus predia in territorio iſto,vt d.l.reſcripto.§.final.
4 ¶ Vt intelligas tu Peruſine que ſunt tributa † que afficiunt rem,
dico proprie quod ſunt poſſeſſiones que ſunt incluſe in territorio Peruſino,nam commune iſtud debet habere tributum a quolibet poſſeſſore,ſcilicet tertiam partem.Item dicuntur tributa que habent reges annuatim,ꝛ illud tributum ſoluit eccleſia ad quam tranſiret predium:ideo hodie de iure eſt factum,ꝙ ciuitas iſta fecit omnia predia illius ciuitatis ſibi tributaria,ꝛ ideo omnes eccleſie ſoluunt tributa de predijs que perueniunt ad ipſas,q2 afficiunt rem.Hoc tangitur per Inn.extra de foro compe.c.propoſuiſti.¶ Et eugubini fecerunt hoc multum ſolenniter,q2 ibi erant eccleſie.ꝛ monaſteria multum potentia,ꝛ que exhauriebant totum
5 patrimonium priuatorum,† ideo prouiderunt,ꝛ fecerunt qđ oẽs
ciues,ꝛ forenſes donauerunt dominium omnium prediorum que habebant communi,ꝛ ideo ad quẽcunq3 perueniat ſoluit tributũ,ꝛ eis permittit alienare,ꝛ ſemper dicit ſaluo iure cõmunis,ꝛ ideo eccleſia ꝛ omnes ſoluunt tributa.

ADDITIONES.

a P.PAV.P.¶ Debetis ſcire.Vide Bal.in ti.de pac.conſtã.ver.imperialis maieſtas.Item not.ꝙ eccleſiaſtici tempore expeditionis non excuſantur ab angarijs,ꝛ perangarijs.l.nullũ.ꝛ ibi Bar.C.de curſu pub.lib.xij.Annquid aũt eccleſia teneatur ad cõſtructione vel refectionem murorũ,vide late Pau.conſi.xxx.ꝛ ibi etiam ad pias cauſas reficiendũ eccleſia cogi poſſit.Anngd autẽ dedicans bona ſua eccleſie,ꝛ dedicans ſeruitio eccleſiarum,etiam ꝙ efficiantur eccleſiaſtici excuſent a collectis,vide Pan.cõſ.liij.Annquid autẽ valeat ſtatutum laicorum ꝙ eccleſia acquirens de nouo a laico teneatur ſoluere collectas,ſtatuendo ꝙ ipſa predia ex tunc ſint obligata proprijs collectis,vide Bal.in c.j.de alie.feu.Bar.in l.reſcripto.§.fi.ff.de mu.ꝛ ho.ꝛ ibi etiam ꝙ collecte non poſſunt imponi,niſi municip.An autem ꝛ quando dominus directas teneatur ſoluere collectas,an vero poſſeſſor rerum,vide Barto.cum addi.ibi in l.j.C.de anno.ꝛ tri.lib.x.Item in materia collectarum vide multa per Alex.in l.ſi ſe non obtulit.ff.de re iudic.An autem eccleſia teneatur ad collectas de bonis de nouo acquiſitis,vide Ang.cõſi.xxiiij.incip.in Chriſti nomine.Item vide de materia iſtorũ munerorum ꝛ eſtimo fiendo,Roma.conſi.clxj.Et an eccleſia vel clerici cogi poſſunt,ꝛ quomodo,vide Pau.conſi.ccccxxij.in noua impreſſione nouorum.Et Pet.de anch.conſi.xcvj.incip.ſuper dicto dub.vide Barb.conſi.xxix.vbi ponit ad que eccleſia teneatur.Et quid de colonis eccleſie.Et an valeat ſtatutum laicorum. Itẽ de materia an ꝛ quando eccleſia teneatur ad collectas,ꝛ onera impoſita pro pace conſtantie,ꝛ ſimilibus neceſſitatibus.Et quid de bonis poſt onera impoſita,que peruenerũt in eccleſiam.Et quid de patrimonialibus clericorum.late per Barb.conſi.j.volumi.iij.vbi etiam tenet contra opi.Abb.in c.non metus.ꝛ in conſi.ſuo.Item ꝙ teneatur ad inſtructionem ꝛ reſtaurationem murorum ciuitatis,vbi eſt neceſſitas:ſecus ſi ad ornamentum.vide Barba.conſi.xxv.vol.iij.vbi etiam quid de ornamentis eccleſie.

b POMA.¶ Quedam ſunt onera.Vide Pan.conſi.iij.vol.j.ꝛ conſi.vj.ꝛ conſi.ix.eo.vol.ꝛ conſi.liij.eo.vol.ꝛ Pau.de ca.in l.iubemus.j.eo.titu.proxim.ꝛ Panormi.conſi.xiij.volum.ij.ꝛ conſi.c.eod.vol.ꝛ que ſcripſi in d.l.reſcrip.§.ſciendum.ꝛ Barto.conſi.clxxv.ꝛ Alexand.lxviij.volu.ij.ꝛ cxxxvj.eod.volu.ꝛ Feli.in c.verum.in fi.de foro competen.

c ALEX.¶ Perſone.Adde Bald.in l.neque per ſe.j.de here.inſti.ꝛ Barto.in l.de mulier.ꝛ in quo loco.lib.x.in fi.ꝛ vide que dixi hic poſt Bald.ꝛ vide Bald.in l.munerum.§.patrimonium.ff.de mun.ꝛ hon.Bald.in tit.de pa.conſtan.in ver.nos Romanorum.in vſibus feud.

¶ Repetitio l.Placet.

1 Eccleſia non tenetur ad extraordinaria tributa.
2 Eccleſia propter non ſolutum tributum non perdit dominium.
3 Eccleſia ſi non ſoluit cenſum.cadit a feudo,vel emphyteuſi.
4 Exceptio excommunicationis poteſt opponi in foro ciuili.
5 Excommunicatio non poteſt dici exilium.
6 Pena ſpiritualis,ꝛ temporalis pro eodem facto imponi poteſt.
9 Munerum publicorum ſunt tres ſpecies.
10 Patrimoniale munus quod dicatur,ꝛ nu.11.ꝛ nu.13.
12 Priuilegium datum prioribus non durat finito eorum officio.
14 Vectigalia ſunt munera realia.
15 Gabellam tenetur ſoluere dominus mercantie pro ſalma,mulis pro mulo.
16 Munera extraordinaria que dicantur.
17 Munus perſonale quod dicatur.
18 Exemptus quod non dicatur ille qui ſeruire habet per ſubſtitutũ.
19 Onus patrimoniale quod dicatur.
20 Quis non poteſt habere duo publica officia publico ſalario.
21 Officium priorum vel ancianorum,eſt publicum munus.
22 Scribere acta communitatis nullus poteſt,niſi deputatus ad id.numer.23.
24 Sindicatus communis eſt munus publicum.
25 Electus ad vnum officium,non cogitur ad aliud.
26 Officij continuatione prohibita per ſtatutum,filius non poterit immedietate poni poſt mortem patris ad officium paternum.
27 Onus miſtum quod dicatur.
28 Aeſtimum factum,quando corrigi poſſit.
29 Onus miſtum a mero quomodo differat.
30 Munera princeps indicit.
31 Collecta a principe imponitur.
32 Ciuibus,ꝛ incolis imponuntur munera perſonalia,ꝛ miſta,nõ clericis vel forenſibus.
34 Forenſes tenentur ad collectas,quando faciunt eſtimum.
35 Clerici ꝛ eccleſie tenentur ad collectas.
36 Franciſcani tertij ordinis tenentur ad collectas.
37 Clerici quando teneantur ſoluere collectas pro ſuis bonis patrimonialibus,ꝛ paternis.
38 Forenſis habẽs beneficium in loco,an efficiatur ciuis illius loci.
39 Matrimonium carnale mutat originem.
40 Tributa ꝛ gabella fructuarius ſoluere tenetur.
41 Emphyteuta tenetur ad ſolutionem collectarum.
42 Aeſtimum patris prodeſt filio.
43 Coheres qui eſt ſoluẽdo quãdo cogi poſſit pro coherede ad ſolutionem collectarum.

Comita

44 Comitatenſis ſi acquirat a ciue, allibratio fiet ſecundum condi-
tionem poſſeſſoris.
45 Bannitus quandoque tenetur ad collectas.
46 Patrem ciuem habens, ꝛ matrem comitatenſem, an pro bonis
paternis ſit ciuis, ꝛ pro bonis maternis comitatenſis.
47 Sententia quod faciat forenſem ciuem.
48 Natus in territorio, an dicatur ciuis originarius.
49 Collectarum non ſolutarum occaſione, ꝛ muneris perſonalis ra-
tione, poteſt quiſpiam capi. ꝛ. nu. 50.
50 Debitor priuati quando capiatur.
51 Minor pro collectis poteſt perſonaliter capi.
52 Mulier pro debito pecuniario non capitur, ſed pro perſonali ſic.
53 Fratres habitantes ſub eodē tecto, an dicantur plures fumantes.
54 Hereditas iacens tenetur ad collectas.
55 Statutum quod frater pro fratre capiatur non valeat.
56 Bannum penale, an vitietur errore ſcriptoris, vel preconis.
57 Collecta imponitur per ſolidum ꝛ librā, ꝛ quandoque per capita.
59 Eccleſia quandoque ad collectas tenetur.
60 Immunitas a muneribus quando extendatur.
61 Statutum quod omnes ſoluant aliquo non obſtante, an tollat
priuilegium.
62 Statutum ſi redigit munus extraordinarium, an duret immu-
nitas.
63 Collecta que non poteſt imponi clericis, quod non imponatur
eius molendinarijs, ꝛ famulis.

Placet. Eccleſia non tenetur ad munera ſordida,
vel extraordinaria ſed ſoluit ordinaria de
bita propter que tamen non ſoluta res eccleſie non con
fiſcantur, ꝛ extorquēs ab eccleſia munera ſordida eſt ex-
communicandus, ꝛ ad perpetuum exilium damnandus hoc dicit.
1 ¶ Not. ꝙ eccleſia † non tenetur ad extraordinaria, ꝛ propter cen-
2 ſum † vel tributū nō ſolutum nō perdit dominiū, ſed nec patitur pe
nam confiſcationis. ¶ Et eſt argu. ꝙ licet eccleſia non ſoluat cen-
3 ſum, non cadat a feudo, vel ab emphyteuſi. ꝙ nō credo † verum, q̄r
in tributis eccleſia eſt priuilegiata, ſed in feudo ꝛ emphyteuſi non
reperitur. Et ideo propriā naturam emphytheuſis ꝛ feudi ſerua-
bo in eccleſia, ſicut in priuato, vt not. ſ. eo. aut. qui rē. in gl. Eccleſia.
verſi. quid ſi vna eccleſia. ꝙ no. ¶ No. penā excōmunicationis eſſe
4 cognitā de iure ciuili, ergo exceptio † excōmunicationis poteſt op-
poni in foro ſeculari. Et hoc no. ſ. de iur. ꝛ fac. igno. l. j. ¶ No. excō-
5 municationē non dici exilium. † cū ponātur vt diuerſa, licet ſimilia
ſint, vt not. Inſtit. de cap. diminu. §. minor. ¶ No. pro eodem facto
6 imponi † penā ſpiritualē ſcilicet excōmunicationis, ꝛ tēporalē ſcili-
cet exilij, ꝛ ſic cōcurrit vtrunq̃ brachiū eccleſiaſticū, ꝛ ſeculare. Sic
percutiens clericum licet ſoluat penam, tamē nihilominus ibit ad
papam pro abſolutione excōmunicationis quā incurrit ſecūdum
Pet. ꝛ pena ſpiritualis imponitur ab epiſcopo, temporalis a iudi-
ce ſeculari, cū ciuilis pena veniat ex lege. Et ſi quidem alio modo
7 delinqueret contra eccleſiam puta in eccleſia, nam a iudice † ſecu-
lari, ꝛ ab epiſcopo puniri poteſt, ꝛ idē in criminibus eccleſiaſticis,
quia vterque iudex eſt offenſus ſecundum Bal. ꝛ ideo vterq̃ vin-
dicat ſe ſua lege. argu. ff. de iniur. l. eum qui. §. ſi nupta. ꝛ in auth. de
ſan. epiſ. §. ſi vero crimen. ¶ Erunt ergo neceſſaria duo iudicia. Nā
ſecularis nō facit executionem criminis proceſſus eccleſiaſtici, nec
econtra. De hoc dic vt no. extra de offi. ord. c. j. per Inn. ¶ Quero
vtrum priuilegium iſtius legis porrigatur ad nouas leges eccle-
ſiaſticas, ꝛ res de nouo queſitas? Dic ꝙ ſic, q̄r eſt priuilegium vni-
uerſale, ſecundum Petr. facit quod not. de fundo miſtr. l. Lucius.
8 † Item, quod quia quod iudex concedit, vel ſtatuit extenditur ad
futura, vt ſ. eod. l. ſancimus. Item quia priuilegium indefinite con-
ceſſum extenditur ad preſentia ꝛ futura. vt extra de priuile. ca. quia
circa. quod quidam cōcedunt, ſi eſt in corpore iuris clauſum, alias
non, quod non placet Pet. ¶ Quero, quid de datijs, vel gabellis,
ꝛ collectis, vtrum eccleſie vel eccleſiaſtice perſone teneantur ad
talia munera. Sed vt hunc articulum, ꝛ ceteros declarare poſſim,
altius tractatum exordiar. ¶ Et primo quot ſunt ſpecies mune-
rum publicorum. ¶ Secundo qualiter diffiniatur munus publi-
cum? ¶ Tertio quis imponit. ¶ Quarto quibus perſonis impo-
nitur. ¶ Quinto quibus rebus. ¶ Sexto videndum eſt de immu-
9 nitate munerum. ¶ Munerum publicorum † tres ſunt ſpecies.
Reale ſeu patrimoniale, perſonale, ꝛ miſtum, vt l. munerum. de mu
ne. ꝛ hono. ꝛ videtur ſ. de decu. l. vacuatis. lib. x. ꝛ de vac. pub. mune.
10 l. j. lib. x. ¶ † Patrimoniale eſt ꝙ non imponitur niſi ipſi patrimo-
nio ſeu rebus, ita quod res ſunt immediate cauſa impoſitionis.
Exemplum habemus. C. de ſuſcep. ꝛ arca. l. modios. ꝛ not. ſ. de an-
11 no. ꝛ trib. ſuper rub. lib. x. Et do hanc regulam † quod omne munus
quod imponitur per nomina quote, dicitur munus mere patrimo
niale, vt decima que imponitur eccleſijs a papa eſt onus patrimo
niale ipſarum eccleſiarum. Nec enim ideo eſt perſonale, vel mi-
ſtum, quia fiat mentio perſone, quia preſtatio in ipſam rem ſcripta
eſt, vt ff. de iud. l. ſi fideicommiſſ. §. j. de leg. j. l. apud Julianum. §. he-
res de legat. iij. l. qui concubinam. §. qui hortos. cum ſimi. priuile-
12 gium † datum prioribus, vel preſidibus, non durat officio finito.
de excu. tuto. l. athlete. in princip. ꝛ quod ibi not. Et per has ratio-
13 nes dico de decimis † que preſtantur clericis per laicos. quod di-
cuntur tributum, ꝛ onus reale. Facit quod not. ff. de petitio. hered.
l. ſi a parte vel a domino. §. fin. ꝛ ſ. de mu. patri. l. neque. lib. x. vbi de
hoc, ꝛ arg. eorum que not. ff. de ſeruitu. ruſtico. predior. l. pretoris.
* *Sed an ſorores tertij ordinis ſint eccleſiaſtice. not. in c. j. extra de
* relig. domi. in cle.* Ex hoc etiam omnia predia que ſunt in Cluſio
Peruſino que reſpondent in quartam partem fructuum ſunt tri-
butaria. Sed quid ſi non ſunt talia nomina reſpectiua, ſed alia in
rem ſcripta, puta Binaſcum, ſeu Belfortiaria terra ſoluat decem.
Reſpon. Iſtud eſt onus patrimoniale, vt ſ. de impo. lucra. de. l. j. §.
res vero. lib. Iſtorum munerum tributariorum, quedam ſunt ordi
naria, quedam extraordinaria, vt hac l. ordinaria ſunt que habent
certam annuam, vel ſimilem preſtationem, ꝛ ſunt impoſita per con
14 ſtitutionem ſuperioris, vt tributa. ¶ † Vectigalia etiam ſunt mu-
nera realia, ꝛ ordinaria, vt ff. de publi. l. Imperator. ¶ Quis de-
15 bet ſoluere gabellam an mulio vel dominus mercātie? Dic † quod
pro ſalma, dominus. pro mulo mulio. ff. loca. l. cum in plures. §. ve-
hiculum. Sed an ratione muli ſalma confiſcetur, vel econtra? dic
* vt nota. de nautico feno. l. cum proponas. per Cyn.* ꝛ vide de pu-
* bli. l. cotem. §. dominus.* (ꝛ de donat. inter vir. ꝛ vxo. l. ſi quis pro
vxore ſua vectigal.) Quorum ſumptibus debent fieri expenſe, ꝛ
opera publica, vt ſ. eod. titu. l. ad inſtructionem in authen. de man-
16 da princip. §. deinde. ibi, que valde. ¶ † Extraordinaria ſunt que
non ſunt impoſita per conſtitutionem ſcriptam, ſed per motum
ſuperioris inducuntur, ꝛ certam formam non habent. Simile. ff.
de annu. leg. lege, Seio. §. medico. extraordinarium etiam ꝛ rea-
le munus eſt ſcilicet quod aſini comitatiuorum vadant quolibet
anno ad Cluſium pro frumento publico, quia iſtud principaliter
eſt onus rei, aſinus enim portat ſarcinā, nō dominus. Onus etiam
reale ꝛ extraordinariū eſt, ſi poteſtas accipit aſinū vt portet furē
vel latronem ad furcas, vel frumētum ad exercitum. ff. de pignora.
actio. l. fin. ad finem. ¶ Item alia eſt diſtinctio per quam aliud eſt
inductum, quod quandoq̃ ipſi ſubditi profitentur ꝛ taxant ſibi, ꝛ
Imperator cōfirmat, vel Rex, vel alius dominus, ſ. de anno, ꝛ trib.
17 l. fin. lib. x. ¶ † Perſonale eſt quando perſona eſt immediata cauſa
impoſitionis, ꝛ venit explicandum per factū corporale ipſius per-
ſone. Et eorum quidam ſumunt in ſe laborem, ꝛ honorem, vt decu-
rionatus, quod eſt ſtipendium, ꝛ dignitas, ꝛ preſidatus, ꝛ quodli-
bet officium iuriſdictionis, ſaltem cum habet ſportulas, vt inſtitu.
de actio. §. tripli. Quedam habēt eſſe in laborem ꝛ damnum amiſ-
ſionis operarum. Quedam etiam ſunt oneroſa, ꝛ fetida, alias ſor-
dida, vt ferre lapides pro muralio publico, pro his enim vilibus
miniſterijs perſona affligitur, ꝛ vocantur angarie, vt l. neminem. ſ.
eodem. Eſt etiam perſonale munus quod vnus de qualibet domo
vadat ad exercitum, q̄r a perſona venit explicandū hoc. quod mu-
18 nus pecunia redimi nō valet. l. illud. de excu. mu. li. x. ¶ † Idem no.
hic ꝙ nō dicitur exemptus ille qui habet ſeruire per ſubſtitutum,
vt ſ. de decu. l. pe. li. x. ꝛ etiam ibi per Ang. Et etiam perſonale mu-
nus ſi fiat ſtatutum ꝙ pro quolibet fumāte ſeu foculario debeant
ſolui domino decē vel ciuitati. Nā pecunia pro capitibus familias
ſeu perſonis magis quā pro re preſtat, ſicut ſi imponeretur gabel-
la tributorum, nam onus capitis eſt. ff. de cenſi. l. ſi. ꝛ not. de anno. ꝛ
tribu. l. an. j. reſpon. l. x. ꝛ l. cum antea. ſ. de agri. ꝛ cenſi. li. xj. Eſt ergo
perſonale quod imponitur perſone nulla habita contemplatione
patrimonij, ſiue iſtud onus conſiſtat in faciendo, ſiue in dando.
19 ¶ Onus patrimoniale eſt, ꝙ imponitur patrimonio † nulla habi-
ta contemplatione, ſiue conſiſtat in faciēdo, vt in albergaria, vti in
multis hoſpitib. ſiue in dando, ꝛ in decimo ſiue vigeſimo, ſiue mi-
ſtum, vt in equis ſtipēdiatorū alēdis, vt ſ. de mu. patri. l. nō videtur.
li. x. Sed an poteſt quis habere duo publica officia ſalario publi-
20 co? dic ꝙ non, † vt de proxi. ſacro. ſcri. l. hac parte. niſi fuerit annexa,
vel vnita, vt in aut. vt iudi. ſine quoquo ſuffra. §. illud tamē. ꝛ not. in
l. operimus. de proxi. ſacro. ſcri. ꝛ in l. agētes. de prepo. agen. in reb.
ꝛ in l. is quidem. qui mil. nō poſſunt li. xij. ꝛ in §. nulla. in aut. de de-
21 fen. ci. in gl. ¶ Sed an priorum vel ancianorū eſt publicū † munus?
Dic ꝙ ſic, vt not. in l. ſi. C. qui mili. non poſ. ꝛ de decu. l. vniuerſos. li.
22 x. Et nullus poteſt ſcribere, † niſi deputatus ad tale officiū. de iure
fiſci. l. in fraudem. §. quoties. de ſportul. l. j. ꝛ no. in l. ij. de exec. ꝛ exa-
23 cto. li. xij. in aut. de tabellio. §. nos. niſi forte † propter abſentiam, vel
impedimentum principalis notarij aliquando comitatur, vt no. in
aut. de her. ꝛ fal. §. ſi vero abſunt. ibi tamen non erat de publico, ſed
voluntarie electus a parte. Adde ꝙ not. Bal. an ſindicatus com-
24 munis ſit munus publicum. † Dic quod ſic. Et ideo ſi quis ex hoc
grauatur non renunciat, vt in auth. de defen. ciui. §. interim. col. iij.
ſed appellat. ſ. de appella. l. ſi ad ſcribatum. ꝛ l. hi qui ad ciuilia.

Secus in ſindico collegÿ,qui non cogitur, ⁊ adde illud ĩ.de pꝛoc.
l.j.per Ja.de Ra.Et adde illud ꝙ no.de pꝛoxi.ſacro.ſcri.l.in ſacris.
25 ¶Et not.ꝙ electus ad officium vnum †interim non cogitur ad
aliud.Et ſi ſimul deferantur,quid iuris ſit,dic vt no.ĩ.quemadmo
dum ci.mu.indicun.li.x.⁊ in Spe.in ti.de electione.§.opoꝛtet.verſi.
quid ſi electus.¶Sed pone pꝛohibetur muneratio (alias ſubꝛo-
26 gatio muneratio)⁊ continuatio officÿ per ſtatutum.†modo pater
fuit tabellio,an filius poterit ibi poni immediate poſt moꝛtem pa-
tris. Dic quod non, quia dicit continuatum,quia ſic filius habet
immediate officium, vt ĩ.de muner.⁊ ho.non conti.l.j.libꝛ.x.⁊ ibi
per And.de Barulo.
27 **Nunc** de miſto onere videamus. Miſtum onus†eſt quod imponitur perſone pꝛincipaliter rei ſecũdario. Uel
verius ꝙ imponitur perſone pꝛincipaliter pꝛopter rẽ ideo per mi-
ſtam rationẽ rei,⁊ perſone,⁊ ſic neq; res tantũ, neq; perſona tantũ
eſt immediata cauſa impoſitionis:ſed vtrunq; ſimul.Simile no.in
c.pꝛiuilegium perſone.per Dy.de re.iu.li.vj.⁊ ĩ.ad Uelleia.in l.he-
redes.per Cy.Exemplũ ponũt doc.in collecta,que imponitur iux-
ta eſtimũ puta ad rationẽ xx.ſolid.pꝛo cẽtenario. De collecta ha-
betur ĩ.de indictio.l.j.li.x.ff.de mu.⁊ hono.l.reſcripto.§.fi. De eſti-
mo habetur ff.ad munici.l.incola. Et de his in gl.⁊ ĩ.de cenſi.⁊ cen
ſito.⁊ perequato.l.omne territoꝛiũ.li.xj.vbi etiã gl.dicit, ꝙ pꝛopter
depauperatos de nouo fit eſtimũ ꝙ ſecundũ vulgare peruſinoꝛum
28 vocatur cataſtrũ.ꝙ† cataſtrũ,cũ eſt factũ,nõ poteſt coꝛrigi niſi cau
ſa cognita per competẽtes officiales ſi eſt publicatũ apud acta,⁊
aſſignatur illis deſideriũ.Apud acta vero non publicatũ,põt coꝛ-
rigi,vt no.ĩ.de omni agro deſer.l.iura.li.xj.⁊ de cenſi.l.j.⁊ l.qui gra-
29 uatos.¶Sed quomodo cognoſcã merũ a miſto,†an ex foꝛma iu-
riſdictionis,an ex foꝛma muneris? Reſpõdetur ex vtroq; Nã ſi di-
cit ſtatutũ ꝙ oẽs comitatini ſoluãt collectas decẽ ſolidoꝝ pꝛo ſuo
eſtimo,munus miſtũ eſt,qꝛ ex foꝛma ſua non eſt inductũ niſi ſubdi-
tis.ff.de mun.⁊ ho.l.reſcripto.§.fi.ex qualitate muneris,qꝛ non eſt
munus intrinſecũ ipſius rei:ſed a re,vt fructus rei,ſic ff.de mune.⁊
hono l.reſcripto.§.fi.⁊ ex eo venit, qꝛ eo ipſo appellatur datiũ,vel
collecta. Aliud vero appellatur munus miſtũ impoſitũ nõ ſubdi-
tis,vt d.l.reſcripto.§.fi.Et ſi quis amittere vult rem,nõ tenetur ad
illud munus,ꝙ imponitur perſone pꝛo re. ſecundũ Pet.hic alleg.
de muneri.⁊ honoꝛ.l.munerum.§.patrimoniũ. ¶Circa ſecũdum,
30 quis† iſta munera indicat? Reſpondeo,vbi Papa,vel legatꝰ eius,
aut Imperatoꝛ indicit,non poteſt ſuperindici,vt l.j.de ſuperindic.
31 lib.x. ¶Circa tertium ad quos † pertinet imponere collectas,de
iure communi. Reſpon.ad Reges. Item ad duces,⁊ barones,in
ſuo ducatu,⁊ ad ciuitates non pediſſequas,que merum imperium
pꝛeſcripſerunt,vt in authen.de defen.ciuit.§.interim.in fin.magne
gl.⁊ in auth.quibus modis natura.effi.ſui.§.ſi quis igitur ex qual i
bet.collatio.vÿ.Caſtra autem,⁊ ville non poſſunt imponere colle-
ctas,nec remittere in pꝛeiudicium ſuperioꝛis : vt not.ĩ.de excuſa-
tio.mune.l.placet.lib.x.ſed pꝛo ſuis debitis perſoluendis.¶Circa
32 quartum quib.imponatur? Dico†ꝙ perſonalia,⁊ miſta ciuibus,⁊
incolis tantum,vt dicta l.reſcripto.§.fi.Unde ſi ſit ſtatutum quod
vnus de qualibet domo debeat ire ad exercitum, vel facere cuſto-
diam de nocte,non continentur clerici,vel foꝛenſes,⁊ idem in colle
cta bulletarum.Et hoc ſi iſtud verbum ſimpliciter,⁊ ſine adiuncto
33 pꝛoferatur.¶Si autẽ diceretur,ꝙ quilibet habitãs† teneatur fa-
cere cuſtodiam,vel ſoluere bulletas,tunc includuntur clerici,⁊ fo-
renſes,tamen clerici nõ poſſunt exigi pꝛopter pꝛiuilegiũ nec foꝛen
ſes de cõmuni iure.de excu.tuto.l.non ſolũ.§.fi. qꝛ non ligantur ta-
li ſtatuto,cũ non ſint ſuppoſiti iuriſdictioni ſtatuentium.de ſta.li.l.
diu.Contrariũ tamen videtur,qꝛ habitando conſentit,⁊ pꝛoꝛogat
iuriſdictionẽ,qꝛ quaſi efficitur ciuis quo ad hoc,arg.ff.de verb.ſig.
l.edificia.Si autem non vult ſoluere,ibi non habitet,vt l.incola.ff.
ad mun.¶De collectis ſimpliciter eſt dicendum ꝙ non tenentur
34 foꝛenſes,niſi† fecerint eſtimũ,qꝛ faciendo eſtimũ videntur conſenti
re,⁊ ſe obligare.ar.ff.de fideiuſ.tuto.l.cũ oſtendimus.§.fi.⁊ ꝙ no.in
d.l.incola.Nã qui vult antecedẽs,vult ⁊ conſequens,ꝙ includitur
ſub antecedẽti.Et qui cõſentit in genere,videtur cõſentire in qua-
libet eius ſpecie,vt l.j.ĩ.de his qui ſpon.mu.ſubeunt.⁊ l.ÿ.eo.titu.⁊
ꝙ no.ĩ.de donatio.l.cenſualis.in d.l.reſcripto.§.fi.per Dyn.de cle-
35 ricis ciuibus,an teneãtur ad collectam certã,videtur ꝙ non † pꝛo
reb.eccle.ĩ.ti.j.aut.item nulla communitas.Item per ſtatutũ,quia
eſſent tributaria.Uide hoc in aut.de mand.pꝛinci.§.ſed etiã ſuſci-
pientes.col.iÿ.⁊ ibi gl.pꝛo collectis.Nã ſicut eccleſia nõ tenetur ad
tributa ſic nec ad collectas que ſuccedũt loco tributoꝝ,cum pꝛe-
dia ſint tributaria,arg.ĩ.ſine cen.vel reli.l.omnes.⁊ ĩ.eo.aut.ſicut.ꝙ
non placet,qꝛ ad certa tributa indicta tenetur quicunq; ſit adue-
na,ſiue eccleſia. Sed poſtquã eccleſia eſt domina ad extraoꝛdina-
ria indicta non tenetur,vt hic,⁊ d.l.incola.Et vide Jac.Butr.ĩ.de
leg.l.ab adminiſtratione, vbi dicit ſic.ꝙ licet ſtatutum dicat ꝙ ſi
clericus a collectis ſe excuſet,poſſet impune offendi ne reddatur
ius quod licet non ſoluat collectam nihilominus debet ius ei red-
di,qꝛ non ipſe ſe excuſat,ſed tamen Jac.dicit ꝙ eccleſia non tene-
tur ad collectas de iure,dicit tamẽ quod ſecus eſt de cõſuetudine
Italie,pꝛeterquã in ciuitate Romana.Et ꝙ eccleſia non teneatur
ad collectas,do exemplum extra de immu.eccle.c.non minus.Nec
valet ſi dicas,ſtatutũ dicit ꝙ ſint tributaria,qꝛ nõ pꝛopterea ſpeci
ficant tributũ. Sicut dicimus in ſimili in operis incertis, ꝙ inſpi-
citur tẽpus declarationis,⁊ indict.ff.de oper li.l.ſi quis hac.§.iudi
ciũ.⁊ no.de condict.indebi.l.ſi nõ ſoꝛtem.§.libertus.extra de pꝛiuil.
c.cum ⁊ plãtare.§.de cõfratrib. ¶Sed quid de fratrib.tertÿ oꝛdi-
36 nis,vel gaudentib.Dic ꝙ † debẽt ſoluere,vt l.cura.§.fi.ff.de mune.
⁊ hono.in gl.oꝛd.¶Sed an clerici teneantur pꝛo ſuis bonis patri
37 monialib.vel paternis?† ar.ꝙ nõ.ĩ.de his quib.vt indig.l.Polla.⁊
ibi no.contrarium ꝙ ſic pꝛeſertim de pꝛeſcriptione in eſtimo, quia
adeundo hereditatem videntur contrahere cũ fiſco creditoꝛe col-
legioꝛum ſicut in aliÿs creditoꝛib.vt in §.heres.Inſti. de oblig.que
ex quaſi de.con.Itẽ qꝛ bona iſta adſunt, vt no.in ſpec.de cler.iuga.
facit l.j.ĩ.de impo.lucra.deſcri. lib. x.Ego ſuper iſta.q.cõſului ⁊ di-
xi ꝙ ſi res allibꝛata venit ad clericũ,ꝙ clericus nõ tenetur ſoluere
collectas poſtea impoſitas.Pꝛimo,qꝛ collecta eſt munus extraoꝛ
dinarium.Nam ꝙ non imponitur lege,ſenatuſcon.conſtitutionib.
pꝛincipum,extraoꝛdinariũ munus eſt,vt C.de bo.vacan.l.j.li.x.⁊ de
vac.mu.l.j.li.xj.Sed clerici non tenẽtur ad munera extraoꝛdinaria.
Item qꝛ hic ſindicus nõ eſt,ergo,⁊c.¶Et not.in l.reſcripto.§.fin.
58 Idem in gabella. ¶†Sed nũquid oꝛdo clericalis,vel beneficium
eccleſiaſticum facit aliquẽ foꝛenſem ciuẽ illius loci? Dic ꝙ nõ,vt ĩ.
de incol.l.ciues.li.x.ꝙ bene no.ſecus in matrimonio carnali, qꝛ eſt
39 tante potentie†ꝙ oꝛiginem mutat quo ad foꝛũ,,⁊ munera,vt not.
ĩ.de mu.⁊ hono.l.penul.lib.x. ¶Item quero quis tenetur ſoluere
40 collectas,an dominus,an cõductoꝛ? Reſpon.tributa†ex ipſis fru-
ctibus,⁊ gabellis fructuum tenetur ſoluere conductoꝛ qui perci-
pit fructus non dominus qui percipit pecuniã,vt not.ĩ.de anno.⁊
trib.l.j.lib.x.in glo.oꝛd.⁊ de vſuf.l.ſi pendentes.§.ſi quis.⁊ de admi.
tuto.l.ſi ſine herede.§.Lucius.de agri.⁊ cenſi.l.iÿ.lib.xj.Et vide ibi
And.de Barulo.Sed in collecta que imponitur pꝛo eſtimo, eſt ſe
cus,qꝛ iſta eſt ſequela eſtimi,⁊ eſtimũ loquitur inperſonã domini,⁊
idem in domino, ⁊ fructuario. ¶Sed quid in emphyteuta? Dic
41 †emphytheuta habet vel habere dꝫ rez in eſtimo,⁊ ſic merito tene
tur ſoluere collectas ſuas.l. Lucius.§.idem reſpondi.ff.ad muni.
42 coniuncta.l.neq;.ff.de impen.in reb.do.fac. ¶†Sed an eſtimũ pa
tris pꝛodeſt filio? dic ꝙ ſic,qꝛ etiã filius videtur deſcriptus in lib.
patris,vt not.in l.ÿ.qui eta.lib.x. ¶Sed quid ſi ſunt duo cohere-
des,⁊ vnus non eſt ſoluendo,⁊ alter ſoluendo, an poteſt cogi ſol-
43 uere † vnus pꝛo altero? dic vt not.d.l.j.de anno.⁊ trib.in gl.que vi-
detur dicere ꝙ ſic , quod eſt verũ pꝛo collectis teſtatoꝛis, non pꝛo
facto ipſoꝝ heredũ, vt.ĩ.de decu.l.licet in diuerſa.li.x.⁊ vide.ff.de
excu.tut.l.ſi is qui tres.§.fi.⁊ l.tria onera.qꝛ non ſunt coꝛrei.arg.de
euic.l.rem hereditariã.⁊ arg.ĩ.eo.cõmunia de le.j.in fi.videtur etiã
ꝙ per collectã vnius fundi,non ſint obligata omnia bona,ſed ſolũ
illa res.de pub.l. Imperatoꝛes.⁊ de pꝛe.nauicu.l.ÿ.lib.xj. ¶Sed
quid ſi comitatẽſis emit rẽ ciuis,qualiter ei allibꝛabitur? Reſpon.
44 ſecundum conditionẽ†noui poſſeſſoꝛis.de public.l.licitatio.§.fi.de
impo.luc.deſcr.l.j.li.x.⁊ ibi per An.de Barul.Et vide in auth.quꝰ.
mod.natura.efficiun.ſui.§.ſi quis igitur ex qualibet in gl.nõnullae.
45 ¶†Quero an exbanniti teneantur ad collectas.Et dic quod ſic,ſi
ibi habẽt eſtimũ,vel oꝛiginem.ff.de pollici.l.de pollicitatio.§. nam
⁊ ſi tex.allegat Jacobũ Zafarinũ de Piſis,de excuſa.tuto.§.pen.
l.plane.la.j.niſi eſſet tale bannũ,ꝙ reputaretur ibi pꝛo hoſte,⁊ moꝛ
tuo qꝛ ibi dicitur annulatus,⁊ nudus.de capi.dim. per totũ.⁊ l.tu-
telas.§.pen. ¶Sed an ſoluat maioꝛes collectas? dic ꝙ nõ de iure
communi,vt l.j.ĩ.de apochis pu.Quilibet enim ſoluere debet par-
tem ſecũdum qualitatem,⁊ quantitatẽ bonoꝝ,ſed aliter ſeruatur
in regno per conſtitutionem regni.¶Sed pone ꝙ quis habet pa-
trem ciuem,matrem comitatenſem,an ſolũ pꝛo bonis patris ſit ci-
46 uis,† pꝛo bonis matris ſit comitatenſis.Uidetur ꝙ matrẽ ſequa-
tur.ff.ad mun.l.j. Dic contrarium,quod illud ex pꝛiuilegio,niſi eſ-
ſet naturalis,vel ſpurius.An igitur patrẽ ſequatur? Facit ĩ.de de-
47 curio.l.nullus.lib.x.Sed nunquid ſententia†facit foꝛenſem ciuem?
dic quod ſic,quia ſentẽtia ⁊ oꝛigo ambulant paribus paſſibus, vt
ĩ.de decurio.l.quotieſcunque. Pari ratione facit aliquem Guel-
phum,vel Gebellinum non quo ad veritatem,ſed quo ad effectũ,
ſiue obſit ſiue pꝛoſit. Facit de muner.patri. l. non videtur. lib.x.
48 ¶Sed an†natus in territoꝛio dicatur ciuis oꝛiginarius? Dic vt
notatur.ĩ.de munic. ⁊ oꝛig. l.filios. lib. x. ¶Sed an pꝛo collectis
49 non ſolutis poteſt quis capi? Dic quod ſic†pꝛecedentib.monitio.
ſaltem generalib.que per pꝛeconem,vel edictum debent pꝛecedere
ad hoc,vt ſoluturi poſſint ſe pꝛeparare ad ſoluendum,vt ĩ.de indi-
ction.li.x.de exacto.trib.l.nemo carcerem.⁊ ille qui datur inter non
ſoluentes,pꝛeſumitur non ſoluiſſe.de exact.trib.l.j.lib.x.quocunq;
opponente nõ ſolum fiſco, ⁊ ſic pꝛobatur negatiua non ſolutionis
per libꝛos cõmunis,vt ff.de reb.eoꝛum.l.magis puto.§.in pꝛimis.

in verb.edi

in verb. edi rationes.de probatio.l.cū de indebito.Et facit ad hoc
quod not.per Inno.extra de accuſa.c. ſuper his.ꝛ declaratur ff.de
verb.ob.l.hoc iure.Et hec vera,niſi probet per inſtrumentum,ꝙ ſi
eſt amiſſum iterato debet refici.l.ij.de diſcuſ.li.x.Alias qui per triē-
nium,vel decenniū ſoluit perpetuo preſumitur ſoluiſſe.ſi hic alle-
getur ꝙ eſt not.¶Debitor vero priuati,nō capitur de iure cōmu
ni,niſi in condemnationem bonis excuſſis.j.qui bonis cedere poſſ.
l.j.ꝛ no.ff.de ſuſpe.tuto.l.iij.§.tutores qui.in gl.ordina.quā glo.no.
50 ꝛ facit ad l.iul.pec.l.ſacrilegij.§.fi.¶Ratione etiā muneris †perſo-
nalis,quis capi poteſt.j.de decurio.l.generali.li.x. ꝛ ibi vide And.
51 de Barulo.Sed nunquid minores poſſunt capi.Credo † ꝙ ſic:qꝛ
ſtatutum ligat minorem filiumfami. ꝛ omnes.ff. de admini. tuto l.
ſi ſine herede.§.lucius.¶In muliere tamen licet obligetur ad mu
52 nera alias debita,non tū cap.poteſt perſonaliter † pro pecuniario
debito,ſed pro ſeruitio perſonali ſic,vt l.omnes.la.j.de agri.ꝛ cenſi.
lib.ix.¶Sed pone ꝙ imponitur collecta pro focis, vel pro fuman
53 tibus. An plures fratres ſtantes † ſub eodem tecto dicantur fore
plures fumātes.Et dic vt no.in l.cū ratio.§.fi.de bo. dam.per Dy.
ꝛ facit de excu.tut.l.ſi is qui.in fin.de teſt.tutel.l.duob.¶Sed nun
54 quid hereditas iacens† ꝛ bona vacantia teneantur ad collectas?
Dic quod ſic.l.debitor.de ne.geſt.non tamē incidunt in penā,ſi ter
minus prefigitur perſone,de in diem adie.l. predia.¶Sed pone,
vxor mea habet bona paraphernalia,an dicatur habere fumātes?
Dic quod non,qꝛ eſt de familia mea,vt l.j.§.ſi vir.ff.ad ſil. Sed an
55 valeat ſtatutū,vt poſſit† capi frater pro fratre? Reſpondeo,vt no.
j. de decurio. in rubr. ꝛ l.j.libr.x. Sed pone quod preco errat dum
nūciat indictionem collecte,qꝛ exprimit maiorē vel minorē quanti
tatem,nunquid hoc nocet fiſco? Dic ꝙ non,vt l.fin.de ca.largitio.
lib.x.¶Et idem dico in bannis penalib.vt non vitiet error preco-
56 nis,vel ſcriptoris,†ſed ipſo iure reducantur ad debitam quantita-
tem,ꝛ ipſo iure inſit quod debetur.de fideiuſ.l.fin.Et idē dico ſi er-
ratum ſit in termino maiori,vel minori quā prefigat ſtatutū.Nam
ipſo iure reducitur ad debitum terminum ex quo eſt aliquis taxa-
tus.arg.j.de iure delibe.l.fi.§.ſed qꝛ.In contrarium facit ꝙ no.j.de
teſta.l.ambiguitates.vbi dicitur ꝙ ſi aliquis abfuerit,ꝛ errore ta-
bellionis ibi fuit deſcriptus, quod iſte eſt pro recepto in numero
male arbitratorum, ſed ibi ideo, quia fuit omiſſa forma,ꝛ omiſſio
forme,ꝛ modi vitiat,de verb.ob.l.qui Rome.§.Flauius.hic autem
nō fuit omiſſa,qꝛ ipſo iure videtur ineſſe,arg.de re.iu.l.iiij.§. ſi quis
condēnatus.de inoffi.teſt.l.ſancimus.in prin. Sed pone ꝙ eſtima-
tor,vel locator grauat aliquem,an poteſt petere errorem corrigi,
vel amoueri grauamen? Dic ꝙ ſic, tamen cauſas quib. eſtimetur
debet nominatim exprimere.j.de pred.decu.l.j.lib.x.¶Sed qua-
liter debet imponi collecta,vtrum per capita vel fumantes,an per
57 ſolidum.Et dic †quod per ſolidum vel librā, qꝛ imponitur perſone
contemplatione patrimonij,ideo eſt onus miſtum. Et hoc verū de
collecta proprie ſumpto vocabulo,vt not.in d.l.reſcripto.§.fin.ſed
largo modo etiā que pro capite imponitur dicitur collecta,ꝛ quā-
do deſcēdit a numero capitū tunc vadit per capita,que ſubrogan
tur loco primi muneris,ꝛ ideo eodē iure cenſentur,vt l.j.§.lucra.ff.
de impo.luc.deſcript.Unde per ſtatutum munus perſonale poteſt
pecunia redimi,ſi pro iſta pecunia imponeretur collecta per capi-
ta, in qua non contribuuntur exempti a prima, ſeu a perſonalib.
munerib.nec inhabiles ꝙ no.ꝛ hoc teneo in l.iiij.§.actor.ff.de re iu.
¶Sed dicit ſtatutū qui habet caſtrum.xxx.fumantiū.vel ſ.debeat
58 ſoluere ciuitati quolibet anno centum, † queritur qualiter iſti de
caſtro iſta centum diſtribuant inter ſe. Reſpō.per librā,ꝛ ſolidum,
ſicut cetera debita caſtri,pro patrimoniali tamē portione nō in ca
pita quilibet conferre debet. Secus ſi diceret, vnus de qualibet
domo vadat ad exercitum,alias villa ſoluat cētum,quia iſta centū
diuiduntur per focos,ſeu fumantes ſicut onus principale.Nam il
le tenetur ad debitum, vel penam,qui fecit eam incidere.ff. de pe-
cu.leg.l.ſeruus habet.ver.quicquid.ad le.Rhod.de iactu.l.ij.§.cuꝫ
in eodem.de verb.obl.l.ij.§.fi.de li.cau.l.igitur.cum ſi.j.de ſump.in-
iunc.mun.l.j.lib.xi.¶Circa quintum de rebus,dic ꝙ omnes tenen
59 tur ad tributa,excepta eccleſia in qua†diſtinguitur,aut cepit poſſi
dere predium liberum,aut tributarium,aut dubitatur.Primo ca-
ſu non tenetur,quia ſemen ſanctorum. Facit ꝙ not. Inno.de foro
compe.c.verum.ꝛ ideo non tenetur ad pedagia,ꝛ huiuſmodi,licet
ſint onera realia. quia res erat libera eccleſie. Secundo caſu tene-
tur,vt not.j.ſine cenſu,vel reli.l.omnes.Tertio caſu pro poſſeſſore
eſt preſumendum,attamen habes, ꝙ preſumatur pro fiſco vt not.
60 in ſimili in l.j.de iure fiſci.lib.x.¶Circa ſextum de†priuilegio,ꝛ im
munitate, dic vt in l.ſordidorum, de excuſ.mun. de extenſione de
perſona ad perſonā,de extenſione vero de munere ad munus, dic
ꝙ in generali ſermone non intelligitur munus reale, vt j. de mun.
patri.l.iiij.li.x.qꝛ iſta ſunt magis preciſe debita quā aliqua alia.Itē
que perſone ſint immunes,dic vt plene ſ.notaui.Sed pone quidā
habent priuilegiū.poſtea ſuperuenit generale ſtatutum,ꝙ omnes
61 ſoluant aliquo nō obſtante†vtrū videatur ſublatum priuilegium?

Et videtur quod nō niſi ſit facta ſpecialis mentio de eo,vt legitur,
ꝛ not.j.de ſilentiarijs.l.decurionib.lib.xj. Item generalis clauſula
non obſtante,firmat ſtatutum contra ius ſtatuentium,non contra
ius partis,vt no.c.cum aliquib.de elec.lib.vj.¶Ultimo doc.que-
runt quid ſi munus extraordinariū redigatur in formā ordinarij,
62 an duret immunitas.† Tu dic ꝙ eſt caſus ꝙ non in l.j.de indi.li.x.
Pe.tenet contrarium quod nomen extraordinarium apponitur
hic ad declarationem non ad ſubſtantiam, ꝛ tunc arguit de l.ſi co-
gnatis.de reb.dub.¶Sed ego dico ꝙ primo deſignat cauſam fi-
nalem.pro Pe.facit c.ſi.extra de priui.li.vj.¶Sed an collecta que
non poteſt imponi clericis,poſſit imponi corum molendinarijs,vel
63 famulis † vel colonis? Dic quod non, qꝛ fieret fraus legi.extra de
priui.c.quanto.ꝛ ar.j.de poſtli.reuer.l.ab hoſti.in fin. ꝛ ſic non ob.l.
ediles.ff.de via pub.illi tamen qui non portant habitum, non de-
bent cenſeri clerici.extra de priuil.ca.ex parte.nec poſſunt reaſſu-
mere habitum poſt delictum contractum,vt ibi dicitur.Bartol.

LEX VI.

1 ☞Dubium quod emergit circa ſpiritualia, terminatur per iudi-
cem eccleſiaſticum.

a **OMni nouatione.** [a] Nota ex hac lege,ꝛ perpetuo tene mē-
ti,ꝙ quādo eſt aliquid dubij circa ea q̄ ſpiritualia ſunt,
debet determinari per epiſcopum ibi,vt ſi quid dubieta
1 tis,ꝙ not.bene †.Et ſic ea que ſunt ſpiritualia debent determinari
per iudicem eccleſiaſticum. Simile habes extra qui fil.ſint le.c.la-
tor.ꝛ de ordi.cog.ca.tuam.ꝛ de ſent.excom.c.ſi iudex laicus.libr.vj.
Et per hoc dicimus ꝙ exceptio vſuraria,vel ſi incidit queſtio ma-
b trimonij,debet de hoc cognoſci per dominū Epiſcopum,[b] ꝛ ex hoc
ſequitur ꝙ omnes cauſas trahent ad ſe hoc modo.Si petis here-
ditatem,qꝛ fuiſti filius legitimus talis,ꝛ ſic eſt queſtio de matrimo
c nio,ideo tunc remittentur ad epiſcopum.Ego dico ſic,[c] ꝙ † quan-
2 doqꝫ eſt queſtio ſuper facto.Uerbi gratia.Inſtrumētū debiti centū
florenorū eſt clarum,tamen vna pars dicit,ꝙ in veritate medietas
fuit ſors,alia medietas fuit promiſſa pro vſuris,nullū eſt dubiū cir
ca ſpiritualia,niſi circa facta,merito poteſt cognoſci per iudicē ſe-
d cularem. Item de matrimonio[d] eſt queſtio,vtrū ille diſponſauerit,
vel nō,ꝛ poteſt cognoſci per iudicem ſecularē, ſed vbi eſt dubium,
an contractus eſſet vſurarius,vel nō,ꝛ contractus eſt clarus,vt qꝛ
emi frumentum ante tempus,hic non eſt dubium de cōtractu, ſed
de pacto,ſcilicet vtrum iſte contractus ſit vſurarius, vel non. Uel
ſi inter Titium,ꝛ Bertam interuenerunt aliqua verba,dubitatur
an iſta verba fecerint matrimonium, vel non. Certe iſtud pertinet
ad eccleſiam,quia reſpicit ſpiritualia,ꝛ non eſt dubium de facto.ꝛ
vide tex.qui hoc dicit ibi,non abſque,ꝛc. quod not.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶Omni nouatione vtrū iudex ſecularis corā quo pro-
ponitur incidenter exceptio remittenda ad iudicem eccleſiaſticum
poſſit ſtatuere excipienti terminum intra quem in curia eccleſiaſti
ca habeat probaſſe.Bar.no.in l.ij.de re iur.ꝛ in l.preſes.C. de app.
ꝛ Bal.in d.l.quoties.tenuerunt ꝙ non,arg.ca.perſona.ꝛ c.ex inſi-
nuatione.de app.ꝛ Imo.in d.c.innotuit.refert.Io.And. ꝛ Ant.de
But.videri ſentire ꝙ ſic, ſed dicit Inno.hoc pendere expreſſe a q.
vtrū cauſa vſurarū poſſit diſcuti corā iudice ſeculari.De quo etiā
vide per Pet.de Anc.conſil.xxxj.per Lapum allegatione lxx.inci.
quidam coram iudice laico,ꝛc.vbi etiam habes late de dicto arti-
culo vſurarum.ſ.an coram ſeculari agi poſſit cauſa vſurarum,non
omitto ꝙ de iure ciuili Digeſtorum talis cauſa coram ſeculari agi
poterit.l.Titia.ff.ſo.mat.ſed hodie ſeruatur ius canonicum in hoc
ꝛ in ſimili cauſa. iuxta hoc quero quid ſi coram arbitratore oppo-
natur exceptio vſurarum,an poſſit corā eo cognoſci qui ſuper hoc
factus fuit arbitrator a partib.ꝛ in hoc Bal.in c.j.§.ſimiliter.in tit.
de contro.inueſti.in vſi.feu.dicit,aut compromiſſum fuit in laicum
arbitratorē de vſur.preteritis,puta,qꝛ iam ſolute erant.ꝛ valet ta-
le cōpromiſſum,aut ſuper vſuris futuris,ꝛ non valet,qꝛ dolus pre
teritus poteſt remitti,non autem futurus,arg.l.ſi vnus. §. illud de
pactis.ſed Ro.in d.l.titia.ſo.mat.dicit ꝙ imo etiam ſuper preteri-
tis non valet laudū vſurarum,cum peccatū contineat, arg.c.ij.ex-
tra de arbi.ſed Abb.in ca.contingit.eo.ti.refert,ꝛ ſequitur dictum
Bal.ꝛ ſubdit ꝙ inquantū Bal.dicit valere ꝯpromiſſum ſuper vſu
ris preteritis,nō procederet quādo vſurarius fraude induxiſſet il-
lū,a quo vſuras extorſit,ad cōpromittēdū,ar.d.c.ij.ꝛ hec ꝯcedo ve
ra.Nō ob.ar.Ro.qꝛ Bal.nō querit,an laudū valeat,ſed an cōpro-
miſſum teneat,bene tamen fateor verū eſſe dictū Ro.vbi talis arbi
trator ferret laudū iniquū,ꝛ peccatū continēs,ꝙ nullū eſſet,ſed ni-
hil ad ꝓpoſitū Bal.de hoc articulo tetigit etiā Imo.i c.innotuit.
ad ſi.de arbi.¶Adde ibi Eugubini,vt p Pet.de anch. cōſi.ccciiij.
b ALEX. ¶Epiſcopum. Circa hoc in queſtione matrimonij me-
lius videtur loqui Bal.in l.filium.ff.de his qui ſunt ſui,vel ali.iur.
c ALEX. ¶Ego dico ſic.Lap[9] alleg.lvij.ꝛ ſeq.ꝛ alle.lxxv.mouet̃ di
cere ꝙ in cā vſurarū tantūmodo in foro canonico tractari debeat,ꝛ
Bartol.ſecunda ſuper.Cod.

gaudeat iuribus canonicis, que multū ſunt ꝯ vſuras. Ego aūt dico ꝙ aliter fieri dꝫ, ⁊ pōt in foꝛo ſeculari, qꝛ cū de pacto agatur in cā vſurarū, merito etiā in foꝛo ciuili ſeruabūtur iura canonica. ca. poſſeſſoꝛ. ⁊ ibi gl. oꝛd. de reg. iur. in vj. ⁊ in c. fi. de pꝛeſc. ⁊ in c. lꝫ mulieris. de iureiu. lib. vj. ⁊ Legiſte in l. pꝛiuilegia. C. de ſac. ian. ecc. Ex oppoſito dixi in l. Titia. ff. ſol. ma. ⁊ ad materiā que ponit in hac l. iꝰ illa didici multas limitationes, inter quas vbi ſtatutū diſponeret poſſe ſecularē tales admittere, ⁊ ſecundum eas iudicare, ⁊ ibi allegaui alia multa. Et ratio, ꝙ ego intelligo etiā de ſtatuto laicorum. Et idē in terminis tenet Raph. in d. l. Titia. mouētur doctores ibidē allegati, cū poſſit ꝑ partes fieri, ꝙ pꝛobatio imperfecta habeatur pꝛo ꝑfecta. c. tuis. extra de teſtib. vbi caſus, ⁊ idē Inn. in c. cum cā. de teſtib. Et Bal. in l. fi. C. de teſti. ⁊ Bal. in aut. ſi qs ī aliquo. C. de eden. Ita ergo pōt fieri ꝑ ſtatutum, arg. gl. notab. in ru. C. de decre. decu. lib. x. plene per Bar. in l. oēs populi. in vj. queſtiōne pꝛin. de iuſt. ⁊ iur. Contrarium tū videtur voluiſſe Fed. de Senis in cōſi. xcj. ⁊ Ant. de Bu. in c. cum ſit generale. de foꝛo cōp. vbi dicit non poſſe ꝑ ſtatutum laicoꝛum diſponi ꝙ per famam ſufficit pꝛobare instrumētum eſſe vſurariū. No. qꝛ ſi eſſemus in facto, conſuleremus ne vlterius ꝓcedatur. In fi. l. no. cautelā ꝑ quā iudices eccleſiaſtici traherēt ad ſe oēs cauſas, quā Bart. hic remouet. Et idē dt Bar. i l. Titia. ff. ſol. ma. ⁊ Bar. in l. quoties. ȷ̃. de iud. ⁊ ꝑ eūdē in l. j. ȷ̃. de iuriſ. om. iud. Adde ꝙ no. Bar. hic, ⁊ in locis pꝛealle. dt ꝙ exceptionē vſurariam pōt cognoſcere iudex, ſi conſiſtit in facto, non in iure, qꝛ glo. ſentit contrarium in cle. diſpēdioſam. de iu. in gl. cū repetantur. lꝫ ibi ſup hoc referat opi. cū Bar. tū tꝫ Paul. de Lea. in cle. j. de vſuris. ⁊ plene idē refert in d. l. Titia, ⁊ ſic etiam cōſuluit recolēde memoꝛie do. Baſ. de Cal. ⁊ do. Pe. de anc. lꝫ aliter loqui videatur in lec. ſua in d. cle. Cū Bar. etiā concoꝛdat gl. ⁊ do. Ant. de bu. in d. c. tuā. hic alle. ⁊ in c. cum ſit generale. de fo. cōp. Aduerte tū, qꝛ dixit Bal. in d. l. Titia. ꝙ iſtud eſt verū qū factū eſt abſtractū ab omni ſpiritualitate, alias cognoſcere debebit iudex eccleſiaſticus. Facit c. quanto. extra de iudicijs. Et pꝛo hoc foꝛte poſſet attentari ꝙ dicit Inno. in d. l. Titia. ꝙ quando eſt queſtio facti, an contractus ſit initus de duplo ſoꝛtis, vel nō in fraudē vſurarum, cum poſſit eſſe eadē dubietas, an pꝛobationes que fierēt ſint ſufficientes, an non, ad conuincendū de vſuraria pꝛauitate, ꝙ foꝛte hoc caſu iudex eccleſiaſticus hꝫ cognoſcere, ⁊ debebit ꝑ coniecturas, contra ipſos pꝛobari, vt in c. cū in dioceſi. extra de vſuris, ⁊ facit ꝙ no. in c. ex literis. extra de iureiureiurādo. ⁊ in c. ad noſtrā. de emp. ⁊ ven. Et ſic foꝛte iudex eccleſiaſticus admitteret aliquas pꝛobationes quas foꝛte non admitteret alius iudex, ideo equius videtur ꝙ ipſe cognoſcat. Quid aūt de exceptione periurij an poſſit cognoſcere iudex ſecularis, recurre ad no. per Jo. an. in c. cum C. laicus. de fo. compe. lib. vj. Dixi in aut. ſacramēta puberum. C. ſi aduer. vendi. De hereſi videtur ꝙ nullo modo poſſit ſe intromittere iudex ſecularis. c. vt inquiſitos. §. pꝛohibemus. extra de heret. in vj. Quid autē de exceptione excōicationis videtur dependere ab his que dicta ſunt de exceptione vſuraria, maxime ꝑ not. in ca. pia. de excep. in vj. ⁊ in c. lꝫ. de ſent. excom. eo. lib. ⁊ Bal. in l. ij. in fi. ȷ̃. de iud. Et adde etiam que ſubdit not. Bal. in d. l. Titia. ꝙ lꝫ iudex ſecularis nō poſſit ſe intromittere, ⁊ cognoſcere ꝑ viam contētioſam de cauſa ſpirituali, tū ſecus dicit, ſi de plano ſe velit infoꝛmare, ſi aliter contentioſe in dubiū nō reuocatur. Facit ꝙ no. Spe. in in tit. de reconuen. §. is. ver. ij. ⁊ Bald. in aut. ei qui. de bon. autho. iudic. poſſi. ⁊ adde dum dixi ṡ. fm Inn. poſt Bal. ⁊ maxime ibi dū Inno. dicit ⁊ per hoc foꝛte poſſet attētari, ⁊c. vbi in effectu vult tenere contra Bar. in d. l. Titia. cum concoꝛ. Et pꝛo eo videtur tex. in c. ſi iudex laicus. de ſen. excom. in vj. vbi ſolū de facto dubitatur, ⁊ tū, ⁊c. An aūt cauſa ſecularis ratione mandātis, poſſit, ⁊ debeat cognoſci in foꝛo eccleſiaſtico? Dic ꝙ ſic, ⁊ vī text. in c. de pꝛudētia. de dona. inter vir. ⁊ vxo. ⁊ hoc tenendo illam opinionē ꝙ cā dotis ſit ſecularis, lꝫ in veritate poſſit pertinere ad foꝛuꝫ eccleſiaſticum. Pꝛo quo eſt text. de donat. inter vir. c. ꝑ veſtras. c. ex parte. de foꝛo compe. de quo per Ang. ⁊ Imo. in l. j. ff. ſol. mat. Et pꝛo hoc ratio, qꝛ foꝛus magis potens trahit ad ſe minus potēs. l. queritur. ff. de ſtatu homi. His adde Bald. in auth. ei qui. de bon. aut. iud. poſſ. ⁊ Fede. de Sen. in conſi. ccxl. Arch. xiiij. q. iiij. circa pꝛin. ⁊ c. quid dicam, ⁊ vide etiā Bald. in d. l. quoties. de iudi. ȷ̃. ⁊ in auth. ad hec C. de Lati. liber. tol. qui videtur varie loqui. ⁊ Lapus allegatione lv. ⁊ alleg. lxx. Sed an cauſa vſuraria poſſit cōpꝛomitti in arbitratoꝛe, vide Bal. in c. j. §. ſi mulier. de controuer. inueſti. Et de hac materia vide ꝑ di. in Ant. ⁊ doc. in c. cum ſit gñale. de fo. cōp. Et dum ṡ. dixi de periurio adde ꝙ Bald. de pace conſtan. dicit de periurio poteſt cognoſcere iudex laicus. Allegat Jo. an. in c. lꝫ. de iureiur. in vj. in nouella. ⁊ qꝛ iſtud crimen vtriuſqꝫ foꝛi. authē. de man. pꝛin. §. ſi vero canonicum. ⁊ adde dum ṡ. dixi, an de cauſa vſuraria poſſit compꝛomitti in arbitratoꝛem? Et illud in decimis, ⁊ alijs ſpiritualibus dicit Bald. de pace Conſtan. in ver. poſſeſſoꝛes. quod ſuper illis in arbitratoꝛem poteſt compꝛomitti, non in arbitrum, allegat no. per Inno. in c. j. de rerum permuta. per Bal. in l. j. C. de conſeſſ. late ⁊ latiſſime de omnibus per dom. Lud. in d. l. Titia. Adde iſtis ꝙ Bald. in l. j. de reb. credi. tenet, ꝙ lite pendente coꝛam iudice ſeculari ſuper contractu poſſit recurrere ad curiam epiſcopi ratione iuramenti, vt faciat obſeruari iuramentū. Et circa materiam de qua hic, per Bart. adde Pet. de Anch. in cle. diſpendioſam. extra de iud. vbi tenet ⁊ appꝛobat omnia dicta per Bal. in l. quoties. C. de iud. Et ad dicta per Bar. hic, adde Bal. in auth. ad hec. C. de Lati. li. tol. Vide tamen ad materiam vſurarum, ⁊ ſpiritualium, que no. Bald. in l. j. in fi. de ſent. que ſine certa quantitate. ¶ Adde ꝙ ſecundum Bal. in aut. ei qui. C. de bo. auth. iud. poſ. pꝛedicta fallunt vbi cauſa eſſet ſummaria, vel extraoꝛdinaria, quia ſecularis ſe intromittit, vel ſi per confeſſionem pꝛocederet. In alijs caſibus teneo opin. Barto. pꝛo vera, ſubdit ibi quod ſufficit pꝛobare quaſi poſſeſſionem, vbi nunquam cauſa eſt ſpiritualis, ⁊ ideo in poſſeſſoꝛijs ſecularis ſe intromittit. Adde an cauſa vſuraria debeat cognoſci per iudicem eccleſiaſticum. Paul. de Caſt. conſi. cccxxxiij. Pet. de Anch. conſi. ccxxv. per Bal. conſi. clxix. ij. li. conſi. cccix. iiij. vol. An arbiter poſſit cognoſcere de cauſa vſuraria, vide Paul. de Caſt. conſi. lxxxiij. Et quid de cauſa matrimoniali, Ro. conſi. ccxcix.

d POMA. ¶ De matrimonio, vide que poſui ad Bart. in l. Titia.
ff. ſoluto matrimo.

LEX VII.

1 ☞ Eccleſia tenetur ad refectionem viarum publicarum, ⁊ muroꝛum ciuitatis, ⁊c. num. 2. 3.

AD inſtructiones. Quero, de quibus
1 itineribus † loquitur,
a Dic ꝙ de publicis, ⁊ ita intelligit gl. ¶ Querit gl.[a]
b vtrum teneatur conferre eccleſia[b] ad faciendos muros
2 ciuitatis. † gl. dicit ꝙ non. Jacob. de arena videtur tenere contrarium per. l. omnes. la ij. ȷ̃. de oper. pub. Nec obſt. l. fin. de exact. tri. li.
x. quia loquitur in ſoꝛdidis munerib. ¶ Quero, an hodie iſta lex
ſit coꝛrecta, per auth. item nulla communitas. ȷ̃. tit. j. ⁊ aduerte hic,
3 vos debetis ſcire, † quod refectio vie quandoque eſt onus[c] reale.
c Nam quilibet debet reficere viam ante domū ſuam. vt l. fi. ff. de via
pub. ⁊ iti. ref. tunc pertinet ad eccleſiam. Quandoqꝫ eſt onus quod
* imponitur perſone pꝛo rebus, vt pꝛo faciendo viam, vel pōtem,* ⁊
tunc non poteſt imponi eccleſijs, vt in dicta auth. item nulla communitas. Unde eccleſia non debet ſoluere niſi pꝛedia eſſent tributaria, vt dixi. ṡ. eod. l. placet.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Querit glo. Vide Panoꝛ. conſi. iij. vol. j. ⁊ late ad hoc
Barb. conſi. j. ⁊ xxiij. in vol. iij. P. PAV. P. Vide late Pan. conſi. iij.
Et ad quam conſtructionem teneatur, vide Bal. in ti. de pace conſtantie. in verſi. imperialis maieſtatis.

b ALEX. ¶ Conferre eccleſia. Et vide Bal. de pa. conſtan. in verſi. munitio ciuitatum. Item an poſſit clericus compelli ad collectas, ⁊ ad alia, de quibus per Bar. in l. nulli. C. de curſu publi. li. xij. circa finem. In contrarium vide Sali. in l. neminem. ȷ̃. eod. ⁊ Fulg. tenet pꝛo Barto. facit gloſſ. in l. pꝛofeſſio. C. de mun. patrimo. lib. x. alias eſt in l. neqꝫ pꝛofeſſio. C. de exc. mun. patrimo. que ſentit quod iſta imponuntur perſone pꝛo reb. Jo. Fran. Rue. Adde Bald. hic qui hoc limitat quando muri fiunt pꝛopter guerram, ſecus ſi pꝛopter oꝛnamentum.

c POMA ¶ Quandoque eſt onus. Vide Alexand. conſi. lxviij. vol. ij. vbi repꝛobat Bart. in hoc de via.

* CLAVD. DE SEISS. ¶ Pōtem. Quid ſi quis non tranſit per pontem, ſed per vadum, an teneatur ad tributum quod datur pꝛo ponte: vide Bald. in l. ſi tamen pecuniam. ȷ̃. de pꝛiuileg. fiſci.

LEX IX.

1 ☞ Scolaris matriculatus, qui non intrat, nec ſtudet, non gaudet
pꝛiuilegio ſcholarium.
2 Matriculatus in aliqua arte, ſi illam non exerceret non gaudet
pꝛiuilegio.
3 Collegiatus ad aliud collegium non tranſit, ſine licentia pꝛimi.

a **QUi ſub pꝛetextu.** [a] Qui officium diuinū ſolo nomine exer
b cet, pꝛiuilegio clericoꝛum[b] non gaudet, ſed debet eius
loco alius ſubꝛogari. h. d. ¶ Not. ex lege iſta arg. quod
1 ille qui eſt in matricula † ſcholariū, ⁊ non intrat, nec ſtudet non de
c bet gaudere pꝛiuilegio[c] ſcholarium. Facit l. j. ȷ̃. de collegiatis. li. xj.
vbi eſt iſta lex de verbo ad verbum. ¶ Facit etiam quod ille, qui
2 eſt in matricula † alicuius artis, ⁊ non exercet illam artem, non gau
d det pꝛiuilegio illius artis.[d] ff. de iure immu. l. ſemper. §. pe. ¶ Vlti
3 mo no. ꝙ quando aliquis tranſit † ad aliud collegiū (vel religionē)
nō poteſt trāſire ſine eius cōſenſu ſub quo eſt, hoc eſt verū, niſi trāſeat ad arctioꝛem regulam. Et vide gl. que hoc dicit, ⁊ no. bene, ⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Qui ſub pꝛetextu. Vide Bartol. in l. incola. in fin. ff. ad mun. vbi allegat hanc legem.

POMA.

b POMA. ¶ Priuilegio clericorum. Uide vnum verbum Alex. in
l. centurio. ad fi. ff. de vul. ꝛ pup. ꝛ conſi. cviij. volu. iiij. ꝛ Feli. in proe.
Decr. ꝛ vide ad iſtam legem per Barb. in ca. cum M. de conſtit. ꝙ
qui priuatur officio, intelligitur etiā priuatus beneficio quod da-
batur propter illud, ꝛ idem bene econtra, conceſſo officio videan-
tur ꝛ data illi annexa. Et vide Bal. in ca. cōſtitutis, de reſcri. ꝛ vide
Iaſ. poſt alios in l. ſcriniarios. ȷ. de teſt. mil. ꝛ Alex. conſi. lxxxij. vol.
iij. vbi dicit quod ille qui alias exercuit artem mercariorum, licet
tunc diceretur mercarius, tamen nunc non dicitur, ſi non exercet,
ꝛ ibi ideo infert quod poſſet teſtificari pro mercarijs.
c ALEX. ¶ Gaudere priuilegio. Adde Bald. in auth. habita. ȷ. ne
filius pro patre. ꝛ Bar. in l. ſub pretex. C. de ſuſcepto. ꝛ arca. lib. xij.
d ALEX. ¶ Illius artis. Uide que dixi in l. centurio. faciendo vnā
concluſionem dum ibi diſputaui, an priuilegia conceſſa militibus.
Et aduerte, aut erant doctores actu, ꝛ exercitio, aut ſolo animo.
Et allegaui iſtum tex. ꝛ Bart. hic, ꝛ vide etiam per Bar. in l. duos.
§. j. de excuſa. tu. in l. j. C. de colleg. ꝛ lib. xj. ꝛ l. ſemper. §. diuus. quo-
que pius. ȷ. de iure immu. ꝛ expreſſe Bar. in l. medicos. C. de profeſ.
ꝛ medicis. lib. x.

LEX X.

1 ☞ Ciuitas poteſt capere animalia priuatorum ad perferendum
frumentum ad exercitum, vel ad ciuitatem.
2 Iudex pōt capere aſinū priuati pro portādo cōdēnatū ad furcas.
3 Factum prelati quandoque nocet eccleſie, ꝛ numero 4.

a IUbemus nullam. [a] Breuiter dicit. Nauis eccl'ie nō
excuſatur ab onere ferendarum rerum, vel perſonarum
ex republica, ꝛ illa que ſubtrahitur, publicatur. hoc di-
b cit. ¶ Not. ex lege iſta arg. l. quod commune iſtius ciuitatis [b] † po-
1 teſt capere animalia ad perferendum ſalinas cauſa mittendi fru-
mentum ad exercitum vel cauſa faciendi venire frumentū de Clu-
c ſio. ¶ Facit etiam quod quando iudex [c] mittit aliquem ad furcas
2 quod poſſit facere accipi aſinum † ſuper quo portetur. Ad hoc. ff.
de pig. act. l. fin. in fin. Facit. ȷ. de naui. non excuſ. l. ij. lib. xj. vbi eſt iſta
lex de verbo ad verbum. ¶ Opp. vides hic in fi. quod factum pre-
3 lati nocet † eccleſie, quia nauis publicatur. Contra. ȷ. eo. l. iubemus.
ꝛ aut. hoc ius porrectum de reg. iur. c. delictum perſone. li. vj. Gloſ.
dat tres ſolutiones. Prima eſt delictum prelati non nocet eccleſie
regulariter. fallit in caſibus iſtius legis, ꝛ quibuſdam alijs. vide gl.
d Iſta ſolutio non eſt bona [d], quia non ponit rationem ſpecialitatis.
Soluit gl. aliter ꝙ eccleſia habet regreſſum contra prelatum, ꝛ ſic
nocet prelato non eccleſie. Iſta ſolutio nō eſt perfecta. Quid enim
ſi prelatus nihil habet proprij? Unde gl. ſoluit tertio modo quod
prelatus poteſt facere conditionem eccleſie deteriorem delinquen
do, vt hic, non contrahendo, vt in contrario. Iſta eſt bona ſolutio
quantum ad legem iubemus, ꝛ aut. hoc ius porrectum, ſed quan-
4 tum ad c. delictum perſone, non eſt bona ſol. ¶ † Ideo breuiter dic,
Aut queris vtrum prelatus poſſit preiudicare eccleſie contrahen
e do, aut aliud faciendo. Primo caſu non poteſt preiudicare, [e] niſi li-
cite contrahat, vt d. l. iubemus. ꝛ auth. hoc ius porrectum. Secun-
* do caſu aut loquitur in querendo, * ꝛ poteſt preiudicare, vt in aut.
de Neſtorianis. ȷ. de hered. ꝛ in corpore vnde ſumitur. Aut in iam
f queſitis, [f] ꝛ tunc aut negligendo, ꝛ poteſt eccleſie preiudicare, puta
* patiendo cōtra ſe preſcribi, * vt in auth. quas actiones. ȷ. eod. Aut
aliud faciendo, ꝛ tunc aut facit cū conſenſu capituli, ꝛ poteſt ei pre
g iudicare. Ita loquitur hec lex. Aut ſine conſenſu capituli, [g] ꝛ tunc
non poteſt preiudicare eccleſie, vt in d. c. delictum perſone. Ita in-
telligunt illud c. doc. ¶ An autem factum procuratoris, * vel tuto
ris, noceat domino, vel pupillo, nō eſt noſtra materia hic tractāda.
☞ * Sed dic, vt ſcripſi in l. j. §. ſi proc. ff. ſi quis ius di. nō obtēp. * Bar.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Iubemus nullam. Per hanc legem dicit Inno. in c.
poſtulaſti. de foro compet. quod ſtatuto, vel cōſuetudine ciuitatis,
fieri poteſt, quod bona cuiuſcunque communitatis propter offen-
ſam publicentur, ꝛ applicentur offenſo. Pro quo facit quod not.
glo. mag. in auth. de defen. ciui. in §. nulla. ſuper verſi. iuriſdictione.
* CLAV. DE SEISS. ¶ Uide nouum intellectum ad hanc le-
gem per Bal. in rub. extra, de conſtitut.
b POMA. ¶ Ciuitatis. Uide alleg. per Barb. conſi. iiij. vol. j. ꝛ do.
Prepo. Alex. in c. omnes. ad fi. diſt. j. Alex. conſi. clxxxix. vol. ij. ꝛ vi-
de per Roma. conſil. cccclxxxvj. vbi dicit per hanc legem quod pri-
uilegium quantumcunque generale alicui etiam primo loco con-
ceſſū ad priuatam vtilitatem nunquam id includit, cuius conclu
ſione derogaretur publice vtilitati, ꝛ vide Barb. conſi. j. vol. iij.
c ALEX. ¶ Quando iudex. Et ad hanc l. bene facit ꝙ not. Bald.
in l. fin. de conſtitutio. princip.
d ALEX. ¶ Non eſt bona. Et eſt gl. in l. filiū quē habentē. ȷ. fa. erci.
e ALEX. ¶ Preiudicare. Per do. Ant. pleniſſime in c. j. de dolo. ꝛ
contu. ꝛ Bar. in l. aut facta. §. fi. de pen. Facit an etiam per ingrati-
tudinem reuocetur donatio facta eccleſie. de quo per ſpec. in tit. de
dona. §. j. verſic. quid ſi. Bart. quem ſequitur do. Abb. in c. fi. de do-
natio. Hic adde duo verba per Bald. in l. meminerint. ȷ. vnde vi. ꝛ
dum Bar. hic dicit, quod in iure querendo poteſt preiudicare pre
latus, vide pro hoc cap. ſuam. extra de penis, ꝛ que dixi poſt Sal.
in l. j. ȷ. qui admit. ad bonorum poſſeſ.
* CLAVD. DE SEISS. ¶ Loquitur in querendo. An tunc ec-
cleſia reſtituatur, Uide in caſu notab. Bal. ꝛ Alexan. in l. pen. ȷ. de
repud. hered. Uide etiam in materia an poſſit repudiari legatum,
vel ſuper illo tranſigi, Roma. conſi. clxxiiij. ꝛ Felyn. in c. j. de preſcr.
f P. PAV. P. ¶ In iam queſitis. Quid autem ſi prelatus non ſol-
uat canonem, vide Rom. ſin. cclxix. incip. tu habes. alleg. text. in ca.
j. §. j. de c. Corrad. in vſib. feud.
* CLAVD. DE SEISS. ¶ Contra ſe preſcribi. Uide Bald. in l.
cum a nobis. de priuileg.
g ALEX. ¶ Capituli. etiam ratum habeat capitulum, vel conuen
tus, ꝙ factum eſt per prelatum, hoc caſu obligatur eccleſia, etiam
in delictis, vt no. gl. in c. cum delictus. de ordi. cog. in gl. iij. no. etiam
gl. ꝛ ibi Bart. in l. ſi quis in tantam. ȷ. vnde vi. ꝛ de iud. Adde ſecun
dum Pau. de Caſt. referentem Gul. de Cug. ꝙ ſi maior pars capi-
tuli conſenſiſſet, ꝛ minor contradixiſſet, adhuc non fieret preiudi-
cium eccleſie, non obſtat. l. ꝙ maior ſecundum ipſos, q2 debet intel
ligi de his que tendunt ad vtilitatem, vel ſaltem non tendunt ad
damnum, ſed quando actus tendit ad damnum, requiritur, quod
omnes concordent ꝛ contradictio vnius faceret ne videretur ge-
ſtum ab vniuerſitate, quod dicit perpetuo menti tenendum.
* CLAVD. DE SEISS. ¶ Factum procuratoris. De veritate
huius dicti, Uide Alex. conſ. ccx. in ij. vol. ꝛ Felyn. in c. eccleſia ſan-
cte Marie. de conſtitut.

LEX XI.

1 ☞ Eccleſia aut priuatus a muneribus incumbentibus propter
principis expeditionem ſe non excuſat.
2 Gualdana principis, an id quod accipit iuſte alienet, ꝛ accipiat.

NEminem. Ad euidentiam premitte que di-
cuntur in gl. que differentia eſt in-
ter angaria, ꝛ perangria, ꝛ plauſtra, ꝛ habes in glo. Et
1 breuiter hoc dicit. A muneribus incumbentibus † pro-
pter principis (vel exercitum) expeditionem, nec priuatus, nec ec-
cleſia ſe excuſat. ¶ Opp. de l. fi. §. pe ff. de mune. ꝛ hon. ſol. Fallit in
quibuſdam perſonis, que ab iſto munere excuſantur. gl. hic format
2 vnam queſtionem, vtrum qui accipit † gualdana principis licite
a alienet, ꝛ accipiat. [a] Et arguitur pro, ꝛ contra, vt videtis in gl. ſatis
clare. Finaliter quod valeat, allegat duas leges, quas neſcires in-
ducere niſi ego inducam tibi. Allegat l. bene a zenone. de quadri.
preſcrip. l. non alias. §. fi. de verbo. obli. l. ſi ſtipulatus fuero. que le-
ges ſimul iuncte faciunt hoc modo, quod licet domino, ꝛ eius fa-
milie licet, vt l. non alias. de iud. ꝛ l. ſi ſtipulatus fuero. de verb. obl.
Sed imperator poteſt licite accipere, quoniam omnia principis
eſſe intelliguntur, vt dicta l. bene a zenone. ergo licet eius familie,
tamen finaliter gloſſ. determinat quod non licet. nota eam ꝛc.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Licite alienet, ꝛ accipiat. Adde quod Bald. de pace
Conſtan. in verſi. non intrantibus. dicit hic determinatur; q. glo. de
gualdana formata in l. meminem. nam gualdana Imperatorum
non debet auferre res aliorum, quia debet emere, niſi forte defice-
ret pecunia. l. ij. ff. ad legem Rhod. de iac. vel niſi ruſtici adeo tena-
ces eſſent, quod non vellent ei vendere victualia.

LEX XII.

1 ☞ Confirmatio priuilegiorum quid operetur.
2 Lex ſi contradicit canoni, cui ſtandum.
3 Statutum per quod reuocatur eleemoſyna, que ſolita ſit dari re-
ligioſis, non valet.

PRiuilegia. Bona lex eſt. Diuiditur ſic. pri-
mo confirmat priuilegia eccleſia-
rum. Secundo reuocat priuilegia in contrarium con-
ceſſa, Tertio Principis eleemoſynas conſuetas dari
iubet. Secunda ibi omnes, Tertia ibi, ꝛ quia humanitatis. Expe-
* diam per particulas. ¶ In j. quero vtrum confirmatio * † priuile-
1 giorum aliquid operetur? Breuiter quandoque confirmantur
priuilegia inualida ex certa ſcientia principaliter principis, tunc
ſine dubio valent, vt l. adoptio non iure facta. cum l. ſeq. ff. de adop.
a Quandoque confirmatur a principe ignorante, [a] ꝛ tunc nihil rele
uarent, nec confirmantur, vt extra de confirma. vti. vel. inuti. ca. ij. ꝛ
iij. ¶ Quandoque confirmantur priuilegia valida, ꝛ tunc nihil re-
leuant, niſi, quia fiunt cauſa dubitationis tollende, vt l. qui mu-
tuam. in princip. ff. manda. ꝛ l. que dubitationis. ff. de reg. iur. ¶ In
b ſecunda parte habes quod leges ſubſunt canonibus: [b] quia leges
2 que ſunt contra canones, non valent. ¶ † Quero ergo quando lex
c contradicit canoni, vel econtra, [c] cui ſit ſtandum. [d] Gloſſ. hic tan-
d git ꝛ videtur quod ſit ſtandum canoni, vt hic cum ſi. allegatis per

glo.¶ Tu dic, Aut loquimur in ſpiritualibus ⁊ pertinentibus
ad fidem ⁊ ſtamus canoni,vt hic cum ſi.cum concordantijs poſitis
in glo.⁊ extra.de cōſtitu.c. eccleſia ſācte Marie. Aut loquimur in
e tēporalibus [e] ⁊ tūc aut in terris ſubiectis eccleſie,⁊ ſine dubio ſta-
mus decretalib⁹. Aut in terris ſubiectis imperio,⁊ tūc aut ſerua-
re legem eſt inducere peccatū, vt quod preſcribat poſſeſſor male-
fidei,⁊ tūc ſtamus canonibus, vt de reg.iur.c.ij.li.vj.⁊ ibi per Joan.
¶ Aut non inducit peccatum, ⁊ tūc ſtamus legi.vt extra,qui filij
ſint legi.ca.per venerabilem. De hoc per cano. De oper.noui nūc.
c.j.¶ Ex tertia particula habetis ꝙ eleemoſyne debite ſeu cōſue-
f te [f] dari pauperibus, debent dari perpetuo. ¶ Quero ergo ciui-
tas iſta dabat religioſis certam quātitatem frumēti quolibet an-
3 no, poſtea fecerūt ſtatutū † per quod eſt reuocata talis eleemoſy-
na. queritur an valeat tale ſtatutū? Per legē iſtam videtur quod
g non, [g] ⁊ vide tex. qui non vult quod iſta talia ab aliquo minuatur.
Item in eo quod eis tribuit perpetuam firmitatem,pro hoc vide-
tur etiam tex.extra de ſimo.c.ad apoſtolicam.dic vt ibi.

ADDITIONES.

* ALEX. ¶ Confirmatio. de confirmatione priuilegiorum vide
Bart.in l.j. ff. de his qui ſunt ſui vel alien.iur.⁊ vide Paul.de caſt.
conſ.clvij.incip.queſtio vertitur.
a POMA. ¶ Ignorante. Uide Alex. conſi.lix.in j.vol. Felin.in c.
ad noſtram.verſi.vltimo nota.de proba.
b ALEX. ¶ Canonibus. In deciſionibus, que authoritas prefe-
ratur,ſcilicet legū,vel canonum. Et dic quod dicta doctorū eccle-
ſie ſi fundātur in nouo,vel veteri teſtamēto,preferuntur omnibus.
Si vero fundantur tātum in dictis doctorū, tunc ſtandum eſt de-
ciſioni Pape, vel Imperatoris, vt eſt gl.ſing.in c.de libellis. xx.
diſt,que alleg.text.hoc probantem.xxxvj.q.ij.§.tria.alias eſt ca.vbi
authoritas Hieronymi fuit prelata cuicunque conſilio.
c POMA. ¶ Canoni,vel econtra. Uide Panor.conſil.xciiij.in iiij.
dubio.vol.ij.⁊ Felyn.in c.j.de cōſtit.in ver.iij.declaratio, ⁊ in ca.ec-
cleſia ſancte Marie.eo.ti.⁊ in ca.in cauſis.no.ij.de teſtib.⁊ in c.fra-
ternitatis.eo.ti.⁊ in c.teſtimonium.eo.tit.⁊ Barb. conſi.xiij.vol.j.⁊
Alex.conſi.clxvij.in fi.vol.ij. Si autem non contradicit,an ſeruetur
in foro canonico,vide Alex.conſi.xcij.in fi.vo.iiij.⁊ vide Alex.conſ.
xxxiij.in iij.vo.⁊ conſi.lxiij.vo.iiij.⁊ conſi.xcix.eo.vo.⁊ cōſi.cv.eo.vo.
Ad hec etiā vide Pau.de Caſt.in aut.cauſa que.j.tit.proxi.⁊ Pa-
nor.conſi.iij.q.xiiij.vol.ij.⁊.conſi.vij.in ij dubio.eo.vo.ij.
d ALEX. ¶ Cum ſit ſtandū. Adde quod no. Joan. And.in nouel.in
c.ſi duobus.de app.in vi.⁊ gl.in cle.diſpendioſā.de iud.⁊ no. Archi.
ſing.in c.ꝙ a patribus.lxxv.diſt.dicit ꝙ etiā in his que ſpectāt ad
forū canonicū,⁊ ius canonicum ſtatuit rigorem,ius ciuile equita-
tē, ſtabimus iuri ciuili. Et per hoc ſi clericus iurāt dare intra decē
dies, etiā quo ad penam periurij inſpicimus diem a media nocte,
ſecundum ius ciuile,vt no.in l.more.de fer.ſed ſecundū eccleſiam a
veſperis,vt not.in d.l.more,quia equi⁹ eſt ius ciuile in hoc,ꝙ bene
not. quia facit ad multa in materia. Et an quo ad legitimationem
prolis ⁊ quo ad preſumendū, ⁊ probādū matrimonium ſtetur iuri
ciuili, vel canonico.vide Cyn.⁊ Bal.in l.ſi contra.j.de nup. Adde
tamē ꝙ quoties dubitatur de aliquo in iure ciuili, ſtandū eſt indi-
ſtincte interpretationi iuris canonici. c.per venerabilē. hic alleg.⁊
no.in c.licet ex ſuſcepto. de foro cōpeten. ⁊ in l.quanquā.j. ad legē
Falc.cōiuncto c. Raynutius.extra de teſta. Adde ꝙ no.do.Anto.
quē ſequitur Imol.in c.clerici.de iud.ꝙ ſi in cauſis miſerabiliū per
ſonarū,vel pauperum canones contrariātur legibus ſeruari debēt
canones.etiā in foro ciuili.Et nūquid in cauſa eccleſiaſtica poſſunt
leges allegari vide Spe.de diſputa.§.porro.ver.ſed nūquid.Et vi-
de de hoc Bal.in l.omni nouatione.⁊ in l.iubemus nullā.in prin.§.
eo. Item ꝙ quāuis vbi ius ciuile non reprobatur ab eccleſia, nec
in ſe cōtinet peccatū,debet obſeruari ab eccleſia.c.j.⁊ ibi not.de o-
pe.noui.nūcia.tamē limita ſingulariter ſecundū Abb.ſic.per illum
tex.in c.ilius.extra de teſta.niſi lex ciuilis foueret lucrum odioſum
proximo,vel rigorem quendam, tunc non eſt ſeruādum in foro ca-
nonico,licet expreſſe nō reprobetur. Pro quo c.dilecti.de iudi.⁊ c.
j.de dolo ⁊ contu.quod ſingulare ſecundum eum. Et an in foro ec-
cleſiaſtico ſint ſeruāde leges vide late Pet.de anch. in c.canonum
ſtatuta.in j.q.de conſti.⁊ ibi ponit pulchram diſtinctionem.
e P. PAV. P. ¶ In tēporalibus. In rebus autē eccleſiaſticis etiā
ſi in iudicio ſeculari agatur, ſeruātur iura Canonica,vide Comen.
conſi.lxxxiij. Uide circa iſtam materiam Aretinum conſi.xlviij. A-
lexād.conſi.ccclij.in j.vol. Uide late Fely.in c. eccleſia ſancte Ma-
rie.extra de conſtit. Aliud per eūdem c.in cauſis.extra de teſtibus.
Et ideo pena impoſita pro delicto aliquo de iure ciuili non ſerua-
tur in terris eccleſie niſi reperiatur recepta,⁊ approbata a iure Ca
noico ſecundū Comē.cōſi.ciiij.in princ.vbi loquitur de pena adul-
terij,vel inceſtus. Item vide Joan. de Anania cōſ.lxx.vbi voluit
ꝙ ſi de iure ciuili ſint opiniones in aliquo paſſu ⁊ de iure Canoni-
co, non ſeruetur ius canonicum in terris Imperij. Et quid in ma-
teria peccati vide in Repertorio,in verbo, Jus,vbi habes limita-
tionem ad regulam,ad quam vide Comen.predictum in ca.clerici.
de iud.⁊ vide ⁊ limita vt per Decium in cap. eccleſia ſancte Ma-
rie.extra,de conſtitu.
f POMA. ¶ Seu conſuete.vide Panor.conſi.ij.vo.ij.⁊.conſi.iiij.in
primo dubio.eo.vo.⁊ conſi.xxxix.ij.vol.⁊.conſi.lxv.vol.ij.
g ALEX. ¶ Uidetur quod non. No.quod ſtatutum de preſtāda e-
leemoſyna, non poteſt reuocari.bene facit ad nota.in l. Ceſar.ff.de
public. adde omnino no.per Bar.in l.omnes populi.in iij.q. prin-
cipali.⁊ id ꝙ retulit Imola videtur tenere cōtrariū, licet aliquali-
ter ſit diuerſus caſus,ſed quo ad eccleſiā. Salic.in auth.caſſa.in v.
q.j.eod.tenet cōtra Barto.vide ꝙ not.Barto.in l.ſi quis curialis.
in fi.de epi.⁊ cle.⁊ cum Bar.trāſeūt moderni in c.fin. de reb.eccl.nō
alie.de hac queſtione vide Alex.in l.non amplius.§.j.de leg.j.Sed
Cyn.tenet cōtra Barto. hic. Sed an valeat ſtatutū ꝙ ingrediens
monaſterium non ſuccedat,ponit breuiter Bart.in l.fi.de pact.Et
adde quod not. Barto.in l.de quib⁹. ff.de legi.⁊ in l.filius famil.§.
diui.de leg.j. Adde an valeat ſtatutum quod ingrediens monaſte-
rium,⁊c.Bal.conſil.ccxvj.⁊ que poſui in l.cunctos populos.

Noua conſtitutio Federici Imperatoris,
Colla. X.

3 ☞ Statuta contra libertatem eccleſie que dicantur:⁊ nume.5.
4 Statutū quod qui occidit clericum puniatur in libris decem, an
dicatur contra libertatem eccleſie.
7 Debitor ex inſtrumento, licet habeat inſtrumentum quietationis
poteſt tamen petere illud inſtrumentum caſſari de originali.

a Caſſa ⁊ irrita. [a] iſta eſt cōſtitutio domi-
1 ni Federici † Imperato-
ris, qui poſtea fuit dānatus vt hereticus per eccleſiā
tamen cōſtitutiones facte fauore eccleſie fuerunt per
Papā cōfirmate,⁊ ſumitur.x.collatio de ſtatu.contra
liber.eccl.quia hic in ſecūda parte caſſātur omnes leges.⁊c.¶ Di
citur hic, per Italiā queritur vtrū iſta cōſtitutio habeat locū ali-
2 bi,quā in Italia? Bl.dicit ꝙ ſic,†quia eadē eſt ratio,⁊ dicit verum.
b Nam iſta conſtitutio eſt generalis in toto mūdo,preceptū vero de
3 publicādo nō fuit niſi in Italia,vbi magis [b] expedit. Pro hoc ha-
bemus hodie text.de ſenten.excōmmu.c.nouerit. ¶ † Quero,que
c dicantur ſtatuta,cōtra libertatem [c] eccleſie,⁊ eccleſiaſticarū perſo-
narū, Inn.in d.c.nouerit.cuius dicta hic retulit Cy.⁊ addidit:lec.ſi-
ue veteri, dicit ꝙ iſta dicūtur ſtatuta cōtra libertatem eccleſie que
ſūt cōtra priuilegia cōceſſa eccleſijs, ſeu eccleſiaſticis perſonis per
* principē ſeu Papā. Et hoc probat * per iſtū text. ibi, aduerſ⁹ ca-
nonicas,vel imperiales ſanctiones. Iſtud ſatis placet,tamē nō eſt
dictū perfectū. Pro cuius declaratione formo queſtionē: ſtatutū
4 eſt hic ꝙ † quicūque occidit clericū punitur in decē libris, an iſtud
ſtatutū ſit cōtra libertatem eccleſie? Et videtur ꝙ non ſecundū de
terminationem predictorum,nā ciuitas iſta ſtatuit pro homicidio
maiorem penam in alijs,in clericis ſtatuit minorem,vnde nihil fa-
cit contra priuilegia conceſſa ab Imperatoribus, ſeu ſūmis pōti-
ficibus. ſed aufert clericis beneficiū eorū.l.ſtatuti ſui. Contrarium
d ego determinaui [d] in ſcholis quia illa dicuntur contra libertatē ec-
5 cleſie † ⁊ eccleſiaſticarum perſonarum,propter que ipſi redduntur
* magis timidi,⁊ alij in communi magis audaces. Tex.eſt in l.j. * §.
que onerande.ff.quarū rerū actio non datur. Modo ad propoſitū
ſi per tale ſtatutum clerici efficiuntur magis timidi,⁊ alij audacio-
res,ergo tale ſtatutum eſt contra libertatem eccleſie,ergo non va-
let. Quod no.⁊ tene bene menti,⁊ iſtud vtilius eſt quam ſit dictum
* Inn.⁊ vide ſi eſt eſt verū: * ¶ Quero.in volumine ſtatutorū repe-
ritur quoddam ſtatutum contra libertatē eccleſie, in fi. voluminis
6 apponitur vnum aliud ſtatutū, † ꝙ ſi qua ſunt ſtatuta cōtra liber-
tatem eccleſie ſint caſſa,⁊ irrita ipſo iure, an propter ſtatutū iſtud
e vltimum ſtatuentes [e] ſint liberati a pena huius legis ⁊ illius c.no-
uerit.de ſen.excom.certe non,quia tex.nō ſolum precipit annulla-
ri verbo,ſed etiā aboleri, ⁊ cācellari de volumine ſtatutorū de fac-
to.ibi,⁊ ea de capitularib.⁊c.quod tene menti ad multa,quia vidi
ſemel in ciuitate Piſarū. ¶ Sic etiam no.ꝙ quādo aliquis habet
7 inſtrumentū cōtra te,licet faciat inſtrumentū † quietationis,potes
* petere inſtrumentū caſſari de originali. * Facit j.de cōdi.ſine cau-
ſa.l.diſſolute,⁊ argumen.l.ſicut datam.in fi.j.de lib.cau.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Caſſa ⁊ irrita. Et que ſtatuta dicātur contra liberta-
tem eccleſiaſticam,vide Petr.de Anc.in cap. canonum ſtatuta.in
verſic. quero ergo circa hoc.de cōſtitut. ex oppoſito. ⁊ vide quod
ad intellectum ⁊ materiam huius authen. ſcribit in lege finali in-
fra de ſacroſanctis eccleſijs, ⁊ Adde quod nota Bartolus in le-
ge de quibus.ff.de legib.⁊ lege filiusfamil.§.diui.de legatis primo.
¶ Sed quid ſi ſtatutū principaliter non diſponit contra liberta-
tem eccle

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tem eccleſie, vel eccleſiaſticarū perſonarum, ſed per indirectū: exemplum, qđ tantum ſolui debeat pro molitura per euntes ad molendinum: nam per ſtatutum laicorum non pōt minui vtilitas prelatorum eccleſiarum quam accipere conſueuerunt ab ipſis ꝑ liberū acceſſum ad eorū molēdina. talis em̄ libertas non pōt ſtatuto laicorum impediri indirecte ſubditos aggrauando. Ita not. concludit Pe. de anch. in conſi. ſuo clvj. vbi optimis rationibus ⁊ expreſſis iuribus videtur muniri, ⁊c. ⁊ idem etiam tenuit conſi. clxxxv. ꝙ incipit, in Chriſti nomine amen. pro communitate. ꝙ poterit tale ſtatutum facere. ⁊ tene mēti, q2 habuit de facto Dominus Alex. ſemel in cauſa domini protonotarij. ⁊ ita determinauit ⁊ videſ Sali. hic, qui concludit qđ dicitur diſponere per indirectum id, propter quod clerici reddantur timidiores. Et qđ ſtatutum diſponēs qđ ſi clerici tale quid non fecerint, eorum conſanguinei teneātur, dixi eſſe contra libertatem eccleſie, vt per Bart. in lectu. antiqua. ⁊ Ang. in l. j. ff. de in ius voc. ⁊ ibi vide que ſcripſit. Et non ceſſes videre per Pet. de ancha. in capitu. canonum ſtatuta, in ver. ⁊ querit Bal. vbi dicit quid ſi ſtatuto cauetur, qđ idē ius reddatur clericis in curia ſeculari, qđ redderetur laicis in curia eccleſiaſtica, pone quod ſtatuta militant fauorabiliora vigentia in curia ſeculari, poteſtas vero vult clericum gaudere. ⁊ ibi etiam quid ſuper executione inſtrumentorum, vel alijs fauorabilibus includūt clericos. Adde de conſilijs Pe. de anch. plenius feci mentionem in l. cūctos populos. ⁊ ibi vide. P.P A V.P. ¶ Iſta vero ſimiliter iūcta important ipſo iure. Bald. de pa. conſti. in ver. hoc quid nos. Iaſ. in l. non dubium. in x. notabi. C. de legib.

b P O M A. ¶ Niſi in Italia, vbi magis. Pro hoc facit gl. ſing. in l. j. ⁊ que ibi ſcripſi j. de rap. virg. in prin. in verbo ſponſam. ſ. qđ lex exprimens aliquem ratione frequentationis vſus, non intelligitur concludere alios caſus habētes eam rōnem. Barb. conſil. j. vol. j. ⁊ conſi. vj. vol. j. conſi. xix. eo. vol. ⁊ conſi. xl. eo. vo. ⁊ gl. ⁊ ibi Bar. in l. ſi mater. §. hoc iure. ff. de excep. rei iud. Barb. cōſ. lxij. ⁊ ſeq. vol. j. Fel. in c. qđ ad conſultationem. de re iud. Barb. conſ. xxij. vol. ij. ⁊ cō ſil. xxvi. vol. ij. ⁊ conſi. xxviij. volu. ij. conſ. ij. volu. ij. ⁊ conſi. xxxvj. vol. ij. ⁊ conſi. xliiij. vol. ij. ⁊ conſ. liij. vol. ij. ⁊ lxiij. vol. ij. ⁊ lxvj. vol. ij. ⁊ do. Ant. de Bu. cōſi. x. ⁊ cōſ. xxxiiij. in gl. proe. Gre. in verſ. cōmorantibus. ⁊ Pau. in ca. ſane de iud. Bar. in l. j. ff. ad Treb. ⁊ Car. conſ. ciij. ⁊ gl. in l. cū heres in verbo poſt ff. de lib. leg. ⁊ no. tex. ⁊ ibi Alex. in l. poſtulante. ff. ad Treb. ⁊ Barb. in ca. tranſlato. de cōſti. ⁊ ꝙ addit Feli. in c. paſtoralis in prin. de reſcri. Bal. in c. a crapula. de vi. ⁊ hon. cler. Barb. in c. ad noſtram. in ver. modo. de emp. ⁊ Cōpoſt. ⁊ doct. in c. fi. de reſcr. vbi voluit ꝙ ille tex. lꝫ loquatur in pluribus actualibus perſonalibus habeat locū in pluribus realibus, q2 illud fuit dictum frequentationis gratia vſus, ⁊ gl. in verbo, iuramentū. ⁊ in ver. reus. c. ij. de confeſ. in vj. gl. in l. ſi mater §. hoc iure. ff. de except. rei iudi. ⁊ Bal. in c. ex conqueſtione. de reſtit. ſpolia.

c A L E X. ¶ Contra libertatem. Et an nūcius miſſus pro executione talium ſtatutorū debeat puniri, vide gl. ij. q. j. c. legum, ⁊ qđ not. Bal. in auth. cauſa que fit cū monacho. j. ti. j. Ex oppoſito ꝑ hoc dicto In. adde tex. quem ibi ponderant doc. in c. ſane. de exce. prel.
P O M A. ¶ Que dicantur ſtatuta cōtra libertatē. eccl. Vide Alexan. cōſi. xvij. vo. iiij. ⁊ Pan. conſ. xxvj. vo. j. ⁊ cōſ. lxxij. eo. vo. ⁊ conſi. lxxxiij. eo. vo. Fede. de ſen. cōſi. lxxxv. ⁊ duobus. ſeq. Pau. de caſt. in l. iubemus nullam. š. eo. ⁊ in aut. ſtatuimus. j. ti. proxi. aliquid in ſimili per Feli. in c. que in eccleſiarū. de conſtit. ⁊ in c. eccleſia ſancte Marie. eo. tit. de proba. ⁊ in c. literis. de preſum. ⁊ Cepo. conſ. xv. ⁊ Bar. conſi. xxxv. ⁊ conſi. clxxx. ⁊ Barb. conſi. iiij. volu. j. ⁊ cōſ. lxxiiij. ad fi. eod. vol. ⁊ conſ. xij. eo. vol. ⁊ conſi. xiiij. eo. vol. ⁊ conſi. xx. eo. vo. ⁊ conſi. xiij. eod. volu. ⁊ conſi. xxviij. eo. vol. ⁊ Anto. de Butri. conſi. xxvj. ⁊ conſi. xlj. ⁊ Card. cxliij. ⁊ Anchara. in c. canonum ſtatuta. de conſt. vbi ponit etiam de vlt. queſt. Bar. hic. ⁊ Alexan. conſi. lix. in princ. volu. j. ⁊ Barba. in c. j. de conſtit. Bald. in rub. de conſtitut. ⁊ Anch. conſi. xj. ⁊ tribus ſeq. ⁊ Alex. conſi. xciij. vbi loquitur in ſtatuto, cuꝫ res non poſſit locari non vocato poſſeſſore, ⁊ alienari in non ſubditum. ⁊ clxviij. volumi. ij. ⁊ Anchara. xxv. vbi ponit an valeat ſtatutum qđ mulier habens filios non poſſit relinquere, etiā pro anima, niſi certum quid. Socin. lv. vbi ponit ad decretū principis quod bona non poſſint locari non ſubdito comprehēdat eccleſiaſticas perſonas.
P.P A V.P. ¶ Adde que ſtatuta dicantur contra libertatem eccleſiaſticam, Feli. in c. eccleſia ſancte Marie. extra de conſti. Item ꝙ non valeant ſtatuta, vel decreta, que communiter per Italiam diſponunt circa beneficia impetranda ſine licentia principis, ⁊ ꝙ facientes ea ſeruari, ſint ipſo iure excommunicati, vide Panor. cōſi. lxxxiij. Et quando dicantur contra libertatem eccleſiaſticam, ⁊ de quodam ſtatuto puniente illum, qui ſuper matrimonio litem mouet, vide Barb. conſi. xxxj.

* A L E X. ¶ Et hoc probat. Vide in materia Bar. in l. vt inter diuinum. ⁊ que ibi dixi. j. eo. Ex oppoſito, lꝫ adde ꝙ ſi ſtatutum ſit cōtra ea que competunt de iure cōmuni, ⁊ non in priuilegiū eccleſie, ⁊ eccleſiaſtice perſone dicitur eſſe contra libertatem eccleſie, vt tenent do. Anto. Imol. in c. cum eccleſia ſancte marie de cōſt. ⁊ Ant. de But. ⁊ Imol. in c. cum eccleſia. per illum text. de elec. ⁊ Sa. hic. ⁊ fulgoſ. hic quia fortius eſt acquiſitum illud quod cōgruit iure cōmuni quam id quod cōpetit iure ſpeciali. §. quia vero veriſimile. in auth. de non alie. l. eiuſ militis. §. militia miſſus. de teſta. militari. Vid. Barto. in l. j. §. que onerande. ff. quar. rer. act. non dat.

d A L E X. ¶ Determinaui. An autem valeat ſtatutum quod clerici ſint extra prohibitionem cōmunis. Ang. tenuit quod non in l. filiusfa. §. diui. de le. j. reprehendens Ja. But. qui contrarium tenuit in l. aſſiduis. C. qui po. in pi. hab. Jo. de Imol. in d. §. diui. non decidit, placet pulchra deciſio Bal. in auth. ſtatuimus. poſt Ja. Butr. de epi. ⁊ cle. Pe. de Anch. in c. canonū ſtatuta de conſi. in ver. quero igitur. circa hoc iuncto text. ꝙ no. dicit Bal. in l. ſi quis curialis. j. de epiſc. ⁊ cleri. licet ipſe aliter locutus ſit hic, ⁊ per Bar. in conſ. incip. Priores habentes liberū arbitrium. ¶ Adde ꝙ Ang. cōſi. xlvij. voluit quod ſtante ſtatuto quod declinans iuriſdictionem ſit extra protectionem cōmunis quod ſi quis clericus fuerit captus ⁊ ad inſtantiam epiſcopi relaxatus, ſi ipſe velit alium facere detineri, quod non debet audiri, licet non ipſe ſed epiſcopus id fecerit, quia de voluntate ſua feciſſe videbitur.

* C L A V D. D E S E I S S. ¶ Text. eſt in l. j. Adde bonum text. in l. Julianus. ff. de acq. hered.

* C L A V D. D E S E I S S. ¶ Si eſt verum. Adde quod idem, vult Bart. in l. fina. j. eod. ⁊ ibi Bald. ⁊ alij poſt eum. ⁊ Alex. Conſ. ccx. in ij. volumin.

e P O M A. ¶ Statuētes. Vide Barb. cōſi. xlj. ⁊ cōſi. xliij. vol. j. ⁊ cōſ. lviij. ⁊ vj. vol. j. ⁊ lxiij. eo. vo. ⁊ conſ. xv. vo. ij. ⁊ conſ. xlij. in fi. vo. ij. Ant. de but. conſ. xxv. Im. conſ. cxxiij. Bart. cōſ. xxxij. vo. j. ⁊ Ro. cclxxv. ⁊ tex. ⁊ glo. in c. cum ad verum. xcvj. di. ⁊ Pan. in c. clerici. in x. not. de iud. ⁊ Panor. in c. licet ex ſuſcepto. de reſcrip. ⁊ Ana. conſil. lxxx. ad fi. pulchre Pet. de Ancha. in. c. canonū ſtatuta. in ver. ij. op. ⁊ Alex. conſ. lix. vo. j. Abb. in c. quid per nouale. in ij. no. de ver. ſig. ⁊ Aret. conſ. xlviij. ⁊ Alex. xvj. vo. ij. ⁊ cxxj. vbi ponit an ſit ſeruanda quando non contradixit, ⁊ clxviij. vo. ij. ⁊ xxv. vol. iij. ⁊ xlvj. eod. ⁊ lxix. eo. vo. conſi. lj. vo. v.

* A L E X. ¶ Liberati a pena. Vide eundem Bart. in l. Imperator. §. fin. ff. de pact.

* C L A V D. D E S E I S S. Caſſari de originali. Pro hoc facit text. in cle. j. in princ. de vſur.

L E X X I I I.

1 ☞ Eccleſiaſtice perſone poſſūt libere eorum bona reliquere clericis, ⁊ pauperibus.

1 **Generali** Eccleſiaſtice perſone poſſūt relinquere bona † ſua libere clericis, ⁊ pauperibus. h. d. ¶ No. quod teſtamenta per que relinquitur pijs locis debent habere omnem iuris ſolennitatem. ibi tamen ut omni iure, ⁊c. Hoc dixi š. eod. l. j. ¶ Not. quod hic dicit
2 de dictione ſeu, † que ponitur alternatiue ſicut dictio vel, vt vides ex tex. Contra hoc facit tex. ff. de aur. ⁊ arg. le. l. ſi quis ita, ⁊ ibi dixi plenius in l. ſi is qui ducenta. §. vtrum. de rebus dub. ¶ Vltimo not. quod monialis poteſt facere teſtamentum, ſed quia per auth. iſtud corrigitur, ideo ponitur aut. ingreſſi, ⁊c.

1 ☞ Ingrediens monaſterium, quando perdat omnia ſua bona.
2 Voto, quando quis obliget nedum ſe, ſed etiam ſua bona.
3 Teſtari de alienis quando quis poſſit.
4 Dedicans ſe eccleſie aut capelle ſeculari, quod nō dicatur religioſus, ⁊ poteſt ſibi bona retinere, ⁊ nu. 5. ⁊ teſtamentum cōdere. nu. 6.
7 Hereditas etiam damnoſa dicitur hereditas.
8 Eccleſia ſecularis, an habeat dominium rerum ⁊ bonorum dedicantis, ſe ⁊ ſua.
9 Dominium transfertur in eccleſiam abſque traditione.
10 Ingrediens monaſterium quando ex pacto poſſit ſibi bona reſeruare quo ad dominium, ⁊ quo ad adminiſtrationem, ⁊ an vitietur ingreſſus, num. 12.
11 Seruus domino permittente poteſt habere adminiſtrationem bonorum.
16 Ingreſſus monaſterij ſi non valeat, an valeat oblatio bonorum.
17 Monaſterium quando teneatur ad debita ingreſſi.
18 Emphyteuſis an tranſeat in monaſterium per ingreſſum emphyteute, ⁊ num. 19.
20 Vſumfructum ſi habet ingrediens monaſterium per ingreſſum non finitur, ⁊ tranſit in eccleſiam, ſed morte ingredientis finitur, ⁊ num. 21.

A V T H E N T.

a **Ingreſſi** [a] **monaſteria.** Primo ponitur antecedens, ſecundo ſequitur conſequens Tertio conſequentiam probat. ¶ Opp. gloſſ. videtur quod ma

Bart. prima ſuper Cod.

1 le facit, quicunq; ingreditur eccleſiam, q: perdit omnia bona † ſua.
Hu.. .. amore gloſ. intelligit in eo qui intrat monaſterium ſeculo
ren..anciando, z faciendo profeſſionem tacite, vel expreſſe alias ſe
..as, vt in aut. de monach. §. illud. z §. ſeq. vnde ſumitur hec. ¶ Se
cundo opp. ad idem de aut. vt nulli iudic. §. q: vero. poſito. j. de a
dul. aut. ſed hodie. So. ibi loquitur in adultera que in monaſterio
mittitur coacta, nec ſeculo renunciat. ¶ Tertio opp. dicitur hic,
2 ſe z ſua dedicant Deo. Contra, per ſolum votum † res non efficiu
tur eccleſie, ſed perſone obligantur, vnde videtur obſtare qd ha
bemus ff. de polli. l. ii. in prin. Solu. dicit gloſſ. quod hic dicit ſe, in
hoc proprie ſtat, q: perſona eſt ſtatim obligata, in eo quod dicit
ſua, ſtat improprie, q: bona ſtatim non tranſeunt in eccleſiã, z vi
de glo. z innuit glo. tua quod bona incontinenti non tranſeunt in
eccleſiam quod non placet mihi, nam cum perſona ſtatim efficia
tur eccleſie, z in eius poteſtatem tranſeat, ſtatim eodẽ modo om
nia bona ſua quo ad proprietatem, z dominium, vt l. ſi adoptaue
ro, ff. de preca. Non obſt. l. ij. de polli. quia ibi loquitur quando qs
vouet aliquam rem particularem cuius per votum non tranſit do
minium, ſed perſona obligatur: hic vero quando quis vouit per
ſonam ſuam, quo caſu tranſit perſona, z omnia bona, vt hic.
¶ Alterius op. ad fi. auth. ibi ergo non teſtantur, vt pote nec do
mini rerum, zc. Contra, quia quandoque quis teſtatur de alienis,
vt j. de leg. l. cum rem alienam. Reſpond. fateor, dicit glo. quod iſta
3 ratio non eſt neceſſaria. Tu dic, † quando aliquis non eſt domin⁹
rerum, q: non eſt in poteſtate, ſua ſed in poteſtate alterius, nõ po
teſt teſtari, vt hic, ſecus ſi eſſet ſui iuris, quia poſſet teſtari de alie
nis, non tamen in preiudicium domini. ¶ Contra hoc oppo. de
auth. ſi qua mulier. j. proxi. vbi monacha teſtatur. Sol. Illa auth.
determinat iſtam, z ibi videbimus. ¶ Expeditus de contrarijs,
4 venio ad q. †.

Quero dicitur hic, ingreſſi monaſteria quid ſi ingredit
r capellam, vel eccleſiã ſecularem, z ibi dedicat ſe,
z ſua renunciando ſeculo? glo. dicit q̄ tunc idẽ, q: eadem eſt ratio.
Et hoc dicit in prima gl. z ſubdit poſtea in gl. magna q̄ talis con
uerſus eccleſie ſecularis non poſſet ſibi retinere aliquid propriũ,
z vide gl. z doc. ſic pertrãſeũt, vt hic dicit gl. z idem not. in corpore
5 vnde ſumitur hec aut. ¶ † Puto qd contrarium ſit verũ. Nam cõ
uerſus eccleſie ſecularis quanquam dedicet ſe z ſua, non efficitur
religioſus, ſed remanet liber homo. Probo p̄ rationẽ, z poſtea p̄
caſum. Ecce rõnem per oblationez ſui, quã quis facit in manibus
ſecularis, non efficitur religioſus, nec dicitur ſolẽne votũ religio
b nis. Ita no. per. Inn. extra, de ſta. mona. ᵇ c. propoſitum. vt mihi vi
detur, ita incipit. ergo iſte nõ eſt religioſus. Pro hoc eſt tex. z gl.
xxvij. q. j. c. vt lex continẽtie. vbi dicit, q̄ tales conuerſi non ſunt re
ligioſi. z q̄ poſſunt contrahere matrimoniũ, z habere propria. Ita
hoc anno conſului adherẽdo dicto cuiuſdã Canoniſte. Cu ergo re
maneat liber apparet qd per pactum ſibi poſſet certa bona reſer
c uare, non ob. q̄ dicit gl. ¶ Sed circa illos ᶜ quero, vtrũ poſſint face
6 re teſtamẽtum? Certe ſi apud eos remanet † aliquid proprium, nõ
eſt dubiũ q̄ poſſint teſtari, q: caſus eſt hic in l. generali, ſuper qua
poſita eſt iſta aut. q: lex illa nõ corrigitur p̄ iſtã, niſi in monachis,
ſeu religioſis, non in alijs eccleſiaſticis perſonis, que remanet li
bere, z non tranſeunt in alicuius poteſtatẽ. Sed ſi poneremus qd
apud talem conuerſum nõ remanſerit aliquid rerũ ſuarũ, q: dedi
cauerat ſe z ſua, z tunc idem q̄ poſſit facere teſtm̃, non in preiudi
cium eccleſie que habet res, ſz in preiudiciũ heredis. ¶ Quid enĩ
ſi heres eſſet ita ſtultus, q̄ vellet adire hereditatẽ ſine cõfectione
inuentarij? nam hereditas dicitur eſſe illa que non habet aliqua
7 bona, q: etiã hereditas † damnoſa dicitur eſſe hereditas, vt l. here
ditatis appellatio. de ver. ſig. ¶ Sed quero circa hoc, vtrũ eccle
d ſia ſecularis ᵈ habeat dominium † rerum talis cõuerſi ᵉ, ſi quidem
8 obtulit ſe, z ſua, z tradidit poſſeſſionẽ vere, vel ficte cõſtituendo ſe
e eccleſie nomine poſſidere, nõ eſt dubium, vt l. quedã. ff. de rei vẽd. z
de acq. poſ. l. q̄ meo. Si autẽ nulla traditio interuenerit eſt aduer
tendum. Aut fuit ſimplex votũ, z per votum non transfert dñium,
vt d. l. ij. ff. de polli. in prin. ſed ſi eſſet oblatio, ita q̄ transfiret in ſpe
9 ciẽ donationis, tunc eccleſia habet priuilegium q̄ in eam † trãſfer
tur dñium ex ſimplici donatione, nõ ſecuta traditione, vt l. ſi. j. eo.
f ¶ Quero vlterius quid de eo qui ingreditur monaſteriũ ᶠ religio
g ſorum z ex pacto reſeruat ᵍ ſibi aliqua bona, an valeat talis reſer
uatio, z vitietur ingreſſus vel econtra valeat ingreſſus, z vitietur
10 reſeruatio. Dubium eſt, † q: quod monachus habeat propriũ, eſt
contra ſubſtantiam religionis vt extra de ſta. mona. cap. cum ad
monaſterium Gl. hic tenet, quod valeat ingreſſus, z vitietur reſer
uatio per leges. Et vide gloſſ. magnam poſt princip. cum iſta con
cordat glo. in auth. de mona. §. illud. Contrarium determinat glo.
in c. ij. extra de ſta. mona. in gl. magna. Alibi glo. diſtinguit, aut ta
le pactum apponitur incontinenti, z vitiatur ingreſſus. aut per in
teruallum, z reſeruatio vitiatur, vt ff. de viu z habit. l. per ſeruum,
§. j. z ibi gloſſ. ¶ Omiſſis multis, que poſſunt dici in iſta materia,

iſta eſt veritas, ſecundum quod mihi videtur, Verba que appo
nuntur in aliquo contractu debent intelligi ſecundum naturam
cõtractus, vt l. ſi vno. in princip. ff. locat. z l. damni infecti quidam.
in prin. ff. de dam. inf. ¶ Ad propoſitum debes ſcire quod mo
nachus non poteſt habere propriũ vere, poteſt tamen habere quo
ad adminiſtrationẽ de permiſſione Abbatis. vt d. c. ij. de ſta. mona.
11 ſicut ſeruus † poteſt habere ʰ cõniuẽtibus oculis domini, vt l. iij.
h in prin. ff. de manu. Unde quando iſta reſeruatio fit ſimpliciter, re
ſeruatis mihi talibus bonis, debet intelligi quo ad adminiſtratio
nem, z quod Abbas patiatur me habere, ſicut dominus ſeruum. z
ita obſeruat conſuetudo. Sed ſi expreſſe verba ſonarent, q̄ domi
i nium remaneret apud eum. Hic eſt aduertendum ⁱ nam aut pona
tur per modum cõditionis ad ipſam oblationẽ. Verbi gratia, de
12 dico me † z mea, ſi mihi talis rei mee dominium remaneat, z tũc iſta
conditio vitiaret ingreſſum, quia facit deficere voluntatem ingre
dientis. Ita loquitur gl. in d. c. ij. de ſtatu mona. Sed ſi nõ apponi
tur per modum conditionis, ſed per modum cuiuſdam modi, vel
pacti, tũc vitiatur modus ſeu pactum. Ita intelligatur iſta gl. per
leges, quas allegat. ¶ Querit gl. quando quis dedicat ſe z ſua, v
13 trũ ſuperflue adijciatur, ſua? Videtur q̄ ſic, † quia expreſſio eorum
que tacite inſunt, zc. vt l. non recte j. de fideiuſſor. z ff. de lega. j. l. iij.
Contra gloſſ. Dyn. determinat, quia ſi exprimitur mea, habebit
bona ex cõceſſione expreſſa. Si vero nõ adijciatur, habebit ex cõ
ceſſione tacita, licet quidam diſtinguant, vtrum precedat me vel
mea. Ego puto ſic in hoc dicendum, Quandoque quis dedicat ſe
14 cum ſuis bonis, tunc expreſſio bonorum nihil operatur, † quia ex
primitur per eum modum per quẽ tacite ineſt, z ſic nil operatur, vt
d. l. iij. z l. non recte. Nam bona tacite veniebãt acceſſorie. Ita mo
do cum natura dictionis cum. ſit coniungere acceſſorie, vt l. j. z ij. ff.
de pecu. lega. Inſtitut. de legat. §. ſi quis ancillas. z quod ibi not.
* Si vero quis dedicat ſe, z ſua, z tunc verum dicit * gloſſ. quod hic
exprimitur per alium modum quã qui tacite inerat. Nã tacite ve
niebant bona per quandam conſequentiã, hic vero exprimuntur
15 bona per ſe, z principaliter, † quia natura dictionis z, eſt copulare
per ſe, z pricipaliter vt d. l. j. ij. z iij. de pec. leg. ¶ Hoc premiſſo que
k ro quid ſi ingreſſus nõ tenet, an valeat oblatio bonorũ ᵏ. Gloſ. di
16 cit quod nõ valebit oblatio bonorum, † quia vbi non tenet expreſ
ſum nec tacitũ, vt ff. de ſer. ruſt. pred. l. item. in fi. Ita dicit gloſſ. z in
nuit q̄ ſi bona eſſent conceſſa expreſſe, q̄ valeret oblatio bonorum
licet vitiaretur ingreſſus pſone. Et ita no. in corpore de monac. §.
l illud. vnde ſumitur hec aut. ¶ Quidã vt Cy. ˡ refert, pro ſolutio
ne iſtius queſtionis, quod veniat illud brocardum, vtrum vitiato
expreſſo, vitietur tacitũ. quod examino plene in l. ſi fideiuſſor. ff. de
leg. j. veritas eſt iſta quãtum ad iſtam q. quandoque quis obtulit ſe
tantũ, ita quod bona veniãt acceſſorie, tunc vitiato expreſſo vitia
tur tacitum q̄ eſt acceſſorium eius, vt hic dicit gloſſ. z bene. Quã
doque quis offert ſe cum ſuis, z idem in eadem ratione, quãdoque
quis offert ſe z ſua. Et hic aduerte, aut ipſe credit oblationẽ de ſe
factã tenere, aut ſciebat non tenere. Primo caſu bona debet recu
perare q̄ probo per tres leges. Primo per l. nemo. circa prin. ff. de
hered. inſti. z l. nec apud. z l. ſi pater. j. de inſti. vbi ſi aliquis credit
aliquem fratrem, vel filium qui nõ eſt, cui relinquit bona, illa bona
auferũtur ab eo cui ſunt relicta. Hoc etiã probo per l. non omnis.
ff. ſi cer. pe. vbi quis donat cauſa mortis, cõualeſcẽtia ſuperueniẽ
te reuocat. Ita in propoſito, ipſe donabat cauſa mortis munda
ne, quia moriebatur mundo, vt l. Deo nobis. j. tit. j. Unde cum non
ſit mortuus, reuocat. Hoc etiã probo per tit. de condi. cau. da. cau.
nõ ſe. nã nõ ſecuta cauſa, propter quam dabatur, reuocatur datio.
Si vero ſciebat ingreſſũ nõ tenere, tunc non reuocat, quia donare
videtur, vt l. j. de condi. indе. de reg. iur. l. cuius per errorẽ. ¶ Quid
m ſi tenebatur ᵐ iſte ingreſſus ex cõtractu vel delicto ⁿ, vtrum tene
n bitur monaſterium * vel eccleſia pro eo? gloſſ. hic dicit q̄ ſic, † ad
* inſtar capite minuti, quia trãit in poteſtate patris arrogatoris, z
17 vide gloſſ. Alibi gloſſ. videtur diſtinguere, aut dixit, dedico me, z
mea omnia, z procedit iſta gloſſ. aut dedicauit ſe, z certas res par
ticulariter, z tunc etiam nõ tenetur. Ita no. in l. ſi peculium. §. ſed
z ſi dominus. de pecu. leg. ſed iſta gloſ. eſt verior. Illa enĩ diſtinctio
nõ procedit. quando perſona trãit in poteſtatẽ alteri⁹. Aduerte
tamẽ quod iſta gloſſ. equiparat eum qui capite minuitur, z eum
qui ingreditur monaſteriũ, an ſit verum quod capite minuatur?
o dicam in auth. ẽ. ſi qua mulier. ¶ Querit gloſſ. ᵒ quid ſi ingreſſus
habeat poſſeſſionẽ precario. vel iure liuellario, hoc eſt rẽ emphy
teuticam. De iſtis reb. liuellarijs fit mẽtio hic, z in l. ſi ſiuta. §. ſi de
vectigali. z ibi dixi de dã. infec. licet quandoque aliter accipiatur,
tamen hic aſſumamus pro reb. emphyteuticis. An autem trãſeãt
* in eccleſiã? * De hoc habem⁹ tex. in auth. de alie. z emphi. §. j. col.
18 ix. vbi dicitur quod tranſeat † in eccleſiam ᵖ niſi dominus reuocet,
p ſed ſi domin⁹ vult poteſt reuocare. vt dicit ibi tex. ¶ Quero iux
q ta hoc, quid ſi in inſtrumento emphyteuſis eſt dictũ expreſſe q̄ non
19 tranſeat in eccleſiã ᵠ: Reſpond. tunc non poteſt tranſire † ob ex
preſſam

preſſam prohibitionē. Et de hoc habes gloſſ. in l. ſi ita quis. §. ea.
20 de verb. oblig. & ibi dixi. ¶ † Quero quid ſi ingreſſus[r] monaſte-
r rium habeat vſumfructū, an duret[s] poſt ingreſſum in vita ipſius?
s Gloſſ. dicit quod ſic arg. de leg. ij. l. peto. §. j. In contrarium videt' Inſti. de vſufru. §. finitur. Pet. reſpondet quod ius vſusfructus remanet apud ingredientem, commoditas apud monaſterium ideo non finitur. Iſtud non videtur dictum cum nullum ius remanere poſſit apud ingredientem, vt d. c. cum ad monaſterium, dicit ipſe, non eſt mirandū de hoc, quia hoc quādoque accidit in filiofa. qui transfert ad patrem cōmodum hereditatis, licet apud eum remaneat ius, vt l. cum filio, de leg. j. Ego dico quod ibi ad patrē tranſit cōmodum & ius: apud filium vero remanet ſolum nudum nomen
21 rei, vt ibi dixi. Dicendum eſt ergo † quod ius vſusfructus tranſit in eccleſiam, tamen finitur morte ingredientis cuius contēplatione vſusfructus relictus fuit, ſicut dicimus, quādo vſusfructus relinquitur cōtemplatione filij, vt j. de vſufruc. l. fi. & ibi videbitis, &c.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Ingreſſi Monaſteria. Ad materiam poſſet queri quid ſi teſtator reliquit alicui mulieri, ſi monaſteriū non intret, nunquid non intrādo poſſit capere legatum? Bartolus conſuluit quod ſic in cōſ. cl. incip. domina mea Paula fuit ſubſtituta pu. &c. ibi expeditus de cōtrarijs, venio ad q. &c. quid ſi ingreditur monaſterium, vel eccleſiam ſecularem. Et cum Bar. tranſit Bal. ſ. l. proxi. vbi idē dicit in ingreſſo monaſteriū itra annū profeſſiōis, & Bal. hic in duob⁹ locis, & in aut. ſi qua mulier. C. eo & Bal. in conſ. quidam obtulit ſe, & oīa, vide que dixi in. l. iij. §. orphanotrophos. j. ti. j. ibi pro hoc eſt tex. & gl. xxvij. q. j. ſecus in conuerſis regulariter, vt ibi in gl.

POMA. ¶ Ingreſſi. Nunquid procedat in ingreſſis monaſteriū, vide Anc. conſil. lxviij. inci. contra donationem. verſicul. ſed iſtud, & amplia iſtam auth. per Pet. de an. conſil. ccccxxv. inci. pro clariori. Et ad materiam huius auth. vide Fel. in. c. in preſentia. §. j. de probat. & aliquid in. cap. nūcius, de teſt. & in c. teſtimonium. verſic. ſexta concluſio. eo. tit. & Car. Flor. conſil. xxviij. Panor. in c. cum olim. ij. in vj. no. de priuilegijs, per ingreſſum monaſterij quis legitimatur, ſicut ſi offerretur curie. Ita. Alex. conſil. xxv. vol. iij. & Soc. cōſil. vj. vbi pulchre ponit P. PAV. P. Ingreſſi iſtam aut. repetijt dominus Roſellus de Aretio. Item circa iſtā materiam ad quem debeant applicari bona ingrediētis monaſterium mendicātium, qui ſint incapaces, & in particulari, & in cōmuni vide Ro. ſin. ccccxl. inci. heri habui conſulere, vbi dicit ꝙ applicātur venientib. ab inteſtato. Sed ſingulariter limitat, niſi ingrediēs fuiſſet inſtitutus ſub cōditione, ſi decederet ſine liberis, quia debet tūc erogari ad pias cās. Allegat text. in aut. de ſanc. epiſ. & cle. in §. ſed hoc preſēte. in fi. Super quo tamē vltimo vide omnino q̄ habes ad Barto. in l. fi. ff. de his q̄ pene nomi. Quid autē ſi dolo, vel importunitate abbatis inducatur quis ad ingrediēdū, quid fieri debeat de bonis ſuis, vide Cepol. cautel. ccxxix. Feli. in c. in preſentia, extra de proba. Nunquid autē per ingreſſū monaſterij corruat teſtamētū, vide Roma. conſil. cccxxvij. Cui autē applicantur bona ingredientis monaſterium, ꝙ ſi incapax, vide Ro. conſil. ccxcvj. & vide omnino Fely. in c. in preſentia. ver. vij. quero. extra de proba. vbi ponit quid de monaſterio omnino incapace, & quid de capace ſolum vt poſſit vendere immobilia non tamē retinere, & de hoc late tāgit. vt per eū. An autē, & quādo reſeruationes vitient ingreſſū vide Pau. conſil. dcccix. Quid autem ſi ſtatutum diſponit quod tertia pars bonorū delinquentis vel occidentis applicetur heredib. occiſi, & occiſus ſit monachus, an monaſteriū habere debeat, an filij legitimi, & naturales, quos ſuſcepit antequam eſſet monachus vide Rō. conſil. ccccl viij. incip. ſtatutum. Nunquid autem poſſit relinqui aliquid monacho, vt non acquirat monaſterio in q. xj. inci. quidā relinquit. Quid autē ſi relinquat monachis talis abbatie, vtrū cōuentus & abb. poſſit agere nomine proprio, an vero monachorū tantū, vide Bal. in c. j. §. perſonā perquos fiat inueſtitura. Quid ſi ingreſſus āte ingreſſū habeat liuellum, vel precarium vel vſumfructum, an duret poſt ingreſſum viuente ſaltem eo, vide. Bal. in c. qui clericus, ſi de feu. fue. controuer. Item ꝙ ſemel ingreſſus & dedicans aliquid monaſterio, nō poſſit repetere, vide Ant. de But. conſil. lxxv. incip. moniales quedam, per totum. Et inquantum tāgitur hic ꝙ qui nō eſt dominus bonorum, nō poteſt teſtari, vide Barb. in rub. extra. de teſt. in iij. q.

b ALEX. LOSE. ¶ Nullū eſt c. propoſitū, de ſtatu mona. prout. Bar. adducit hic in ver. Puto, ꝙ cōtrarium. Credo ego ꝙ voluerit adducere c. porrectum. de regula. vbi Inno. tu videto.

c AND. BARB. ¶ Sed circa illos, Vide Lu. Ro. in cōſi. ccxxxiiij. vbi diſputatur ſi teſtamentum rumpatur per ingreſſum religionis & vide elegans conſil. Bart. ccj. inci. quidam legauit vel donauit aliquam rem monacho cum hoc quod non queratur.

d POMA. ¶ Eccleſia ſecularis. Vide Panor. conſi. liij. in j. dubio vo. j. & conſil. cv. eo. vol. j.

e P. PAV. P. ¶ Talis conuerſi. An autē tales qui dedicant ſe, & ſua eccleſie, & ꝙ ipſi non efficiātur eccleſiaſtice perſone gaudeāt priuilegijs eccleſiaſticorū, taliter ꝙ excuſent' a collectis, & alijs munerib. vide Abb. conſil. liij. de quo habes ad Bar. in l. placet ſ. eo. Et de materia oblatorū vide Feli. in c. in preſētia. extra de proba. Abba. d. cōſ. vbi ponit an per ſolam oblationē trāſferatur dominiū in eccleſiam. Item vide omnino in materia Ro. cōſ. ccxcij. & ccccxvj. vbi ponit an eccleſia, vel locus pius teneatur ad debita oblati. & etiam quomodo fiant iſte oblationes, & an trahātur ad bona futura. Itē an eo ipſo ꝙ ſe dedicat dicantur dedicata bona, & an poſſit bona retinere vel reuocare vide Alex. conſ. lxxxj. j. vo. Et de oblatione in cōuerſis vide Are. in l. cū heredes. §. fin. ff. de acqui. poſ. vide Cur. cōſ. xxxj. alias. xxj. Aliqua p Barba. in c. fin. de ſuc. ab inteſt. Vide ꝙ dicit Bal. de obla. cōiug. cōſ. ccxl. ꝙ reſpectu bonorū dicatur mera donatio q̄ nō poſſit reuocari, vt per eū. Et quomodo bona poſſint reuocari, vide per Abb. & alios in ca. ꝙ a te. extra de cler. cōiug. Itē de oblatiōe, an poſſit quis offerre ſe, & bona ſua preſētia, & futura, vide Barb. ꝙ ſic cōſ. lix. vo. ij. & q̄ habes ad Bar. in l. fi. ff. de pactis. Et de materia oblatorū vide multa per Marianū. So. in trac. oblat. in lib. vij. & ſeq. Itē de bonis queſitis monaſterio tēpore ingreſſus vel poſt, an remanere debeāt pri. monaſte. an debeāt acquiri alteri, ſi in aliud trāſferat', vel recedat ab eo. vide late Bar. conſ. xix. alias xx. vo. iij. in ſecundo dub. & in pri. dubio late ponit quomodo acquiſita per monachum vel prelatū vel epiſcopū ex fructibus vel pecunia eccleſiaſticis, & ꝙ ſic in dubio preſumūtur, & quedam alia in materia.

f P. PAV. P. ¶ Ingreditur monaſteriū. Quid autē de iure Canonico, vide Barb. in trac. differētiarū inter ius Ciui. & Cano. An autē laici in traditione rerum ſuarū poſſint apponere cōditiones ſeu modos ſpirituales, vide Panor. in cōſ. lvij. Et an vitietur igreſſus per talē reſeruationē, vide Paul. cōſ. cccix. vide in materia late Are. in l. j. §. Sed ſi mihi. ff. de ver. ob. Itē in materia iſta adde ꝙ licet effectualiter bona nō acquirant' monaſterio niſi poſt ꝓfeſſionē expreſſā vel tacitā, tamē ſi nouiti⁹ moreret' intra annū ꝓbationis non aliter declarata eius volūtate (an vellet exire monaſteriū, dico) ꝙ tūc bona acquirāt' monaſterio, vide late diſputatū iſtū paſſuz, & ita cōcluſuz per dominū Phi. Peruſin. in ſua diſp. inc. ex nobliſſima vrbe. in tertio dubio. per totū. Itē circa materiā ingrediēdi religionē an magis eſſet ſtudēdū ꝓcreationi liberorū ꝙ tali ingreſſui religionis, vt eſſet in filio vnico vni⁹ regis, vide Bal. in l. ſi. pater. §. in arrogationib⁹. ff. de adopt. dicentē eſſe magis ſtudendū procreationi, ne regnū pereat. Et ꝙ licet efficeret' monach⁹, papa poſſet secū diſpēſare vt caperet vxorem. Quod tamen declara vt per Iaſ. in l. ſi arrogator. circa mediū. ff. de adop. Item nōnullos effectus profeſſionis vide per Feli. in c. cum deputati. extra, de iud. Itē quādo fiunt reſeruationes in ingreſſu, an vitietur ingreſſus, vide Barb. in l. j. §. ſi ſtipulanti. ff. de verb. oblig.

g ALEX. ¶ Reſeruat. Si in ingreſſu reſeruat bona, an vitietur ingreſſus vel ecōtra? Vnum adde ꝙ tenet in fin. de condi. app. & per Imo. in. l. vbi ita donat'. ff. de dona. cauſ. mor. & ꝙ retētio vitiet. & nō vitiet, bene facit quod no. Bald. in l. ſi quēquam. j. tit. j. per Pet. de Anc. in cle. ſi. de reg. in fi. vbi tenet, ꝙ vitietur ingreſſus, ſicut matrimonium. vide Bal. in l. j. §. illo proculdubio. de Lati. li. tol. vbi tenet ꝙ vitietur reſeruatio, primo in l. j. §. pen. de verbo. oblig. & per Bar. in conſ. ſuo inci. in Chriſti nomine. In primis cōſiderandum eſt, vbi dicit debere conſiderare formā' verborum quādo ingreditur. vide ibi per eum plene. ¶ Adde Bald. cōſi. cxvj. And. Sicul. conſi. iij. lib. ij. vbi refert ſex opiniones.

h ALEX. ¶ Habere. Et facit ad q. no. in l. hos accuſare. §. omnibus. de accuſat. & adde in aut. de ſan. epiſ. §. ſed hec de preſēti. in ver. clerici. Vtrū autē dedicatio facta de ſe, & ſuis bonis, extēdatur ad querēda in futurū, vide per Bar. in cōſi. lxxiiij. inci. quidam obtulit ſe, & omnia. in ij. vol. per d. Ant. in c. in preſentia. de probat. aliquid per Lud. in l. ſi marito. in prin. ff. ſol. matrim. qui dicit, quod preſentia tantum.

i POMA. ¶ Hic eſt aduertendum. Et de iſto dubio vide plene do. Ant. in c. ſi. de condi. appo. vbi inter alia dicit, quod opi. Bar. hic poſita nunquam ſibi placuit, & in fine inclinat contra legiſtas, qui debent decidere ſuas leges de mēte canonis, & vide c. ij. de ſta. mo. vbi d. An. aliter loquitur.

* CLAVD. DE SEISS. ¶ Dedicat ſe. Quid autem ſi adiecit illa verba, ita ꝙ poſt mortem ſuam veniant bona ſua in monaſterium, an cenſeatur eſſe donatio cauſa mortis, ita ꝙ poſſit reuocari. vide Alex. Conſ. lxxxj. vol. j.

k ALEX. ¶ Oblatio bonorū. Sed ꝙ nō valeat, tenet Bal. in l. j. per illū tex. ifra de ingē. & manu. adde gl. in l. cū qui duas. & ibi in fi. ponit vnū verbū Bald. j. de adulter. Et facit an quando ingreſſus eccleſiā ab ea diſcedit, debeat tunc etiā habere bona que illi eccleſie

contulit.vide gloſſ.⁊ doc.in cap.ꝙ a te.de cleric.coniug.
POMA. ¶ Vide Fed. de Senis conſi.ccxxxvij.⁊ Barb. conſi. xxviij.vol.j.⁊ Card.conſi.xxj.⁊ Bald.in prelu.feu.
l POMA. ¶ Quidam,vt Cy.vide Lud.Roma.in conſi.ccxcvij.cui acquirantur bona ingredientis monaſterium incapax.
m P.PAV.P. ¶ Tenebatur.Vide Roma.in conſi.ccxciij.
n POMA. ¶ Vel delicto.Vide Pau.in cõſil.cij.vol.ij.⁊ Roma.cc⸗ ccxvj.in ij.dub.vbi loquitur in eo qui ſe obtulit hoſpitali.
* ALEX. ¶ Tenebitur monaſterium. An monaſterium teneatur ad debita ingreſſi: adde quod not. Bald.in.l.j.in iiij.oppoſit.C.de hered.vend.⁊ Bald.hic ⁊ per d. Ant.in c. in preſentia. de probat. per Roma.in l.ſi marito.in princi.ff.ſol.mat.
o POMA. ¶ Querit.gloſ.Vide. Alexan.conſi.lxxxviij.in fin.vo.iij. ⁊ que poſui in d.§.ea lege.⁊ Anch.conſil.clxv.⁊ ſeq. vbi ponit quid ſi emphyt.foret eccleſia.⁊ ſi non tranſiret, vel ſi reuocaretur, ſaltẽ debet eſtimari.
* ALEX. ¶ Tranſeant in eccleſiam. De hac queſtione vide ple⸗ ne per Cano.in c.in preſentia.de probat. Bald.in c.ſi clericus.ſi de feud.defunct.fuer.contro.inter do.⁊ agna.⁊ hic.aliud autẽ in feud. Vide Bald.in l.qui ſe patris.ſ.vnd.lib.⁊ per doct.in l.ſi ita quis.§. ea lege de verb.obli.⁊ de emphytheuſi vide Bal.in auth.niſi Ro⸗ gati.ſ.ad trebel.
p P.PAV.P. ¶ Tranſeat in eccleſiam.Vide Feli.in c.in preſentia. de prob.in vij.q.Jaſ.in l.ij.C.de iure emphy.verſic.xvj.quero. Are. in l.ſi ita quis.§.ea leg.ff.de verbo.oblig.Et quid in hoſpitali,an in ipſum tranſeat emphytheuſis,vide Alexand.conſi.xc.in iiij.vo.re⸗ petito in j.vol.conſi.cxx,
q ALEX. ¶ In eccleſiam Bart.in d.l.ſi ita quis.§.ea lege, videtur contrariari his que hic dicit:tamen intelligas quod hic fuit pro⸗ hibitum non alienari in certam ⁊ limitatam eccleſiam, ibi vero in certum genus perſonarum.
r P.PAV.P. ¶ Si ingreſſus.Vide Bald.in c.cleric.ſi de feu.fuer. controuer.Alex.conſil.cxxxix.vo.ij.
s ALEX. ¶ An duret.Vide Specu.de ſta.mona.in verſi.v.queri⸗ tur.vide Bal.poſt glo.in authen.excipitur.C.de bonis que liber.⁊ Bar.poſt gl.in aut.idem eſt eo.tit.⁊ Cy.⁊ Jmo.in l.cũ filio.de leg.j.

REPETITIO AVTHEN. INGRESSI.

6 Dedicare ſe,⁊ bona monaſterio,quomodo quis dicatur,⁊ qua liter fiat dedicatio.
7 Profeſſio in monaſterio duobus modis fit.
9 Dedicans ſe eccleſie ſeculari poteſt bona retinere,⁊ teſtamentum condere,⁊ numero 12.
13 Hereditas damnoſa etiam dicitur hereditas.
14 Dedicatio facta de ſe,⁊ bõis eccleſie ſeculari,intelligitur de bonis preſentibus.
15 Bona ingredientis monaſterium ipſo iure in ipſum tranſeunt.
16 Impubes ſi ingrediatur monaſterium,ingreſſus non tenet.
17 Adultus ingreditur monaſterium ſine tutoris authoritate.
18 Minor xxv.annorum non reſtituitur aduerſus ingreſſum mona⸗ ſterij.
19 Si aliquis ſeductus ab Abbate ingrediatur monaſterium, non vitiatur ingreſſus.
24 Seruus ſine conſenſu domini,an poſſit monaſterium intrare, ⁊ ef⸗ fici monachus.
25 Vir, ⁊ vxor quãdo vnus ſine licentia alterius poſſit monaſterium intrare.
26 Officialis officio finito an ingredi poſſit monaſterium.
28 Dominium , ⁊ poſſeſſio transferuntur in eccleſia ſine apprehen⸗ ſione.
29 Ingrediens monaſterium ſibi bona reſeruauit pacto,an ingreſſus vitietur,vel pactum.
33 Monaſterium an teneatur ad debita ingreſſi.
34 Monachus pro debito ante ingreſſum commiſſo non poteſt con⸗ ueniri.
35 Monaſterium quando teneatur ex delicto, vel contractu per mo nachum commiſſo poſt ingreſſum.
36 Emphyteuſis,vel liuellus, quando tranſeat in monaſterium per ingreſſum emphiteute,vel liuellarij.
37 Ingrediens ſi accepit emphyteuſim pro ſe,⁊ herede ſuo primo,an tunc tranſeat in monaſterium.
38 Emphyteuſis ſi accipiatur, vt Titio mortuo redeat ad conce⸗ dentem, an Titio ingrediente monaſterium talis emphyteuſis in ipſum tranſeat.
42 Vſusfructus quando tranſeat in monaſterium.
44 Feudum ingredientis monaſterium, quando in ipſum monaſte⸗ rium tranſeat.
64 Filius familias habens bona, ſi ingreditur monaſterium , an ad ipſum bona tranſeant.
48 Minor per ingreſſum in monaſterium,an transferat bona in illud.
49 Vſusfructus quem habet pater in aduentitijs filij,an patre ingre diente monaſterium finiatur,⁊ in ipſum tranſeat.
50 Res prohibita alienari tranſit in monaſteriũ,⁊ qñ poſſit reuocari.
51 Subſtitutus admittitur,quando heres ingreditur monaſterium.
52 Monaſterium habetur loco filiorum.
56 Ingreſſus monaſterium ſi moritur intra annum profeſſionis; an bona eius remaneant in monaſterio.
58 Eccleſia tenetur ad debita ingreſſi eatenꝰ,quatenus ad eã puenit.
61 Ingreſſus monaſterium minuitur minima capitis diminutione.
64 Ingreſſus monaſterium an deſinat eſſe in patris poteſtate.
66 Monachus an poſſit de conſenſu Abbatis donare cauſa mortis.
69 Conſanguineus vel vicinus preſumitur iuris preſumptione, ſcire facta vicini.vel conſanguinei.

Ingreſſi monaſteria, ⁊c.

Auf. iſta
ſumpta eſt ex corpore Aut.de monachis.§.illud quoq;
co.j.⁊ licet ſit breuis in tex.tamen,vt ordo ſeruetur ſum⸗
ma eam ſic,Ingreſſi monaſteriũ dedicant ſe,⁊ ſua ideo non teſtan⸗
tur.h.d. Et diuiditur in tres partes. Primo ponit vnum dictum
affirmatiuum vſque ad ver.ideo nec teſtantur. ſecundo ex dicto
ponit vnam concluſionem negatiuam vſque ad verſi.vt pote. Ter
tio concluſionem rationis,vt ſ.dicam. Caſum in terminis,vt faci⸗
1 lem per te pone. ¶ † Not.primo quod ingreſſi monaſteriũ dedicãt
ſe,⁊ ſua.concor.in auth.de monachis.§.illud.collatio.j. ¶ Secun⸗
2 do no.quod verbum ſemel poſitum proprie, † etiam improprie po⸗
nitur.concor.l.ij.ff.de offi.proconſ.⁊ leg.⁊ l.iij. ¶ No.quod non do⸗
minus,non teſtatur. Pro hoc l.conficiuntur.§. ſi poſt.ff.de iure co
dicil. ¶ His textualib.expeditis venio ad materiam huius aut.⁊
cum hec aut.ſit ius nouiſſimum,primo pro eius declaratione que⸗
ro ad quid fuit ſuper lege Codicis ſituata. Gl.ſi.l.C.reſpondet ꝙ
inquantum lex C. loquitur de monachis, hec auth. corrigit eam.
3 Inquantũ autem in alijs perſonis loquitur,eam nõ corrigit. † ⁊ ſic
iſta aut.non abrogat legẽ C.ſed ei derogat,vt ff.de verb.ſig.l.dero⸗
gatur. ¶ Hoc viſo pro intellectu huius aut.⁊ ſue materie ſingula
eius verba per ſe examinando procedam per contraria,⁊ queſtio⸗
nes.Et primo dicitur hic,ingreſſi. Opp.cõtra hoc,⁊ videtur quod
ingreſſus monaſteriũ non dedicet ſe,⁊ ſua,vt in aut.de monachis.
4 §.illud.So.glo.quod hic loquitur † de tali ingreſſu, per quem in⸗
greſſum ſeculo renunciatur. Quid non ſi aliquis ingrediatur mo⸗
naſterium cauſa orandi,vel viſitandi amicum, non vt monaſterio
obligetur? Certe nec talis ſe dedicat nec ſua. Pro hoc l.nihil.ff.de
cap.⁊ poſtli.reuer.Et ſic iſta aut.debet intelligi de ingreſſu qui ha⸗
bet effectum iuris,nõ autem de ſimplici ingreſſu facto cauſa obla⸗
tionis,vel viſitationis,vel faciendi tranſitum ad alium locum,ſed
debet intelligi ꝙ ingrediatur monaſterium, vt monachus efficia⸗
tur,vt extra de reg.c.j.li.vj. ¶ Et hoc inducitur ad queſtionem ſit
5 preconium,ꝙ quicunque venerit † ad exercitum, habeat quolibet
die vnum florenum.Titius iuit ad exercitum cauſa viſitandi ami
cum ſuum.vel cauſa videndi gentem vel prelia.vel cauſa tranſitus
ad alium locũ,an debeat habere florenũ? Dico ꝙ nõ, qr debet in⸗
telligi ꝙ iuerit in exercitum cauſa preſentãdi ſe capitaneo guerre,
vel cauſa parendi ſibi. ¶ Circa hoc querit gl.qualiter fiat iſta re⸗
6 nunciatio. Reſp. † quod duobus modis,ſcilicet tacite,⁊ expreſſe.
Tacite fieri dicitur,vt ſi dedicet ſe expreſſe ſeculo renũciãdo.ibiq;
remaneat ingreſſus religionem,intelligo illum, qui eſt monaſterio
obligatus,ꝙ non poteſt ſua ſponte recedere.Et iſta obligatio ſit
per actum profeſſionis.Nam ante profeſſionem frater non dicitur
perfecte ingreſſus monaſterium,non tamen ingreditur animo re⸗
nunciandi ſed animo experiendi.auth.ſed neque ciuialem.ſ. titu.j.
7 Querit gl.qualiter fiat iſta profeſſio, ex qua intelligo in⸗
greſſum.Reſp.ꝙ fit duobus † modis, ſcilicet ex⸗
preſſe ⁊ tacite,cuius formã habetis xx.q.ij.c.vidua. expreſſe fit per
expreſſam profeſſionem factam prelato regule,⁊ renũciando pro⸗
prijs,⁊ promittẽdo obedientiã, vt extra de regular.c.j.li.vj.⁊ tacite
fit profeſſio,ſeu preſumpte, ⁊ his modis fit,vt ſi ſtet in monaſterio
per annũ,vt extra de regular.c.ſtatuimus.⁊ c.ex parte.ſecundũ de⸗
terminationem vltimi c.⁊ quod ibi no.Eodem modo fit etiam per
euidentia ſigna,vt aſſumendo intra annum habitum profeſſorum,
vt in d.ca.ſtatuimus.vel ſi diſtribuat omnia bona in pias cauſas,⁊
poſtea intret religionem,vt in c.non ſolum.circa medium.extra de
regular. lib. vj. Et ibi per Archid. ſuper iudicijs. ⁊ per Hoſti. in
Sum.qui cler.vel vouen.c.cum ad monaſterium.de ſta.mona.c.j.⁊
c.conſulti.extra de regular.⁊.c.porrectum.in fi.⁊ c.ad apoſtolicam.
⁊ d.c.ſtatuimus.⁊ in c.iudicij. ¶ Quero an iſta verba renuncio ſe⸗
8 culo cum bonis, † ſint de ſubſtantia ingreſſus. Videtur quod ſic.
Nam requiritur expreſſe quod ſeculo renũciet,vt in aut.de mona⸗
chis.§.ſi quis autem.⁊ §.ſi vero relinquens. ¶ In contrarium fa⸗
cit, qr non refert quomodo quis exprimat voluntatẽ ſuam factis,
vel verbis,vt l.de quibus.ff.de leg.⁊ de his qui notan.infa.Ligno⸗
minioſa.Cy.querit hic de iſta queſtione,⁊ refert opinio. Jacob.de
Rau.qui tenet quod non.⁊ dicit eſſe differentiã inter ordinẽ men⸗
dicantium

dicantium, de quo in c. non ſolum. ⁊ c. conſtitutionē. extra, de regu
lar. lib. vj. Ego puto quod talia verba non ſint de ſubſtantia, ſuffi-
cit enim quod quis dicatur profeſſus, vt omni ſue voluntati renū
ciet, ⁊ omnia in prelati volūtate reponat, vt xij. q. j. c. non dicatis. ⁊
tenet Inn. ⁊ Hoſt. extra qui clerici vel vouētes, c. cōſuluit. ⁊ Spe.
de ſtatu monac. ſuper rub. ¶ Sequitur in tex. monaſteria. opponi
tur ⁊ videtur qđ ingreſſi monaſteria habeant propriū, vt in aut. de
9 ſan. epiſ. §. preſbyteros. ⁊ ĩ. tit. j. l. ſacroſancte. Sol. † Aut quis renū
ciauit ſeculo, ⁊ ingreditur aliquam eccleſiam ſecularem, ⁊ tūc pōt
habere proprium ⁊ teſtari, vt in contrarijs. Ita ſoluit gl. que ſolu-
tio probatur xxvij. q. j. c. vt lex. in gl. pen. ⁊ ſic ingrediens eccleſiam
ſecularem, in qua ſtantes poſſunt habere proprium in communi,
⁊ ſpeciali, non perdit bona, alias ſic, vt hic. ¶ Quero quod dica-
10 catur monaſterium. Reſpon. Illud in quo † morantes non habēt
proprium, vt in aut. de mona. §. illud. ⁊ §. ſi vero. Addo ꝙ Papa
ſuper hoc non poſſet diſpenſare, vt extra de ſtatu monac. c. cū ad
11 monaſterium, in fin. Et dicitur monaſterium † a monos, ꝙ eſt vnū,
⁊ ſterio qđ eſt habitatio, quaſi vna habitatio. Debent enim mona
chi ſimul in vno loco cohabitare, vt in aut. de mona. §. cogitandū.
⁊ in aut. de ſanc. epiſco. §. in omnibus. colla. ix. ⁊ inde dicitur mona
chus, vt ĩ. titu. j. l. decernimus. ⁊ in auth. de mona. §. hinc autē. xvj.
q. j. c. placuit. ⁊ c. ſi cupis. ¶ Quero ſi aliquis ingreditur capellā ⁊
eccleſiam ſecularem, ⁊ ibi expreſſe dedicat ſe ⁊ ſua, nunquid pote-
12 rit teſtari? † Gl. dicit qđ non: qꝛ eadem ratio eſt, ⁊ hoc dicit gl. ⁊ ſub
ditur in gl. magna quod talis conuerſus eccleſie ſeculari non pōt
ſibi retinere proprium. De quo no. per gloſ. in auth. de mo. §. illud
quoque, in gl. in verbo, ſed videtur quod etiam tenet Odofr. ꝙ te-
ſtari non poſſit, ex quo dedicauit ſe ⁊ ſua. Pe. de Bella pertic. te-
net contrarium, qꝛ iſte non videtur dedicare bona ſed perſonam,
vt ff. de reg. iur. l. cū principali. Sed perſona pōt habere propria.
ſicut alij de eccleſia: illa ergo ⁊c. Cy. tenet hic opinionem primam
nihil allegando, niſi arguēdo a ſolito, qꝛ ſic quotidie fit ꝙ ingreſſi
capellas dedicant ſe ⁊ ſua. Ego teneo contrariū. Nam conuerſus
ſecularis quāuis dedicet ſe ⁊ ſua, tamen non efficitur religioſus,
ſed remanet liber homo, ꝙ probo, qꝛ per oblationem ſui quā ipſe
fecit in manibus ſecularis, nō efficitur religioſus, nec dicitur ſolē-
ne votum religionis. Ita no. Inn. in c. porrectum. de regulari. Er-
go iſte non eſt religioſus. Pro hoc tex. ⁊ glo. xxvij. q. j. c. vt lex. ⁊ ibi
glo. que tenet quod tales conuerſi non ſunt religioſi, ſed poſſunt
cōtrahere matrimoniū, ⁊ habere propria. Cū ergo remanet liber,
apparet ꝙ per pactum pōt aliqua ſibi ſeruare. Non obſtat ꝙ di-
cit hic gl. magna, ⁊ ſic non eſt dubium ꝙ poteſt teſtari, ſi pōt habe
re proprium. Caſus eſt in l. generali. ſ. eo. vbi poſita eſt hec auth.
que lex non eſt correcta p hanc aut. niſi in monachis, ⁊ religioſis.
Cū autem poneremus qđ nihil ſibi remanſerit, qꝛ obtulit ſe ⁊ ſua.
Pōt ergo facere teſtamētum, non in preiudiciū eccleſie, ſed here-
dis, qui ſi hereditatem adiret, ſolueret, qꝛ appellatio hereditatis
13 † etiam dānoſam hereditatē cōtinet, vt l. hereditas. ff. de re. iu. Cre
do etiam qđ dedicando ſe ⁊ ſua, intelligitur de preſentibus tantū
14 † vt libera facultas teſtādi in futurū non impediatur. ¶ Sequitur
15 in tex. ipſo ingrediēte. Ex hoc † ſequitur qđ ipſo iure bona p ingreſ
ſum in monaſterium tranſeūt, nec aliud factū hominis requiritur,
vt ſ. in fine profeſſionis, quod quomodo ſit verum, infra dicam.
¶ Sed quero quid ſi impubes ingreditur monaſteriū, an valebit
ingreſſus? Dic qđ ſic, vt ff. de li. cau. l. fi. vbi poteſt impubes omnē
actū, in quo verſatur eius vtilitas, vt Inſt. de inutil. ſtipu. §. pupil-
lus. Sed ingrediēdo monaſteriū vtilitatē anime ſue procurat. er-
go ⁊c. vt ĩ. eo. l. ſancimus. In contrariū videtur facere, qꝛ matrimo
niū ſpirituale contrahitur ad inſtar carnalis matrimonij, ⁊ licita
eſt argumētatio de vno ad aliud, vt xxj. q. ij. ⁊ extra, de tranſlatio.
epi. per totum. Sed in matrimonio carnali requiritur pubertas,
vt Inſti. de nu. in prin. ⁊ ff. de rit. nu. l. minorē. ergo, ⁊c. Et hec pars
16 † ſcꝫ quod non valet, videtur de iure verior. Ad. l. fi. de li. cau. reſp.
qđ illud eſt verum, vbi eſt certum ꝙ pupillus ſibi vtiliter exercet,
ſed vbi eſt dubium ſecus, vt in caſu noſtro, poteſt etiam eſſe quod
exire vellet propter aſperitatē regule, quam ab initio non conſi-
derauit, cū non haberet intellectum, nec diſcretionem, vt ĩ. de falſa
moneta. l. j. ⁊ ſic de iure noſtro ſine tutoris authoritate dedicare ſe
non poteſt, vt in cap. j. eodem titu. de regula. lib. vj. quod dic vt ibi.
17 ¶ † Quero quid de adulto habēte curatorē, an ſine eius authori-
tate poſſit ingredi monaſteriū? Et videtur qđ non, vt ĩ. de in integ.
reſt. in l. ſi curatorem habens. In contrariuꝫ videtur, ĩ. de nup. l. in
copulādis. Cyn. hic arguit pro ⁊ contra. Sed hoc querere fruſtra
eſſet, qꝛ hodie eſt determinatum per caſum ꝙ poteſt, extra de reg.
c. j. ⁊ eo. tit. c. j. li. vj. ¶ Quero quid de filio familias, an perſonam
ſuam dedicare poteſt. Dic vt ĩ. titu. j. l. Deo nobis. Sed an bona,
dic vt ĩ. dicā. ¶ Quero quid ſi ſit minor vigintiquinqꝫ annis, an
18 poſſit reſtitui aduerſus ingreſſum. Doc. dicunt † quod non, duab9
rationibus. Prima, qꝛ non videtur leſus cum ſalutem anime ſue
procurauerit, ⁊ ſic non debet reſtitui, vt l. non videtur. de in integ.

reſt. Secunda qꝛ nō mutat ſtatū, ⁊ ſic reſtitui nō pōt, vt l. ſi ex cau
ſa. §. Pōponius. ff. de mino. ita refert hic Cy. In contrarium videt
ꝙ reſtitui poſſit, per c. ſignificaſti. extra de regul. Sed ad illud c. reſ
pōdetur quod loquitur in exiſtente intra xiiij. annum, qui reſtitui
pōt quod probat qꝛ in ſpiritualibus minor cēſetur maior, vt not.
in l. ait pretor. de min. ⁊ in c. ſi annum. extra de iudic. l. vj. ⁊ xv. q. iij. c.
certis de cauſis. in gl. regulare eſt, ⁊c. De m̄rimonio eſt expreſſum
extra de reſt. ſpo. c. ex parte. Et hoc quod nō reſtituatur, firmat gl.
Joan. xx. q. j. c. illud. in fi. gl. magne. ¶ Quero quid ſi minor vel etiā
maior dolo fuit inductus vt religionē igrediatur, puta quia Ab-
bas vt eū ſubduceret blanditijs ei dicēdo ꝙ comederet carnes, ⁊
quod multa faceret que poſt annū nō habet, nūquid poteſt agere
19 quod reſcidatur huiuſmodi ingreſſus doloſe factus? Et in hac † q.
premitto ſentētiā Canoniſtarū, cui nos ſtare oportet poti9 autho-
ritate quā iure vt mihi videtur, ⁊ vt expreſſe habet extra de cōuer.
cōiug. c. dudū. eo. tit. c. veniens. ⁊ c. ex parte. in ſi. expreſſius xvj. q. vij.
c. cōſtituit. Et dicūt ꝙ dolus, per quē quis eſt inuitatus ad religio
nis ingreſſum, eſt bon9 dolus, ⁊ ſic permiſſus, vt ff. de dolo. l. j. §. do
lū. ⁊ imputet fatuitati ſue qui credidit, ⁊ hec eſt eorū ſentētia in di-
ctis locis. Cōtra predicta videtur, quod ingreſſus ipſo iure nō te-
neat, qꝛ dolus dās cauſam cōtractui bone fidei, reddit ipſum ipſo
iure nullum, vt ff. de dolo. l. ⁊ elegāter. in prin. Sed in cōtractu qui
ſuper re ſpirituali celebratur, neduꝫ par, imo maior debet interue
nire bona fides, igitur, ⁊c. In cōtrarium videtur, quia dolus tertij
proxenete non vitiat contractum, vt nota. in d. l. ⁊ eleganter. Sed
Abbas iſte habetur loco eiuſdē proxenete inter Deum ⁊ religio-
nē ingrediētē. igitur, ⁊c. Petrus tenet, quod vitietur ingreſſus, ⁊c.
Ad argumentū propoſitum reſpondet, ꝙ dolus non vitiat, verum
eſt de dolo tertij extranei ſecus, ſi ille tertius fuerit miniſter domi-
ni, vel cōtrahentiū. At in propoſito Abb. fuit miniſter Dei in hoc
cōtractu, ergo dolus ſuus nocebit, ⁊ vitiabit. cōtractū. Et hoc pu-
20 to de iure noſtro veriſſimū, † ꝙ ſic oſtēdo. Aut iſte induct9 per do-
lum ab Abbate, ab initio ſumpſit habitū nouitiorū non faciendo
profeſſionē, nec aſſumpturus aliter, niſi crederet ſibi ſeruari ea que
Abbas ſibi dicebat, ⁊ per annū, ⁊ vltra ſibi ſeruauit, ⁊ nō poteſt di
ci facta profeſſio tacita, vel cogi poſſe ad expreſſam faciendā, quia
iſte nō habuit animū ibi ſtādi aliter, niſi promiſſa ſibi ſeruarētur, ⁊
Abbas ipſum tēpore explete profeſſionis decepit: ei blādiens, ⁊ p
mittens que contra regulā erant quia ipſe aliter nō promiſiſſet. Et
ideo cum ipſi cōtractui dolus dederit cauſam eſt dicendū ꝙ ipſo
iure nō teneat. Nec ob. ratio Canoniſtarū, que dicit, ꝙ dolus iſte,
per quem quis ad ingreſſum religionis adducitur, eſt dolus bon9,
⁊ ſic permittitur, vt l. j. §. dolū. ff. de dolo. quia hanc nego cum diſti-
ctione tali, quia quādoque quis inducitur ad religionē in genere,
vt ſi per dolū ſibi ſuadeat, vt ſeculū dimittat, ⁊ religionē ingrediat
non dicendo quam, ⁊ fateor quod iſte eſt bonus dolus, quia quis
per ipſum ad melius inuitat. Et ita intelligo ꝙ Canoniſte loquū-
tur. ¶ Pone enim quod titi9 erat fortis, ⁊ robuſtus, ad poſſendū
quācūque regulā, quāuis aſperā, obſeruare, tamen nolebat ſecula
rē vitā dimittere, Certe ſi doloſe eum induco ad relinquēdū, bonus
dol9 erit, nec ipſe poterit dici deceptus, quia meliorē vitā ingreſſus
eſt. Vel poteſt dici quod hoc ſit poti9 quoddā cōſiliū ſibi preſtitū
quā dolus. Quādoqꝫ p dolū quis inducitur ad ingreſſum certe re
ligionis, forte, quia debilis, ⁊ nō aſſuet9 vigilijs, ⁊ ieiunijs. Et dico
ꝙ aut ipſe dolus cōmittitur ab extraneo, ⁊ ſue fatuitati imputet,
quia illi extraneo credidit de re ad eū non pertinēte. Aut ipſe dol9
cōmittitur ab Abbate, vel prelato, cui9 religionē ingreditur, ⁊ tūc
dico quod iſte dolus eſt mal9. Nā ex eo citius poſſunt ſequi mala.
quia forte ille deceptus impotēs regulā apoſtatare cogeretur, vel
21 ipſam ſaltē nō obſeruare. † Nō eñ facilis eſt vite mutatio, ſed cum
magno fit labore, vt in auth. de monachis. §. hinc autē nobis. co. j.
¶ Lex aūt q̄ dicit bonū dolū permitti, loquitur de illo qui in om-
22 nem euētū † bonus eſt, vt ſi captus ab hoſtib. per dolū aufugiat, vt
d. l. j. §. dolū. Nō ob. illud quod Canoni. dicūt, imputet ingrediēs fa
tuitati ſue, quia nulla eſt fatuitas ſi credo illud ꝙ mihi promitti
tur ab Abbate viro religioſo, ⁊ de negotio, ꝙ ad eum ſpectat, ⁊ de
23 obſeruantia regule. Excuſatur enim ille, qui credit † fide digno ho-
mini, vt no. in l. nec ſupina. in gl. ff. de iur. ⁊ fa. ign. ⁊ l. j. ff. de eo p quē
factū erit. Cōcludo igitur, vt ſ. ꝙ ab Abbbate talis dolus cōmiſ-
24 ſus ingreſſum vitiat ipſo iure. ¶ Quero quid in ſeruo. † an ſine cō
ſenſu domini poſſit igredi monaſteriū? Tex. eſt ꝙ ſic in aut. de mo-
na. §. ſancimus ergo. colla. j. Nec monaſteriū tenetur reddere domi
no preciū ſerui, vt ibi no. in gl. Cōtrariū videtur de ſer. nō or. c. ſi ſer
uos. ¶ Quero, quid de viro habente vxorē vel vxore habēte virū,
25 an vnus inuito alio monaſteriū † igredi poſſit. ⁊ de ſpōſo p verba de
futuro certū eſt ꝙ ſic, vt ĩ. tit. j. l. Deo nobis. de ſpōſo vero, vel ſpō-
ſa de preſenti, idem, vt extra de cōuer. cōiug. c. ij. ⁊c. ex publico. ⁊ de
ſpōſa. c. cōmiſſum, ⁊ de hoc expſſe extra de voto. c. j. li. vj. Si vero ſit
ſecuta copula carnalis, tūc vni nō licet inuito alio, vt dictis capitu
lis dicitur, ſed altero conſentiente bene poteſt, vt extra de conuer.

coniug.c.j.⁊ c.coniugatus.⁊ xvij.q.ij.c.nos nouimus. de quo habe
26 tur in aut. de nup.§.per occaſionem. ¶ †Quero, quid de officia-
li finito officio an poſſit igredi monaſteriũ de iure ciuili? Dic vt in
l.officiales, ⁊ l.quiſquis.in aut.ſed neqꝫ.ĩ.ti.j.aut.de ſan.epi.§.ſꝫ ne
que Canoniſte latius extra de obli.ad ratio.vbi gl.mag. ¶ Sequi
tur in tex.⁊ ſua.oppo.hic dicitur quod obligat ſe,⁊ ſua.contra per
ſoluꝫ votũ res non efficiuntur eccleſie.ſed perſona obligatur,vt ff.
de pollicit.l.ij.in prin. ¶ Sl.ſoluit in eo quod dicit ſe ſtat proprie,
in eo quod dicit ſua.ſtat improprie,quia bona ſtatim non ſequun
tur eccleſiam. Hec ſol.non videtur bona.Nam cum ſtatiꝫ perſona
efficiatur eccleſie,⁊ in eius poteſtatem tranſeat,eod.modo omnia
bona ſua quo ad proprietatem,⁊ dominium in eccleſiam tranſeũt
vt ff.de preca.l.ſi adoptauero. Non ob.l.ij.ff.de polli.quia loquitur
quando quis vouit vnam rem particularem,cuius dominium nõ
tranſit per ſolum votum,ſed per oblationem, hic autẽ vouit per-
ſonam ſuam quo caſu trãſit perſona ſua.⁊ oĩa bona,vt hic. ¶ Op.
quod ingrediens monaſterium bona ſua non dedicet,vt in aut.vt
nul.iud.§.ſi vero poſito.ĩ.de adul.aut.ſed hodie. Sol. Ibi loquitur
in adultera que in monaſterium ponitur,⁊ ibi capta mittitur, nec
ſeculo renunciat. Hic loquitur in ingrediente monaſterium, ⁊ ſpõ
te profeſſionem faciente. Ita ſentit gl.magna hic in fi. ¶ Opp. ex
tra gl.hic dicitur quod transfert ſua in monaſterium contra,regu
lariter dominium ſine traditione non,transfertur in alium.l.tradi-
tionibus.ĩ.de pac Iac.bene ſoluit duob.modis. Uno modo quod
hic loquitur in acquiſitione vniuerſali,in qua dominiuꝫ ſine tradi
tione transfertur,vt ff.pro ſocio.l.j.⁊ ibi no. Secũdo modo hoc eſt
ſpeciale in eccleſia eius fauore.vt l.inter diuinum.ĩ.eo.ti. Quelibet
27 iſtarum ſol.eſt bona. Nam in qualibet vniuerſali †acquiſitione trãſ
fertur dominium ſine traditione,vt d.l.j.ff.pro ſocio,⁊ l.cum here-
des.in prin.ff.de acq.poſ. Et idem in patre arrogatore,qui videtur
vniuerſalis ſucceſſor,vt ff.de ado.l.ſi pater. Et in fiſco qui per pu-
blicationem vniuerſalem ſucceſſor eſt,vt l.actione.§.publicatione.
ff.pro ſocio. Idem dico in eccleſia,que vniuerſaliter ingreſſo ſucce
dit,arg.l.ſi ita quis.§.ea lege.⁊ ibi no.ff.de ver.obl. Secus in parti
culari,vt d.l.traditionib.niſi in caſibus no.in l.ſi ager.ff.de rei ven.
Hoc etiam probatur ex tex.auth.dum dicit.ipſo ingreſſu,⁊c.quaſi
non requiratur res ſtatim,hoc eſt traditio,ſed ipſo iure dominiuꝫ
in eccleſiam transfertur. ¶ Quero,licet dominium bonorum in ec
28 cleſia transferatur ſine alia traditione,quid de poſſeſſione,†an ec-
cleſia poſſideat bona ingreſſi ſine alia apprehenſione? Videtur ꝙ
non,vt ff.de acq.poſ.l.cũ heredes.in prin.⁊ d.l.ſi inter fratres.§.idẽ
reſpõdit.⁊ quod no.in l.fi.ff.quod cuiuſque vniuer.no. Inno.tenet
oppoſitum extra de prob.c.in preſentia. Bl.ff.de acq.poſ.l.qui vni
uerſas. ⁊ nõ firmat ſe. Sed hoc tenet gl.expreſſe.xxiij.q.iij.c.ſi qua
mulier.in vlti.queſtio.nõ allegat ꝯtraria.vt ĩ.dicã.in q.quo iure bo
na ingreſſi pertineãt ad eccleſiã. ¶ Quero ergo, quid ſi ingrediẽs
ex pacto aliqua bona ſibi retinuit. Reſp.quod pactum non valet,
ſed ingreſſus remanet validus,arg.ff.de acq.rer.do.l. liber homo.
in fi,⁊ ff.de vſur.l.placuit. Ita dicit hic gl. ¶ Circa hoc dubium gl.
29 †⁊ doct.variãt,⁊ diuerſa loquũtur,⁊ vt dixi,gl.tenet quod ingreſ-
ſus valeat,ſed pactũ vitietur. Idẽ tenet in aut.de mo.colla.j.§. illõ
quoqꝫ.gl.tamen.ff.de vſu ⁊ hab.l.per ſeruuꝫ.§.j.diſtinguit ſic, Aut
hoc pactũ apponitur tẽpore ingreſſus, ⁊ incontinenti, ⁊ vitiatur
vtrũqꝫ ſcꝫ ingreſſus,⁊ pactũ. Aut ex interuallo,⁊ vitiatur pactum
ſed ingreſſus remanet,extra de ſtatu mona.c.ij. Gl.magna tenet ꝙ
vitietur ingreſſus,⁊ idẽ tenet in c.fi.extra de condi.appo. De hoc
etiam querit gl.licet ſe nõ firmet.extra qui cler.vel vouentes.c.fi.⁊
xxxij.q.ij.c.ſolet. Iac.de Are.ff.de her.inſti.in l.ſi ita quis heres ex-
cepto.ſentit ꝙ vitietur ingreſſus. Gul.de Cug.hic tenet oppoſitũ
ꝙ ingreſſus teneat reuocato pacto. Iac.de Bel.in aut.de mona.in
§.illud.diſtinguit,quod aliquãdo noluit eſſe,aut conſtat quod nul
lo modo voluit eſſe aliter,aut dubitatur. Primo caſũ vitiatur pa-
ctum ⁊ ingreſſus valet. Scdo vitiatur vtrunqꝫ. Iac.But.in lec.cir
ca hanc aut.dicit ſic. Aut hoc pactũ apponitur per modũ condi-
tionis,vt dedico me.ſi mihi liceat retinere mea,⁊ tunc vitiatur in-
greſſus,q: tũc ſub impoſſibili cõditiõe factũ,que ꝯditio impoſſibi
lis vitiat in ꝯtractibus,vt Inſti.de inut.ſtipu.§.impoſſibilis. Aut
nõ apponitur per modũ cõditionis hoc pactũ,ſed ſimpliciter q:
dr,dedico me ſine bonis meis,tũc aut ſtatim facit dedicationeꝫ,⁊
vitiatur ingreſſus,aut ex interuallo,⁊ tũc ſolũ pactũ vitiatur,vt gl.
in d.l.per ſeruũ.§.j. Ex.tenet hic opi.huius gl.⁊ quia,vt dixi,in hac
q.gl.⁊ doc.variãt,ideo in hoc ſequor ſententiã commentatoris ali
quo addito ſic dicẽtis, Uerba,que ponũtur in aliquo cõtractu, de
bẽt intelligi ſm naturã ꝯtus ſuper quo opponũtur,vt ff.de dam.
infec.l.dam.infe.§.quidã.ff.loca.l.ſi vno.in prin. ¶ Nunc ad propo
ſitum,monachus non poteſt habere propriaꝫ,vt hic ⁊ extra de ſta
tu mona.c.cũ ad monaſteriũ,tamẽ quo ad adminiſtrationem ⁊ v-
ſuꝫ poteſt aliquid habere ex permiſſione Abbatis,vt eſt tex.extra
de ſta.mona.c.ij.ſicut ſeruus,qui nihil habere põt,⁊ tamen conni-
uentibus oculis domini aliquid habet,vt ff.de manu.l.iiij.in prin.

Unde quãdo reſeruatio fieret ſimpliciter,dꝫ intelligi quo ad ad-
miniſtrationẽ ⁊ vſum,vt d.c.ij.⁊ qd Abbas patiatur eũ habere,ſi-
cut dominus patitur, que equiparatio ſerui ad monachũ pro-
cedit,vt dicit Inn.in c.cum olim.extra de priui.⁊ ſic vtrunque va-
let hoc caſu. Sed ſi verba expreſſe ſonarent qd dñium rerũ rema-
neat apud eũ,tũc hoc pactũ apponitur ꝑ modũ cõditionis ad ip-
ſum ingreſſum,vt dedico me ⁊ mea , ſi dñium taliũ rerũ remaneat
meum. Et tunc aut conſtat quod in omnẽ euentum voluit mona-
chus remanere,⁊ vitiatur pactuꝫ,⁊ ingreſſus tenet. Aut hoc non
conſtat, vel eſt dubium, ⁊ tale pactum vitiat ingreſſum , quia
videtur deficere voluntas ingredientis,vt d.cap.ij.de ſtatu mona.
Aut tale pactum non apponitur per moduꝫ conditionis,ſed per
modum , vel viam ſimplicis pacti, ⁊ tunc modus vel pactum
vitiatur , ⁊ remanet ingreſſus. vt hac gloſſ.cum ſi.de hoc per Ar-
chi.xij.q.j.c.nõ dicatis.⁊ per Pau.de Leaza.extra de regula.c.eos
30 qui.in cle. ¶ Querit gl.quid ſi dedicat ſe ⁊ ſua, an ex ſupfluo †adij
ciatur ſua? determinat,⁊ arguit quod ſic,cum ex dedicatione per-
ſone omnia bona facta ſunt mona.nõ poſſunt amplius fieri eius,
vt ff.de acq,poſ.l.iij.§.ex pluribus. Reſp.diſtinguendo.quod ſi pre
cedat dictio me,ſuperfluo adijciatur,⁊ mea,ſed ſi precedat dictio
mea,tunc erit effectus,q: habebit bona ex ꝯceſſione expreſſa,non
ex tacita,vt ĩ.de pac.cõuen.l.ſi.⁊ dicit gl.ꝙ ſi precedat dictio me,⁊
ſequatur mea,habebit bona ex ꝯceſſioneexpreſſa, vt ff.de noua . l.
cum eniꝫ.hec ſunt verba gl. ¶ Quis autẽ poſſet eſſe effectus,vtrũ
monaſterium habeat bona ingreſſi ex cõceſſione expreſſa,vel taci-
ta,habebis in q. ſeq. ¶ Tamen in queſtione propoſita dico ſic,
Aut quis dedicat ſe cum ſuis bonis, ⁊ tunc expreſſio bonorum ni
hil operatur,quia exprimitur per illum modum qui tacite ineſt,vt
ĩ.de fideiuſ.l.non recte.⁊ ff.de le.j. l.iij. Natura enim coniunctionis
31 †cum,eſt coniungere acceſſorie.nõ principaliter,vt ff.de pec. leg. l.
j.⁊ ij.⁊ Inſti.de leg.§.ſi quis ancillas. Aut quis dedicat ſe ⁊ ſua.⁊
tunc verum dicit gl.quod hic ponitur per alium modum quã per
eum qui tacite inerat. Nam hoc modo expreſſo,bona veniebant ꝑ
quandam conſequentiam,nunc veniunt principaliter,quia natura
coniunctionis , ⁊ , eſt coniungere principaliter, vt d.l.j.ij.⁊ iij. ff.
de pec.leg. ¶ Querit gl.pone quod ex aliqua cauſa non teneat in
32 greſſus,quid erit de bonis? †Reſp.quod nec oblatio bonorum te-
net,quia ſi non valet expreſſuꝫ ſcilicet ingreſſus.non debet valere
tacitum ſcilicet dedicatio bonorum,vt ff.de ſer.ruſt.predio.l.item.
in fi.hec ſunt verba gl. Gl.diſtinguit,aut ingreſſus. ⁊ rerum obla-
tio non expreſſa voluntate veniebant,⁊ tunc vitiato ingreſſu reuo
cantur bona,que tacite ad illuꝫ veniebant.⁊ hoc arg.l.iij.§.qui ha
bet hauſtum.ff.de ſerui.ruſti.pred. Aut expreſſe dedicauit bona,⁊
tunc non reuocantur,vt l.fi.ĩ.ſi reus vel accu.mor. Ita dicit glo.in
aut.de mo.§.illud quoque. Ita tenet gl.hoc diſputans de cler.con
iug.c.quod a te.de hoc xvij.q.iij.c.j. Gul.de Cug. in lec.huius aut.
dicit, Aut iſte qui ingreditur monaſterium,ſciebat ingreſſum nul-
lum:vel cauſam propter quã null9 erat,vt q: contradicente,⁊ inui
ta vxore , ingreſſus non tenet quo ad perſonam,vt in aut.de mo.
§.ſi vero relinquens.⁊ de ſanc.epi. §. monachus. Aut ingrediens
ignorabat ingreſſum nõ tenere immo ipſum valere credebat,vt q:
habebat vxorem,quam mortuã veriſimiliter putabat, que tamen
viuebat,⁊ tunc bona recuperat. vt ff.de condi.ob.cau.l.j.ij.⁊ iij.§.ſi
lib. Item quia ingreſſus monaſteriam habetur pro mortuo , vt l.
Deo nobis.ĩ.tit.j.⁊ ideo ſicut donans cauſa mortis,nõ ſecuta cau
ſa,illud reuocare poteſt,vt ff.ſi cer.pet.l.non omnis.in prin.⁊ in ti.
de dona.cauſa.mort.cum ſi.ſic reuocat hoc caſu,cum ingreſſus nõ
teneat.pro hoc alle.l.filiofa.ĩ.de ſponſa.⁊ ĩ.ti.ij.l.ſi legib. Iaco.bene
tenet idem,⁊ Gul.eo modo diſtinguendo.quod ipſe probat.alias
monaſterium habetur loco filij in bõis ingreſſi. vt ĩ.dicam. Sed ſi
non tenet ingreſſus,nõ habetur vt fili9,⁊ ſic bona nõ remanẽt apd
monaſteriũ. Nam ſi aliquis diſponat in aliquẽ credẽs ipſum filiũ,
ſi non eſt,non valet diſpoſitio.vt ĩ.de her.inſt.l.ſi pater.cum ſi. Ita
hic iſte ingreſſus,qui cum valere credebat,putabat monaſterium
ſuum ſuũ eſſe,cum nõ ſit bona reuocari poſſunt. Si vero ſciebat nõ
tenere ingreſſuꝫ,⁊ tunc aut dedicauerat bona per modũ conditio
nis,vt dedico me ⁊ mea,⁊ tunc ſi ingreſſus non valet vitiatur dedi
catio bonorũ,⁊ ita recuperat,vt l.ſi mutẽ.ĩ.de condi.ob cau. Aut
ſimpliciter,⁊ tũc recuperare ea nõ poſſet. Et circa hoc Iac.exami
nat hic illud. An vitiato expreſſo,vitietur ⁊ tacitũ. Dic plene per
eundẽ. Iac.de Bel.in aut.de mo.§.ſi quis aũt.vbi tenet ꝙ aut cul
pa,aut ſciẽtia ingreſſi,⁊ bona remanẽt ipſi monaſterio. alias Rof.
diſputauit hanc q.⁊ eſt iiij.in ordine queſtionũ ſuarum,tñ determi
nat idẽ ꝙ gl.predicta,ſcilicet aut dedicauit bona expreſſe,⁊ nõ re
uocat,aut tacite,⁊ tũc ſic. Cuius ſic referunt opi. Ultramõ. ⁊ nihil
approbat cõmentator,quaſi cũ opi. Gul.cõcor.⁊ dicit ſic, Qñque
aliquis offert monaſterio ſe tñ,ita quod bona veniũt acceſſorie,⁊
tunc vitiato expreſſo vitiatur ⁊ tacitũ.ꝙ eſt eius acceſſorium,vt d.
gl.hic.⁊ bene. Qñque quis offert ſe cũ ſuis,⁊ tunc idẽ eadẽ ratio-
ne,q: iſta dictio cũ,coniungit acceſſorie,vt ŝ.d.proxi.q.dixi. Quan-
doque

Hocq; quis offert ſe ⁊ ſua, ⁊ tunc aut ipſe credebat oblationem de ſe
factā tenere, alias valere, aut ſciebat nō tenere. Primo caſu debet
recuperare bona, per l. ſi pater. ⁊ l. nec apud. ī. de here. inſti. ⁊ ibi per
rationes Jac. ⁊ Gul. Secūdo caſu nō recuperat bona, qꝛ donare
videtur, ſicut ſolvēs ſciēter indebitū, vt ff. de cōdi. inde. l. j. ¶ Que-
rit gl. quid ſi ante ingreſſum tenebatur ex cōtractu vel delicto, an
33 monaſteriū teneatur? Reſpondeo glo. † quod ſic, ad inſtar capitis
minuti: vt ff. de capit. dimi. l. ij. in princi. ⁊ l. tutelas. §. ſi libertate. hec
ſunt verba gl. Idē no. in aut. ſi qua mulier. ī. eo. ti. Aliter no. in aut.
de mo. in princ. in glo. ſuper verbo, mutatione, que tenet quod ipſe
monachus cōueniri poſſit. aliter not. eo. tit. §. ſi quis autē. vbi dicit
gl. qđ actione reali alias hypothecaria, vel alia, que datur ratione
poſſeſſionis, cōueniri poteſt monaſterium actione vero perſonali
ipſe monachus cōuenitur. Hoc etiā examinat gl. in aut. quomodo
opoꝛ. epi. in princ. coll. vj. ⁊ tenet ꝙ ipſe monachus cōueniri poſſit.
Alibi gl. diſtinguit, aut cōtulit in monaſteriū omnia bona ſua vni-
uerſaliter, aut res ſingulares. Primo caſu monaſteriū teneatur, ſe-
cundo nō. Ita no. in l. ſi peculiū legetur. §. j. ff. de pec. leg. Jac. bene
dicit, ꝙ ipſe monachus conueniri debet, ⁊ in perſona ſua libellus
cōcipi. ⁊ dicit eſſe caſum in aut. cauſa que. ī. tit. j. que loquit in mo-
nacho, ⁊ Abbas debebit ipſum defendere, ꝙ ſi nō faciet, creditoꝛ
mittetur in poſſeſſionē boноꝛū, que ex perſona ingreſſi peruenerūt
ad monaſteriū, vt Inſtit. de acquiſi. per arrog. in fi. ⁊ ff. de pec. leg. l.
qui peculiū ſerui. cū diſtinctione gl. l. ſi peculiū legetur. eo. ti. que te-
net indiſtincte, quod ſiue bona trāſferātur ſingulariter, ſiue vniuer-
ſaliter. quod ſemper monaſteriū teneatur. qꝛ vniuerſalis heredis ⁊
ſucceſſoꝛis loco habetur. Unde non refert qualiter, qūo. ⁊ quādo
res trāſferatur, cum alius ſucceſſoꝛ nō appareat, vt ī. de her. inſti. l.
quoties. ⁊ l. j. §. ſi ex fundo. ⁊ l. ex facto. ff. e. ti. ⁊ quod plene no. in l. ij.
§. cū ex cauſa. ff. de iur. fiſ. Et ita dicit Jac. de Bel. in aut. de mona.
§. ſi quis autē forte ſemel. vbi tenet quod ipſe monach⁹ teneatur,
⁊ remaneat obligatus. Cy. hic recitat gl. ⁊ dicta doc. ⁊ nihil appro-
bat. Gul. de Cu. in aut. cauſa que fit cum mon. ī. tit. j. tenet, quod ſi
monaſteriū vult tenere bona. quod tunc teneatur creditoꝛib. mo-
nachi reſpōdere. Si autē vellet ipſa bona dimittere, tunc non te-
netur, imo liberatur, cum nō habeatur loco heredis, ſecundū eum,
vt ī. dicam. Ego teneo hanc glo. ⁊ pro hoc vide quod no. Dy. in c.
delictum. de reg. iur. lib. vj. ¶ Pro delicto autē ante cōmiſſo puto
34 quod monachus conueniri non poſſit, † cum omnis accuſatio per
ingreſſum ſiue impugnatio ſit remota, vt extra de vot. c. ſcripture.
⁊ xxxiij. q. ij. c. admonere. Poterit autē monaſteriū conueniri, ſi ali-
quid peruenit ad eū. vt ſ. in cōtractibus dixi. Et no. in d. c. delictū.
⁊ dicam in proxi. q. ¶ Quero, quid ſi monachus cōtraxit vel deli-
35 quit † poſt ingreſſum. gl. in l. ex penalib. ff. de reg. iur. dicit, quod ec-
cleſia non tenetur. Idē no. in d. aut. cauſa que fit cum mo. quod te-
net Gul. de Cu. ⁊ idem tenet idē Gul. in l. ij. §. ait pretoꝛ. ff. de capi.
di. quod intelligo inquantum eſt locupletioꝛ ad inſtar pupilli, vt ff.
depoſi. l. j. §. an in pupillū. ¶ Querit gl. quid ſi ingreſſus monaſte-
rium habeat emphyteuſim, vel liuellum, an tranſeat in eccleſiam.
36 † Gloſ. dicit quod ſic, per l. peto. §. j. ff. de leg. ij. ff. de don. inter vir. ⁊
vxo. l. ſed ſi mors. §. ij. Hec ſunt verba gl. Jac. Butr. hic diſtinguit,
Aut debeat preſtare ex illa re aliquid perſonale, ⁊ tūc non trāſeat
in monaſteriū. ſed redeat ad concedentē, quia cum circa miniſteria
eccleſiaſtica ſit occupatus, illa preſtare nō poteſt. aut qꝛ forte ha-
bitus repugnaret illi preſtationi. Aut aliquā pecuniā debeat pre-
ſtare, ⁊ tunc tranſeat in monaſteriū, tunc poterit dare domino per
alium, vt ff. de ſta. ho. l. Arethuſa. ff. de conci. inſti. l. fi. §. j. Cōcoꝛdat
enim hanc gl. indiſtincte dicens. quod eſt caſus in aut. de ali. ⁊ em-
phy. §. j. col. ix. vbi dicitur, quod tranſit in eccleſiā, niſi dominus re-
uocet. ſed ſi dominus vult. poteſt reuocare. Ja. de Bel. in §. j. dicit
quod ille §. nihil facit, qꝛ ille §. loquitur in oblatione expreſſa, nō in
tacita, que fit per ingreſſum. Item cōcedit electionē oꝛdinatoꝛi, vt
ibi pater. Cy. recitat ſimpliciter dictū Dy. ⁊ ſtat eo cōtentus. Spe.
in tit. de emphy. §. nunc aliqua. ver. cxij. videtur tenere quod non
trāſeat, niſi cōſentiat ille. cuius res eſt emphyteutica, qꝛ nō debet
poſſe facere cauſam emphyteute deterioꝛē, tranſferēdo in perſonā
fauoꝛabilē, vt in eccleſiā que expelli nō poteſt, ſi cōtingat eam non
ſoluere canonē, ⁊ que nō ſoluēdo nō priuaretur re, vt l. placet. ſ. eo.
tit. ibi, nulla trāſlatione. ⁊c. ⁊ xvj. q. j. c. placuit. ⁊ Joā. And. extra de
reli. do. c. cōſuluit. Sed ad hoc reſpōdeo quod nō ob. qꝛ aut prediū
fuit adſcriptū eccleſie, ⁊ tūc propter non ſolutū canonē res nō re-
dit ad dominū, Ita loquuntur dicta iura. Aut res eſt priuati, ſed
trāſit in eccleſiā cum illo iure, ⁊ tūc poterit reuerti ad dominū pro-
pter canonē non ſolutū per eccleſiā. Hoc probat in l. fi. C. de exact.
trib. lib. x. Teneo igit in hoc ſententiā Inn. ⁊ Hoſti. extra de prob.
c. in preſentia, qui tenet ꝙ in eccleſiā tranſeat. ¶ Quero ego circa
hoc extra gl. Eccleſia, vel priuatus concedit rem in emphyteuſim
Titio pro ſe, ⁊ herede ſuo. Titius ingreditur monaſteriū, queritur
37 † an talis res trāſeat in monaſteriū? ⁊ videtur ꝙ non, qꝛ dicēdo pro
ſe, ⁊ herede ſuo, h. e. reſpectu alioꝛū heredū, qui exiſtere poſſūt he-
redes dicto Titio. Nā primus denotat oꝛdinē ad ſecundū, vt ff. de
iud. l. ad perēptoꝛiū. ⁊ ff. de her. inſti. l. ſi quis ita heres inſtituatur.
Sed vbi in eccleſiā trāſferūtur bona ingreſſi, perpetuo erūt apud
eam, ⁊ ſic Titius nullū aliū heredē habere poterit aliquo tēpoꝛe,
qꝛ eccleſia nunquā deficit. Preterea cōcedēs nō ſolū voluit ꝙ ha-
beret Titius. ſed ⁊ primus heres ſuus. Sed ſi Titius habuiſſet
aliquē heredē priuatū. ille heres vixiſſet preſumptione iuris vſq;
ad centū annos, que eſt lōgeua vita hominis, vt ī. eo. l. fi. ⁊ no. in l. ij.
§. ſi dubitetur. ff. quēad. teſt. ape. Et ſic videtur ꝙ ſaltē dicere debe-
mus ꝙ iſta emphyteuſis finiatur apud eccleſiā ſpatio c. annoꝛū ex
voluntate cōcedentis, vt ſ. dixi. Pro hoc facit l. an vſufr. ff. quēad.
vſufr. amit. Contrariū puto verū, quod in eccleſiā trāſeat, ⁊ perpe-
tuo. Et primo quādo cōcedēs cōceſſit Titio, ⁊ primo heredi ſuo,
potuit conſiderare Titiū poſſe habere primū heredē eccleſiā, imo
debuit hoc ſcire, cū lex hoc dicat. hic non admittitur ignorātia iu-
ris. ⁊ in latā culpā incidit, vt ī. de leg. l. leges. ⁊ ff. de his qui no. infa.
l. liberoꝛū. §. notantur. Preterea dicit merito primo heredi ſuo. Nā
operari poteſt, niſi aliū haberet heredē. ⁊ ſic nō fuit fruſtra poſitū.
Unde nō ob. ꝙ primo dicitur reſpectu ſecundi, quia verum eſt vbi
alium priuatū haberet heredē. Preterea nō ſequitur quod perpe-
tuo ſit apud eccleſiā. Quid enim ſi eccleſia canonē non ſoluit debi-
tum? Certe redire poterit ad cōcedentē, vt ſ. dixi. Quero hic extra
gl. quid ſi concedatur res Titio pacto appoſito ꝙ ad concedentē
38 redeat Titio moꝛtuo, an Titio ingreſſo monaſteriū tranſeat † ta-
lis res in monaſteriū? Et videtur ꝙ ad cōcedentē reuertatur, quaſi
cōditione exiſtente, qꝛ pro moꝛtuo reputatur ingreſſus, vt ī. tit. j. l.
39 Deo nobis. Contrariū dic quod probo ſic, expreſſio eoꝛum † que
tacite inſunt facta, facta per eum modū, per quē inſunt, nihil ope-
ratur, vt l. nō recte. ī. de fideiuſ. ⁊ ſ. dixi. Sed video, quod in vſufru.
hoc tacite ineſt ꝙ moꝛte finiatur, vt Inſti. de vſufru. §. finitur. ⁊ ta-
men in monaſteriū tranſit, vt ī. dicam. Et in caſu noſtro quāuis ex-
primatur hoc in conceſſione, cum hoc in monaſteriū tranſeat, non
finitur talis cōceſſio, ſicut ī. de vſufru. dico. Nec ob. ꝙ talis per in-
greſſum moꝛtuus reputatur, qꝛ eſt quantū ad vitam ſecularē, vt in
caſu illius l. Deo nobis. Nam mulier lucratur ex pacto donationē
40 propter nuptias, qꝛ moꝛs ciuilis † tunc equiparatur naturali, qū
per vtrunq; idē impoꝛtatur effectus, vt no. Dy. in l. ſi conſtante. ff.
ſol. ma. Nec ob. ſi dicatur imo idem eſt effectus vtriuſq; in caſu no-
ſtro, qꝛ ſicut dominiū illius rei habere nō poteſt poſt moꝛtē natu-
ralem obſtante pacto, ita nec poſt moꝛtē ciuilem, cum in monaſte-
rium trāſeat. vt hic? Nam dico ꝙ talis vſufr. donec viuet, videtur
ſeruire ad vſum, ⁊ pro alimētis. Sed quo ad alimēta iſte nō cenſe-
tur moꝛtuus, qꝛ hoꝛū eſt capax, vt ff. de ca. di. l. legatū. ⁊ l. ſeruos ad
cuſtodiā. ff. de ali. ⁊ cib. le. Igitur nō dicitur moꝛtuus quo ad hoc.
41 Preterea dico ꝙ moꝛs ciuilis † nunquā equiparatur naturali, niſi
in caſibus a iure permiſſis, vt eſt glo. no. xvj. q. j. c. placuit. ⁊ extra de
reſcriptis. c. ſuſceptū. lib. vj. ¶ Querit gl. quid ſi ingrediēs habeat
42 vſufructū, an tranſeat † ad monaſteriū. reſpōdet ꝙ ſic per eaſdē le-
ges. Jac. bene intelligit hanc gl. ꝙ vſufr. remaneat huic donec vi-
uat, qꝛ inſeparabilis eſt a perſona. Et pro hoc l. neceſſario. §. fin. de
peri. ⁊ commo. rei vendi. Ultramon. ſatis in hoc probabiliter dicūt
ſic, quod ius vſufructus reſidet apud ingreſſum, cōmoditas au-
tem eius tranſit in monaſterium. arg. ff. de adult. l. ſi poſtulauerit.
§. iubet lex. Nec obſt. quod monachus non poteſt habere propriū,
quia verum eſt quantum ad ſui commodum non monaſterij. ſicut
filiuſfamil. quia de iure Digeſtoꝛum nihil habere poterat, ⁊ tamen
remanebat apud eum ius hereditatis, ad cōmodum patris, vt ff.
de lega. j. l. cum filio. Cyn. recitat hic tantum vltramonta. nihil ad-
dendo, Gloſſ. hic querit. ⁊ nihil ſe firmat. xix. q. iij. ca. ſi qua mulier.
Innoc. in cap. in preſentia. tenet quod tranſit in monaſterium. ⁊ ſic
concoꝛdat cum hac gloſſ. quod etiam hec tenet cōmentatoꝛ. Bre-
uiter quero circa hoc quādo finiatur vſufr. talis. Et videtur quod
centum annis, quia tantum durat vſufru. ciuitati relictus, vt ff. de
vſufru. l. an vſufru. ⁊ eccleſia ⁊ ciuitas equiparantur, vt ī. eod. l. fin.
43 Econtra † videtur quod per moꝛtem ingreſſi finiatur, arg. l. neceſ-
ſario. §. fin. ff. de peri. ⁊ commo. rei vendi. ⁊ ff. de iure fiſci. l. Statius.
⁊ de leg. ij. l. cum pater. §. hereditatem. ff. de manumiſ. l. Caius. ⁊ de
aſſigna. li. l. fi. quod credo verum quia vſufru. acquiſitus patri per
filium finitur moꝛte filij, vt ī. de vſufru. l. fin. Sic dicam in mona-
cho, quod moꝛte ipſius monachi finiatur vſufru. tenet Inno. in d.
c. in preſentia. Sum expeditus de recitatione gloſſ. huius authen.
⁊ recitationibus ſuis. ¶ Quero extra gloſ. quid ſi ingrediens mo-
naſterium habeat feudum, an in eccleſiam tranſeat. Hec gloſſ. facit
44 † quod ſic, in quantum dicit de liuello ⁊ emphyteuſi. Jac. de Bel.
in authen. de alie. ⁊ emphy. col. ix. tenet quod eccleſia non ſuccedat
in feudum. ⁊ de vaſallo, qui arma bellica depoſuit. ca. j. ⁊ ſi de feud.
fuer. controuer. c. j. §. qui clericus. ⁊ per ea que no. in l. ſi ita quis. §.
ea l. ff. de verb. oblig. Mar. Sil. diſtinguit, Aut eſt tale feudum, ex
quo debeat preſtare ſeruitiū plenū, vel non. Primo caſu non tran-
ſeat. Secūdo ſic de ſtatu homi. l. Aretuſa. In hoc teneo opinionē

Inn.qui dicit in c.in pꝛeſentia. qđ ſi ex feudo iſto debeat talia ſer-
uitia,que a monaſterio poſſint honeſte exhiberi per ſe,vel per aliũ,
quod tunc trãſeat in monaſterium,alias in dominũ reuertatur,⁊c.
45 ¶ † Quero quid de ingrediente regulam fratrum minoꝛum, qui
non poſſunt habere pꝛopꝛiũ,nec in cõmuni,nec in ſingulari? Inno.
ponit in d.c.in pꝛeſentia.⁊ ibi etiam Jo.And. Spec.in tit.de ſtatu
mona.verſi.iiij.queritur. Jac.But.ponit hic. Cy.hoc tangit latius
in l.Deo nobis.ĩ.tit.j.glo.Jo.And.xxvij.q.j.c.vt lex.in gl.ij.⁊ ibi de
a hoc per Archi.xix.q.iiij.c.qꝛ ingredientibꝰ.a Circa hoc non inſiſto
contentus,⁊ dico in lib.Minoꝛicarũ ij.⁊ iij.diſt. ¶ Quid ſi filiusfa.
46 ingrediatur † monaſterium,quid erit de bonis? Reſpondeo. Aut
habebat bona caſtrenſia,⁊ certũ eſt quod illa in monaſteriũ tranſ-
ferre poſſet,qꝛ de his poſſet libere diſponere. Aut pꝛofectitia,⁊ il-
la contra voluntatem patris alienare non poteſt,vt l.fi.§.filijs au-
tem fa.ĩ.de bo.que libe. Pe.videtur contradicere,ſcilicet quod ad-
uentitia transferre poteſt in monaſteriũ. ¶ Ad §.filijs autẽ famil.
reſpondeo, ꝙ ille §.obtinet vim alienationis inter viuos, ſed mo-
riẽdo ſecus,vt l.Deo nobis.ĩ.tit.j. ¶ Quero quid ſi filiusfa.exiſtẽs
47 in ſtudio,cui pater libꝛos † emerat, intrat religionẽ,quid erit de li-
bꝛis. Quidã dicunt ꝙ videntur eſſe bona quaſi caſtrẽſia,ideo mo-
naſteriũ habebit.ĩ.eo. Alij dicũt quod eſt verũ in libꝛis,qui dãtur
magiſtris,⁊ doctoꝛibꝰ. Iſtis enim cõceditur hoc habere peculiũ,
ſcholaribus nõ,vt ĩ.de inoffic.teſt.l.fi. Circa hoc patet ſic dicendũ.
Quandoqꝫ pater emit libꝛos nomine filij, nec adhuc tradidit, nec
donare velle dixit, ⁊ tunc non trãſeunt in monaſteriũ, qꝛ ſunt pꝛo-
pꝛij patris,vt l.j.ĩ.de caſtren.pecul. Nã tradendo,requiritur quod
ſit donatio,vt l.ij.ĩ.ſi quis alteri vel ſibi. Quandoqꝫ pater emit li-
bꝛos nomine filij,⁊ tradidit,vel dixit ſe filio velle donare.⁊ iſto caſu
ſi filius erat iam aduocatus, vel doctoꝛ,tunc trãſeunt in monaſte-
rium,qꝛ cenſentur eſſe caſtrenſe peculiũ. Militant enim aduocati,
vt l.foꝛi.ĩ.de aduo.diuer.iudi. Aut ille filius erat adhuc ſcholaris,
⁊ tũc non poſſet dici quaſi caſtrenſe peculiũ,qꝛ nõ habebat aliquã
earum dignitatũ, que ponuntur in l.fi.ĩ.de inof.teſt.⁊ iſto caſu non
tranſeunt in monaſteriũ. Et ſic tranſit opinio Pet. ¶ Quero quid
48 ſi minoꝛ xxv.annis ingrediatur monaſteriũ,an transferat bona † in
illud. Et videtur ꝙ non:qꝛ minoꝛ non poteſt alienare ſine decreto.
Jac.de Aret.dicit, quod eſt verũ quod nõ poteſt alienare ſine de-
creto inter viuos, moꝛiendo ſic.ſed ingreſſi monaſterium moꝛtuis
equiparãtur,vt l.Deo nobis. ergo ⁊c. Sed hec ratio non videtur
bona, qꝛ minoꝛ poſſet alienare moꝛiẽdo, hoc cõtingit per moꝛtem
naturalem, que de neceſſitate cõtingit,⁊ pꝛeuenit. Sed hic iſte in-
greſſus de volũtate pꝛocedit,dico tamẽ quod iſto caſu minoꝛ alie-
nare poteſt. Ratio eſt,qꝛ facit illud quod quilibet paterfa.faceret,
ſi maioꝛ eſſet. Et hoc caſu in iſtis ſpiritualibus reputatur maioꝛ,
vt ſ.dixi. Hoc etiã pꝛobatur,qꝛ alienatio fit per illã legẽ,per quam
poteſt facere minoꝛ ſine decreto. quaſi non ipſe,ſed lex faciat,vt l.ſi
quis in tãtã.⁊ quod ibi no.ĩ. vnde vi.hoc etiã pꝛobatur in c.in pꝛe-
ſentia.verſi.ſed cũ.extra de pꝛob.⁊ ibi hoc etiã tenet Inn. ¶ Que-
49 ro,pater habet vſumfructũ in bonis aduẽtitijs filij, † ipſe pater in-
greditur monaſteriũ. Bl.de bo.que li.in aut.idẽ tenet ꝙ talis vſuſ-
fructus patri debeat. Jac.But.diſtinguit in d.aut. Aut dicimus
ꝙ per ingreſſũ finiatur patria poteſtas,⁊ tenet glo.que eſt in l.ſi ex
cauſa.§.Põponius.ff.de mino.vt finiatur vſufructus qui debetur
ei ratione patrie poteſtatis,vt l.cũ opoꝛtet.ĩ.de bo.que li. Aut di-
cimus durare patriã poteſtatẽ,⁊ tũc talis vſuſfru.non finiatur. Et
pꝛocedit dictũ gl.quod Jac.pꝛedic.dixit ſe verius putare referens
opin.Mar.Sili.in d.aut.idẽ. An autẽ patria poteſtas finiatur per
ingreſſũ monaſterij,ĩ.dictã. Credo dictã gl.dicere verũ,quod vſuſ-
fructus non finiatur per ea que ſ.dixi in q.de vſuſfructuario, qui
monaſteriũ ingreditur. ¶ Quero,quid ſi eſt conceſſa res alicui cũ
50 pacto ne alicui alienet,⁊ ingreditur monaſteriũ, † an videatur alie-
nata res,vt reuocari poſſit? Bl.ff.de verb.oblig.in l.ſi ita quis §.ea
lege.videtur dicere ꝙ trãſeat in monaſteriũ tanquã in ſuũ heredẽ,
⁊ nõ poteſt reuocari.ſic dixit. Aut res fuit data inter viuos pacto
appoſito,⁊ tunc trãſit in monaſteriũ,ſed reuocatur per condictio-
nem ob cauſã,vt l.ea lege.ĩ.de condi.ob cauſam. Si autẽ in vltima
volũtate,tũc ſecus,qꝛ vadit ad monaſteriũ, tãquã ad heredẽ. Dy.
in d.l.ea leg.dicit,⁊ melius, ꝙ aut ille dat monaſterio nõ ingrediẽ-
do ⁊ tunc reuocari poſſet, Aut ingrediẽdo,⁊ reuocari non poſſet.
Hoc tenet hic Cy.pꝛo quo facit aut.niſi rogati.ĩ.ad Trebel. Hoc
51 tenet expꝛeſſe Inno.in c.in pꝛeſentia.extra de pꝛoba. Quero. Ti-
tius eſt heres inſtitutus,⁊ quãdocunqꝫ deceſſerit,eſt ei ſubſtitutꝰ
Sempꝛonius, an ingrediendo monaſteriũ ſit locus ſubſtitutioni.
Uidetur quod ſic, qꝛ pꝛo moꝛtuo reputatur,vt l.Deo nobis.ĩ.ti.j.
⁊ omnia pacta lucratiua dotis,⁊ donationis pꝛopter nuptias al-
tero moꝛtuo etiam illo caſu vendicant ſibi locum,vt ibi dicitur.

Quero, quid ſi datus eſt ſubſtitutus ſub cõditione,ſi de-
ceſſerit ſine liberis,⁊ ingreditur monaſterium,an
52 habetur loco filioꝛum? Reſpondeo. † ſic, vt in aut.de ſanc.epiſc.§.
nunc de pꝛeſenti.colla.ix.⁊ auth.niſi rogati.ĩ.ad Trebel.extra de
pꝛob.c.in pꝛeſentia. Uel dic,quod talis conditio dicitur tanquam
contraria vite contẽplatiue. non autẽ quod monaſterium habea-
tur loco filioꝛũ,vt ĩ.pꝛoxi.q.dicam. ¶ Quero,quid ſi dictum ſit,ſi
53 deceſſerit ſine liberis ex ſuo coꝛpoꝛe natis, † an tũc ingrediẽdo mo-
naſteriũ dicatur habere liberos ex ſuo coꝛpoꝛe natos. In hoc re-
perio cõtrarias ſententias doctoꝛum. Jac.de Bel.in aut.de ſanc.
epi.§.ſed ⁊ hoc pꝛeſenti.diſputãdo tenet quod ſubſtitutus admit-
tatur ⁊ excludat monaſterium. Hoc tenet Hoſti.⁊ Jo.And.extra
de teſta.c.Raynutius.in glo.ſuper verbo,ſed videtur. Dyn.l.ſi ita
quis.§.fi.de lega.ij.tenet contrariũ tali ratione. Appellatio filioꝛũ
intelligitur de natis,vt d.l.ſi ita quis.§.fi.⁊ ff.de condit.⁊ demon.l.
fideicõmiſſum. Sed expꝛeſſio eoꝛũ, que tacite inſunt,nihil opera-
tur,vt l.iij.de le.j.⁊ ĩ.de fideiuſ.l.nõ recte. Ergo perinde eſt haben-
dum,ac ſi nõ eſſet expꝛeſſum de ſe natis. Hoc autẽ non expꝛeſſo,ſi-
ne dubio excludit ſubſtitutũ,vt in aut.de ſan.epiſ.§.ſed ⁊ hoc pꝛe-
ſenti.⁊ ĩ.ad Treb.aut.niſi rogati. Rich.Malum.idẽ tenet ratione
tali, Iſtud fideicõmiſſum ſeu conditio repꝛobatur,⁊ pꝛo non adie-
cta habetur,non quod monaſteriũ habeatur loco filij, ſed quia eſt
impedimentum vite cõtemplatiue. Nam ſi viuens bona reſtituere
cogeretur,ſi deceſſerit ſine liberis ex ſe natis,cõpelleretur ad con-
trahendum matrimoniũ, ⁊ remoueretur a voto religionis,⁊ caſti-
tatis,ideo Imperatoꝛ tale grauamen habuit pꝛo non adiecto. Et
hoc eſt ꝙ dicit tex.in d.§.ſed ⁊ hoc pꝛeſenti.dum dicit tales condi-
tiones inualidas pꝛo nõ adiectis eſſe. Et iſta cõditio eſt multo plꝰ
contraria vite contẽplatiue,⁊ caſtitati,⁊ religioni,ergo ⁊c. Prete-
rea concludendo hoc tenuit vltra pꝛedicta per rationes infra ſcri-
ptas. Illud ꝙ relinquitur cauſa dotis,de neceſſitate intelligiť pꝛo
matrimonio, vt ff.de iure do.l.iij.de don.ante nup.l.fi.ſi pꝛo introi-
tu monaſterij nõ poteſt dari dos,vt extra de ſimo.c.non ſatis.⁊ ta-
men ibi conditio,ſeu cauſa reſtringitur aliquo ingrediente mona-
ſteriũ. Ita dico in hoc caſu,licet non poſſit dici impleta cõditio ci-
uiliter, quod filij dicãtur ex ſe nati,tamẽ monaſteriũ debet habere
dicta bona. Idẽ etiã debet dici de eo quod relinquitur cauſa dona
tionis ante nuptias.⁊ d.§.ſed ⁊ hoc de pꝛeſenti.pꝛeterea inter mo-
nachũ ⁊ monaſteriũ nõ dicitur cõtrahi matrimoniũ ſpirituale, cũ
ſolus Abbas dicatur ſponſus, vt plene no.extra de elec.c.qꝛ pꝛo-
pter.⁊ ibi per Ber.⁊ Inn. Sed ſi fideicom.relinquatur ſub condi-
tione ſi nupſerit,⁊ nõ extitit, ſi ille grauatus monaſteriũ ingredia-
tur,tamẽ ad fideicom.admittiť,vt d.§.ſed hoc de pꝛeſenti. Appa-
ret ergo quod hec eſt ratio (qꝛ videtur defeciſſe cõditio fideicom-
miſſi ideo,quia tales cõditiones pꝛo nõ adiectis,⁊ pꝛo nõ ſcriptis
habẽtur) quaſi vite contẽplatiue cõtrariẽtur. Sed in caſu pꝛopo-
ſito eſt huiuſmodi,ergo ⁊c. Preterea ſi aliquid relinquitur mulie-
ri,⁊ iniungatur ſibi grauamẽ ſi nupſerit,nõ valet. Eſt ratio. qꝛ pꝛo-
pter hoc nuptie impedirentur, qꝛ timoꝛe illius grauaminis ſtaret
ne nuberet,vt l.heres meus.§.fi.ff.de cõdi.⁊ demon.multo magis
nõ valet iſtud fideicõmiſſum,quod pꝛebet impedimentũ vite con-
templatiue, ⁊ religionis, que melioꝛ eſt lõge quã vita actiua,vt in
aut.de monachis.in pꝛin.col.j. Et hanc partẽ tot rationibus pꝛo-
batã puto verioꝛẽ. ¶ Quero, quid ſi aliquis eſt rogatus heredi-
tatem reſtituere cuidã eccleſie ſub cõditione,ſi deceſſerit ſine libe-
54 ris,an ſi ingrediatur monaſteriũ ipſum habeatur tunc † loco libe-
roꝛũ,ſeu reijciať tale grauamẽ? Tex.eſt quod nõ trãſit in monaſte-
riũ,quando ingrediẽs habet ſubſtitutã aliã eccleſiã,vt ĩ.ad Treb.
aut.niſi rogati.⁊ in coꝛpoꝛe vnde ſumitur. Et eſt ratio,quia vtraqꝫ
non habet par pꝛiuilegium,⁊ ſic eſſet pꝛiuilegiũ eccleſie ſubſtitute.
Huius authoꝛitatis ratio ſumitur extra de pꝛoba.c.licet cauſam.
qđ firmat Ber.per d.aut.alleg.extra de pꝛob.c.in pꝛeſentia.in vlti.
gl. ¶ Quero,qđ ſi teſtatoꝛ inſtituat Titiũ filiũ ſuũ heredẽ,⁊ roga-
uerit eũ reſtituere fratri ipſius Titij,⁊ filio quondã teſtatoꝛis ſub
55 cõditiõe,ſi deceſſerit ſine liberis, † an tũc monaſteriũ excludat ſub-
ſtitutũ? Fran.Accur.dicit ꝙ nõ,qꝛ incõueniẽs eſt,quod filius legi-
timus,⁊ naturalis excludať per legitimũ tantum,ſicut eſt eccleſia,
vnde intelligitur aut.illa ſolũ,quãdo eſt rogatus reſtituere extra-
neo,ſecus ſi fratri eiuſdẽ, vel filio teſtatoꝛis.licet videatur obſtare
d.c.in pꝛeſentia.ſecũdũ rationẽ ipſius. ¶ Quero,quid ſi ingreſſus
monaſteriũ moꝛiať intra tẽpus pꝛofeſſionis,an bona debeãt apud
56 ipſum monaſteriũ remanere? † Cy.refert hic quoſdã dicẽtes, Aut
dedicat ſe pure,aut ſub cõditione,aut eſt dubiũ. In pꝛimis duobꝰ
caſibus reſpon.per l.ij.ff.de in diẽ addic. In tertio caſu dicit,quod
ex quo decedit,vt monachus ſibi videť placere ꝙ ſit monachus,⁊
quod bona ſua ſint monaſterij,⁊ hec videť ſua vltima volũtas,niſi
expꝛeſſe cõtrariũ aſſereret. Et hoc tenet Jac.de Ra.⁊ Pe,qꝛ ſum-
ma eſt ratio,que pꝛo religione facit,quia licet adhuc nõ valeãt in-
greſſus,nec per cõſequẽs bonoꝛũ dedicatio,tamẽ per moꝛtẽ videť
cõfirmari,ſicut donatio facta inter coniuges. ¶ Cy.dicit hoc ſibi
videri durum,quia excludimus veniẽtes ab inteſtato,ex quo dici-
mus quem monachũ eſſe. Pꝛo hoc tamen induco ſimile,quod de
ſtatulibero dicimus, qꝛ pendente cõditione libertatis, videtur vt
ſeruus,⁊ ſic pendente tẽpoꝛe pꝛobationis ſi moꝛitur,debet non vt
monachus

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

monachus iudicari. Pro hoc eſt quod no. xix. q. iiij. c. nūc autē. vbi
dicit, quod ſi monachus intra annum profeſſionis, alias probatio
nis, moriatur, valet teſtamentū, quia tunc erat ſui iuris arg. C. de
ſen. paſ. l. fi. Itē non eſt adhuc monachus profeſſione nō facta, vt
ſ. dixi in j. q. Pro hoc facit tex. extra de ſen. excommu. c. religioſo. ij.
reſp. lib. vj. vbi etiam videtur ꝙ monachus iſte eſt vt filius qui non
peruenit ad lucē, vt C. de poſth. here. inſt. in l. pe. ¶ Quero, quid ſi
ingreſſus monaſteriū habeat prebendam? ſuperfluum eſt in dubiū
reuocare, quia caſus eſt expreſſus in c. beneficiū. extra de reg. li. vj.
¶ Quero, quo iure pertineāt ad monaſterium bona ingreſſi? gl. in
aut. ſi qua mulier. in ij. prime gl. dicit, qꝺ iure. here. quaſi mortui. ar.
Inſt. per quas perſonas nobis acqui. §. j. ⁊ ad l. Iul. de vi. l. ij. Ego
57 teneo † oppoſitum, ſcilicet quod non dicatur habere iure heredita
rio. quod patet, q̄ monachus adhuc poteſt conueniri, vt ſ. dixi in
aut. cauſa que fit cum monach. j. ti. j. Sed pertinet ad eccleſiā iure
acquiſitionis vniuerſalis, ſicut diximus de bonis eius quē arroga
mus, vt inſti. de acquiſi. per arroga. per totum. ¶ Ex hoc ſequitur
58 quod eccleſia † nō tenetur in totū vt heres, ſed eatenus, quatenus
ad eam peruenerit, vt l. in arrogatorē. ff. de pecu. vt ſ. dixi. Ex hoc
59 etiam ſequitur † quod eccleſia in poſſeſſionē nō habet neceſſe intra
re ſicut habet heres, vt l. cū heredes. in prin. ff. de acq. poſſ. Sed ac
quiritur ei poſſeſſio ingreſſi, ſicut arrogatori, vt ff. de precario. l. ſi
adoptauero. vt ſ. dixi. ¶ Sequitur in tex. dedicant. hoc verbū de
60 dicant, interdū importat † ſe deo dedicare ⁊ transferre, vt in auth.
hec conſti. interpretatur priorem. circa prin. colla. vj. Interdum ec
cleſie, vt l. ab agnato. ff. de cura. furio. ⁊ extra de religio. do. c. j. Tūc
enim monachus dicitur ſe dedicare Deo, quando profeſſionē fa
cit xxvij. q. j. c. virginibus. ⁊ c. ſi quis ſacro. ¶ Sequit᷑ in tex. Deo q̃
ro, cū iſta dedicatio fiat Deo, vt hic, an aliquod factum Abbatis
61 † debeat interuenire? Reſp. vt ſ. dixi, ſi dedicatio fiat per actū pro
feſſionis, in profeſſione expreſſa requiritur Abbatis factū. qui vt
miniſter Dei recipiat profeſſionem. In profeſſione vero tacita pre
ſumpta Abbatis factum non requiritur, quia cum fiat per curſū
tēporis anni tranſgrediens dedicat ſeipſum Deo, ſufficit ſine ali-
quo facto Abbatis. Facit quod no. Inn. extra de regula. c. porre-
ctum, ⁊ qui clerici vel vo. c. j. Sequitur in tex. nec ergo de his teſtā
tur. ¶ Opp. ⁊ videtur quod ingreſſi monaſteriū teſtari poſſint. vt
j. eo. aut. ſi qua mulier. Sol. Illa diſtinguit iſtam, quia hic loquitur
quādo ingreſſus nō habet liberos, an autē illud dicatur teſtamen
tū vel diuiſio? dic vt ibi per gl. ⁊ doctores. ¶ Sequitur in textu, vt
62 pote nec domini rerum. ¶ Opponi. ⁊ videtur quod † non domi-
nus teſtetur, vt in auth. ſi qua mulier. j. eo. Et ſoluit quod hec ra-
tio que hic penitus eſt probabilis, non eſt neceſſaria, quia inter-
dum non dominus teſtatur, vt in contrario, licet regulariter con-
tra, vt ff. de iure codicillo. l. conficiuntur. §. ſi poſt. ¶ Oppon. extra
gloſ. videtur quod non teſtetur, vt j. de leg. l. cum rem alienam. ⁊ l.
ſi res obligata. ff. de lega. j. Solut. Aut quis non eſt dominus, nec
eſſe poteſt dominus, ⁊ ille non poteſt teſtari. Ita loquitur hec aut.
vbi non eſt dominus, tamen eſſe poteſt, tunc teſtatur, in preiudi-
cium tamen heredis, non veri domini, vt in contrariis.

Quero, an ingreſſus monaſterium capite minuatur? Gl.
dicit quod ſic, in authen. de monach. poſt princi-
pium. colla. j. Idem tenet. j. eodem auth. ſi qua mulier, quod ſentit
Guliel. de Cu. in l. patre furioſo. ff. de his qui ſunt ſui vel alieni iur.
63 Tu dic ſecundum dominum † Bart. quod non minuatur media
vel maxima capitis diminutione, quod patet, quia poteſt eſſe te-
ſtis, ⁊ promoueri ad dignitatem, vt in auth. de monach. §. cogitan-
dum. Et licet dicatur ſeruus vel monachus, nō tamē poteſt vendi
ſicut alij ſerui, minimam tamen capitis diminutionē patitur, quia
ſtatum mutat, vt j. proxi. dicam. ¶ Quero, an ingreſſus monaſte-
64 rium deſinat † eſſe in poteſtate patris. Glo. eſt de mi. l. ſi ex cauſa. §.
Pomponius. dicit quod ſic, quia etiam tranſit in poteſtatem Ab-
batis. Idem not. in l. cum pretor. in fi. ff. de iud. Iacob. de Aret. in l.
Deo nobis. j. titu. j. ⁊ poſt eum quidā dicunt quod tranſit in pote-
ſtatem Abbatis quo ad obedientiam, ſicut dicimus in vxore re-
ſpectu patris, ⁊ viri, vt probatur in l. idonei. ff. de teſta. ⁊ inſtitu. de
inutili. ſtipul. §. ſi quis alij. Sed his non obſtantibus dico ꝙ tran-
ſit in poteſtatē Abbatis, vt not. in d. gl. Non obſtat arg. cōtrarium
quod retinet iura ſuorū, quia non eſt impoſſibile quod remaneant
iura ſuorum, ⁊ tamē non ſit in poteſtate, vt l. meminimus. ⁊ l. lege.
infra de legi. heredib. quod etiam probatur; quia in alterius pote-
ſtate, ergo nō patris, vt l. ſicut euenier. ff. de adult. Hoc tenet Gul.
in l. patre furioſo. ff. de his qui ſunt ſui vel alieni iur. Ad hoc facit
xij. q. j. nō dicatis. ⁊ de elec. c. ſi religioſus. lib. vj. Ho. firmat gl. Ber.
extra de eta. ⁊ qual. c. indecorū. ⁊ per Cy. in aut. ſed epiſcopalis di-
gnitas. j. tit. j. ¶ Quero, nūquid ingreſſus monaſteriū deſinat eſſe
65 miles, vel de magnatibus? † quod valet ad q. ſtatuto cauetur, ꝙ
nullus de magnatibus, vel de prole tali poſſit ingredi palatiū ſub
certa pena. modo Titius factus eſt monachus, queritur ſi ingre-
diatur palatiū, an teneatur ad penam? Videtur ꝙ ſic, q̄ iudex ſe-
cularis hoc ſtatuere poteſt ponendo legē rei ſue. Tamen hoc con-
ceſſo ꝙ ſtatuere poſſit, dico qꝺ talis non teneretur ad penā, q̄ per
ingreſſum religionis deſinit eſſe de magnatib⁹. Ad hoc faciut ar-
gumenta dicta ſ. in proxima queſtione, q̄ per ingreſſū monaſterij
deſinit eſſe in poteſtate patris, ⁊ ſic iura agnationis amittit, Gloſ.
eſt hoc expreſſe dicens extra de ſtatu mo. c. ea que. in tertia gl. Pro
hoc facit quod habetur xxvij. q. ij. c. ſcripſit. ⁊ no. in c. j. extra de pur.
canon. facit xxvij. q. j. nequaquā. ⁊ ſic vt magnas puniri nō poterit,
poſito ꝙ non obſtet iudicis impedimentū. Pro hoc facit in x. coll.
de vaſal. mili. qui arma belli. depoſ. c. miles. Et hoc etiā ſentit Iac.
de Bel. in auth. de ſanc. epiſc. §. ſi monachus. coll. ix. ¶ Quero. hic
dicitur ꝙ ingreſſi monaſteriū nō poſſunt teſtari. ſed an poſſint mor
66 tis cauſa donare de cōſenſu Abbatis? † Et videtur quod ſic, ſicut
filiuſfamilias de cōſenſu ſui patris, vt ff. de do. cau. mor. l. tam is. §.
filius. Io. dicit ꝙ non poteſt, q̄ Abbas nō eſt dominus, ſed admi-
niſtrator. ſed de cōſenſu collegij, vel capituli videtur ꝙ poſſit, quia
capitulū eſt quaſi dominus, vt l. iubemus. j. eo. ti. Et hoc eſt verum
in rebus mobilibus, ſed immobilia etiā totum collegiū non poſſet
diſtrahere, vel alienare, vt j. eo. l. iubemus. ⁊ in aut. hoc ius porre-
ctum. ⁊ qui nō poteſt alienare, nec alienationi cōſentire, vt in regu-
la iuris. ⁊ hoc ꝙ donare poſſit mobilia, intelligitur quando donat
bene merito, ad ꝙ monaſteriū tenet᷑, vt extra de teſti. c. relatū. el ij. in
fi. ⁊ c. cū in officij. Vel alienare nō poteſt. niſi ſit euidēs vtilitas vel
neceſſitas, vt d. aut. hoc ius porrectū. ⁊ xij. q. ij. ſine exceptione. ⁊ ex-
tra de do. c. ceterū. ¶ Poſſet queri de modis teſtandi ante ingreſ-
ſum religionis, vel poſt. de quo j. eo. aut. ſi qua mulier. ¶ Item an
filiuſfa. contra voluntatē patris ingrediendo monaſteriū. cauſam
ingratitudinis committat, ⁊ an ipſam iam cōmiſſam ingreſſus de-
leat. Et an monachus poſſit eſſe teſtis, arbiter, iudex vel procura-
tor, que hic omitto, q̄ materiam noſtram non proprie reſpiciunt.
67 ¶ Ultimo aut. iſta poteſt intelligi ſecundo modo, ⁊ caſum † pone
ſic, Domine Imperator, aliquis eſt ingreſſus monaſteriū, vult fa-
cere profeſſionem, ⁊ teſtamentū, queritur an poſſit? Imperator re-
ſpon. ꝙ non, quid probat arguēdo ſic, Non dominus non teſtatur,
Maior propoſitio ꝙ non ſit dominus, probatur q̄ ingreſſi mona-
ſteriū ipſo ingreſſu dedicant ſe ⁊ ſua Deo: ergo non ſunt domini, ⁊
ſic nō teſtātur. Et ſic ſecundū hanc lec. diuiditur aliter litera, ⁊ ſic,
q̄ primo ponit antecedēs. Secūdo cōſequēs. Tertio probat con-
ſequentiā antecedētis. Primum eſt hic, nō dominus nō teſtatur,
cōſequens eſt hic, ergo ingreſſus nō teſtatur. Probatio conſequē-
tie eſt hic, q̄ ingreſſus monaſteriū dedicat ſe ⁊ ſua. ¶ Ex hoc vero
ꝙ ad hoc vt probatio cōcludat, debet cōtinere maiorē propoſitio-
nem, ⁊ minorē, ⁊ caſum propoſitionis. ¶ Quero, quid in teſte, qui
reddendo cauſam ſeu rationē ſui dicti, omittit maiorē propoſitio-
68 nem † ⁊ ponit minorē, an concludat? Et pono in terminis. Teſtis
interrogatus ſi Titius eſt diues, vel ſi eſt bone cōditionis. Reſpō.
ꝙ ſic. Interrogatus de cauſa ſciētie dixit, quia ego ſum ſuus vici-
nus, vel eius cōſanguineus, an iſta probatio ⁊ ratio cōcludat? Vi-
detur ꝙ non, vt in hac aut. vbi ponitur maior, quā teſtis omiſit hic
reſpōdendo. Sed ego cōtrariū dico, ꝙ iſta ratio cōcludit. hic enim
teſtis ponit minorē, ⁊ omittit maiorē, tāquā per ſe notā. Et ſic facit
Iuriſcōſultus alibi. ſcilicet in l. j. ff. ſi cer. pet. Forma ergo rationē ⁊
69 probationē teſtis ſic, Vicini, ⁊ conſanguinei ſciunt conditionē vi-
cinorum ⁊ conſanguineorū. ⁊ hoc a iure preſumitur, quoniā maior
per ſe eſt no. Sed ego teſtis, ſum ſuus vicinus, vel conſanguineus,
ergo ⁊c. Maior probatur ff. vnde cog. l. octaui. ⁊ j. de in integ. reſti.
mi. l. de tutela. vbi a vicinis ⁊ cōſanguineis probatur. ff. de fun. inſtr.
l. ſi ita. §. fi. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. l. filium. ⁊ extra de preſum.
c. quoſdā. ⁊ c. ſeq. ⁊ de purgatio. c. conſtitutus. ¶ Sed contra forti-
ter oppo. Dictū teſtis debet cōcludere neceſſario, vel preſumptio-
ne iuris tali que ad cōdemnationē ſufficiat, quod apparet in pro-
bando dolum, vbi dolus no poteſt probari neceſſario, vt l. dolum.
j. de dolo. Sed quod vicinus, ⁊ cōſanguineus ſciat, hec eſt preſum
ptio iuris talis, que ad cōdemnationem ſufficit, vt dictis legibus,
ergo ⁊c. ¶ Itē opp. cōtra. dictū teſtis debet cōcludere per aliquē
ſenſum corporeū, vt per viſum. tactū, ⁊ ſimilia, vt j. de teſti. l. teſtiū. ⁊
ff. de teſt. l. qui teſtamēto. §. j. ⁊ fi. ⁊ l. j. in prin. ff. de his que in teſt. de-
len. ⁊ per Inno. in c. cū cauſam. extra de teſti. Sed iſta ratio ſi vnus
eſt vicinus, vel cōſanguineus, non cōcludit per aliquē ex predictis
ſenſibus, ergo nō eſt bona ratio. Reſpon. dictū teſtis debet cōclu-
dere per aliquem ſenſum. hoc concedo. Sed cum dicitur, hic non
redditur ratio per aliquem ſenſum corporeum. hanc nego, licet in
hac oratione non exprimatur ſenſus corporeus, tamē exprimitur
per iuris preſumptionem, per quam ad ſenſum corporeum deue-
nitur. Quare enim preſumit lex quod vicinus ſciat conditionem
vicini, vel conſanguineus conſanguinei? Certe quia aſſidua con-
uerſatione videt actus eius, vnde deducit ad actum corporeum.
Hoc probant iura ⁊ capitula ſupra allegata. Hic non ſunt alia.
¶ Repetitio huius aut. fuit cōpoſita ⁊ cōpilata per dominū Bar.
de Saxo ferrato. Sed q̄ morte preuentus, eam repetere non po-

tuit,poſtea repetiit excellentiſſimus doctoꝛ dominus Nico.Ale-
xandri.de Peruſio pꝛefati domini Bar.gener.

AVTHENT.

3 ☞ Teſtamentum ſi fecit qui liberos non habebat,⁊ extraneū here
dem inſtituit,⁊ poſt intrauit monaſterium,an per ingreſſum teſta
mentum rumpatur.
7 Ingreſſus monaſteriuʒ non habetur pꝛo moꝛtuo quo ad omnia.
8 Ingreſſus monaſteriū ſi fecit teſtamentū inter filios ante ingreſ-
ſum an teſtamentum per ingreſſum rumpatur.
9 Ingreſſus monaſterium an poſſit teſtamentum antea factum re-
uocare?⁊ nu.11.⁊ 14.
10 Heres inſtitutus in teſtamēto cōdito ab ingreſſo ante ingreſſum,
an habebit omnia bona ſtatim?an vero expectabit moꝛtem natu-
ralem ingredientis?
15 Eccleſia,apud quam bona ingreſſi remanent, an illa habeat iure
hereditario.
20 Diuiſio que permittitur per hanc aut.ingreſſo monaſterium, an
dicatur teſtamentum.
24 Ingreſſus ſi moꝛitur ante pꝛofeſſionem,cuius erunt eius bona.

a **SI qua mulier.** [a] Hec lex diuidit̄ ī duas partes pꝛincipales.Pꝛi
mo quando ingrediēs monaſterium non hʒ liberos.
Scd̄o qn̄ liberos hʒ.Secūda ibi,ſed perſona.Itē ſe-
cunda ſubdiuiditur in tres partes,qꝛ pꝛimo loqt̄ur
qn̄ filiis vult relinquere quantū minus pōt.Secūdo,qn̄ filiis vult
relinquere quātum plus pōt.Tertio qn̄ nihil vult diſponere.Se
cunda ibi ſed omnē.Tertia ibi,ſed ſi poſt.Pꝛimo in terminis po-
ne ꝑ te ipſum caſum.litera eſt clara.¶ Oppo.ad pꝛimā partē de l.
1 Deo nobis.in pꝛin.ī.ti.j.So.Hec intelligitur † ſcd̄m illā,vt nuptia
lia firma maneant.Hoc ꝓbatur ex coꝛpoꝛe vnde ſumitur,⁊ ex ſeq.
ſcʒ authentico,de ſanc.epi.§.ſi qua mulier.¶ Scd̄o opp.in auth.
vt nulli iudi.§.ſi vero qn̄.poſito ī.de adul.aut.ſed hodie.Solutio.
Ibi loqt̄ur in ea,que ingreditur inuita,hic vero de ea, que ingre-
ditur volens.¶ Vltimo op.de aut.ingreſſi.Solutio.Illa authēti
2 ca determinatur † per iſtā,ideo conuenienter fuit poſita hec poſt il
lam,quia per ingreſſum licet certo modo teſtari,vt hic videtis.

Veniamus ad queſtiōes huiꝰ materie,circa hāc nō
ſtrā aut.pꝛima gl.huiꝰ aut.loqt̄ur de eo,
ꝙ ante ingreſſuʒ fecit teſtm̄,alie gl.loquūtur de eo,qui ante ingreſ-
ſum non fecit teſtm̄, diſpoſuit vel nullo modo nec diſponit poſt
ingreſſum. ¶ Quero ergo pꝛimo,quid ſi aliquis non habēs libe-
b ros [b] fecit teſtamentum,⁊ extraneum heredem inſtituit,⁊ poſt in-
greditur monaſterium,an per ingreſſum rumpatur teſtamentum?
3 † Dicunt quidam indiſtincte teſtamētum rumpi, per pꝛincipium
huius auth.que dicit generaliter,bona non habentis liberos,mo-
naſterio cōpetere.Iſta opinio non videtur vera,per §.illud.in aut.
de monac.coll.j.vbi permittit ingredienti monaſteriū ante diſpo-
nere.Vnde gl.diſtinguit.Aut ingrediens monaſteriū in teſtamēto
aliquid iure inſtitutionis monaſterio relinquit,⁊ teſtamētum non
rumpitur.Aut nihil monaſterio relinquit,⁊ teſtamentū rumpitur,
quaſi agnatione filii,cum loco filii habeatur,vt in aut.de ſanc.epiſ.
§.ſed ⁊ hoc pꝛeſenti. Pꝛeterea dicit gl.cū habens filios omnia eis
dare non poteſt,vt in hac auth.multo minus extraneis. Iſta opi.
ponitur per gl.in d.§.illud.in aut.de mona.⁊ in coꝛpoꝛe vnde ſumi-
c tur hec auth.⁊ xix.q.ii.c.ſi qua mulier.vbi hec auth.canonizatur.[c]
d Hec opinio non placet, nam non eſt verum [d] quod monaſterium
4 habeatur loco filii,nec hoc dicitur in §.ſed ⁊ hoc pꝛeſenti.ſed dici-
tur ibi, ꝙ ille conditiones, ſi deceſſerit ſine liberis, in ingrediente
monaſterii reſpuuntur,ſecundū Richar. Malum.⁊ bene dixi vo-
bis,⁊ ibi per doct.in aut.niſi ī.ad Trebel. Pꝛeterea,ſi monaſteriū
e habeꝛetur loco filii [e] ſequeretur ꝙ monachus haberet monaſteriū
in poteſtate,⁊ etiam monaſteriū acquireret monacho.ꝙ eſt abſur-
dum.¶ Vnde alii dicūt.Et iſta non eſt noua opinio,ſed appꝛoba-
tio pꝛime,videlicet ꝙ extraneus nihil habeat, nā heres debet ha-
bere illud, quod defunctus habebat tēpoꝛe moꝛtis,vt l.fi.ī.de edi.
diui Adri.tollen.ſed ingrediens monaſteriū tempoꝛe moꝛtis nihil
habebat,quia omnia ſunt monaſterii.ergo ⁊c.¶ Hec opi.nō vide-
tur vera,per tex.in d.§.illud in auth.de mona.vbi dicitur ꝙ omnia
ſunt monaſterii,niſi de quibus aliter diſpoſuit ante ingreſſū. Fru-
ſtra enim permitteret Imperatoꝛ ante ingreſſū diſponere,vbi di-
ſpoſitio vires non haberet.Vnde alii tenent opin.eoꝛum,qui pꝛo-
bant teſtamentū rumpi,per aliam rationem,qꝛ ingrediens mona-
ſterium capite minuitur, ergo teſtamentū irritatur,vt Inſti.quib.
mod.teſt.infir.§.nō tantū,⁊ ff.de iniuſt.rup.teſt.l.ſi quis filio exhe-
redato.§.irritum. ¶ An hoc ſit verū,examinemus. Pꝛimo vide-
tur quod ſit capite minutus maxima capitis diminutione,qꝛ effi-
citur ſeruus,vt not.in aut.cauſa que.ī.tit.j.idem no.in l.cum here-
5 des.§.fi.de acqui.poſſ.In † contrariū videtur caſus in aut.de mon.
in §.cogitandū,⁊ iſtud eſt verum, quod non minuitur maxima ca-
pitis diminutione, nec obſtat, quod dicitur quod eſt ſeruus, quia
non eſt ſeruus,vt alii poſſit vendi,⁊ ſimilia,ſed dicitur ſeruus pꝛo-
pter ſpiritum , vt ſic pꝛopter talem ſeruitutem ſtatus eius augea-
tur,magis quam minuatur.in aut.de mona.in pꝛin.Et eodē modo
non minuitur media capitis diminutione.Nam ciuitatem Roma-
nam retinet, poteſt enim eſſe teſtis.d.§.cogitandum. Item poteſt
inſtitui,vt l.j.ſ.eo.poteſt etiam aſſumi ad pꝛelaturam ⁊ ad ſimilia.
¶ An autem minuatur minima capitis diminutione. Dominus
f Jacob.de But.dicebat quod non [f] quod apparet,quia retinet fa-
miliam,ſuccedit enim vt ſuus.vt l.Deo nobis.§.j.ī.titu.j.Sed hoc
non placet,nam vere mutat familiam,vt no.in l.ſi ex cauſa.§.nunc
* videndum.ff.de min. Nec obſtat quod ſuccedit vt ſuus,* qꝛ etiam
emācipatus ſuccedit vt ſuus,vt l.lege.ī.de leg.her.⁊ tamen minui-
6 tur minima capitis † diminutione,tamen per hoc non placet mihi
quod dicitur teſtamentū rumpi.pꝛimo per d.§.illud.qꝛ fruſtra lex
permitteret ante ingreſſum diſponi,ſi diſpoſitio irritaretur. Pꝛe-
terea,quando quis capite minuitur virtuoſe,vt qꝛ capitur ab ho-
ſtibus pꝛeliādo, licet ſeruus efficiatur,tamē teſtamentū non rum-
pitur,vt l.lex Coꝛnelia.ff.de vulg.⁊ pup.Sed ille,qui efficitur mo-
nachus,virtuoſe capite minuitur, volens militare Deo,vt in aut.
de mona.in pꝛinc.ergo ⁊c. Pꝛeterea,tunc capitis diminutio rum-
pit teſtamentū,quando quis mutat ſtatum ſuum in deterius quia
ſui iuris,efficitur in poteſtate alterius,⁊ trāſit in ſtatum in quo eſt
inteſtabilis omnimodo.ſecus ſi mutaret ſtatum in melius.Exem-
plum.Filius in poteſtate fecit teſtamentum de caſtrenſi,vel quaſi,
poſtea emancipatur:licet per emācipationē capite minuatur ſine
dubio tamen teſtamentū non rūpitur, qꝛ mutat ſtatum in melius,
vt in aut.de mona.in pꝛin. Item non eſt omnino inteſtabilis,quia
etiā poſt ingreſſum poteſt aliquo modo ſic diſponere,vt hac auth.
merito igitur talis capitis diminutio teſtamentū non rumpit.Fa-
cit ad hoc quod no.ff.de ſol.l.cum quis.in pꝛinc. ¶ Vnde ſunt alii
qui dicunt quod teſtamentū omnino remanet firmum,⁊ hoc pꝛo-
bant.Teſtamentum moꝛte cōfirmatur,vt ſ.eo.l.j.⁊ l.omnium.ī.de
teſt.⁊ ibi no.de cond.inſti.l.ſi quis ita.ſed ingreſſus monaſteriū ha-
betur pꝛo moꝛtuo,vt l.Deo nobis.ī.tit.j.ergo ⁊c. Iſta opi.nō pla-
7 cet † qꝛ non habetur pꝛo moꝛtuo quo ad omnia,quod patet quia
adhuc poteſt conueniri,⁊ in eum dari libellus ⁊ ſententia ſecundū
ea que vidiſtis in aut.cauſa que ſit cum monacho.ī.ti.j.facit quod
no.in aut.idem eſt.que eſt poſita ſuper l.cum opoꝛtet.ī.de bo.que
lib. ¶ Quid dicemus?Volui videre Joan.And.in c.in pꝛeſentia.
extra de pꝛob.vbi tangit iſtum paſſum.Et recitat bꝛeuiſſime duas
opin.⁊ nihil firmat,videlicet illas aut monaſterio aliquid reliquit,
aut non,⁊ quod irritatur per capitis diminutionem. Archi.ſuper
aut.iſta in decreto,non potui videre. ¶ Dominus Jac.de Bel.in
d.§.illud.in aut.de mona.videtur dicere quod aut ingrediens mo-
naſterium dedicauit bona ſua expꝛeſſe, ⁊ tūc monaſteriū nihil ha-
bebit.aut tacite,⁊ tunc aut fecit in teſtamento mentionē de mona-
ſterio,aut non.Iſta opinio non placet per d.§.illud.vbi dicitur,ꝙ
ante ingreſſum licet diſponere, ⁊ ſi non diſpoſuit bona competunt
monaſterio,etiam ſi nihil dixit.ergo innuit ex virtute illius dictio-
nis etiam, quod idem ſit, ſiue bona expꝛeſſe dedicauerit ſiue non.
Vnde alii,vt dominus Jac.Balduin.cuius opi.hic videtur ſequi
Odof.⁊ hoc etiam ſequebatur Jaco.But.dicunt ſic,Aut ille,qui
fecit teſtamētum, hoc fecit cogitans de ingreſſu monaſterii,⁊ tunc
per ingreſſum monaſterii non rūpitur, ⁊ hic eſt caſus in d.§.illud.
Fruſtra enim permitteret diſpoſitionē,niſi valeret diſpoſitio.Aut
fecit teſtamentū ſimpliciter, non cogitans ingredi monaſterium,⁊
tunc per ingreſſum rumpitur,tanquā per nouam voluntatē. Cum
enim omnia bona ſua det expꝛeſſe, vel tacite monaſterio, videtur
reuocare pꝛimum teſtamentū,ſicut pꝛimum tollitur per ſecūdum,
vt l.ſancimus.ī.de teſt.¶ Gloſ.tamen in d.§.illud,volens reſpon-
dere, dicit ꝙ ibi permittit diſponere, ſcilicet inter viuos, vel moꝛ-
tuos, faciēdo teſtamentū, ſi monaſterio aliquid relinquitur.quod
mihi nō placet,qꝛ tex.ibi dicit,quod licet diſponere quomodo vo-
luerit.per que verba tollit̄ omnis ambiguitas in hoc,iudicio meo,
nam tex.in l.j.ff.de teſt.mi.vbi dicitur quod milites poſſunt teſtari
quomodo voluerint.intelligitur quod filios poſſit miles pꝛeteri-
re,⁊ exheredare,⁊ ſine legitimo numero teſtium,⁊ poteſt decedere
pꝛo parte teſtatus,⁊ pꝛo parte inteſtatꝰ, ⁊ ſimilia. ¶ Ex hoc dico
g quod volens ingredi [g] monaſteriū, licet de monaſterio nullam fe-
cerit mentionem in teſtamēto, monaſterium non poteſt conqueri,
qꝛ imperatoꝛ permittit teſtari quomodo voluerit. Item ſi pꝛete-
h rierit [h],vel exheredauerit [i] filium,nō poterit rumpere teſtamentū,
i poterit tamen petere legitimā vigoꝛe huius aut.Si enim hoc per-
mittitur militi armate militie,qui pugnat pugna coꝛpoꝛali,multo
magis debet ꝑmitti militi celeſtis patrie ſiue militie, qui pugnat
pugna mentali ⁊ cōtemplatiua,Iſtam partē ego puto verā,vt di-
ſtinguamus an fecerit teſtamentū contēplatione ingreſſus mona-
ſterii, an ſimpliciter, vt ſupꝛa dixi. ¶ Secundo quero, quid ſi in-
ter filios fecit teſtamentum ante ingreſſum, ⁊ monaſterio nihil re-

linquit

linquit,an per ingreſſum monaſterij, cui nihil relinquit,teſtamen-
8 tum rumpatur? Dicit gl. † videtur quod teſtamentū non rumpa-
tur,vt hic innuit a cōtrario ſenſu,dum dicit,antequā diſponat,ꝛc.
Contrarium videtur dixiſſe gl.ſ.eo,dum dixit,quod filijs non poſ-
ſet totum relinquere. Sed certe teneo in filijs,opin.quam ſ.tenui,
quia ſi teſtamentū fecit contemplatione ingreſſus, quem debebat
facere in monaſteriū, teſtamētum nullo modo poſſet rumpi, alias
per ingreſſum rumpatur,que opi.non multum placet mihi. Nam
dicere, quod monaſteriū reciperet aliquem in monachū, propter
ſpem quam haberet de bonis ſuis, eſſet quedā ſpecies ſimonie, vt
extra,de ſimo.c.non ſatis. ¶ Iuxta hoc quero,an poſtquam quis
9 ingreſſus eſt monaſterium † teſtamētum ante factum poſſit reuo-
k care[k]. Ultramontani hic videntur dicere quod ſic, ꝛ nil allegant.
¶ Antequā iſtam queſtionē determinē, formo aliam, vtrū heres
inſtitutus in teſtamēto habebit omnia bona ſtatim, an expectabi-
l tur[l] mors naturalis? Breuiter † puto ſic dicendū. Quādoqꝫ iſta
10 mors ciuilis,que introducitur per ingreſſum monaſterij,habet o-
mnino quo ad bona eundē effectum,quē haberet mors naturalis,
vt puta,ſi quis ingreditur religionē fratrum minorū,qui non poſ-
ſunt habere aliquid nec in proprio nec in cōmuni, tūc puto ꝙ he-
res habebit omnia bona incōtinenti.arg.ad hoc ī.tit.prox.l.Deo
nobis.in princ.Sed quando talis mors ciuilis non habet omnino
eundem effectum, qꝛ ſaltem in cōmuni poteſt omnia bona tenere,
tunc heres inſtitutus debet expectare mortem naturalē,ꝛ interim
erit in pendenti.Poterit enim ante mori heres quam teſtator.arg.
ad hoc.ff.de iur.fiſc.l.Statius Florus.ī.de don.inter vi.ꝛ vxo.l.res
11 vxoris. ¶ Ex predictis venio † ad determinationem precedentis
queſtionis, quod primo caſu quādo ingreditur religionē fratrum
m minorum,[m] nullo modo poſſit reuocari, qꝛ ſicut per mortē teſta-
mentum cōfirmatur irreuocabiliter ex parte teſtatoris, vt ſ.eo.l.j.
ita per ingreſſum huius religionis. Item quia fratres minores nō
12 poſſunt poſt profeſſionē factam † de rebus mundanis aliquid di-
ſponere,vt in c.exiui de paradiſo.de ver.ſig.in cle.vnde in eis puto
13 iſtam auth. † que permittit poſt ingreſſum diſponere, non habere
locum. ¶ Secundo vero caſu quādo ingreditur aliam religionē,
14 puto † quod poſſit reuocare teſtamentū,donec viuit. Tex.videtur
in ſimili in d.l.res vxoris.ī.de do.inter vi.ꝛ vxo.ꝛ ff.de do.inter vi.ꝛ
vxo.l.ſed ꝛ ſi mors.§.j. ¶ Quero,quādo bona ingredientis rema-
15 nent eccleſie,vtrum eccleſia † videatur habere iure hereditario,vel
quo iure? gl.dicit ꝙ iure ſucceſſiōis hereditarie quaſi ſemimortui.
Inſtit.per quas perſ.no.acqui.§.fi.ꝛ ī.ad l.Iul.de vi.l.ij.Ego puto
ꝙ non iure hereditario. quod apparet, qꝛ adhuc ipſe monachus
poteſt cōueniri,vt in aut.cauſa que fit cum monacho.ſed pertinet
ad eccleſiam iure acquiſitionis naturalis, ſicut dicimus de bonis
eius,quē arrogamus,vt Inſtit.de acqui.per arrog.per totū. ¶ Et
16 ex hoc ſequitur,ꝙ eccleſia non tenetur † in totū,ſicut heres,ſed ea-
tenus,quatenus ad eam peruenit,vt in d.tit.de acqui.per arroga.
ꝛ l.in arrogatorem.ff.de pec. ¶ Ex hoc ſequitur,quod eccleſia nō
n habet neceſſe[n] ad hoc vt poſſideat, intrare † poſſeſſionē ſicut he-
17 res,vt l.cum heredes.de acqui.poſſ.ſed ei acquiritur poſſeſſio,quā
habebat ingrediēs ſicut arrogatori, vt l.ſi adoptauero.ff.de pec.
quā legē allegat gl.in decretis ad hoc, vbi eſt canonizata hec aut.
vt ſ.dixi.ꝛ etiā videtur doc.moderni ſuper hac aut.ſentire. ¶ Su-
mus expediti de prima gl.venio ad aliam,dicitur hic,ſi perſona li-
beros habens ingreditur monaſteriū,quero,quid ſi habet paren-
18 tes,non liberos? Dicunt quidam † ꝙ etiam parentibus debetur
legitima,vt in aut.de ſanc.epiſ.§.preſbyteros.ꝛ ī.tit.j.l.ſi quis preſ-
byter.ꝛ arg.ff.de inoffic.teſt.l.nā ꝛ ſi parētibus. ¶ Azo dicit cōtra,
o cum enim monaſteriū reputetur vt filius[o],excludit parētes. Con-
trarium tenent multi doc.ꝛ h.d.Odof.ꝛ ego puto verum. Nam nō
19 eſt verum † ꝙ monaſterium habeatur loco filij,vt ſ.dixi. Item ego
video quod parentes poſſint agere querela inofficioſe donatiōis,
vt l.ſi filius.de inoff.do.ergo ſi iſte omnia contulit monaſterio,hāc
donationem poſſet pater reuocare. Eſt enim hec quedā donatio,
hoc eſt,quedam liberalis conceſſio. Et hoc ſatis ſuadet equitas.

Venio ad aliam gl.quero. nunquid hec diuiſio,que ei per-
mittitur poſt ingreſſum, ſit teſtamentum. Dicit gl.
20 † quod hoc prodeſt ſcire propter numerum teſtium, ſed certe hoc
non eſt verum, cum diuiſio permittatur ſolum inter liberos, inter
quos numerus teſtiū non requiritur,vt ī.fam.erciſ.l.fi.ꝛ l.hac con
p ſultiſſima.§.ex imperfecto[p].ī.de teſta. Ita etiā dicit gl. Quid ergo
dicemus? Dicunt quidam ꝙ eſt teſtamentum , alij dicunt ꝙ non.
Dicas quicquid vis. Puto ꝙ ſit vltima voluntas que eſt teſta-
mentum, vel que habet vim teſtamēti.ſuccedit enim loco illius te-
ſtamenti,ꝙ facere poterat ante ingreſſum,vt expreſſe colligitur ex
corpore vnde ſumitur hec auth. Et hoc intelligo,quando hanc di-
uiſionem facit poſt ingreſſum,ꝛ poſt profeſſionē factam. Nam an-
q tequam faciat profeſſionem,nō dicitur ingreſſus[q] proprie mona-
ſterium.non enim ibi ingreditur animo remanendi : ſed animo ex-
periendi.arg.hoc ī.tit.j.aut.ſed neqꝫ curialē.ꝛ ita obſeruatur tota
21 die de facto, ꝛc. † Quero , quando pater vult dare filijs quantum
plus poteſt,quātum debet ſibi retinere? Reſpondet gl.aut diuidit
equaliter,ꝛ debet ſibi retinere virilē. Aut inequaliter,ꝛ debet ſibi
retinere quantū habet ille,cui plus cōcedit. Quod dic vt in gl. Et
ſemper hoc intelligo,quando hoc facit poſt profeſſionē factam,vt
r dixi. ¶ Quero,quādo filij poterūt petere iſtā legitimam[r] breuiter
22 puto ꝙ poſt mortē naturalē patris. Interim enim ipſe habet po-
teſtatē diuidendi prout vult,vt ex hac authentica manifeſte colli-
gitur. Itē portio legitima filio non debetur.niſi poſt mortē natu-
ralem.§.ſi impuberi.de colla.bonorū. Itē poſſibile eſt,ꝙ iſte filius
moriatur antequā pater.ergo ꝛc.arg.ff.de iure fiſci.l.Statius.in fi.
¶ Quero,qua actione petet filij iſtā legitimā. Reſpon.cōdictione
23 † ex lege iſta,vt l.j.ff.de cōdictione ex lege. ¶ Ultimo quero.quid
s ſi ingreſſus monaſteriū moriatur intra annum probationis[s] ante
* profeſſionem factam, cui competunt * iſta bona. † Uidetur quod
24 non cōpetant monaſterio, ſicut nec filijs. Nam filius,qui nō venit
ad lucē,non ſuccedit,vt l.pe.de poſthu.hered.inſtit. In cōtrarium
videtur caſus de ſuc.ab inteſt.c.vlti.ꝛ hoc relinquitur Canoniſtis.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Si qua mulier. Sed pone quod maritus eſt ingreſſus
monaſteriū,ꝛ vxor eſt antiqua,ꝛ ſic eius nō eſt habēda ſuſpicio,iu-
xta no.in c.cū ſuis.de conuer.coniug.qui maritus volēs recogno-
ſcere bonā fidem facit vxori poſt ingreſſum monaſteriū confeſſionē
de dote iam recepta,queritur an illa cōfeſſio probet. Dic ꝙ nō,ſe-
cundū Spec.in tit.de ſta.mona.ver.lx.ꝛ vide Ludo.in ſuis ſing.in
ti.de do.poſt di.reſti.in v.ſing.ꝛ an poſſint cauſe cōmitti monacho
vel canonico regulari, vide que dixi poſt Bald.in l.repetita.ī.de
epiſc.ꝛ cleri. Et in materia iſtius aut.nunquid cler.de fructi.ſuarū
prebendarū poſſint teſtari? Uide ꝙ no.gl.in c.in preſentia.de offic.
ord.in vj. Uide pulchre per Spe.in ti.de ſta.mo.qui hanc materiā
magiſtraliter examinat per lxix.q.ꝛ an de fruc.vt dixi, prebendarij
poſſint teſtari? vide Bal.in l.ij.ī.ti.j.ꝛ no.ī.tit.j.in l.ſac.ſan.ꝛ quid ſi
defuncto clerico eccleſia vult occupare bona,quia dicit,empta de
bonis eccl.cōſanguinei vero ſe dicūt eſſe ſucceſſores,quid iuris,vi-
de Bal.in l.ſi quis preſbyter.ī.ti.j.ꝛ late ī aut.licentiā.in ti.j. Et ad
predicta an teſtari poſſit clericus de fruc.ꝛ alijs rebus mobilibus
eccleſie,vel etiam donare,aut alio modo diſponere, vide Paul.de
Leaza.in q.que incipit, vtrū clericus. ¶ ADDE quid ſi ingreſſus
monaſteriū de licentia vxoris ſit ibidē profeſſus,an vxor poſſit illū
auocare,qꝛ nō in preſentia epiſcopi mulier dedit licētiā,vide Fede.
conſi.xxxvij.ꝛ quō poſſit teſtari clericus,vide Bal.cōſi.clxxx.lib.ij.
b ALEX. ¶ Non habens liberos. Si aliquis non habens liberos
teſtamentum fecit,ꝛ extraneum heredem inſtituit,poſtea ingredi-
tur monaſterium,an rumpatur teſtamentū per ingreſſum. ¶ Ad-
de Roma.conſi.ccxxx.Federic.conſi.clxj.ſed latius per Roma.qui
tenet quod per ingreſſum monaſterij rumpatur teſtamentum.
POMA. ¶ Adde Roma.conſil.ccxxxviij.ꝛ Bald.conſil.ix.in v.
parte.ꝛ Alexan.cxxxix.volu.ij.
c ALEX. ¶ Canonizatur. An monaſteriū habeatur loco filij,ad-
de Bart.in l.heredibus.§.j.ff.ad Trebel.
d POMA. ¶ Non eſt verū. Uide Fel.in c.in preſentia.de probatio.
e P.PAV.P. ¶ Loco filij. Quod clauſula, habeatur loco filij, in-
telligatur de filio anomalo, vide Bald.in c.j.§.donare.quali.olim
feud.pote.ali. Et quomodo illud intelligatur quod monaſterium
ſuccedat loco filij,vide Ant.de But.conſi.xxiij.poſt prin.vide late
Bertach.in verſic.monaſterium ſuccedit.ad fi.ꝛ in princi.ſed vide
Barb.in l.cum acutiſſimi.C.de fideicommiſ.Canoniſt.in ca.in pre-
ſentia.de prob.ꝛ vide ibi Fel.poſt alios.verſi.iij.quero, Iaſ.hic qui
limitant tripliciter. Item circa iſtam materiam iſtius authentice
adde quod ſi maritus ingrediatur monaſterium de licentia vxo-
ris,non poteſt poſtea facere confeſſionem de dote recepta. Spec.
in tit.de ſta.mon.§.j.verſi.vij. Roma.ſing.ſuo.ex.incip.maritus.
f ALEX. ¶ Quod non. Uide que dixi in l.ſub conditione.ff.de lib.
ꝛ poſth. Tenet hic Bart.cum gl.quod monachus liberatur a pa-
tria poteſtate,licet Iacob.Butr.hic contra Bartol.ꝛ etiam con-
trarium tenet Spec.in tit.de tutore.§.ſin autem tutor,tenet Ma-
thesil.plura adducendo in tractatu ſuo de ſucceſſionibus ab inte-
ſtato.idem tenet hic Cyn.vt per omnia emancipatus ſuccedat vt
ſuus,ꝛ idem videtur ſentire in l.Gallus.§.ꝛ quid ſi tantum.de lib.
ꝛ poſth. Sed ipſe dubitauit in l.ventre.de acquiren.hered.de quo
etiam late diſputando multū dubitat Matheſil.in dicto tractatu,
in principio ꝛ adde not.in d.l.ſi cauſa. ¶ ADDE quod Specu.tit.
de ſtatu monach.§.j.verſic.xj. querens an pater ingrediens reti-
neat filios in poteſtate, ſe remittit ad tit.de tutore.ꝛ Ioan.Andr.
videtur tranſire cum Spec.qui allegat Iacob.de Bel.in authen.
de monachis.in xiij.queſtio. Paul.de Caſtr.videtur tenere quod
liberetur a patria poteſtate,in l.ſacroſancte.de epiſc.ꝛ cleri.vbi di-
cit ex mente Innoc.in cap.indecorum.de eta.ꝛ qualita.quod nul-
lus ordo liberat a patria poteſtate,excepto epiſcopali,ꝛ niſi quis

tranſeat ad religionem,quia etiam illa liberat,vt dicit notare gloſ. in l.ſi ex cauſa.ff.de minorib.⁊ de epiſc.⁊ cleri.auth.verum.ideo dicit ſe cõſuluiſſe,cum eſſet ſtatutum,quod filijfamilias non obligarentur,⁊ quidam preſbyter ſe obligaſſet,qui patrẽ habebat,quod obligatio non valebat,⁊ ſtatutum quia fauorabile,comprehendit etiam clericos,de quo etiam an ordo ſacerdotalis liberet a patria poteſtate,vide Bart.conſi.lxj.incipiente filiuſfamilias preſbyter.

* CLAVD. DE SEIS. ¶ Succedit vt ſuus.De hoc an monachus ſuccedat ⁊ tranſmittat vt ſuus,vide Alex.in l.ſub cõditione. ff.de lib.⁊ poſth.vbi etiam ponit de eo ꝙ hic dicit Bar.in emancipato remiſſiue.

g ALEX. ¶ Volens ingredi. Uide aliquid per Imol.in l.filius a patre.§.j.de lib.⁊ poſth.

h AND. BARB. ¶ Item ſi preterierit.Uide iſtud dictum Bar. allegatũ per d.Abb.in c.quia nos.de teſt.vbi dicit, quod clericus non poterit teſtari de acquiſitis nõ intuitu eccleſie,⁊ preterire patrem,licet pater poſſit petere legitimam.Sed Bar.de hoc non loquitur ſed loquitur de intrante religionem.vide que ibi dixi.

i P. PAV. P. ¶ Uel exheredauerit.Uide Barba.in c.quia nos.de teſt.extra in c.cum omnes.eo.tit.

k ALEX. ¶ Poſſit reuocare.Adde Bar.in l.ſed ⁊ ſi mors,in prin. ff.de don.inter vir.⁊ vxo.late per Imol.poſt alios in l.j.ff.de teſt.

l P. PAV. P. ¶ Expectabitur.Uide omnino Feli.in c.in preſentia. extra de prob.vbi concludit quod etiam in primo caſu Barto.hic ſit expectanda mors naturalis,⁊ ibi in precedenti an quãdo rumpatur teſtamentum prius factum.Item vide Alexan.conſil.xiij.in iij.volu.concludens quod ingreſſus religionis minorum tantum operatur,quantum mors naturalis.vide Aret.poſt Bart.Bald. ⁊ Imol.⁊ Angel.in l.j.ff.de teſta.Iaſ.hic limitat tamen ſignanter Imol.in d.l.j.in princip.non procedere quando ingrediens aliud ſenſiſſet quod preſumitur ſenſiſſe,quando cogitauit de ingreſſu,⁊ de eo fecit mentionem in teſtamento,⁊ aliquid relinquendo,⁊ reliquit extraneo,qui tunc ſtatim inſtitutus habebit,non expectata morte quia conſtat de mente ſecundum eum,quem vide,⁊ conſidera de veritate,quia dura eſt deciſio,⁊ contra videtur velle Pau. hic,⁊ omnes alij.Item contra Bart.hic.dum vult quod poſſit reuocare poſt ingreſſum. Tenet Abb.c.in preſentia.extra de prob. ⁊ ibi ponit de primo dicto,an ſtatim per ingreſſum confirmetur teſtamentum,⁊ alia in materia.

m ALEX. ¶ Fratrum minorum. Dic quod ordo mendicantium eſt incapax bonorum retentionis,tam in particulari quam in vniuerſali.d.cle.exiui. Sed cui bona iſtius ingredientis applicentur. Innoc.⁊ Ioan.And.ponunt in c.preſentia.de prob.Spec.in ti.de ſtatu mon.§.j.ver.iij.Bart.in tract.minoricarum,in vlti.queſtione vlti.lib. Federic.de Senis in conſil.xxvj. Bald.in authen.ingreſſi. ſ.eo. Aliqui dicunt,quod eccleſie romane,eo quod habet fiſcum. Sed in hoc non inſiſto,quia dicit Ioan.And.in c.fi.de penis.in vj. papa abſtulit iſtud ius ſuccedendi alijs,qui ingrediuntur talia monaſteria. Alij dicunt,quod venientibus ab inteſtato,per auth. bona damnatorum.de bon.damn.hoc verum,niſi fuerint iſta bona relicta ingredienti cum conditione,ſi ſine liberis deceſſerit,quia non applicantur venientibus ab inteſtato,ſed debet expendi ad pias cauſas. Caſus eſt not.in authen.de ſanc.epiſc.§.ſed hoc preſenti.in fi.⁊ ponit Angel.in queſtio.que incip.nobilis quidam genere.in vlti.verſic.⁊ vide que not.Bart.per illa iura in l.apud Iulianum.§.fin.de leg.j.⁊ in l.ciuitatibus.de lega.j.⁊ Iacob.de Aret. in l.Deo nobis.in fi.ſ.tit.j.⁊ videtur dicere quod ſpectat ad eccleſiam Romanam,que eſt caput dicti ordinis,tene quod perueniat ad venientes,⁊ ibi Cynus in fi.⁊ Imol.in l.j.ff.de teſtam. ¶ Adde Roma.conſi.xcvj.⁊ cclxviij.⁊ Angel.conſi.lxxx.

n ALEX. ¶ Neceſſe. Adde Bartol.in d.l.ſi adopta.⁊ in l.qui vniuerſas.§.ij.de acquir.poſſ.

o ALEX. ¶ Ut filius. Sed quid ſi ſtatutum dicit,quod bona occidentis applicentur heredibus occiſi.quidam habens filium ingreſſus eſt monaſterium,poſtea interfectus fuit,an hec pena applicetur filio,vel monaſterio.Federicus de Senis fuit ſibi contrarius in conſulendo.in conſ.xxx.De quo Petrus de Anch.in c.canonum ſtatu.verſic.procedo vlterius ſtatuto,in certis ciuitatib.

p ALEX. ¶ Ex imperfecto.Et adde quod no.Bar.in l.ij.de leg.j.

q POMA. ¶ Ingreſſus. Uide Bart.conſi.xiij.in princip.Hemi.in cap.j.de reg.lib.vj. Alexan.in l.ſi quis heredem.in verſic.ex gloſſ.j. de inſtit.⁊ ſubſtit.⁊ Pau.de Caſt.in authen.ingreſſi.in princi.ſ.eo. ⁊ aliquid per Feli.in c.nuper.in verſic.⁊ pondera.de teſtib.⁊ domi. Alexan.in l.in ſubſtitutione.in fi.ff.de vulg.⁊ pup.⁊ Capram conſi. lxxxv.ad medium,⁊ Feli.in c.cum deputati.de iudi.⁊ Aret.in d.l. in ſubſtitutione,⁊ Bart.conſi.xxxviij.vol.iij.

r ALEX. ¶ Legitimam.Not.caſum,in quo filius petit legitimam viuo patre. Et adde de hoc expreſſe text.in c.cum ſimus,extra de reg.Item his adde not.per Barto.in l.j.de teſt.⁊ illum text.in d.c. cum ſimus,allegat ad hoc no.hic Bald.ad fin.⁊ contra Bart.hic tenet Abbas per dictũ c.cum ſimus.in fi.in c.Raynutius.in fi.de teſt.⁊ hic adde text.in authen.nunc autem.cum gloſſ.in verſic.detrahantur.ſ.tit.qui concor.cum d.ca.cum ſimus,per Bald.in ca.ſi pater.de teſt.in vj.Et ad Bald.hic vide que not.Bart.in tractatu Minoric.in lib.iij.Et vtrum poſt profeſſionem ingreſſi,poſſit adiri hereditas,non expectata morte,vide not.in hac authenti.⁊ per Bart.in tractatu minori.per Pet.de Anch.in cle.exiui.de verſic. ſig.Reliqua vide per Bart.in l.ſi cum dotem.in fi.ff.ſolu.matrimo. ¶ Adde tam dictis Bart.hic quam apoſtille Spec.in tit.de ſta. mo.verſic.xlix.cum pluribus ſequentibus ⁊ plura vide per Ioan. And.in rub.ibidem vbi ponit queſtionẽ de vxorato ducto ad patibulum,cui iudex pepercit ſi in monaſteriũ ingrederetur ⁊ ſi exiret,decapitaretur,ſi poſt tempus vxor illum repetat,an debeat decapitari,⁊ an cum mulier petit aliquem in virum,monaſterium vero in conuerſum,quis obtinere debeat? Item ponit q.de illo qui inſtituit pauperes heredes,quos fideicõmiſſarij nominarent, deinde ingreſſus eſt religionem,qui obtulit ſe ⁊ ſua,quis habebit bona? Item q.de patre,qui filie reliquit centum ſi nuberet,⁊ quinquaginta ſi monaſterium ingrederetur. Has ⁊ alias queſtiones vide ibi,⁊ in d.tit.per ipſum. P. PAV. P ¶ Uide Feli.in c.in preſentia.de prob.⁊ Iaſ.hic.

s P. PAV. P. ¶ Intra annum probationis. Uide Barb.in c.ij.de teſta.in c.fin.de ſucceſ.ab inteſtato.

* ALEX. ¶ Cui competant.De hac materia vide Anto.de bu.in c.in preſentia.de probatio.

LEX XIIII.

9 ☞ Prelatus que bona poſſit alienare pro remunerando illum, qui fecit ſeruitia eccleſie,⁊ quomodo.

a IUbemus nulli. [a] Hec lex diuiditur per gloſſ.in tres partes,vt
1 patet in ea. Prima pars.h.d.Prelatus cum toto capi-
b tulo non † poteſt immobilia eccleſie alienare. [b] ¶ Not.
2 quod economus dicitur,cui res eccleſie † gubernande mandantur.
3 ¶ Secundo nota quod prelatus eccleſie † poteſt predia diuidere,
4 ¶ Tertio nota † quod prelatus nulli poteſt concedere,ſeu conferre ſub occaſione beneficij eccleſie collati. ¶ Quarto nota quod
5 eccleſia mater † eſt religionis,⁊ fidei. Breuiter oppo.ad hanc legem,⁊ videtur quod prelatus non poſſit bona diuidere,vt l.ſi pupillorum.ff.de reb.eorum. Huius timore ſunt plures ſol.hic. Una, quod hic loquitur de diuiſione,que fit gratia culture,vt diuidere cum colono. Ibi de diuiſione,que fit inter dominos.arg.ff.de le.ij. l.Caius.§.j.Et ſic concludit ex hoc quod prelatus eccleſie non poteſt diuidere cum alio.Alij dicunt,quod hec l.intelligitur ſecundũ illam,quod poteſt diuidere,ſi prouocetur,non tamen poteſt pro-
6 uocare. Iſta ſolutio eſt vera in ſe,quia poteſt † diuidere ſi prouocetur,non tamẽ poteſt prouocare. ¶ Sed ꝙ poſſet prouocare,eſt cõtra hanc l.que loquitur generaliter. ¶ Alij dicunt ꝙ aliam ec-
c cleſiam poteſt prouocare,[c] priuatam non.Iſta ſol.eſt contra generalitatem huius l. ¶ Alij dicunt ꝙ poteſt prouocare quãdocunqꝫ ſibi expedit,⁊ vide glo.⁊ nota,⁊ tene menti illam ſol.quam omnes
7 tenent,ꝙ eccleſia † ⁊ etiam minor poteſt prouocare ad diuiſionem quando ſibi expedit,quia habet ſocium rixoſum,⁊ cõtumelioſum. lex,ſi pupillorum,loquitur quando ſibi non expedit,ꝙ in eccleſia procedit ſine dubio,nam eius impedimentum eſt perpetuum,ſed impedimentũ minoris eſt vſqꝫ ad etatem perfectã.arg.eius quod no.in l.niſi finita.de tu.⁊ ra.diſ. ¶ Alij dicũt,ꝙ poteſt diuidere fru-
d ctus,[d] non proprietatẽ † que ſolutio eſt vera ⁊ notabilis in ſe,tamẽ
8 precedẽs eſt notabilior. ¶ Quero vtrũ eccleſia poſſit alienare re-
9 munerando eos,† qui fecerũt ſeruitia. Tex.hic videtur velle ꝙ ſic, a contrario ſenſu ibi,ad viciſſitudinẽ beneficij collati.ergo ⁊c. Dic breuiter ꝙ de rebus mobilibꝰ poteſt ſine dubio,extra de teſt.c.relatum.⁊ ibi no.per Inn.de immobilibus vero ſi quidem eſt beneficium collatum,non poteſt reuocare,vt hic:ſed ſi non eſt collatum, tunc ſic.Ita tenet hic gl.⁊ in auth.de ali.⁊ emphyt.circa prin.dum tamen interueniat ſolennitas,que ponitur in auth.hoc ius porre-
* ctum,vel que requiritur de iure canonico,vt ibi dicam.* ¶ † Ul-
10 timo nota quod annui redditus cõnumerantur [e] inter immobilia.
e Simile in auth.de ali.⁊ emphy.circa prin.⁊ de non alie.circa princ.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Iubemus.Circa iſtam materiam,an ⁊ quando factum prelati noceat eccleſie,vide Ang.conſi.cclxxv.incip.qꝛ omne datum optimum. Item an prelatus poſſit preiudicare eccleſie in querẽdis,vide Ro.conſ.clxxxiiij. Iaſ.in l.iij.§.fi.ff.quod quiſqꝫ iur. ⁊ que habes ad Bartol.in l.qui autem.in princip.ff.de ijs que in frau.cred.Et quomodo negligẽtia prelati noceat eccleſie,vt ſi negligenter permittat ferri ſententiam contra ſe non diſcuſſis iurib. eccleſie,vide Felin.in cap.accepimus.extra de fide inſtrumen.⁊ ſi non ſoluatur canon per eccleſiam poſſit caducitatem remittere, vide Iaſ.in l.ſeruus.C.de pact.Et quomodo ſolus prelatus poſſit preiudicare eccleſie precipue quando redditur ad ius cõmune,vide Felin.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

de Feli.in cap.pen.extra de preſcri.Et quod non poſſit remittere
ſolus prelatus eccleſie collegiate, vide Alexan.conſil.cvj.volu.iij.
Item quod prelatus preiudicet eccleſie non adimplendo condi-
tionem, ſub qua erat relictum, ⁊ quid in modo, vide Feli.in ca.j.de
foro competent. vide ad Bartol.in l.qui autem.ff.ijs que in fraud.
credito.
b ALEX. ¶ Alienare. Et vide que dixit Bal.in authē.ſi qua mu-
lier.per iſtum tex.ſ.co. Sed an poſſit eccleſie pecuniam mutuare.
Bal.quod ſic, in l.etiam.C.de fideicom.
c ALEX. ¶ Nō poteſt prouocare. No.hic tres limitationes ad l.pe.j.de
pre.minor.⁊ q̄d minor nō prouocat ad diuiſionē. Fallit vt hic. Itē
fallit quando eſſet aperta via minori p̄ vnū ex maioribus, vt ſing.
dicit Bal.in l.j.ff.de rebus eo.allegando glo.ſingu.in l.inter pupil
los.ff.de adminiſtra.tutor. Item fallit ſi illud quod veniret in cō-
munione eſſet ſibi damnoſum, vt hic tenet Bartol. Bal.⁊ Cyn.⁊
doc. ſed contra, Matheſi.tenet contrarium. nunquid autē minor
poſſit prouocari, dic q̄d ſic, vt in l.fin.⁊ ibi not.j.eo.⁊ l.j.§.ſi cōmu-
nis.ff.de reb.eo.no.in d.l.pe.j.de predijs minor.⁊ tunc opus eſt de
creto, vt no.ſ.in dictis locis, ⁊ per Mathe.hic. Et quādo fratres
volunt inuicem ſe diuidere, quis debet facere partem, ⁊ quis elige
gere, vide Bal.in l.ſuus quoque.ff.de here.inſti.⁊ Bart.in l.j.j.de
his qui ſe defer.lib.x.⁊ vide que ibi dixi poſt eū. ¶ Adde ad quē
pertineat facere diuiſionem, ⁊ capere partem, quando fratres di-
uidunt, Rom.conſi.cccclxxj.
d ALEX. ¶ Diuidere fructus. Iſtud tenet Bald.in l.j.de reg.eo.
vbi de hoc alleg.d.l.ſingul.
* CLAVD. DE SEISS. ¶ Vt ibi dicam. Adde quod no.idem
Barto.in l.iuſta.per illum tex.ff.de manumiſ.vindic.⁊ Ioā. And.
in addit. Specu.ſuper rub.de reb.eccleſ.non alie. Card. Florent.in
c.ij.in ij.queſt.de feud. Iaco.de Beluiſ.⁊ alij in c.j.in prin.qui feu.
dar.poſſunt.in vſib.feud.
e ALEX. ¶ Connumerantur. Et credo tamen, vt dixi poſt Bart.
in l.mouentium.de verbo.ſignifi. videtur tamen text.j.ea.l.ij.ſi. q̄d
vſuſfructus computetur inter immobilia ⁊ quod ibi not. Bartol.
⁊ vide quod not. Cyn.in l.fin.§.his illud.C.de ſecundis nuptijs.
ROMA. ¶ Hoc declara vt per Bald.in cap.j.de feu.cog.⁊ vide
Roma.conſi.ccc.ij.⁊ Alexand.conſi.ſuo.ciij.in v.volum.⁊ Barba.
in c.cum M.de conſtitu.⁊ Aret.conſi.cij.verſi.his tamen.⁊ Bal.
in prelu.feud.⁊ Ange.in l.ſi conſtante.§.fin.ff.ſoluto matrim.⁊ ibi
Alexand.
6 ☞ Diſpoſitio huius §.an habeat etiam locum in muneribus vel
rebus promiſſis.
7 Statutum quod vir lucretur tertiam partem dotis vxore dece-
dente in matrimonio, an habeat locum in dote promiſſa.
9 Oeconomus, qui alienauit, quando admittatur ad vendicandum
alienata per ipſum.
10 Facto proprio quando quis contrauenire poſſit.
11 Oeconomus delinquens an priuetur ipſo iure, vel per ſentētiam,
ab adminiſtratione.
12 Lex ſi imponat penam alicui facto, quando dicatur eam impone-
re ipſo iure, vel requiratur ſententia.
13 Iudex quando quis poſſit eſſe, ⁊ notarius, ⁊ ſic acta ſcribere.

* §. Sane* ſi hec.

Si alienatio fuerit facta contra
hanc l.punitur accipiens, ⁊ con-
cedens, ⁊ notarius ſcribēs.h.d.vſq; ad §.ſane, ſecundū quod dixit
in ſummario. Iſte §.habet tres partes, q: in prima punit accipiē-
tem, in ſecunda concedentē, in tertia notarium ſcribentē, ⁊ iudicem
1 authorantem. Partes videbitis imponēdo caſum. ¶ † Not.quod
que contra legem fiunt, pro infectis habentur. Videbis j.de legib.
l.non dubiū. ¶ Secundo nota penam que imponitur ementi con-
2 tra interdicta huius l. ¶ Tertio not.quod prelatus, † qui aliena-
a uit iniuſte, ab adminiſtratione poteſt remoueri [a]. ¶ Itē no.quod
3 notarij qui faciunt inſtrumenta illicita, ſunt puniendi, ⁊ ab officio
b remouendi. ¶ Ad primum [b] opp.quod nemo debet locupletari cū
aliena iactura, vt l.nā hoc natura.de condi.indeb.de re.iu.l.iure na
ture. Dicit gl.fateor quod de equitate naturali eccleſia debet pre-
c tium reddere [c]. Hoc autem an ſit verū quod eccleſia teneatur pre-
tium reddere, dic vt ſtatim dicam in auth.qui res.vbi glo.explicat
melius, quā hic. ¶ Secundo opp.ad §.econo.⁊ ſunt diuerſe litere,
q: habent aliqui imo, prout eſt imo videtur quod dictio imo, po-
4 natur † correctiue, vt l.ſi ita ſcriptū.de heredi.inſtit.de manu.teſta.
l.Stichus imo. dic, vt dixi ſ. in prima conſtitutione.§.quibus.
¶ Et nota tu inuenis ex hoc principio quod agētes ⁊ patientes
5 pari pena puniūtur. ¶ Itē opp.de l.ſi eccleſie.j.tit.j.ſolue vt ibi.

Veniamus

ad queſtiones, ⁊ aduertatis, quia ſunt
vtiles. Dicitur hic in prima parte, pre-
tia quidē, vel munera, que eius gratia data, ⁊c. quid ſi fuerint pro-
6 miſſa † ⁊ non data, an eccleſia poterit petere illud pretium promiſ-
ſum? plac.quod non, quia quedam honeſte retineantur que tamen
inhoneſte petuntur, vt l.j.§.j.ff.de varijs ⁊ extraordina.cognitio.
Videtur gl.tenere cōtrarium per auth.qui res iam dictas. vbi do-
natarius reddit rem, ⁊ tantūdem vltra. Item recipiens in emphy-
teuſim reddit rem, ⁊ tenetur ſoluere quod promiſit. ¶ Et eſt vtile
multum ad queſtionem, quam vidi ſemel diſputari. Statutum eſt
7 quod muliere † decedente in matrimonio ſine liberis, vir lucretur
d tertiam partem dotis date. ¶ Queritur quid ſi dos [d] eſt promiſſa
e ⁊ non data [e]. Hic videtur glo.⁊ text.ſimul cum glo.quod idem eſt.
Contrarium eſt verum, probatur in aut.qui res.per text. Sed qui-
dam doctor, qui eam diſputauit allegat ſolum hic, non eſt noſtrum
legem extēdere: Cum igitur ſtatuta non recipiant interpretationē
extenſiuam, ſtatutū, quod loquitur in dote data, non habet locum
in dote promiſſa. Et nihil aliud allegabat. Sed pro hoc induco
tex.in aut.de non eligen.ſecun.nub.§.ſi.col.j. Non obſt.hec gl.quia
hec extenſio ſit per aliam legem hoc ſtatuentem, nec procedit aut.
8 qui res iā dictas, declarādo, imo de nouo ſtatuēdo, vt videbitis †.

Vlterius

quero, dicitur hic q̄ economi poſſunt vendi-
care. quid de alijs clericis, qui ſunt in eccle-
ſia? Glo.dicit, ⁊ bene indiſtincte quod quilibet clericus, ⁊ etiam in
ſubſidium parochiani eccleſie, admittuntur ad rem vendicandam,
vt j.de accuſa.l.ſi quis, ⁊ habetis text.meliorem extra, de rebus ec-
9 cleſie non alienan.c.ſi quis preſbyterorum. dic vt ibi. ¶ † Tertio
* quero, * nunquid idem economus qui alienauit admittatur ad
f rem vendicādam [f]. Gl. iſtam queſtionem inducit ad aliud brocar-
dum, vtrum quis poſſit venire cōtra factum ſuum quod determi-
10 natur in l.poſt mortem.de adop. Sed finaliter ſcias † quod in hoc
paſſu iſta eſt veritas. Quandoq; illud quod fit reuocatur ratione
publice vtilitatis, ⁊ tunc poteſt quis venire contra factum ſuum,
vt l.j.de lib.cauſa.⁊ l.iuris gentium.§.ſi paciſcar.ff.de pactis. Vnde
cum hec reuocatio fiat ratione publice vtilitatis, ipſe idem econo-
g mus facere poterit, ⁊ vide gl. ¶ Quero [g] vlterius in verſi.econo-
11 mus, vtrum priuetur adminiſtratione † ipſo iure, an per ſenten-
h tiam [h]. Gloſſ.dicit, quod per ſententiam, dicit enim priuetur, non
quod priuatus ſit, ⁊ vide gl.tuam no.⁊ ſigna eam. ¶ Quando lex
12 imponit † penam amiſſionis, vel rei, vel actionis, ſi exprimatur in
ea ipſo iure, vel per ſententiam, certe ſtamus dicto, vt l.commiſſa.
ff.de public. Vel diſtingue, vt hic. Aut vtitur verbo preteriti, vel
i preſentis temporis [i] vt priuatus ſit, [k] ⁊ intelligitur ipſo iure. Aut
k verbo futuri temporis, ⁊ intelligitur per ſententiam, * vt hic, niſi
* addatur dictio mox, vel ſtatim, q: tunc intelligitur ipſo iure, alias
ſecus, cum non ſit ſtatim, vt in auth.de inceſt.nup.ij.j.colla.ij. quod
no.dixi plene in l.Imperator.de iure fiſci.⁊ dixi in auth.qui ſemel.
quomodo, ⁊ quando iudex, ⁊ auth.nouo iure.de pen.iud.qui male
iudi. Videbitis in l.in criminali.de iuriſd.omn.iud.l.ſi quis maior.
13 de tranſac. ¶ † Venio ad tertiam partem, quero vtrum iudex ipſe
l poſſit ſcribere [l] acta, que fiunt corā ſe, vt ipſe ſit iudex, ⁊ notarius.
Tex.hic cum gl.videtur velle q̄ ſic, ⁊ vide gl.quam no. Contrariū
tenet Inno.in c.cum a nobis, extra de teſti.q̄ probatur per c.quo-
niam contra falſam, extra de prob. Gui.dicit, quedā fiunt a iudice
non in forma iudicij, vt puta facit aliquas literas teſtimoniales,
tunc ipſemet hoc poteſt ſcribere, vt l.diuus.de offic.preſi.⁊ l.ſi pu-
blicanus.§.j.ff.de publi. Facit de procu.l.ſi procurator. Sed ſi ſint
alia acta, que fiunt in forma iudicij, non poſſunt ſcribi ab ipſomet
iudice, vt l.neq; in arbitris.j.de ar.⁊ d.c.quoniam contra falſam.
¶ Non ob.hec lex, quia debes intelligere q̄ ipſemet idem erat iu-
m dex ⁊ notarius, [m] hoc eſt, iudex chartularius, q: de iuriſdictione
14 † voluntaria ipſemet iudex poteſt ſcribere. Ita loquitur hic, ⁊ ita
obſeruat conſuetudo per Tuſciam. Nam ipſemet iudex, hoc eſt
notarius iuriſdictionē habens facit preceptum guarentigie, ⁊ ſcri-
bit ipſemet de precepto q̄ ipſe facit. idem videtis in iſtis iudicibus
ordinarijs, q̄ ipſimet interponunt authoritatē, ⁊ ſcribunt. ¶ Itē
15 predicta intelligo vera, etiam in cauſis † breuiorib. [n] que poſſunt
n agitari ſine ſcriptis, vt in auth.niſi breuiores.de ſen.ex breuic.reci.
Cum enim ſibi iudici crederetur, vt ibi dixi, credatur ⁊ eius ſcri-
16 pture, ⁊ ita obſeruat cōſuetudo. Nam iſti vicarij, † qui ſunt per co-
mitatum habent iuriſdictionem in cauſis modicis, ⁊ ipſi precipiūt
⁊ ſcribunt. Tene menti, ita enim quotidiana ſunt. ¶ Item que-
17 ro, iſta bona cui applicantur. In gloſſ.ſunt opin.⁊ finaliter † tenet,
quod applicantur fiſco, ⁊ hoc placet. Quod examina vt dixi in l.
agraria.de termi.mo.⁊ eſt ea.gloſſ.quam nota ⁊ tene menti, ⁊c.

ADDITIONES.

* CLAVD. DE SEISS. ¶ Sane. Ad huius §.intellectum dum
dicit q̄ emens perdat pretiū, adde Fel.in c.cum cauſa.de re iudic.
a ALEX. ¶ Poteſt remoueri, vide que dixi poſt Bar.in auth.ſed
nouo iure.j.de ſeruis fugitiuis.
b P. PAV. P. ¶ Ad primum. Iſtud quod non teneatur pretiū red-
dere, limita vt per Barb.poſt alios in ca.ad noſtram.extra de reb.
eccl.non alie. Vide de materia huius pretij late Feli.in c.cum cau-
ſam.extra de re iud.⁊ ibi etiā ponit de fructibus ⁊ melioramentis,
ponit an poſſit eccleſiaſticos contractus approbare, ſi ſint vtiles.
c ALEX. ¶ Pretiū reddere. Et vtrū emptio rei eccl'e nō ſubſecuta

ſolennitate debeat reſtitui pretium,adde Bal.hic ⁊ in l.predium. ꝟ.de pre.mino.

d POMA. ¶ Quid ſi dos.vide circa hoc Ange.in cõſi.clviij.incip. quidam noie P.⁊ in cõſ.xxxvj.⁊ in cõſ.clxxx.Pau.de ca.cõſ.cxxiij. Ale.conſ.lxiij.inci.ſtãtibus his,ad fi.vo.iiij.Pau.de ca.⁊ Ale.in l. ſi donatarius.§.fi.ff.de cõd.ob cau.Bal.in l.fi.C.de dotis promiſ. tenent oẽs contra Bar.pro quorum opi.bene facit Sal.in l.ſi cõſtante.C.de dona.ante nup.⁊ tex.in l.ſi cum poſt.§.j.in ver.hƷ dotẽ. ⁊ ibi gl.ff.de admi.tu.Confirmatur preterea, qꝛ ſtipulatio de dote lucranda.hƷ locũ etiam in dote promiſſa tm̃.l.ex morte.in fi.C.de pac.conuen.quam alle.Are.in rub.ff.ſo.ma.⁊ tñ ſtipulatio dƷ ſtricte intelligi.l.quicqd aſtringẽde.ff.de ver.obli. Facit l.fi.in fi.ꝟ.ſol. ma.pro opinione tñ Bar.vide tex.in l.de diuiſione.ff.ſol.matr.vbi maritus qui dƷ lucrari fructus rei in dotem tradite,non lucratur, ſi dos non eſt tradita,ſed tm̃ promiſſa,ergo ⁊c.Uide etiã Math. no.xviij.Et an tale ſtatutũ habeat locũ in dote preſumpta, pone, mulier trãſiuit ad ſecũda vota,lex preſumit ꝙ cõſtituerit eã dotẽ ſecũdo viro,quã primo cõſtituerat,⁊ hec dꝛ dos preſumpta.l.mulier.ff.de iure do.⁊ per Bar.in q.inc. mulier habẽs amplũ.dicit ꝙ ſic.Ita decidit Nic.de Nea.in ru.ff.ſo.ma.vide etiã addita ad Panoꝛ.in c.cum contingat.de reſcr.Uide etiã Ang.conſi.cxviij.incip. premitto etiam Iaſ.in l.ſi donatarius.§.fi.ff.de cond.ob cau.Uide plene Fel.in rub.de ſponſa.⁊ vide Panoꝛ.in cap.ex publico.de cõuer.coniuga.⁊ vide Iaſ.in authẽ.preterea.in fin.ꝟ.vnde vir ⁊ vxoꝛ. Uide etiaƷ aliquid circa materiam huius ſtatuti in l.ſi cum dotẽ. §.ſi.per Alex.ff.ſol.mat.⁊ per Panoꝛ.conſi.j.in j.vol.Pau.de caſt. in l.Deo nobis.C.de epiſc.⁊ cle.in fi.⁊ conſi.lxxix.in ij.vol.⁊ Fel.in cap.tertio loco.de preſcrip.⁊ Barto.conſi.cxxviij.Barba.conſilio xl.⁊ conſi.xlvj.volum.ij.⁊ Anch.in c.canonum ſtatuta.de conſtitu.

P.PAV.P. ¶ Circa iſtam materiam an ſtatutum loquens de dote data,habeat locum in dote promiſſa,vide Ange.conſi.clxxviij. incip.premitto ad euidentiam.Alexand.conſi.cliiij.ad fin.⁊ communis concluſio videtur contra Bartol.hic , quia qui actionem habet,rem habere videtur.⁊c.l.qui actionem habet.de regulis iuris.text.cum gloſſ.⁊ ibi Bartol.⁊ Bald.⁊ Cuman.in l.ſi marito.§. ſi pater.ff.ſoluto matrimonio.⁊ ibi Angel.in §.dotis.in authenti. de nupt.gloſſ.in l.ſed hoc ita.ff.de re iudic.vbi vide Alexand.conſilio.incipien.ſtatuto communis.⁊ in l.final.C.de dot.promiſ.vide Matheſ.notab.lxxv.vide Pau.conſi.ccxxiij.Uide Soc.in l.de diuiſione.in prin.ff.ſolut.mat.Et ideo ſtatutum exiſtentibus maſculis filia dotata non ſuccedat, habet locum in filia,cui eſt promiſſa vel legata dos.Bartol.in l.Titio.§.Titio genero.ff.de conditio.⁊ demonſtrat.in verſi.quero ſtatutum eſt.⁊ Alexan.ibi in addit.⁊ in conſi.ccclxxx.licet Bartol.hic teneat quod vbi ſtatutum loquitur de dote , non habet locum in dote promiſſa. Contrarium tenuit ipſemet Bart.in cõſi.cxxxiij.incip.ſtatuto ciuitatis Eugubij.alias incip. ſtatuto ciuitatis communis Sardiani. Text.⁊ ibi Bald.⁊ gloſ.in l.fin.C.de dot.promiſſ.in l.ſi prediorum.C.ad legem Falcid. l.j.C.de dote cau.non nu.⁊ definitio dotis , de qua in rubꝛ.ff.ſolut. matrimonio.cum alijs ſ.allegãtis. Contrariam tamen ſententiam cum Barto.hic quando ſtatutum loquitur de dote data,ſequitur Paul.de Caſtr.hic cum limitatione quadam , ⁊ idem Paul.in l.ſi marito.§.ſi pater.ff.ſolut.matrimo.⁊ Andr.de Iſer.in c.j.de natur. ſucceſ.feu.in commen.conſtit.regni.conſtit.in aliquibus conſuetudinibus vbi videtur velle non ſufficere dotem eſſe promiſſam, imo nec datam marito niſi expreſſe de conſenſu mulieris, vide Soci.in d.l.de diuiſione.in ij.notab.ff.ſolu.matrimo.Alexan.in l.ſi donaturus.§.j.ff.de condict.ob cauſ.vbi etiam vide Iaſ.An autem ſtatutum loquens de dote reſtituenda habeat locum in dote data ſolũ. vide Iaſ.in rub.ff.ſolut.matri.ponit queſtionem Barto.hic.Item quod ſtatutum loquens de dote promiſſa , non habeat locum in dote promiſſa per pactum nudum,vide Barba.conſi.xvij.volu.iij. Item quod ſtatutum loquens de dote data procedat in dote promiſſa.ſaltem quando maritus eſt confeſſus habuiſſe dotẽ propter promiſſionem ſibi factam iuxta ea que notat in l.pen.§.ſi vir.ff.ſol. matrimo.Uide Bart.in d.conſ.cxxxiij.incip.ſtatuto ciuitatis Eugubij. Et ibi etiam quod quando promiſſoꝛ eſt in moꝛa locum habet ſtatutum,licet loquatur de data,vt etiam tenet Alexan.conſi. lxiij.in iiij.volu.ad fin.in l.ſi donaturus.ff.de condict.ob cau.⁊ ibi. Iaſo.⁊ Paul.de Caſt.hic,qui dicit quod requiritur interpellatio, nec ſufficit moꝛa irregularis ex eo quod maritus ſuſtinuit onera matrimonij. Sufficeret tamen moꝛa per lapſum diei,vt per Bart. in d.conſil.cxxxiij.

e ALEX. ¶ Promiſſa ⁊ non data. An ſtatutum loquens in dote data,verificetur in dote promiſſa. Bar.hic quod non.Sed Bald. contrarium conſuluit in conſi.incip.Queritur an ſtatuto.quod ſequitur Bart.in l.fin.C.de do.promiſ. Si autem ſimpliciter diceretur, maritus lucretur dotem, tunc non eſt dubium quod verificatur in dote confeſſata,alias non. Gloſſ.in l.ſi donaturus.§.fin.iuncto text.ff.de condict.ob cau. Et an tale lucrum maritus lucretur extantibus liberis communibus, allegatur.tex.quod non in auth. vt liceat mat.⁊ auie.§.quia vero ex conſenſu.⁊ §.quia vero quedã. Contra quod non eſt caſus in terminis in authen.ſed hodie.C.de adul.in fi.ibi dotalem,⁊c. ⁊ adde quod in ſimili not.Bartol.in l.nihil.ff.rerum amo. Et ad predicta vide gloſ.in auth.de nup.§.quia vero.⁊ vide aliquid inſtitut.de actio.§.fuerat.in verſic.⁊ aduertas. Et adde quod Anto.in conſil.clxxix.tenet quod ſtatutum in dote data habeat locum in dote promiſſa, ſi contractum eſt matrimonium, quia tunc ſtatutum fuit factum in remuneratione onerum matrimonij,⁊ vtrobique ſit par mens ⁊ ratio,debet eſſe eadem diſpoſitio.l.adigere.§.quamuis.de iure pat.l.quod dictum.de pa.l. cum tale.§.falſam.cum ibi not.de conditio.⁊ demonſtrat.Et quod dos promiſſa ita appelletur dos ſicut data probatur in rubꝛ.⁊ per totum.C.de dote cau.non nu.l.ſi mulier.§.ſi dos.ff.quod me.cauſa. ⁊ ff.de col.do.l.j.§.⁊ ſi vero tantum promiſſa.⁊ in l.filie dotem.ꝟ.de col.⁊ iuxta not.in diffi.dotis in l.j.ff.ſolu.matrimo.ibi vide hec ſunt fundamenta ſua ibi nec ibi facit mẽtionem de doctoꝛibus hic, nec alibi. Paul.de Caſt.in l.ſi marito.ff.ſolu.matri.videtur ſimpliciter tranſire cum Bart.hic,⁊ vide conſilium Bart.quod incipit,ſtatuto cauetur quod vir,vbi tenet quod ſi promittens fuit in moꝛa habeat locum ſtatutum, quia ad damnum moꝛoſi dos debet haberi pro ſoluta. l.Labeo ſcribit ſi bibliothecam.ff.de contrahen.empt. l.in executione.§.fin.de verb.obliga.Item ſequitur Bald.in l.fin.ꝟ. de do.promiſſ.per illum text.iuncta gloſſ.ibidem Paul.de Caſt.⁊ Roge.in d.l.ſi donaturus.Et hanc opinionem tenet Ange.per illum tex.cum gl.in auth.de nup. Et ita conſuluit Ang.in conſi.cxj. quia moꝛa irregularis contrahitur in dote,l.fin.§.fin.de iure dot.⁊ quod ſecus ſit,ſi maritus ſit in moꝛa tenet Bald.in l.ſi pater.C.de iure dotium. Et hoc idem concludit Nico.de Neapo.in rub.ff.ſol. matri.⁊ idem tenet Mar.⁊ ſic Nico.tenet arg.l.fi.ꝟ.ad legem Falc. cuius authoꝛitas fuit excellens , ⁊ ſumma ſecundum Alberi.in l. vbi adhuc.ꝟ.de iure dot.opi.tamen Bart.ſequitur ibi Bal.⁊ Ro. in l.ſi ab hoſtibus.§.ſi vir vxoꝛem.ff.ſolut.matrimo. Et an dictum ſtatutum de dote lucrãda habeat locum ante traductionem vxoris ad domum viri vel ante conſumationem matrimonij, vide per Bart.in l.nihil.ff.rerum amo.per Bald.in l.Deo nobis.ꝟ.de epiſc. ⁊ cleri.⁊ in l.non ſine.ꝟ.de bon.que lib.pleniſſime per Sali.in l.cum te.ꝟ.de dona.ante nup.per Ro.in d.§.ſi vir vxoꝛem.in l.iij.§.j.ff.de cond. ob cau.Et dicit quod eſt caſus in authen.vt exactio.inſtant. do.§.fin.colla.vij.⁊ not.in authen.de non eligen.ſecun.nuben.§.pe. in gloſſ.magna alias eſſet melioꝛis conditionis moꝛoſus,contra l. non ſolum.de noxa.

* CLAVD. DE SEISS. ¶ Tertio quero.Uide in ſimili ꝙ no. glo.in c.cum inter.canon.in verbo,confirmate.⁊ ibi docto. de elect.

f ALEX. ¶ Admittatur ad rem vendicandam. An poſſit quis venire contra factum ſuum,vide per Bar.in l.iuſiurandum quod ex conuentione.§.procuratoꝛ.ff.de iureiur.vbi pleniſſime.

g P. PAV. P. ¶ Quero. Uide que ſcripſi in l.tranſactionis. C.de tranſactio.

h ALEX. ¶ An per ſententiam.Uide Bart.in l.Imperatoꝛes.Et pro limitatione iſtoꝛum,ſi teſtatoꝛ priuat aliquem per verba futuri tempoꝛis , vt ſi heres fecerit tale quid , priuetur hereditate,⁊c. inducitur priuatio ipſo iure. Ita not.dicit Bal.in l.j.C.de his que pene nomine. Item not.quod verbum careat,impoꝛtat priuationem ipſo iure,vt eſt gl.⁊ ibi Angel.in l.prouidendum.C.de poſtul. Quid ſi per verba preſentis tempoꝛis vtrum intelligatur,ipſo iure,vide gloſſ.in l.ſi quis in tantam circa medium.ꝟ.vnde vi.que dicit quod intelligitur,⁊ eam ſequitur Bart.in authen.qui ſemel.ad finem.C.quomodo,⁊ quando iudex.Imol.vero foꝛmat hoc dubiũ in c.ſi diligenti.de foꝛo competenti,⁊ quia vidit gl.illam vel Bart. in locis prealle.dixit puto quod per ſententiam, quia in penis debet fieri ſtricta alibi larga interpretatio,⁊c.

i P. PAV. P. ¶ Tempoꝛis.Uide de materia Roma.ſing.iij.ſcripſi in l.criminali.ꝟ.de iuriſd.omn.iudi.Et limita iſtud quod per verba futuri tempoꝛis non inducatur priuatio ipſo iure , niſi eſſent verba geminata, caſſa, ⁊ irrita, vt ſcripſi ſupꝛa,in authentica caſſa,in principio ſupꝛa eodem titulo.

k POMA. ¶ Ut priuatus ſit. Et intellige l.vtẽtem verbo preſenti tẽpoꝛis,vel preteriti intelligitur ipſo iure,de quo vide Mathe.notab.cxij.inci. Notatur quod vbicunqƷ per legem,vbi multa adducit de ipſis dictionibus mox.ſtatim,omnimode.omnino.omnibus modis,⁊ ſimilibus. Uide tamen text.qui vtitur verbo futuri tempoꝛis,⁊ intelligitur ipſo iure in l.improbum.ꝟ.ex quib.cauſ.infa.irrog.Et vide tex.⁊ ibi gl.in l.j.C.ne lite penden.⁊ vide Rom.in ſing. ſuis tribus primis.Et vide tex.in l.quoties.in verbo ſpoliatur,⁊ in verbo ſeruatos iuncta gloſ.de dig.lib.xij.⁊ vide glo.in verbo meritum.in c.dilecta de reſcript.⁊ vide text.in c.auditis.in verbo irrita ipſo iure,⁊ ibi gl.extra de elect.in c.ſcriptum.in verbo,priuari.in fi. ⁊ ibi glo.eo.tit.⁊ text.in auth.adhuc iuncta glo.in verbo,cadat.de viur.⁊ g.in verbo,condemnatum.in c.reperiuntur.j.q.j.⁊ in c.infa-

mis in

mis in verbo, irritum extra de reſtitut. ſpolia. Uide etiam gloſ. in c.
cum Bertoldus, in verbo irritāda. extra de re iudi. ⁊ in l. j. in verbo
confirmabitur. ff. de fer. ⁊ Alex. in l. j. de eden. ⁊ gloſ. in l. j. ꝟ. de reſcin.
ven. in verbo, irrita, ⁊ in l. cum omnia. ff. de mino. ⁊ l. quod dictum.
ff. de pact. Uide etiam Feli. in cap. j. de reſcript. ⁊ Cepo. conſil. xij. ⁊
Barb. conſi. xij. vol. j. ⁊ conſi. xxiiij. ⁊ vide gl. in l. ſi quis aduocatus.
in verbo, arceantur. ꝟ. de poſtulan. ⁊ Barb. conſil. vol. ij. ⁊ Anto. de
But. conſi. iiij. ⁊ conſi. xxij. ⁊ Roma. ccxij. ⁊ Feli. plene in c. Rodul-
phus. de reſcript. Pan. in c. ij. in fi. ⁊ ibi ſcribentes de foro compet.
⁊ Cardi. conſi. cxxviij. in fi. ⁊ Pan. in c. ſi diligenti. in fi. de foro com-
peten. Anna. conſil. xxxiij. in ꝟ. dubio, ⁊ ibi addi. aliquid per Feli. in
c. ij. de reſcript. ⁊ Pan. in c. ij. in gl. in c. ſi quis ex clericis in verbo ſit
anathema. xxiij. diſtinct. de vi. ⁊ hone. cleri. in verbo, ſit anathema.
⁊ text. in ca. ne captande de conceſ. preben. in vi. Feli. in c. ex tenore.
de reſcrip. ⁊ Pan. in c. nonnulli. §. ſunt ⁊ alij. eod. tit. ⁊ in c. quiſquis.
de ele. ⁊ Gemini. in c. j. in fi. de iureiuran. in vj. ⁊ Pan. in ca. clericis.
ne cler. vel mona. ⁊ Feli. in c. fin. in princ. de offic. deleg.
* CLAVD. DE SEISS. ¶ Per ſniam. Cum iſta diſtinctione ꝓ-
cedit c. in penalibus. Sed in alia materia quāuis lex vtatur verbo
futuri tpis, tamē ſi vtitur verbo priuatiuo pōt ītelligi ipſo iure, vt
probatur in l. iij. in fi. quā ibi doc. intelligunt cōmuniter. ff. ſol. mat.
vel ibi tale quid ſub futuro tpe proferatur, ꝙ nō pōt fieri a iudice,
ſed a lege tm: lz em̄ actio tolleretur qđ iudex facere nō pōt. per ea
que habent in l. Julianus verū debitorem. ff. de cōd. ind. ideo non
mirū ſi ibi intelligit ipſo iure. Aliter limitat hāc doctrinā Sali. in
l. ſi. C. loca. ⁊ in l. ij. ꝟ. de iur. emphy. Itē aliter limitatur ꝑ ea que po
nūt doctor. maxime Pan. in c. lz de vitanda. de elec. vbi dicunt qđ
verbū, ſubiacebit importat ipſo iure. ⁊ idē ponit in c. cū in cūctis.
de elec. circa fi. ⁊ idē dicit de verbo amittat. Uide eundē de verbo,
carce. de quo etiam ponitur in c. quarto. de tranſla. epiſ. Uide Fel.
in c. ij. de reſcr. vbi ponit de verbo, ſpolietur. ⁊ alia multa de mate-
ria, ⁊ de verbis, careat ⁊ cadat. ponit etiam in c. ex tenore. de reſcr.
l ¶ Scribere. Et an iudex poſſit ſcribere acta, ⁊ ex hoc dicit Imol.
in cap. cum a nobis, quod licet credatur priuate ſcripture, per ſub-
ſcriptionem teſtium, vel comparationem literarum. Fallit in lite-
ris iudicis ac etiam ita limita, ⁊ intellige, vt pulchre per Barto. in
l. ſeruus communis. la j. de ſtipulatio. ſeruorum. Et iſta faciunt, an
citatio poſſit committi notario, ⁊ ipſe idem poſſit ſcribere relatio-
nem propriam. De quo per dominum Anto. in c. j. de iudi. nec vi-
detur hoc poſſe tolerari in cauſis breuioribus. per not. per Bart.
hoc tenet Imola in ca. j. Tu adde quod not. Bart. ⁊ quod ibi dixi
in l. eſt ſententia. C. de teſtam. tute. Et ad hoc vide quod not. dicit
Bartol. in l. comperimus. in fi. C. de proxi. ſacrorum ſcrini. lib. xij. ⁊
Bald. in l. ſi conſul. ff. de adoptio. quod nōt. Canoni. in c. quoniam.
extra de probatio. dicit Bald. in auth. niſi breuiores, quod iſti iu-
dices villarum, maxime in breuioribus cauſis, poſſunt eſſe iudices
⁊ notarij. Ita dicit in authen. niſi breuiores. de ſen. ex breui. reci. ⁊
ponit etiam Bart. hic. ⁊ dicit Bal. etiam in l. cum ſententiam. ꝟ. de
ſent. quod iudex poteſt ſcribere, ⁊ legere ſententiam. quod intelli-
go, vt ibi. Et hic adde do. Ant. ⁊ Abb. in c. iij. de probatio.
m ALEX. ¶ Iudex, ⁊ notarius. vide Bart. in l. poſſeſſio. §. ⁊ ſi poſ-
ſeſſio. de acqui. poſ. ⁊ in l. non fatetur. in tit. de confeſ. ⁊ in l. error. C.
de iuris ⁊ fa. igno. Aduertendum eſt tamen quod ſi notarius ha-
beat authoritatem a ſtatuto, non poterit facere preceptum gua-
rentigie, vt not. Bald. in l. adopt. ꝟ. de adopt. per Angel. ⁊ Imol.
in l. ait pretor. in princ. ff. de re iudi.
n ALEX. ¶ Cauſis breuioribus. Et iſtud tenet etiam domi. Ma-
theſi. in ſuis no. in j. not. Et ita dicit limitari debere not. per Innoc.
in d. ca. cum a nobis. Quando autem dicatur eſſe plene probatum
in iſtis breuioribus cauſis, vide per eundem domi. Matheſi. in ij.
not. ⁊ dixi poſt Bart. in authen. niſi breuiores. ꝟ. de ſenten.
POMA. ¶ Iſtam doctrinam Bartoli reprobat Matheſilla-
nus not. ſuo primo, ⁊ Barba. conſi. lix. volu. j.
1 ☞ Uſuſfructus rei eccleſiaſtice ad certum tempus, vel ad vitam
recipientis poteſt alienari.
2 Pactum quod res conceſſa in emphyteuſim, cum melioramentis
reuertatur ad eccleſiam, valet.
3 Poſſeſſio transfertur ex inutili contractu.

§. Sane ne omnis.

Hic incipit tertia pars principalis legis, breui-
1 ter. hoc dicit. Uſuſfruc. rei eccleſiaſtice ad certum tempus, vel † ad
a vitam recipientis. poteſt concedi [a] hoc pacto, quod vſufruc. finito
reddatur res, alias tantundem reddatur. hoc dicit. vſque ad fin.
¶ Nota caſum, in quo permittitur eccleſie quod alienet vſumfru.
¶ Hoc anno allegani hūc tex. per caſu in vna q. tali. Eccleſia ſan-
cte crucis de porta ſancti Petri conceſſit caſalena que ſunt in em-
b phyteuſim hoc pacto, quod liceat ibi edificare [b] domū. ⁊ ſubijcie-
batur in inſtrumēto. quod caſalena cum domibus reuertantur ad
2 eccleſiam. † Certe valet hoc pactum, vt videbitis per hanc legem.
¶ Quero vtrum ex inutili contractu transferatur poſſeſſio. Tex.
3 hoc in fi. videtur velle quod non. Contrarium † eſt veritas, vt l. j. §.
ſi vir. de acqui. poſſeſ. Non obſt. quod hic accipitur poſſeſſio pro re
ipſa, ſeu proprietate rei, vt l. interdum. de verb. ſigni. ¶ An autem
ex inutili contractu transferatur poſſeſſio ⁊ dominium, dicemus in
l. non dubium. ꝟ. de leg. ¶ Querit gl. dicitur hic, reliquit, quomodo
debet relinquere. Et dic vt in gl. ⁊ bene. ¶ Ultimo ſcias. quod ſi-
cut hec lex habet tres partes. Prima eſt prohibitoria. Secunda
eſt punitoria. Tertia eſt permiſſoria. Ita hic ponuntur multe aut.
⁊ primo debemus videre prohibitorias, ſecūdo punitorias, tertio
permiſſorias. ideo incipiamus ab auth. hoc ius porrectum, ⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Poteſt concedi. Et an iſte contractus ſit nominatus,
vide Bald. in rub. C. de rerum permut. Et dum textus hic in fine
dicit, quod ab eccleſiaſticis perſonis poteſt vendicari. adde in ſi-
mili tex. in c. ſi quis preſbyterorum. extra de re. eccle. non alie. ⁊ ha-
bet locum hoc in reb. eccleſiaſticis. In re vero fiſci. eſſet ſecus, quia
non poſſet niſi habens authoritatem agendi a ciuitate, vt voluit
Bart. in l. in prouinciali. §. j. ff. de ope. no. nun.
b ALEX. ¶ Edificare. Si autem pactum non interueniſſet, melio-
ramenta ſpectarent ad emphyteutam, vt no. Bald. in rub. ꝟ. de iur.
emphy. circa princ. cum concordan.

AVTHENT.

2 ☞ Res Eccleſiarum poſſunt pignorari abſque traditione.
3 Res eccleſie ſex caſibus prohibentur alienari.
4 Fructus primo computantur in vſuras, ⁊ poſtea in ſortem.
6 Quarta centeſime que dicatur.
7 Authoritas ſuperioris ordinantis rectorem in eccleſia, requiri-
tur in alienatione rerum eccleſie.
8 Authoritas Abbatis ſola ſufficit, quando alienantur res eccleſie
ſibi ſubiecte.
9 In alienatione rerū eccleſie omnes cōſentire debēt. ⁊ ſubſcribere.
10 Monachi preſentes debent conſentire in alienatione rerum ec-
cleſie; ⁊ abſentes non vocantur.
11 Monachi iurant debitum ſubeſſe vt alienatio teneat.
12 Creditor debet probare debitum conuerſum in vtilitatem eccle-
ſie. ⁊ nume. 14.
15 Creditor fauore eccleſie cogitur rem eccleſie etiam mediocrem ac-
cipere in ſolutum.
18 Conſuetudo, que eſt contra libertatem eccleſie, non valet.
20 Nomina debitorum eccleſie prius vendi debent, quam mobilia.
21 Creditor poteſt vendere rem eccleſie ſibi licite pignoratam abſq;
ſolennitate.
22 Nomina debitorum quando computentur inter mobilia vel im-
mobilia. remiſſiue.

a Hoc ius porrectum.

[a] Iſta auth. diuiditur in partes ſeptem. Primo legem extendit. Secundo pro-
hibet alienationem ſimpliciter. Tertio permittit pi-
gnorationem in caſu neceſſitatis. Quarto permittit venditionem,
ſi creditor non reperiatur. Quinto permittit dationem in ſolutum
ſi non reperitur emptor. Sexto, declarat que res debeant vendi.
Septimo quis intelligatur creditor. Secunda ibi, vt nec. Tertia
ibi ceteris. Quarta ibi, ꝙ ſi nolit. Quinta ibi emptor. Sexta ibi, ſi
tamen. Septima ibi, ⁊ is creditor. Notabi. patent per ſe. ¶ Oppo.
ad primā partem dicitur hic, actio pia conſtituit. Contra actio eſt
ius proſequendi in iudicio, ⁊c. vt inſti. de act. in prin. ⁊ ſic actio non
1 conſtituitur. Hanc ſol. expone, actio, id eſt, actus † pius, vt dicit gl.
⁊ bene. ¶ Secundo opp. ad ſecundā partē, hic prohibet obligari.
Contra in aut. de non alie. in §. ſi autē creditor. ſol. dicit. gl. non po-
teſt pignorari ſpecialiter vt hic, ſed generaliter ſic, vt ibi. Pet. dicit
⁊ melius iudicio meo, ꝙ poſſit pignorari, hoc eſt obligari abſque
2 traditione, vt in contrario, † ſed obligari, ⁊ tradi creditori, hoc non
poteſt fieri, ita loquitur hic. ¶ Opp. ⁊ videtur ꝙ ſit alius caſus, in
quo perpetuo prohibetur alienatio, vt in auth. de alie. ⁊ emphy. §.
3 ſanctiſſi. Sol. gl. fatetur contrarium, † ⁊ ponit ſex caſus in quibus
indiſtincte alienatio eſt prohibita, ⁊ vide gl. ¶ Uenio ad tertiam
partem, dicitur hic ꝙ debet cōputare fructus in ſortē, ⁊ in vſuras.
4 Contra, imo principaliter, ſeu prius in vſuras, † poſtea in ſortē, vt
ꝟ. de pig. ac. l. j. ⁊ ij. ꝟ. de ſol. l. ſ. Gl. hic fatetur contrariū vt ſic non at-
tendatur ordo ſcripture, licet in contrariū faciat l. cum pater. §. pe.
5 ff. de leg. ij. Sed reſpondeo, hic mens legis † eſt certa, ibi mens te-
ſtatoris incerta, vt l. nec enim. ff. de ſol. ⁊ ꝙ ibi no. alij dicūt ꝙ hic eſt
ſpeciale fauore eccleſie, vt prius cōputētur in ſortē quā in vſuras,
tene primā. ¶ Procedendo vlterius hic quero quid eſt hoc dictū
6 ꝙ hic dicitur, vſq; ad quartā cēteſime. gl. dicit † vt in fi. anni nō ha-
beat pro vſuris, niſi inquātum eſt quarta pars ſortis. ¶ Uenio ad
quartā particulā, dicit hic, ⁊ not. ex hac parte ꝙ in alienatione rei
7 eccleſie requiritur † authoritas ſuperioris hoc eſt eius. qui in dicta
eccleſia ordinat rectorē. ¶ Et ꝑ hoc habes ꝙ ſi eccleſia ſubeſt vni
8 Abbati, † ſufficit authoritas illius Abbatis, [b] nec requirit autho-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

b titas Epiſcopi.Hoc tenet Jo.And.in tit.de reb.ec.non alie.c.hoc
conſultiſſimo.in vj.ꝙ tene mēti.⁊ no.¶ No.etiam aliud,ꝙ debent
9 cōſentire†oēs ꝑ modū ſubſcriptiōis.¶ Circa iſtā partē quero,dꝛ
hic,ꝙ debet iurare maior pars ibidē ſeruientiū.vtrū requirit̃ con
ſenſus omniū familiariū,⁊ omniū cōuerſoꝛū,q ſunt in domo:Gl.
10 vr̃ intelligere ꝙ requiritur cōſenſus oꝛdinarioꝛū tn̄,hoc eſt,mona
choꝛū,itē requiritur cōſenſus pꝛeſentiū,non em̄ debēt vocari ab
ſentes.Jta tenet gl.hic,⁊ in coꝛpoꝛe de alie.⁊ emphy.videtur velle
idē,⁊ vide hāc gl.quā no.¶ Quero vlterius,dꝛ hic ꝙ iurent debi
tum exigere.Quid ſi ignoꝛāt:qꝛ ſunt aliqui monachi in domo qui
hoc ignoꝛāt:gl.dicit,ꝙ illi iurare non coguntur.Jtē dt ꝙ illud ꝙ
11 hic dt debēt iurare ſubeſſe†debitū,hoc eſt ſolutū nō eſſe.Nā debi
12 tū†cōuerſum eſſe in vtilitatē eccleſie creditoꝛ hʒ pꝛobare,vt hic in
fi.aut.⁊ vide gl.quā no.¶ Quero dicitur hic pꝛetiū modis oībus
dando pꝛo debito,nunqd hoc pꝛobari debeat ꝑ emptoꝛē adeo qꝺ
13 ſi non appareat pꝛetiū ſolutū creditoꝛib.eſſe†non valeat venditio.
doc.noſtri nō tangūt.Jnn.extra de depo.c.j.intelligit hāc aut.qꝺ
c hoc ꝑtinet ad ſolicitudinē iudicis[c] q interponit authoꝛitatē,⁊ con
ſenſum huic alienationi,ſicut intelligitur de reb.eo.l.magis puto.
§.nō paſſim.⁊ §.ne tn̄.Ad ſolicitudinē em̄ emptoꝛis nō ſpectat ſʒ
ſufficit ꝙ ſoluat de ſuperioꝛis mandato ſicut dicim⁹ in eo q ſoluit
14 minoꝛi.vt l.ait pꝛetoꝛ.§.ꝑmittitur.ff.de mi.tene ergo † mēti ꝙ ſolū
in creditoꝛe requiritur ꝙ debet pꝛobare cōuerſum in vtilitatē de
bitoꝛis,vt in fi.huius auth.¶ Quero nunqd ſint alij caſus,in qb.
ꝑmittitur alienatio.gl.enumerat,⁊ vide,⁊ no.eā.¶ Uenio ad qn
tam partē,dꝛ hic ꝙ inuito creditoꝛe datur ſibi in ſolutū. Contra,
aliud pꝛo alio inuito creditoꝛe ſolui non pōt,vt l.ij.§.j.ff.ſi cer.pe.⁊
15 j.de ſol.auth.hoc niſi debitoꝛ.Sol.ſpāle†eſt in eccleſia, ꝙ cogitur
creditoꝛ ad recipiendū inuitus.Jtē eſt aliud ſpāle,ꝙ cogitur reci
pere rē mediocrē.¶ Uenio ad ſextā partē.Dicitur hic ꝙ dʒ vēdi
res mediocris inſpecta illius qualitate ⁊ ꝗtitate,⁊ onere.[d]¶ Que
ro quid eſt hoc dictū.Gl.intelligit ꝙ pꝛo modico debito non ven
16 ditur†magna res.Simile no.de diſtr.pig.l.quādiu.ꝙ facit ad que
ſtionē de executoꝛ.vltimarū voluntatū,an poſſint pꝛo modico de
bito vendere rē magni pꝛetij ꝙ dic,vt dixi plene in l.alio.de ali.le.
¶ Uenio ad vltimā partē dꝛ hic, ꝙ ille intelligatur creditoꝛ,qui
pꝛobat id,ꝙ credit conuerſum in vtilitatem eccl.¶ Quero quali
d ter hoc pꝛobabit[d].Gl.ponit hic duo remedia.Pꝛimo ꝙ ꝓbabit
per cōiecturas,vt qꝛ Pꝛelat⁹ eſt diligēs,⁊ eccleſia tūc indigebat
arg.ad hoc ff.de exe.l.fi.vide gl.iſtam no.valde gl.in auth.de ali.⁊
emphy.§.ſi vero quis.vnde partim ſumitur iſta aut.videtur tenere
contrarium,ꝙ iſte pꝛeſumptiones nō ſufficiāt.¶ Quid dicemus:
17 † Uos debetis ſcire ꝙ quandoqʒ aliquis habet mandatū ad reci
piendū pecuniā pꝛo alio mutuo ad certā cauſam,tūc ſufficit ꝙ ille,
qui recipit,cōfiteatur ad illā cauſam ſe recepiſſe licet mentiatur,vt
ff.de exer.l.j.§.non autem.verſi.ſed ⁊ ſi in pꝛetijs.Quandoqʒ habet
mandatū generale.tūc nō ſufficit eius cōfeſſio ad obligandū dn̄m,
ſed requiritur pꝛobatio per pꝛeſumptiones. Jta loquitur d.l.j.de
exer. Quādoqʒ nullū mādatū habet ab eo,cuius nomine pecuniā
recipit,⁊ tūc videt̃ ꝙ requirat̃ ꝙ expꝛeſſe pꝛobet̃ pecuniā eſſe cōuer
ſam in eius vtilitatē, nec ſufficiat cōfeſſio recipiētis, vt ff.de in rem
ver.l.iij.§.ſed ſi accepit, ⁊ ff.ſi cer.pet.l.ciuitas.⁊ ſic videt̃ ꝙ melius
dicat gl.que eſt in coꝛpoꝛe,quā iſta.ſecundū modū pꝛobādi dat gl.
qꝛ pecunia mutuata fuit pꝛelato toto capitulo pꝛeſente arg.ſ.eo.
l.iubemus nulli.§.ſane omnis.vide gl.iſtam,⁊ no.eam. Jſtud dictū
videtur contra hanc l.iubemus nullam.in pꝛin.ver.ſcienter.ibi,nec
etiā ſi omnes cum religioſo,⁊c.Sol.ibi loquitur in alienāda re im
mobili,hic vero in pecunia mutuo accipienda. ¶ Querit gl.quid
ſi eſt cōſuetudo in contrariū,qꝛ nō ſeruātur iſte ſolēnitates. Dicit
gl.ꝙ iſta cōſuetudo valet.Jdē tenet in l.de quib.circa fi.⁊ l.ſeq.ff.de
* leg.* Puto ꝙ non valeat cōſuetudo que eſt cōtra libertatē eccle.
18 † vt dixi ſ.eo.aut.caſſa. Nam cū ſit cōceſſum eccleſijs in pꝛiuilegiū,
vt nō poſſint alienare ſine hac ſolēnitate,cōſuetudo que eſſet con
tra hoc pꝛiuilegiū,eſſet cōtra libertatē eccle.vt dixi ſ.eo.aut.caſſa.
19 Fateoꝛ † tamen ꝙ iſta ſolēnitas iſtius aut.nō eſt neceſſaria in alie
natione rerū eccleſie, qꝛ eccleſia iſtud pꝛiuilegiū ſibi cōceſſum non
acceptauit,ſed ſtatuit aliā ſolēnitatē,in alienatione rerū que poni
tur xij.q.ij.ſine exce.⁊ habetis etiā hoc no.extra de reb.eccl.nō alie.
c.j.li.vj.¶ Extra gl.videtur aliquid querendū.Pꝛimo quero,quid
ſi eccleſia habet nomina debitoꝛū,an pꝛius debeāt vendi quā mo
bilia: Uidetur ꝙ nō,qꝛ vltimo loco peruenitur ad nomina,vt l.a
diuo.§.in venditione.ff.de re iu. Contrariū eſt verum,arg.l.magis
puto.§.ne autem.de reb.eoꝛum. Et iſtud tenent doc.non obſt.§.in
venditione,qꝛ loquitur ibi quando fit executio ſententie,quo caſu
capi debēt ea que habent faciliorē expeditionē. ¶ Quero,pone
ꝙ eccleſia pignoꝛauit fundum,eo caſu quo ſibi licet,vnde creditoꝛ
ex l.vult vendere pignus,vtrū debebit ſeruare ſolennitatē huius l.
21 vel decretaliū in venditione. † Reſpon.nō,imo libere poterit ven
dere,ſicut rem minoꝛis,vel alterius pꝛiuati. Text.eſt no.in l.ſi pu
e pilloꝛum.[e] §.j.de rebus eoꝛum. ¶ Quero quando alienantur no
mina debitoꝛū,vtrum debeat ſeruari illa ſolēnitas,que ponitur in
22 hac aut. Jſta queſtio vertitur in hoc an nomina debitoꝛū † cōpu
tentur inter mobilia,an inter immobilia Glo.tangit in aut.de non
f alie.in §.j.dicam in l.j.⁊ ij.j.ſi aduer.tranſac.¶ Quero circa fi.[f] hu
ius aut.dicitur hic creditoꝛ debet pꝛobare conuerſum in vtilitatē
23 eccleſie,vtrū † hoc habeat locū in quolibet creditoꝛe.Pe.intelligit
ſtricte in creditoꝛe feneratitio tātū,vt hic,⁊ in l.fi.ſi aduer.cre.Jnn.
videtur intelligere ſimpliciter in quolibet creditoꝛe mutuante.ſe
cus ſi ex alio contractu efficeret̃ creditoꝛ,nec diſtinguit vtrū fuerit
creditoꝛ ex contractu fenerati.vel non.vt in d.c.j.extra de depo.⁊c.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Hoc ius poꝛrectum.Circa materiam huius auth.
vide Alex.conſi.iiij.in iij.vol.Quid autem ſi eſſet aliquis pꝛelatus
non habens capitulū, qualiter debeat ſolēniter alienare,vide Ro.
conſi.xxxvj. Quando autē in dubio pꝛeſumatur cōtractus factus
in vtilitatē eccleſie,vide Bal.in c.j.qui feu.da.poſ.de quo etiam j.
Jtē an iſta aut.ſit canonizata, an ⁊ quando conſuetudo poſſit al
terare ſolennitatē in alienatione rei eccleſiaſtice,vide per Feli.in c.
cum cauſam.extra de re iud.Deci.in c.j.de conſu.Jtē an ſubſiſtēte
maxima neceſſitate poſſit pꝛelatus alienare bona eccleſie pꝛohi
bita alienari ſine debitis ſolēnitatib. vide Pau.de Lea.in v.q.inci.
Jn Chꝛiſti nomine.⁊ poſtea in fine illius queſtionis,vbi ponit con
cluſionē.Et an cōſuetudo poſſit alterare ſolēnitates requiſitas in
alienatione rei eccleſie,vide late Jaſonē in l.de quib.ff.de lega.Jtē
ꝙ vbi interuenerūt debite ſolennitates,pꝛeſumatur cōtractus fa
ctus in vtilitatē eccleſie,vide Alex.conſi.lxxix.j.vol. Jaſ.in l.pacta
nouiſſima.C.de pactis.Jtē vno caſu poteſt pꝛelatus ſine ſolēnita
te locare ad xxix.annos, valet quādo locaſſet ad tēpus,⁊ condu
ctoꝛ feciſſet plura melioꝛamēta,que eccleſia nō poſſit ſoluere,qꝛ fi
nito pꝛimo tēpoꝛe poſſet relocare ad annos xxix.Uide Bal.conſi.
xlvij.inci.quidā v.Abb.vol.j.per tex.in aut.de alien.⁊ emphy.in §.
locationes.Jtem ad illud quod dictum eſt pꝛeſumi contractum in
vtilitatē eccleſie quādo interuenerūt debite ſolēnitates, vide Jaſ.
in c.j.qui feu.da.poſ.An autē contractus alienationis factas cum
ſolēnitatib⁹ debitis ſit validus mero iure ſi non ſubſit cauſa legiti
ma,vide Fel.in c.que in eccleſiarū.de conſtit.Barb.conſi.xl.vol.j.
b P. PAV. P. ¶ Abbatis.Uide Barb.in c.j.de reb.eccleſ.non alie.
Gloſ.in Cle.j.in verbo,pꝛo pꝛimo.de reb.eccleſ.non alien.vbi Car.
Jmo.⁊ Abb.Uide aliquid per Bal.hic.⁊ Alex.in apoſtil.Pau.de
Caſt.hic,Abb.in c.ſtatuimus.extra de tranſac.poſt Jnno.ibi vide
Angel.in verbo alienatio.in verſic.xiij.incip.quia dicitur ſuperioꝛ.
Uide Bar.in conſi.xl.vol.j.qui diſcrepat a concluſione,quam fir
mat contra communem in d.c.j.de reb.eccle.non alie.
c ALEX. ¶ Solicitudinem iudicis.Adde quod eo caſu,quo pꝛo
hibita eſt alienatio, eo caſu erit pꝛohibita tranſactio text.eſt not.
in l.non ſolum.j.de pꝛedijs minoꝛum.not. Bart.poſt gloſ.ibi in l.j.
C.ſi aduer.tranſact.Et adde quod iſte ſolennitates non requirun
tur in vendicatione facta a mendicantibus, ſecundum Bald.in
authen.ſi qua mulier.ſ.eo.⁊ hic in penult.colla.ſed Abb.Siculus
poſt alios in cap.nulli.de reb.eccleſ.non alie.tenet quod iſte ſolen
nitates requiſite in eccleſia habeant locum in omni loco pio.⁊ etiā
Bald. hic. ¶ Et adde quid ſi non fuit adhibita cognitio tamen
alienatio fiat ex cauſa vera,an valeat,vide Fede.conſi.cxlij.
d ALEX. ¶ Pꝛobabit.Et ad hoc vide Bar.in l.ciuitas.ff.ſi cer.pe.
* CLAVD. DE SEIS. ¶ Et l.ſeq.ff.de legib.Adde gloſſ.in rub
que ſit Long.conſuetud.
e ALEX. ¶ Jn l.ſi pupilloꝛum. Adde gloſ.⁊ Bart.in l.a diuo pio.
§.in executione.ff.de re iudic.
f P. PAV. P. ¶ Circa fi.Cautela ad faciendum quod creditoꝛ non
habeat neceſſe pꝛobare verſum in vtilitatem eccleſie,vide per Ce
pol.cautel.ccxxxvj. Et in quib.caſib.requiratur hec pꝛobatio vide
Roma.conſi.ccccxlvj.

AVTHENT.

Sicut alienatio. Jſta authentica addit ad legem C.⁊c.

AVTHENT.

a **Multo magis.** [a] Pꝛopter vnumquodque tale,⁊ illud magis,⁊c.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ Multo magis. Non procedit vbi eſt diuerſa ra
tio,vide Roma.conſi.ccccxx.in fi.

AVTHENT.

1 ☞ Pꝛohibitus alienare in ſuos conſanguineos,an pꝛohibeatur accipere.
2 Adminiſtratoꝛ quando palam,⁊ publice poſſit emere de bonis il
lius,cuius eſt adminiſtratoꝛ,⁊ nume.3.
4 Pꝛelatus alienat res eccleſie in coniunctos ad tempus, non ta
men ad perpetuum.
5 Pꝛelatus alienat res eccleſie in perpetuum in conſanguineos pauperes.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

a **Quibuſcunque.** [a] Iſta reſpicit ſecundam partẽ legis prohibitoriã
⁊ eſt breuiſſima in ſeq. ¶ No. mirabilem auth. quod in ca-
1 ſib. in quib. alicui permittitur alienare † ſuis conſanguineis, ⁊ ipſe
prohibetur accipere. Contra hoc vr ȷ. de contrah. empt. l. cũ ipſe.
Re. dicit no. ſatis, ibi loquitur in adminiſtratore pupilli, vel adul
ti, cui ſperatur in adminiſtratione ſuccedere, cum ipſe principalis
factus erit etatis legitime, hic loquitur quando adminiſtrat bona
eccleſie, que nunquam peruenit ad etatem legitimaz. Et ita gene
raliter intelligit in quocunque adminiſtratore eius qui ad etatem
legitimam non peruenit. hoc licet ſit notabile in ſe tamen eſt con-
tra opin. gl. noſtrarum poſitarum in l. ſi emptione. §. fi. de contrah.
empt. Dicendum eſt ergo, quod ipſe adminiſtrator poteſt emere
2 † palam, ⁊ bona fide de reb. eius, cuius bona admi. l. cum ipſe. ȷ. de
3 contrah. emp. fallit † in adminiſtratore eccl. vt hic videtis. Contra
hoc videtur in auth. de ſan. epiſ. §. ſi autem eccleſijs. gl. ſoluit, ⁊ eſt
no. ſol. Quedam eſt alienatio perpetua, ⁊ iſta prohibetur fieri iſtis
coniunctis perſonis, ita loquitur hic. Quedaz eſt conceſſio † ad tẽ
pus, ⁊ iſta non prohibetur, vt lege contraria. quod tene menti pro
b Abba. ⁊ Prelatis [b] qui tota die res emphyteuticas ad ſe reuer-
ſas concedunt ſuis conſanguineis. Nam ſi quidem conceſſerint
ad tempus vſque ad ſecundam, vel tertiam generationem, valet,
ſecus ſi concederent perpetuo, per hanc auth. quod no. ⁊ vide gl.
5 Sunt tamen quidam † qui conſanguineis ſuis [c] pauperib. poſſent
c concedere emphyteuſim perpetuam, vel feudum perpetuum. Ita
no. dicit Iac. de Bel. in prima conſtitut. feu. in princi. ⁊ allegat que
dam decreta, que vide.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Quibuſcunque. No. circa iſtã materiam quod iſte
forme, ⁊ ſolennitates requiſite in locationibus reruz eccleſie de cõ
ſuetudine non ſeruantur. vide Spe. in ti. de emph. §. nũc aliqua in
ver. vj. Alex. conſ. lxxix. incip. circa primum de quo querimus in j.
vol. ⁊ eſt de mente Bar. ⁊ Ful. in auth. qui rẽ. ȷ. eo. Ang. in auth. de
non alie. in §. ſcire autem. vide an talis cõſuetudo valeat, apoſtillã
factam ſ. in authen. hoc ius porrectum. in princ. Item de veritate
eius quod hic no. an poſſit prelatus ſuis conſanguineis infeudare
vel dare in emphyteuſim, vide late Iaſ. in c. j. qui feu. da. poſ. in v.
fallen. vide do. Fran. Cur. in trac. feu. in ij. parte. q. vij. Barba. conſi.
xvij. in iij. parte. ⁊ in c. vt ſuper. de reb. eccle. non alienan. vbi Abb.
tenuit contrarium. Et idem Abb. conſi. iij.

b ALEX. ¶ Et prelatis. Et facit an prelati poſſint infeudare agna
tis, gl. ſin. ſecundum Bald. in c. j. ſi de inueſti. lis oriatur inter do. ⁊
vaſal. dicit quod de iure non poteſt licet de conſuetudine ſic, que
preualet. Sed Bald. ibi dicit quod etiam de iure poſſunt, quando
agnati ſunt idonei, ſicut quando prelati ſunt executores pauperũ
poſſunt bona diſtribuere conſanguineis ſi ſint pauperes, alias ſe-
cus iuxta gl. in l. illud. ȷ. eo. tit. Adde quod not. Bart. in l. cum qui-
dam. de leg. ij. vide Feder. in conſi. ⁊ late per do. Abb. in c. vt ſuper.
de re. eccle. non ali. qui tenet contra opi. legiſtarum. Et quod indi-
ſtincte prelatus poſſit contrahere cum cõſanguineo ſecus in eco-
nomo, ⁊ hic per Bart. vide etiam Pet. de Ancha. in cle. j. de exceſ.
prela. ¶ Adde an prelatus poſſit dare cõſanguineis rem paruam
in emphyteuſim, ſi primo iurauit non alienare inconſulto ſummo
Pontifice, vide Feder. conſi. ccx. Et an poſſit conſtituere vſumfru-
ctum ad vitam cõſanguineo, vide per eundem in conſi. liij. ⁊ clxxxv.

c POMA. ¶ Conſanguineis ſuis. vide Panor. conſil. xlj. volum. j. ⁊
Federi. de Sen. conſil. liij. ⁊ aliqua per Prepo. Alex. in c. decenter.
lxxxix. diſtinc. ⁊ Feli. in c. ad audientiam. de reſcript. ⁊ vide Barba.
conſil. xliij. volu. ij. ⁊ Imol. in conſi. lxix. ⁊ Panor. in c. vt ſuper. ⁊ ibi
Barb. de re. eccle. non alie. ⁊ Alex. hic in apoſtil. ⁊ Paul. de Caſtr.
conſi. ccxcv. ⁊ do. Car. Alex. in c. j. qui feud. dare poſ. in prin.

AVTHENT.

1 Dolus cum dolo quando compenſetur.
2 Emptori rerum eccleſie, qui emit ſine ſolennitate quomodo ſuc-
curratur.

Quires iam dictas. Vidimus au-
thent. prohibi-
torias, modo ſequitur videtur aut. punitorias. ¶ Op-
pon. dicitur hic quod emptor repetit ab economo, non
ab eccleſia. In contrarium, dolus cum dolo debet compenſari. ff.
de eo per quem fac. erit. l. iij. §. fin. ⁊ in l. ſi. in princ. ⁊ de dolo. l. ſi duo.
1 † Dicit glo. certe hic dolus economi vendentis preponderat dolo
emptoris. Et vide gloſſ. intellige quod preponderat dolo empto-
ris preſumpto, ex eo quod contra legem contrahit, vt l. quemad-
modum. de agri. ⁊ cenſi. lib. xj. ⁊ in c. qui contra iura. extra de regul.
iur. li. vj. Sed in veritate, iſte emptor erat in bona fide ſcilicet, ſciẽs
ſe nullam actionẽ habere contra eccleſiam, ſed contra economum.
Ita tenet glo. in corpore vnde ſumitur iſta auth. ⁊ idem tenet glo.
in c. ad audientiam. extra de reb. eccle. non alien. ¶ Quero quid ſi

a prelatus [a] vel concedens non habet aliquid, quia erat vnus de
2 monachis, vtrum iſte emptor poſſit regredi contra eccleſiam † gl.
dicit quod ſic, ſi eccleſia eſt locupletior. Et vide gloſſ. not. valde, ⁊
eam tenent Canoniſte in d. c. ad audientiam. quod intellige verum
quando contrahens erat bone fidei in veritate, alias non haberet
regreſſum contra eccleſiam, nec contra economum, vt ego ſ. dixi,
b ⁊ ſecundum hoc vidi fieri pluries, [b] cum quidam homines permu-
taſſent cum quadam eccleſia, non ſeruata forma iuris, ⁊ eccle. po-
ſtea vendicaret ea que alienauit. Dixi quod debebat reſtituere, ⁊
ipſa idem quod accipit, ſi haberet, ⁊ ſic eſt locupletior. per hanc gl.
quam tene menti. ¶ Vltimo eſſet videndum, quomodo procedũt
contractus emphyteutici, qui quotidie fiunt ab eccleſijs, cum hic
omnino prohibeâtur. Dicam in aut. qui rem. ȷ. eo. incontinenti, ⁊c.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Si prelatus. De hoc, quomodo eccleſia teneatur
ementi ab economo, ⁊ an debeat pretium reſtituere, vide que ſcri-
pſi ſ. in l. iubemus. §. ſane. in verſi. ad primum opponitur ad Bart.
b ALEX. ¶ Fieri pluries. Vide per Canoni. in c. nulli. ⁊ in c. ad au-
dientiam. de reb. eccle. non alien.

AVTHENT.

a **Siquas.** [a] Hic incipit Imperator ponere aut.
permiſſorias. ⁊ ſic cadit ſuper tertia
parte legis, ⁊ ſunt difficiles authent. iſte, ⁊ legam ſimul
hanc authen. ⁊ authen. perpetua quia ſibiinuicem con-
tradicunt, Diuiditur in partes duas. Primo loquitur quando il-
le, qui recipit domum ruinoſam in emphyteuſim, ſtatim vult ſol-
uere penſionem. Secundo quando prius vult reedificare, ⁊ poſtea
ſoluere. Secunda ibi, aut prius eo reedificante.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si quas. Vide hic per Bald. de materia renouatio-
nis, ⁊ aliqua per Cano. in c. j. de preca. ⁊ inquantum Bal. hic que-
rit, quid important hec verba, concedo tibi in tertiam generatio-
nem. cum opi. Bal. tranſit Pet. de Anch. in cle. j. de pen.

AVTHENT.

2 Verbum perpetua, intelligitur donec penſio ſoluatur.
3 Emphyteuta nunquam preſcribit contra dominum directum.
4 Res eccleſie quando concedantur in emphyteuſim, cum diminu-
tione penſionis, ⁊ vſque ad ſextam partem. ⁊ nume. 5.

a **Perpetua.** [a] Iſta auth. diuiditur in tres par-
tes. Primo loquitur quando res
talis, qualis erat quando peruenit ad eccleſiam, ⁊ eſt
fructifera. Secundo loquitur, quando redditus rei ſunt
diminuti ob cladem. Tertio loquitur quando res eſt cara ⁊ mo-
dicum fructifera, vt turris. Secunda ibi, at ſi ob cladem. Tertia
ibi, quod ſi res. ¶ Oppo. dicitur hic, quod datur in emphyteuſim
b perpetuam [b]. Contra in auth. de non alie. §. emphyteuſin. vbi non
permittit emphyteuſim, niſi in tres perſonas, ſcilicet accipientem,
filios ſuos, ⁊ ſuos nepotes. Huius timore ſunt hic opi. Veritas eſt
1 quod ille §. emphyteuſim † corrigitur per iſtam authen. que eſt de
alien. ⁊ emphyt. vnde ſumitur iſta, ⁊ ſic hodie permittitur emphy-
teuſis perpetua ſecundum formam huius auth. ⁊ debet intelligi
2 † perpetua, hoc eſt, donec penſio ſoluatur. Inſtit. eo. §. adeo. ⁊ ȷ. eo.
auth. qui rem. ¶ Sed ad hoc oppo. quia ſecundum hoc ius eccle-
ſie minuetur, nam poſſidendo xxx annis preſcribitur dominio ec-
cleſie, vt ȷ. eod. auth. quas actiones, ⁊ ideo quidã dicunt quod non
poteſt concedi niſi vſq; ad xxx. annos alij dicunt quod omni tem-
pore xxx. annorum eccleſia retrahat rem ab emphyteuta ne ille di-
5 cat ſe preſcripſiſſe. Tu dic quod † emphyteuta nunquam preſcri-
bit contra eum, quem recognoſcit in dominum directo, vt l. male
agitur. de preſcrip. xxx. annorum. ¶ Secundo oppon. ⁊ iſtud con-
trarium eſt multum difficile. Dicitur in auth. ſi quas, quod quan-
do res ruinoſa conceditur in emphyteuſim, ſit diminutio merce-
dis, ſed in auth. perpetua. ver. quid ſi ob cladem. dicitur contrariũ,
quod nulla debet fieri diminutio. Huius contrarij timore ſunt in
gloſ. opin. Vna eſt, quod auth. perpetua determinetur per auth. ſi
quas, vt quod ibi dicitur quod initam pẽſionem, determinetur ſe-
cundum dictum huius auth. aut ſoluere vult ante, aut poſt. Nam
iſta aut. ſi quas, in corpore, eſt poſt illam, licet in C. ſit poſita prior.
Alij dicunt ⁊ iſta opi. erat Mar. Syl. quod hic loquitur in domi-
bus ruinoſis. auth. perpetua, loquitur in non ruinoſis, ſed que pa-
tiuntur aliam cladem, vel alium defectum, vt quia ſunt alique do-
mus pulcherrime, in quibus nullus vult habitare, quia dicitur
quod per domũ vadunt ſpiritus de nocte, vel dicitur infortunata.
Iſta opin. do. Mar. ſatis appropinquat veritati. Glo. tamen alibi
dicit melius, ⁊ latius quam in aliqua parte iſtarum auth. in auth.
de non alien. §. quia vero leonis. vbi gloſ. diſtinguit pleniſſime. Tu
4 † tamen quantum pertinet ad intellectum iſtarum auth. aduerte,

quandoque eccleſia habet predia, vel domos ruinoſas,⁊ tunc lo-
quitur auth.ſi quas.quãdoque hʒ predia vel domos nõ ruinoſas,
⁊ tunc quandoque vult in emphyteuſim concedere propter debi-
tum imminens,tunc debet concedere pro tanta mercede, quanta
reperitur facta ſubhaſtatione,ſecundũ formam auth.hoc ius por-
rectum. ¶ Quandoque vult concedere in emphyteuſim perpe-
tuam propter aliquam vtilitatem eccleſie,⁊ tunc ſi res eſt in eodẽ
ſtatu,in quo erat quando peruenit ad eccleſiam, vel modicũ plus,
vel modicum minus excreuit quo ad fructus.poteſt concedi in em
c phyteuſim facta diminutione ſexte partis penſionis. [c]ad plus, vt
hac auth.perpetua.in prin.ſeruata ſolennitate que hic habetur,ꝙ
intellige ſecunduʒ auth.qui rem.ĩ.eo.in fi.⁊ hic in prin. Ratio qua
re ſit iſta diminutio , eſt quia quando res conceditur colono ſim-
pliciter.ſit diminutio propter ſterilitatem.vt ĩ.loca.l.licet.ff.eo.l. ſi
vno.§.j.emphyteute vero nulla ſit diminutio,vt ĩ.de iure emphyt.
l.ij.⁊ ideo ſit illa diminutio,propter caſum ſterilitatis qui poſſet oc
currere. ¶ Quandoque res non eſt in eodem ſtatu , in quo erat
quando peruenit ad eccleſiam,ſed eſt diminuta,vel redditus dimi
nuti ob aliquam cladem vel propter peſtẽ aeris,vel propter alium
caſum tunc poteſt concedi in emphyteu. pro extante penſione,
conſiderato tempore, quo conceditur abſque alia diminutione.
Ita loquitur iſta pars ſecunda huius authent. perpetua. Ratio
quia cum fructus ſint modo diminuti ob aliquam peſtẽ,⁊ eſt ſpes
quod redeant ad priſtinum ſtatum ideo amplius diminui non de
bent. ¶ Quandoque eccleſia habet rem pretioſam modici pretij,
tunc loquitur finis huius auth.perpetua. Modo habetis intelle
ctum huius materie. ¶ Opp.dicitur hic,perpetua quoque,⁊c.Cõ
tra , iſta auth.ſumitur in corpore de non alie.ſed ibi non permitti-
tur alienatio perpetua ergo.⁊c. Solu. Dicas, quod iſtud nomen
eſt additum ex auth.de alie.⁊ emphyteu. ¶ Secundo oppo.quod
hoc ſit contra vtilitatem eccleſie euidenter,quia ſit diminutio mer
cedis in ſextam partem.Sol.dicit gl.bene,⁊ recte intelligẽdo Ego
fateor,ꝙ prelatus poteſt cõcedere in emphyteuſim pro maiori pẽ
5 ſione ſi reperiret accipientem,tamen permittitur quod fiat † dimi-
nutio ſexte partis,ſi aliter non inueniretur.Et hoc ſit propter ſte
rilitatem.propter quam de cetero non poterit fieri.vt ſ.dixi. Ita
ſentit gl.⁊ bene. ¶ Opp.in auth.de alie. ⁊ emphytuet.§.j. Solut.
6 Ibi ſpeciale † eſt in reb.eccleſie Conſtantinopolitane propinquis
ciuitati,que non poſſunt dari aliquo modo. ¶ Opp.ad fin.huius
auth.de alie.⁊ emphyteut.§.ſanctiſſimas.Sol.Speciale eſt in reb.
eccleſie Hieroſolimitane,de qua dicitur ibi. Modo circa iſtas au-
thent.eſt videre quomodo eccleſie concedunt tota die ſub penſio-
ne vnius denarij, nec ſeruant ſolennitates, de quibus hic dicitur,
ſtatim dicam in authen.qui rem.vbi gloſſ.tangit.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Perpetua. Uide Alex.conſi.lxxix.in j.vol.vbi dicit
quod ſolennitas huius authen.non ſeruatur conſuetudine.
b ALEX. ¶ Perpetuam, Quia Bartol.allega.contrarius , vide
quod dixi in l.vt iuriſiurandi.§.ſi liberi.ff.de ope.li.
POMA. ¶ Pro horum iurium declaratione,vide Alex.conſi.ix.
vol.ij.⁊ Pau.conſi.lxxiij.in ij.dubio.vol.j.⁊ vide que poſui ad gloſ.
in l.etiam.ff.ſol.mat.⁊ Soʒ.conſi.cclxvj.vbi declarat.

AVTHENT.

a * Item ſibi. [a] Iſta eſt alia auth.que permittit rem
eccleſie alienare,ſeu permutare,* ⁊c.

ADDITIONES.

a Item ſibi. Uide Barb.in c.j.extra de rerum permuta.
* CLAV. DE SEISS. ¶ Seu permutare. Intellige cum conſen
ſu ſuperioris,quod procedit vbi res eccleſie permutatur,cũ re in-
ferioris:ſecus ſi cum re ipſius principis. ita ſingulariter Hoſtien.
in c.j.de rerum permut.quod dicit Roma.in rtpet. auth. ſimiliter.
C.ad l.Falcid.eſſe communiter legiſtis incognitum.de cuius veri-
tate habetur communiter per Butri.⁊ alios nouiores ibi.

AVTHENT.

1 ☞ Eccleſia pro re tributaria,que ad eam peruenit,tenetur ad tri-
butum.

Item predium. Oppo.⁊ videtur quod
eccleſia nõ ſuſtineat o-
nus fiſcale,vt in authen.item nulla communitas.ĩ.tit.j.
1 Solu.glo.que eſt ſ.eo.auth.ſicut alienatio.dicit † quod
hoc intelligitur quando res erat obligata pro oneribus preteri-
tis.antequam eſſet eccleſie. Tu dic tributa realia ſubire eccleſiam
ſecundum ea que dixi in l.placet.ſ.eo.⁊c.

AVTHENT.

1 ☞ Emphyteuta eccleſie ceſſans in ſolutione canonis biẽnio.pri-
uati vero triennio,cadit a iure ſuo,⁊ non tamen ipſo iure,ſed ſi do-
minus vult.nume.3.
2 Colonus priuati ob non ſolutionem,quando cadat a iure.
4 Contractus emphyteutici ab eccleſia celebrati forma non ſerua-
ta,quando valeant.

6 Res eccleſie ſolita concedi vno pretio, ſi concedatur pro minori
conceſſio non valet.
7 Res eccleſie ſi concedatur in perpetuum,vel vſque in tertiam ge-
nerationem maſculinam,⁊ femininam,conceſſio non valet.

a Qui rem. [a] Iſta aut.eſt vlti.ſeu pe.tranſpoſita
in hac lege, que determinat vnũ du-
bium circa premiſſa in alijs aut.contra hanc aut.oppo.
de iure emphy.l.ij.vbi habet triennium. Dicit gl.diſtin-
1 gue tres caſus. † Aut eſt emphyt.eccleſie,⁊ habet bienniũ,vt hic.
2 Aut eſt priuati,⁊ habet trienniũ vt ibi. Aut eſt ſimplex † colonus
priuati.⁊ habet biẽnium vt l.quero.§.inter locatorem.ff.lo. Unde
vltimum eſt verum, quando eſt actum vt non poſſit expelli,vt d.l.
quero.§.inter locatorẽ. Aut eſt ſimplex cõductor,⁊ ſtatim cum nõ
ſoluit penſionẽ,poteſt expelli,vt l.iij.C.de lo. ¶ Opp.eccleſia non
debet locupletari cũ aliena iactura,vt l.nam hoc natura.ff.de con-
dic.inde.dicit gl.hoc contingit propter delictũ partis.⁊ bene dixi
in auth.qui res iam dictas.ſ.eo. ¶ Quero quãdo quis non ſoluit
3 penſionẽ,vtrum cadat a iure ſuo ipſo iure. † Certe hic eſt tex.quod
b non ſed ita demum, ſi vult dominus. [b] ⁊ vide tex.ibi repelli poteſt.
⁊ quod nõt.in l.j.in fin.cum l.ſeq.ſi ager vecti.vel emphyt.petatur.
¶ Querit gl.pone quod aliquis accepit ab eccleſia in emphy.rem
valentem quinquaginta pro penſione vnius denarij pro quolibet
anno.quero ſi non ſoluit vnũ denariũ per bienniũ, an cadat a iure
ſuo? gl.alle.pro ⁊ cõtra,⁊ non determinat aliquid. Antequã deter-
minem iſtam queſtionem primo expedit videre quomodo valeant
4 iſti cõtractus emphy.qui † celebrãtur ab eccleſijs,nõ ſeruata for-
ma iſtarum auth. Ad quod reſpondeo breuiter,quod auth.iſte lo-
quantur quãdo quis vellet in emphyt.dare vel in feudum res que
ſunt de menſa eccleſie ſeu monaſterij non cõſuetas dari in emphy.
vel in feudum. Si vero ſunt res conſuete dari in emphy.vel in feu-
dum, tunc ceſſat forma iſtarum auth.ſeu iſtorum iurium,⁊ poteſt
libere concedi in feudũ, ſeu emphy.tex.extra de feu.c.j.⁊ x.col.epiſ.
vel Abb.c.j.habes ergo quod iſti cõtractus valent q: res nõ ſunt
5 de menſa,⁊ ſic ad illas res prohibitio ſe nõ extendit. ¶ † Nunc ad
queſtionẽ gl.dico quod ſi quis omiſerit ſoluere illam modicã pen-
ſionem per bienniũ,cadit a iure ſuo. Et ita tenent omnes doc.nam
iſta auth.loquitur in omnibus caſibus in quibus emphy.eſt pro-
miſſa. ¶ Quero iuxta predicta,quid ſi eccleſia cõſueuerat illã rem
c nõ dare pro minori penſione,⁊ tũc dat pro minori,an valeat? [c] Ui-
detur quod contractus valeat ſed qd eccleſia poſſet reſtitui,extra
6 de reſti.in inte.c.j. Contrarium † videtur,quia ſecundum hoc annui
redditus alienantur,⁊ minuuntur, quod non poteſt fieri,vt ſ.eo.l.
iubemus.in prin.iſtud ego puto verũ,ſalua meliori deliberatione.
Non obſt.c.j.de reſti.in integ.quia ibi loquitur de locatione ad tẽ-
pus modicum.vel ſi intelligas in locatione ad tẽpus magnum,in-
telligas quod fecit in caſu licito,tamen fuit decepta eccleſia. Dixi
vobis modo in auth.perpetua.quod res poteſt in emphy.concedi
facta diminutione ſexte partis, tamen ſi inueniret eum, qui daret
plus non deberet facere illam diminutionẽ. Pone ergo,quod con-
ceſſit in emphyt.facta diminutione ſexte partis,cum potuiſſet ſine
diminutione,ſi bene perquiſiuiſſet, certe poterit petere reſtitutio-
d nem d.c.j. ¶ Quero,quid ſi res conſueta dari in emphy. [d] vſqʒ ad
e tertiam generationem [e] maſculinã, ⁊ eccleſia dat vſqʒ ad tertiam
7 † generationẽ maſculinam ⁊ femininã,vel quid ſi conſueuit dare in
emphyt.temporalem,⁊ conceſſit in perpetuum,an contractus iſte
valeat? dubito,tamẽ prima facie videtur quod ipſo iure nõ teneat.
f Pro hoc videtur caſus. [f] x.col.de leg.Corradi.c.j.§.pe. Hoc probo
per rationem, emphyt.perpetua non permittitur niſi ſeruata aut.
iſtarum forma.fallit propter conſuetudinẽ,ſed in iſtis non eſt con-
8 ſuetudo, † ergo, ⁊c. Nam conſuetudo ⁊ preſcriptio non extendit
g ſe vltra id quod agitur [g], vt ff.de iti.actuque pri.l.j.§.iij.ſed hic eſt
* cõſuetudo * vt certo modo detur, ergo alio modo dari nõ poteſt.
9 Quero,que res dicatur de menſa,⁊ que non? † Dic vt extra de re.
eccleſ.non alie.c.vt ſuper.per Innoc. Predicta,que dixi,intelligas
ſalua meliori deliberatione , forte dicam ĩ.de iur.emphyt.l.j. Hoc
ideo dico,quia non tangunt doct.in aliqua parte.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Qui rem. Et adde quod quatuor ſunt caſus.in quib9
permittitur alienatio rei eccleſiaſtice , qui not.xij.q.ij.in ſum.⁊ ſi in
inſtrumento venditionis,quã facit eccleſia continetur precedenti-
bus legitimis tractatibus, ⁊c. vide Bart.in aut.ſi quis in aliquo.
Sed pone quod res eccleſiaſtica incidat in eccleſiaſticũ,vel mona
ſterium,⁊ ipſam retinuit per annũ,an dicatur incorporari eccleſie,
adeo quod nõ poſſit in emphyteuſim dari vel alienari,ſine hac ſo-
lennitate. Ang.vero in l.ſi vacantia.dicit,quod poterit dari in em-
phyteuſim,ſine ſolẽnitate niſi prius fuerit incorporata per officia-
les ad hoc deputatos.ſequit Ric.ibi per illã l.licet Arch.tenuerit
contrariũ in c.niſi.de re.eccl.non alie.adde quod no. Pau.de Lea.
in cle.j.de he.inſt.in gl.alios. ¶ Adde an tractatus preſumat pre-
ceſſiſſe in alienatione rei eccleſiaſtice,vide Bal.conſi.cccxcix.lib.iij.
P. PAV. P.

P.PAV.P. ¶An autem ſolutio facta per tertiū excuſet emphy-
teutam, quo minus cadat, vide Ro.ſin.lviij.incip.ſi emphy.eccle-
ſie finita generatione perdat melioramenta, vide Paul.de Caſtr.
conſil.cxxxix.in iiij.vol.vbi per totū multa ſimilia ponit in materia
melioramentorū. Vide etiam Bal.in c.j.§.ſi quis de manſo.de con
trouer.inueſt.⁊ illud quod dicitur hic de emphy.eccleſie quod ha-
beat bienniū,limita ſing.niſi eccleſia citaſſet emphyteutam vt ve-
niret ad ſoluendū,quia tunc ſufficit lapſus ſex menſium,ſecundum
Angel.in addi.ad Bart.in l.locorum.C.de omni agro deſer.lib.xj.
Item dum dicitur hic quod ſi emphy.deteriorauit,priuetur,quid
ſi ex alio latere meliorauit? Vide Moder.hic, Vide etiam Barb.
conſi.xxxvj.in ij.vol. Adde ad ea que adducunt hic Moder.tex.in
l.ſi negotia.in fi.⁊ quod ibi dicit Bart.ff.de neg.geſt.Et contra di-
ctum Ang.in d.l.locorum.vide Barb.in c.potuit.extra locati.
b P.PAV.P. ¶Si vult dominus.Et ſic procedit etiā hoc in eccle-
ſia.Idē Sali.in l.fi.C.de iure emphy.Imo.in c.fi.extra.de preſcrip.
Alex.conſ.dlxxxix.incip.viſis themate. Imo plus Bal.in l.fi.C.de
reuo.don.dixit quod vbicunqꝫ lex dicit ipſo iure reuerti ad dñm,
intelligitur ſemper ſi dñs voluerit,⁊ petierit.Sequitur Alex.conſ.
cccxiiij.incip.viſo themate.vide ad Bar.in l.fi.C.de iure emphy.
c ALEX. ¶An valeat.Vtrum autē ſi ipſa eccleſia non ſoluat ca-
nonem,cadat a iure ſuo.gl.hic quod ſic.⁊ Bal.in l.placet.ſ.eo.
d POMA. ¶Dari in emph. Vide Alex.conſi.ix.in iij.vol.⁊ vnum
verbum Alex.in conſi.j.in iiij.vol.⁊ conſi.v.in fi.vol.v.⁊ Fel.in c.au-
ditis.⁊ maxime in ſeq.verſi.conſuetudo.de preſcri.⁊ Adde Anna.
conſi.lxxxiiij.⁊ vide pro confirmatione text.in ca.poſſeſſiones.⁊ ibi
Barb.in ij.no.de reb.eccle.non alie.⁊ Barb.in c.cum ſuper.de offi.
deleg.⁊ Alex.conſi.xxxviij.vol.ij.vbi conſuluit in puchro caſu,⁊ ibi
innuit ꝙ valeret ſaltem vſqꝫ ad tertiā generationē,⁊ do.Prepo.in
tit.qui feu.dar.poſ.in prin.vide etiam do.Alex.cōſi.clxxxviij.vol.ij.
e ALEX. ¶Generationem. Bene facit l.ſi quis aliam.ff.de ſolut.
Bald.tenet contra.in auth.ſi quas ruinas. ⁊ ibi dixi ſ.eo.pro qua
eſt tex.in §.neqꝫ.in auth.de non alie.Et ibi etiam vide Bald.quid
importet,⁊ qualiter ſumatur tertia generatio.
f ALEX. ¶Videtur caſus.Et ibi vide Bal.remiſſiue loquentem,
Bal.in l.etiam.in prin.ff.ſol.mat.videtur idem tenere quod Bart.
* CLAVD.DESEISS. ¶Conſuetudo. Imo de conſuetudine
omnes ſolemnitates ſunt ſublate in alienatione rerum eccleſie:vt
cōcludit Spe.in ti.de loca.§.nunc aliqua.ver.vj.de quo an valeat,
vide Bart.⁊ Salic.in auth.hoc ius porrectum.ſ.eodem.
g ALEX. ¶Quod agitur.Et quia Bart.eſt contrarius,vide que
dixi in l.vt iuriſiurandi.§.ſi liberi.de ope.liber.

LEX XV.

1 ☞Facta tempore tyranni vero domino ſuperueniente caſſantur.

DEcernimus. Iſtam legem habuiſtis in
l.omni innouatione.ſ.eod.
a caſſatis omnibus factis tempore tyrannidis [a] priuile-
gia eccleſiarum in omni ſuo robore perſeuerent.h.d.
1 ¶Nota de verbo,funditus. ¶†Nota quod omnia facta tempore
tyrannidis ſuperueniente iuſto domino debent caſſari, ⁊ irritari.
quod no. Sed Deus ſcit,quando ſuperuenit iuſtus dominus,⁊c.

ADDITIO.

a ALEX. ¶Tyrannidis.Facta tempore tyrannidis debent reuo-
cari.Adde Bart.in ſuo trac.de tyrannide.facit quod no.Bar.in l.
omnes populi.in ij.q.prin.ff.de iuſt.⁊ iur.per Joā. And.in cle.j.de
baptiſ.Ex oppo.adde quod dixit Bal.de pace conſtan.in ver.pri-
uilegia omnia.per illum text.quod ſi bona rebellium tēpore rebel-
lionis alijs ſint cōceſſa perſonis, facta pace ſunt reddenda primis
dominis,adeo quod ipſa pax non habet vim ſimplicis indulgētie,
ſed reſti.in integ.tex.eſt ibi not.ꝙ tene menti.Et adde que dixi in l.
creditor.j.de ſol. Et an papa propter rebellionē perdat poſſeſſio-
nem papatus,vide Bal.in l.male agitur.C.de preſcript.xxx.ann.⁊
dicit Bal.in l.fi.C.per quas perſonas.quod licet ſubditus ſubtra-
hat obedientiā ſuperiori,non preiudicat.facit l.fi.de acqui.poſ.que
no.⁊ tene menti.Sed nūquid bānitus,cuius bona fuerūt alienata,
ſi reſtituatur,intelligatur etiam ad bona reſtitutus.vide Bar.in l.
Gallus.§.⁊ quid ſi tantū.⁊ ibi etiam per Moder.de lib.⁊ poſthu.

LEX XVI.

1 ☞ Acta dicuntur,que fiunt coram iudice.
2 Lex ⁊ ſtatutum,quando extendatur ad caſus ſimiles.⁊ nu.3.
4 Donatio facta eccleſie vltra quingentos aureos, valet ſine inſi-
nuatione.⁊ nume.5.
6 Donatio facta pauperibus, requirit preſentiam alicuius ſtipu-
lantis nomine ipſorum.

ILlud quod. Eccleſie ⁊ ciuitati poteſt do-
nari vſqꝫ ad quingentos au-
a reos ſine inſinuatione [a].h.d. ¶Nota gloſ.ſuper verbo,
1 actis, id eſt, ſcripturis factis † corā Judice, quā vide ⁊
no. ¶Opp.⁊ videtur quod lex debebat extendi ad caſus ſimiles,
2 † vt l.non poſſunt.ff.de leg.⁊ l.ius ſingulare.eo.tit. Glo.dicit quod
iſta prohibitio,que fit in fine, prohibet deſcēdi ad caſus diſſimiles
non ad ſimiles.vide gl.⁊ tene menti. ¶Contra illud dictum oppo.
de eo quod habetis in l.j.j.de patri.qui fi.diſ.vbi etiā ad caſum ſi-
3 milem non extenditur,quando eſt prohibitum. †Sol.ibi loquitur
in ſtatuto odioſo,hic in ſtatuto fauorabili.Et ſic debet intelligi.ff.
de legi.l.leges.⁊ quod not.de reg.iur.c.odia.lib.vj. ¶Opp.de l.pe.
j.de don. Sol: Concedo quod hodie poteſt donari cuilibet,vſque
ad quingentos ſolidos,ſine inſinuatione. Sed tunc quero,vtrum
eccleſie poterit donari vſqꝫ ad octingentos? Quod videtur,nam
4 ſi habeat † priuilegiū in trecentis ſcilicet.vltra alios,ita eodē mo-
do habeat hodie vide gl. Pet.tenet contrarium,quia hoc non re-
peritur ergo,⁊c. ¶Quid dicemus? Breuiter dico,quod quando
lex prohibet aliquibus in plus,⁊ alijs in minus per nomina reſpe-
ctiua,tunc eo ipſo quod augetur in perſona vnius, fit augmētum
in perſona alterius reſpectiue, ⁊ ita in diminutione , vt l.ſi ita.§.j.
b de libe.⁊ poſt.⁊ de here.inſti.l.clemens. ¶Quādoqꝫ prouidet [b] di-
uerſis, per nomina ſimplicia ſignificātia quantitatē vel rem,tunc
iſta prouiſio plus cōtinens,non recipit augmentū,vel diminutio-
nem extrinſece,propter rem aliquā illis cōceſſam,vt l.ſi alterius.ff.
de here.inſtit. Modo ad propoſitū,augmentum ⁊ diminutio que
ſunt facta eccleſie;ſunt facta per nomina ſimplicia; nō per nomina
reſpectiua, ſignificantia quantitatē, ideo non puto auctū priuile-
5 gium eccleſie,per l.pe.§.fi.de do. Bene autē puto † quod per ean-
dem legē in prin.valeat hodie donatio facta in eccleſiā indiſtincte,
ſine aliqua inſinuatione. ¶Querit gl.quid ſi aliquis exiſtēs in ca-
c merā ſua dixit? Dono pauperibus centū [c],vtrum iſta donatio va-
6 leat? Gl.dicit quod non.Circa quē dicere, † vtrum requiratur pre-
ſentia alicuius,qui recipiat pro pauperibus,aut eis conceditur in
vltima voluntate,⁊ non requiritur preſentia.vt l.cum pater.§.do-
natio.ff.de leg.ij. Aut eis cōceditur inter viuos,⁊ tunc aut cōſtat,
quod quis voluit contractū donationis celebrare, ⁊ tūc nō valet,
d niſi ſit ibi aliquis preſens.vt hic in gl. [d] Aut eſt dubiū,⁊ tūc valebit
e iure cuiuſdā voti,ſeu pollicitationis, [e] vt ſic ſit obligatus perſona-
liter,vt l.ij.in prin.ff.de polli.⁊ extra de vo.⁊ vo.redem.per totū ⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶Inſinuatione.Limita hanc l.requirentē a quingentis
aureis ſupra inſinuationē non habere locum de iure Cano.valent
donationes facte eccleſie,ab alio quā ab Imperatore indiſtincte,
vſqꝫ ad omnem ſummam abſqꝫ inſinuatione.vt no.Hoſti.⁊ Joan.
And.in c.fi.de ſol.⁊ pro eis allego c.ſunt qui opes.xvj.q.iiij.⁊ Cle.
in fi.de decimis.Et eſt ratio,quia ſicut materia relictorum ad pias
cauſas,cēſetur eſſe ſpiritualis,ita quod leges que diſponūt ſuper
illis non valent,niſi quatenus ſint per canones approbate.c. rela-
tum,de teſt.⁊ no.Bart.in l.cunctos populos.ſ.tit.pro xi.ita etiam
donationes inter viuos facte,in piam cauſam,vt eccleſijs.arg.c.fi.
de reb.eccl.non alie.facit quod habetur.xij.q.ij.xiiij.q.v.per totum.
quid ſi donat Romane eccleſie?tenet indiſtincte Bald.in authen.
item a priuatis.j.de do.quod non requiritur inſinuatio , etiā vltra
quingentos aureos, tenet do.Abbas in c.relatum.per illum text.
de teſta.ex identitate rationis.⁊ dicit quod Bart.hic idem tenet.
Adde quod Barto.allegat Ang.in l.Stichum aut Pamphilum.
ff.de verb.oblig.qui dicit hic eſſe vnam gl.ſingularem,quod dona-
tio ad pias cauſas facta diuiti,nō dicitur eſſe pia cauſa,⁊ vide que
ibi no.Moder. ¶Adde an donatio facta eccleſie,vel pio loco,in-
ſinuatione egeat.Pau.de Caſt.cōſi.cxxxij.⁊ ciij.⁊ per Abb.cōſi.cij.
b POMA. ¶Quandoque prouidet.Vide Alex.in l.ij.ff.de lega.j.⁊
vide circa hoc tex.in l.penales.§.fi.⁊ ibi gl.⁊ Bar.ff.ad l.Fal.
c ALEX. ¶Pauperibus cētum.Adde quod no.Bar.in l.abſenti.
in prin.ff.de do.per Bal.in l.nec ambigitur.j.de do.⁊ hoc idem no.
Jo.And.in ti.de inſtr.edi.§.compendioſe.alias §.nunc aliqua.ver.
ſed an pauperes,niſi conſuetudo eſſet in contrariū,quia valet.Ita
poteſt intelligi tex.⁊ ibi per doct.in c.ij.de conſue.per Jac.de Bel.
in l.iubemus nullā.ſ.eo. ¶Adde an valeat donatio facta paupe-
ribus,cū nullus ſit qui pro eis recipiat Bal.cōſi.ccclxxx.ij.lib.vnū
vide,ꝙ cōſuluit Ro.cōſ.ccxcv.ꝙ valeat donatio facta abſēti abſqꝫ
nuncio,vel epiſtola dūmodo donatarius aliqualiter certificetur.
d P.PAV.P. ¶Preſens.Illud limita procedere,quando aliquid
ponerent in eccleſia, quia ſi poſtea vellent aſportare, non poſſent.
vide Soc.in l.Paulus.ff.de except.Et ſic aliud eſt in promiſſione,
aliud in traditione.Itē circa iſtam gl.vide que dicit Alex.in conſi.
cxxxj.vol.iiij.de quodam partito in quadam vniuerſitate in fauore
cuiuſdam abſentis. quod non poteſt ſe fundare in eo. Item quod
iſta concluſio non procedat in dote,vide Decium conſi.xxxv.
e POMA. ¶Seu pollicitationis. Limita vt per Alex.in l.ij.in ver.
item no.j.de pac.vide etiam Pan.cōſ.lxiij.vol.ij.⁊ aliquid per Fel.
in proe.Decre.Ro.conſi.clxxj.⁊ conſi.cxcix.in fi.⁊ conſ.cxcv.⁊ in ſi-
mili,⁊ Seue.in trac.de pac.v.q.⁊ Pau.de Caſt.conſi.lxxiij.

LEX XVII.

2 ☞Actio in factum eſt ſubſidiaria,⁊ introducta in varijs iuris ar-
ticulis,⁊ qui dicantur iſti varij articuli iuris.nu.16.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

4 Res ſacra vendicatur.
5 Res ſacre alienantur propter caſum captiuitatis, niſi ſpecialiter
eſſet a concedente prohibitum. nu. 6.
7 Epiſc. poteſt vendicare res eccleſiarum ſibi ſubiectarum. ⁊ nu. 8.
11 Epiſcopus agens pro rebus eccleſie ſibi ſubiectis, debet agere
nomine ipſius eccleſie.
13 Contra economum, qui alienauit res eccleſie, agitur, non contra
eccleſiam.
14 Actiones plures competunt pro recuperatione rerum eccleſie.
15 Libellus alternatiuus admittitur, quando ignoratur, an res ſit
mutata, vel conſumpta, vel extet.
17 Res ſacre vendi poſſunt pro alimentis pauperum.
18 Lex communis extenditur ad lites pendentes, ſtatuta ⁊ reforma-
tiones non, etiam ſi expreſſe dicatur. nu. 19.

SAncimus nemini. In prima par-
te prohibet a-
lienationem. Secundo conceditur vẽditio in rebus ex-
tantibus. Tertio remouet exceptionem. Quarto con-
cedit actionem re perempta. Quinto ponit exceptionem a primo
dicto. Sexto ⁊ vltimo declarat ad quas cauſas porrigitur preſens
conſtitutio. Secunda ibi, ſed ab his. Tertia ibi, nulla eis. Quarta
ibi, ſin autẽ. Quinta ibi, excepta. Sexta ibi, hoc obtinet. Breuiter
1 h. d. ¶ † Vaſa ſacra, ⁊ veſtes ſacre non poſſunt alienari, vel pigno-
rari, preterquã pro redẽptione captiuorũ, ⁊ a recipiẽte vendicatur
omni exceptione remota. h. d. ¶ No. quod iſta talia ſic alienari nõ
2 poſſunt. ¶ † No. ſecũdo ꝙ actio in factũ eſt ſubſidiaria, ⁊ introdu-
3 cta varijs iuris articulis. ¶ No. tertio, animas hominũ † quibuſ-
libet rebus preferri. ¶ Opp. dicitur hic, ꝙ pro rebus ſacris cõpe-
tit in rem actio. Contra, rei vendicatio datur domino, ⁊ eſt in rem
actio, vt l. in rem actio. ff. de rei vendi. ſed res ſacra in nullius bonis
4 eſt, vt l. ij. ff. de re. diui. ergo ⁊c. Sol. Dicas † quod res ſacra vẽdica-
tur adiecta cauſa de iure canonico. Simile dicimus in l. j. §. per
hanc. ff. de rei vendi. ¶ Opp. ſecũdo in aut. de alie. ⁊ emphy. §. ſan-
5 ctiſſimas. Sol. Dico, ꝙ poſſunt alienari † propter caſum captiuita-
6 tis. Fallit ſi ſpecialiter eſſet † prohibitũ a cõcedente vt in cõtrario.
a **Venio.** ¶ Ad queſtiões, dicitur, quod Epiſcopus poteſt
vẽdicare [a] res iſtas. Quero cuius eccleſie ſunt iſte
res, que poſſunt ab epiſcopo vendicari. Dicunt quidã quod erãt
7 res eccleſie epiſcopatus, hoc eſt verũ. † Vel melius etiã ſi erant res
eccleſie cuiuſcunqꝫ ſibi ſubiecte, ipſe habet vẽdicare pro illa eccle-
ſia, ar. de alie. ⁊ emphy. §. ⁊ quoniam cognouimus, ⁊ vide gl. ⁊ nota
8 eam rogo te. † Et ſic Epiſcopus poteſt agere pro rebus eccleſiarũ
ſibi ſubiectarum. ¶ Idem dicendũ eſt de abbate maiore, qui po-
9 teſt agere pro † rebus aliarum capellarũ. ¶ Tamen eſt aduerten-
10 dum, quod ſi cõcurreret rector illius † eccleſie, ⁊ ſuperior, preferre-
tur ille rector, cuius principaliter intereſt. arg. l. ij. §. fin. cum l. ſeq. ff.
ad le. Iul. de adult. ¶ Item eſt aduertẽdum, quod iſte Epiſcopus
cũ agit pro predicta capel. quod debet agere nomine illius capelle
11 † non ſuo nomine, ſicut dicimus in cõiuncta perſona, que agit pro
coniũcta perſona, arg. l. ſed ⁊ he, circa princ. ff. de proc. ¶ Sic etiã
12 quilibet † ſuperior poteſt agere pro rebus ſubditorum, tene mẽti.
¶ Secũdo quero, dicitur hic, quod nullam habet actionẽ contra
13 eccleſiam, quero nunquid † contra economũ poſſit habere actionẽ
Gloſſ. dicit quod intellige vt dixi. s. cod. auth. qui res iam dictas.
¶ Tertio quero, dicitur hic, quod competunt plures actiones in
rem, condictio ex lege, ⁊ in factum actio, quero in quibus caſibus?
14 † Gl. hic, reſpondet ſolenniter, quod in diuerſis caſibus competit.
Nam actio in rem competit, ſi res extat: condictio ex l. iſta, vel ſine
cauſa, quãdo ſunt conflata vel mutata, actio in factum, quãdo res
omnino eſt extincta, ⁊ vide iſtas gloſſ. ¶ Iuxta hoc quero, quid ſi
b actor ignoret [b] an res ſit mutata, vel cõſumpta, vel extet? Reſpon-
15 deo, tunc admittitur libellus alternatiuus, quia peto † eum con-
demnari ad rem vel ad eius materiã, ſi extet, vel ad eſtimationem.
arg. l. ij. §. quia autem. ff. quo. le. ¶ Quero dicitur hic quod actio in
factũ eſt introducta in varijs iuris articulis, qui ſunt iſti varij arti-
16 culi. † Gl. hic enumerat, ⁊ bene. ⁊ tractat de hoc ff. de preſcrip. ver.
ſuper rub. Nos dicimus in l. ex placito. j. de rer. permu. Et dicitur
c hic, quod pro redemptione captiuorum [c] poſſunt vendi res ſacre.
17 Nunquid pro alimentis † pauperum poſſint vendi res ſacre? Gl.
determinat quod ſic, ⁊ bene. arg. l. illud. s. eo. tene mẽti eam. Venio
ad finem legis, dicitur, quod hec lex extenditur ad lites pendẽtes.
Contra in auth. vt cum de app. cog. in princ. Glo. reſpondet quod
non extenditur ad lites pendẽtes per appellationem, ſed ad lites
principales ſic, ⁊ ideo eſt, quia ſic eſt hic expreſſum, alias lex non
extenditur ad preterita, vt l. cum lex. ff. de leg. ⁊ j. eo. tit. l. leges. Ad-
18 uerte, quia dico † quod licet lex imperialis ⁊ communis poſſit ad
19 pendentes lites extendi, † tamen ſtatuta, ⁊ reformationes ciuita-
tum non poſſunt extendi ad lites pendentes, etiam ſi hoc expreſſe
dicatur, Tex. eſt in auth. in medio litis non ſie. ſacr. iuſſio. in princi.
Et hoc ego pono in Lommes populi, quod tene menti, ⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Epiſcopus poteſt vendicare. Adde Bart. in l. j. §. ſi. in
ſi. ff. de ope. no. nun.
b ALEX. ¶ Ignoret. Adde Bart. in l. ſi quando. j. vnde vi. ⁊ Bal.
hic, ⁊ in l. quod indebitum. ff. de condi. inde.
c ALEX. ¶ Captiuorum. Adde ſimilem ⁊ optimam gloſ. in l. que
propter neceſſitatem. ff. de reg. iur. ſed nũquid vendicet ſibi locum
lex iſta etiam in captiuis, vel carceratis pro maleficio, vide quod
not. Bald. ⁊ Imo. ⁊ Moder. in l. quamuis, ⁊ in l. ſequen. ff. ſol. mat.
⁊ eſt de hoc gloſ. in c. ſacrorum. xij. q. que hoc not. decidit, quam ſe-
quitur Bald. in l. illud. in prin. l. eo. ⁊ in d. l. quamuis.

AVTHENT.

2 ☞ Eſtimatio vaſis ſacri fit reſpectu materie, ⁊ forme, non quali-
tatis ſacre.
1 **PReterea.** † Quero vtrum vaſe ſacro conflato
remaneat ibi aliquid ſacri? Gloſ. vi-
detur determinare quod non, ⁊ bene. ¶ Secundo que-
ro quomodo poterit vendi, cum eſtimationem non reci-
piat, vt ff. de re. diui. l. in tantum. §. ſacre. Dicit gloſſ. fiet eſtimatio
2 † prout poterit fieri reſpectu materie, ⁊ forme non reſpectu illius
qualitatis, quia ſacra, ⁊c.

LEX XVIII.

1 ☞ Falcidia non detrahitur ex legato facto eccleſie.
a **SAncimus res.** [a] Glo. premittit ad eui-
dentiam quedã per que
faciliter hec lex intelligitur ⁊ breuiter dicit, Eccleſia ha-
bet immunitatẽ a lucratiuorum inſcriptione hoc dicit.
Sicut videtis hic ab eccleſia curata, nõ detrahi ſuam portionem,
ita hodie eſt generale ſtatutum, quod ab eccleſia non detrahitur
2 Falcidia, † vt j. ad legem Falcid. authen. ſimiliter, ⁊c.

ADDITIO.

a AND. BARB. ¶ Sancimus. Vide domi. Anto. in c. non mi-
nus. de iureiuran. ⁊ quod dicit per iſtum tex.

LEX XIX.

1 ☞ Preſcriptio contra eccleſiam, ⁊ ciuitatem in quatuor caſibus
non currit, niſi centum annorum.
4 Actio in rem, competit Eccleſie pro rebus inuaſis, ⁊ venditis.
5 Dominum in eccleſiam abſque traditione tranſit.
7 Ius diuinum duobus modis ſoluitur.
11 Imperator poteſt donare in immenſum.
12 Rebus eccleſie ciuitatis, vel fiſcalibus quanto tempore preſcri-
batur, remiſſiue.
13 Seruus principis quanto tempore preſcribatur.
14 Vie publice, ⁊ platee nullo tempore preſcribuntur.
15 Actio perſonalis, ⁊ hypothecaria cum rei vendicatione, concur-
runt fauore eccleſie.
18 Eccleſia, ⁊ ciuitas ſunt priuilegiate in preſcriptione, ⁊ acquiſitio-
ne dominij, ⁊ in actione in rem per hanc legem.
20 Statutum quod non liceat alicui forenſi vendere valet.
21 Diſpoſitio huius l. an habeat locum contra tertios poſſeſſores.
22 Eccleſia, ⁊ ciuitas ſi emit, pretio non ſoluto, habet dominium.
24 Res ſi vendatur duabus eccleſijs prima prefertur, licet ſecunde
fuerit res tradita.

a **VT inter diuinum** [a] Primo ponit ſta-
tutum, in quo con-
cedit priuilegium circa preſcriptionem. Secundo illud
recapitulat, ⁊ declarat. Tertio, concedit priuilegiũ circa
actione. Quarto declarat ad quos caſus hec lex porrigatur. Se-
cunda ibi, ſine itaqꝫ. Tertia ibi, in his autẽ. Quarta ibi, hec autem
b omnia. Breuiter hoc intendit, Eccleſia, ⁊ ciuitas [b] in reb. relictis
iure hereditario legatis, donatis, ⁊ vẽditis habet priuilegiũ circa
preſcriptionẽ, ⁊ in dominij acquiſitione habet perſonalẽ hypothe-
1 cariã, ⁊ in rem actionẽ. h. d. hec lex. ¶ † Not. quod in quatuor caſi-
bus contra eccleſiam, ⁊ ciuitatẽ non currit preſcriptio niſi centum
2 annorum. ¶ † Secũdo no. quod eccleſia, ⁊ ciuitas equiparantur [c].
c Item no. quod centũ anni ſunt longiſſimũ vite † tẽpus [d]. ¶ Item
3 not. quod pro rebus inuaſis, ⁊ venditis [e] competit eccleſie † actio
d in rem, ⁊ ſic habet † dominium abſqꝫ traditione, quod eſt mirabil.
4 ¶ Item not. in ſi. quod infinitas † eſt euitanda. Vidiſtis de hoc in
e l. j. j. de ſenten. que pro eo quod intereſt. ¶ Venio ad apparatum [f].
5 Et breuiter opp. quod ius diuinũ dicitur, quod eſt factum a Deo,
6 vt Euangelia, ⁊ ſimilia, vt s. de ſumma trinitate l. j. ſed hic aliter ac-
f cipitur, quare male glo. ſoluit. Dico † quod ius diuinum aſſumitur
7 duobus modis. Vno modo ab authore, vt in contrario. Alio mo-
do ab effectu ſeu materia, ſuper qua fit diſpoſitio, ita loquitur hic.
¶ Secundo opp. quod ius publicũ dicatur illud, quod cõſiſtit in
ſacris, ⁊ ſacerdotibus, vt l. j. §. publicũ ius. ff. de iuſt. ⁊ iure? Reſpõ-
8 deo, † quod ius publicum poteſt accipi multis modis. Vno modo
illud quod ſuam vtilitate affert omnibus in publico. Ita loquitur
contrarium

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

cõtrarium. Alio modo accipitur publicum ſcilicet Imperij. Alio
modo publicum, ſcꝫ ciuitatis Romane, vt l. eum qui. in gl. de ver⸗
g bo. ſignifi. Alio modo publicum cuiuſlibet ciuitatis, ⁊ municipij,[g]
vt ff. de publ. l. ſed ⁊ hi. §. j. ⁊ ita ſumitur hic. ¶ Et ideo puto, quod
9 lex iſta habeat locum † pro reb. alicuius caſtri, in quatuor caſib.[h]
h hic poſitis. ¶ Item oppo. dicitur hic, quod infinitas eſt euitan⸗
i da.[i] Contra in auth. de non alie. §. ſi minus. Sol. hic † ponitur infini
10 tas propria que eſt euitanda, ibi vero infinitas ſumitur pro qua⸗
dam immenſitate, que tamen reducitur ad terminũ ⁊ menſuram
11 ſecundũ qualitatem perſone donantis, tamen ibi dicitur † qđ Im⸗
perator poteſt in immenſum donare. ¶ Secundo opp. ad idẽ ff.
de in litem iurã. l. videamus. §. iurare. Solutio, licet ibi pars iuret
in infinitum, tamen reducitur ad finitatem, ⁊ ad terminũ pretaxa⸗
tionis iudicis. ¶ Tertio oppo. de l. ſi ita ſtipulatus fuero a Seio.
de fideiuſſori. Solutio. Ibi verba ſtipulationis ſapiebant infinita
tem, tñ reducuntur ad finitatem, ⁊ menſurã. De hoc an infinitas
euitetur, Cy. recitat in l. j. de ſenten. que pro eo qđ intereſt. Ego po
no in l. ſi finita. circa princ. alias. ⁊ l. qui bona §. fi. de damno infect.
¶ Quarto oppo. dicitur hic quod habet locũ preſcriptio cẽtum
annorum in reb. eccleſie, ⁊ ciuitatis. Contra ff. de diuer. ⁊ temp. pre
ſcriptio. l. in omnib. Glo. dat hic multas ſolutiones, vna quod ibi
loquitur in reb. fiſcalib. hic in reb. ciuitatis. Alij dicunt qđ illa cor
rigitur per iſtam, q: in alijs caſib. loquitur. Alij dicunt qđ hoc ha
bet locum in quatuor caſib. tantum, ⁊ habet locũ in reb. ciuitatis
alicuius. non in rebus fiſcalib. Quanto aũt tẽpore preſcribantur
12 res fiſcales. † glo. ⁊ doc. tractant. j. de quadri. preſcrip. l. j. ⁊ d. l. in om
nib. de diuer. ⁊ tempo. preſcrip. ⁊ ibi dixi. ¶ Oppo. de fun. reipubli⸗
ce. l. eum. vbi preſcribitur xxx. annis. Solutio. Ibi loquitur in ſer⸗
13 uo principis. † hic loquitur in re ciuitatis, hec eſt vera. ¶ Itẽ op⸗
po. de l. preſcriptio. j. de ope. pub. Solutio. Ibi loquitur in his re⸗
14 bus que ſunt in publico vſu, vt via †, ⁊ platea, que nullo tpe pre⸗
ſcribuntur. ¶ Venio ad finem legis, oppo. res ſua nemini eſt obli
k gata,[k] vt l. neqꝫ pignus de re. iur. Cũ igitur habeat actionẽ in rem
que competit domino, vt l. in rem. ff. de rei vẽ. ⁊ ſic eſt dominus, nõ
põt habere hypothecariam. ¶ Item eodem modo opp. perſona⸗
lis, ⁊ in rẽ non poſſunt competere pro eadem re, vt Inſti. de actio.
§. ſic itaqꝫ. quõ ergo conceduntur hic iſte due actiones? Sol. poſ⸗
15 ſumus † dicere quod hypothecaria competit in alijs reb. concedẽ⸗
l tis[l] vel relinquentis, non in ipſa re, cuius quis habet dominium.
Item perſonalis competit, quando quis noluit eligere actionẽ in
rem, vt no. Inſt. de leg. §. ſed noſtra. Vel dic melius, quod hic com⸗
16 petit dominium de iure ſpeciali, ⁊ ideo non † excludit beneficiũ iu⸗
ris cõmunis, vt l. in bello. §. ſi quis ſeruũ. ff. de cap. ⁊ poſt. re. ⁊ ideo
cõpetit etiam in ipſa re hypothecaria, ⁊ perſonalis, quando cũ rei
vendicatione cõcurrunt. Iſta fuit opi. do. Alber. de Sali. quã po⸗
nit Cy. in l. j. C. commu. de leg. ¶ Oppo. rei vendite nõ tradite, non
acquiritur dominiũ, vt l. ſi ager. ff. de rei ven. ⁊ l. traditionibus. j. de
pac. ergo actio in rem nõ poteſt competere. Huius timore dicunt
quidam, quod hic dicitur de actione in rem, referatur tantum ad
res legatas, ⁊ ita tenebat Azo, que opin. non eſt vera, per text. qui
* dicit, in omnibus ⁊c. j.* in omnibus ſupradictis. Dicẽdum eſt er⸗
m go, quod ſpeciale eſt[m] † in eccleſia[n] * ⁊ ciuitate, quod † ex ſolo con⸗
n tractu, ⁊ ſine traditione transferatur dominium, ⁊ per conſequens
* cõpetit actio in rem. ¶ † Et ſic ſunt priuilegiate ciuitates, ⁊ eccle⸗
17 ſie per hanc l. in tribus, ſcilicet in preſcriptione, ⁊ acquiſitione do⸗
18 minij, ex dictis cauſis, ⁊ in actione in rem. Vide gl. ⁊ no. eam, ⁊ vide
o quod in iſtis quatuor caſibus acquiritur dominiũ ſine traditione[o].
¶ Ex hoc concludo, ſtatutum eſt in ciuitate iſta, quod venditio,
vel alienatio non poteſt fieri eccleſijs, ⁊ perſonis, nõ ſubiectis, va⸗
p let ne iſtud ſtatutum? Reſpondeo[p], non, quia eſt cõtra libertatem
19 Eccleſie. Probo † quia illud eſt cõtra libertatem eccleſie, quod eſt
contra priuilegia conceſſa eccleſijs, vt in aut. caſſa. ſ. eo. ſed hoc eſt
conceſſum eccleſijs, vt poſſint emere, ⁊ ex ſola emptione etiam ſine
traditione dominiũ acquirant, vt patet hic. Ita determinauit do.
Oldr. in publica diſputatione, quod no. ⁊ tene menti. Statutũ au⸗
20 tem † quod non liceret alicui forenſi vendere, iſtud bene valeret.
Caſus eſt infra, non licere metropo. l. j. lib. xj. ¶ Venio ad pen. glo.
que eſt hic, que ponit aliquas queſtiones bonas, dicitur hic quod
iſta lex habet locum cõtra principales, ⁊ eius fideiuſſores, vel ſuc⸗
21 ceſſores, quero ſi agatur contra alios. † Gl. dicit, quod tunc repel⸗
letur Eccleſia preſcriptione minori. Et vide gloſ. ſuper verbo, mo⸗
ueatur, que multum facit. Quero quid vult dicere hec gl. Reſpon⸗
deo: quia vos ſcitis quod petitio hereditatis non datur contra ti⸗
tulo poſſidentẽ, vt l. regulariter. de peti. hered. ⁊ ideo eo ipſo quod
haberet aliquis bona hereditaria aliquo titulo, repelleret eccleſiã
agentem illa actione. ſed alie actiones, de quibus hic loquitur, ſci⸗
licet actio in rem, datur contra quemlibet poſſidentem, ⁊ ideo ille
poſſidens eſt principalis ipſe. Idem in hypothecaria in rem, vt l.
de eo. in fi. ff. ad exhib. vnde ſemper habet locũ preſcriptio, de qua
loquitur hec lex. ¶ Quero, quid ſi eccleſia emit, ⁊ pretium nõ ſol⸗
q uit,[q] an habeat dominium. Gl. quod ſic, † quia hic debet intelligi,
22 quod in eo caſu eccleſia ⁊ ciuitas habent dominium ſine traditio⸗
ne, quo caſu, priuatus haberet traditione facta. Et vide gloſſ. que
23 hoc dicit, ⁊ bene. ¶ Querit glo. † vtrum poſſeſſio transferatur ſine
r traditione[r]. Gloſſ. dicit quod non. vt l. denique. ff. ex qui. cau. ma.
quod not. ⁊ illis caſibus, in quibus dixit lex transferri dominium
poſſe ipſo iure non tamen transfertur poſſeſſio. Idem not. in l. cum
duobus. §. idem reſpõdit. ff. pro ſoc. ⁊ de publ. l. commiſſa. ¶ Que⸗
ro; quid ſi vni eccleſie rem vendidit, ⁊ pretium ſoluit eccleſia, rem
tamen venditor eccleſie non tradidit, ⁊ poſtea vendidit ⁊ tradidit
alij eccleſie, que eccleſia erit potior. Videtur quod ſecũda, cui erat
24 facta traditio, vt l. quoties. j. de rei vendi. † Cõtrarium eſt veritas,
quia potior eſt prior propter dominium iam tranſlatum, quod eſt
s ſine traditiõe queſitũ. Iſta lex corrigitur per aut. quas actiones[s].

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Ut inter diuinum. Quero hic in tex. Codicis mei, qui
habet multa, ⁊ adde hic quod dicit Ful. ⁊ Bald. per glo. paruam
hic, quod ſingularis ſucceſſor preſcribit contra ciuitatem ſpatio
x. vel xx. anno. etiam in quatuor caſib. huius l. quia hec l. loquitur
in ſucceſſore cum vitio non in ſucceſſore ſingulari, quod bene not.
ſecundum eos. Sed Bart. illam gl. aliter intelligit. j. ad fi. huius l.
Item limita in preſcript. huius l. tam in eccleſia, quam in ciuitate
in re que eſt pleni dominij, ſecus ſi quaſi dominij ſecundum Bald.
⁊ Ang. in l. ij. in fi. j. ne rei domini. vel templo. quod bene not. Item
fallit in actionib. perſonalib. que preſcribuntur ſpacio dato a iure
ciuili. Item in actionib. que clauduntur ſemeſtri tẽpore, vt redhi⸗
bitoria, ⁊ quanto minoris. Iſta eſt gl. ⁊ ibi Abb. in c. cum cauſa. de
empt. ⁊ vendi. Ex oppoſito. Sed quid in vſucap. triennali in rebus
mobilibus? an ſit aliquid mutatũ in eccleſia quo ad bona mobilia
eccleſie vſucapienda? vide Bar. hic in princ. per Ioan. And. in c. j.
de in integ. reſti. in nouel. tetigit Bal. in l. ij. C. ne rei domi. vel temp.
⁊ Ang. in l. j. de anna. exceptio. Item quid in rebus clericorum, an
in preſcriptione gaudeant priuilegio eccleſie. do. Ant. in c. ſi dili⸗
genti. de preſcriptio. concludit quod ſic, allegat duas gl. in c. quan⸗
quam. de cenſibus. in vj. ⁊ xvj. q. j. in c. poſſeſſiones.

b P. PAV. P. ¶ Ciuitas. Et quod iſta diſpoſitio procedat etiam in
villis, ⁊ caſtris, vide Comen. conſil. clviij. vbi loquitur de quadã ci⸗
uitate. Vide etiã in l. Reſpublica. C. ex quib. cauſis ma. vide Alex.
late in l. ſi finita. §. ſi de vectiga. ff. de dam. infec. Item an diſpoſitio
huius l. habeat locum in fideicõmiſſo vniuerſali, quia loquitur in
legatis, ⁊ in hereditate, vide Alex. conſi. cxcix. ad finem, ⁊ conſi. cc⸗
xxiij. poſt prin. ⁊ conſi. cccxc. ad fi. Pau. de Caſt. conſil. cxxxiij. ad fi.
Alex. ⁊ Mod. in l. j. §. ⁊ quoties. ff. ad Treb. Item an habeat locũ
in alia pia cauſa preter eccleſiam, vide in apoſt. prope finẽ huius l.

c ALEX. ¶ Equiparantur. Hoc voluit Bal. procedere non ſolum
in caſu iſto, ſed etiam in alijs, vt ipſe no. in l. fructus. ff. ſolu. matri. ⁊
Imo. ibi ſentit contrarium. Et an quod hic dicitur in ciuitate, ha⸗
beat locum in caſtro ſiue villa, gloſſ. ⁊ Bart. tenuerunt quod non
in l. ſi finita. §. ſi de vectigalibus. ff. de dam. infect. vbi vide que ſcri⸗
pſi, vbi plene poſt doc. examinaui concludens quod ſic. ¶ Adde
quod Pau. de Caſt. hic dicit, quod dominium etiam hodie tranſit
in ciuitatem abſque traditione.

d POMA. ¶ Tempus. Vide autem an hoc locum haberet in re⸗
bus permutatis Nicol. de Nea. in l. fi. j. de predi. cur. lib. x.

e POMA. ¶ Venditis. Vide aliter per Alex. conſi. j. vol. v. Barb.
conſi. xliij. vol. j.

f ALEX. ¶ Venio ad apparatum. Et ſic eccleſia habet dominium
abſque traditione quod eſt mirabile. Et ſic iſtum caſum adde alijs
no. in l. pen. j. ad Treb. vbi transfertur ipſo iure ſine traditione do⸗
minium. Et adde quod licet ex tit. donationis transferatur domi⸗
nium in eccleſiam ſine traditione, non tamen transfertur poſſeſſio,
vt no. gl. in c. ij. in gl. fi. ad fi. de conſue. ⁊ quod not. in l. cum heredes.
de acqui. poſ. ⁊ quod habetur j. tit. j. l. raptores. Fallit niſi conſue⸗
tudo hoc induceret. c. ij. ⁊ ibi doc. de conſue. licet Arch. vt referunt
ibi doctores tenuerit quod etiam ſine conſuetudine ex ſolo tit. do⸗
nationis in eccleſiam transferatur dominium ⁊ poſſeſſio per d. c. ij.
⁊ male, hoc tamen fallit in caſu l. ſi adoptauero. cum ibi not. ff. de
prec. dixit tamen Ioan. And. in d. c. ij. quem ſequitur do. Ant. ⁊ do.
Flora. quod licet in eccleſia ex ſolo tit. donationis trãſferatur do⸗
minium, non tamen transfertur Publiciana, quia hoc non eſt iure
cautum, ⁊ ſumus in exorbitantibus Spec. in ti. de emphyt. §. nunc
aliqua. verſ. lix. facit quod habetur in regula, cui licet de re. iur. li. vj.
⁊ Imo. ibi dicit, hoc verum, ſi dominus non habet Publicianam:
quia poſſidebat ſine titulo, ⁊ bona fide. Nam oportet quod tunc
eccleſia acquirat Publicianam ex traditione ſibi facta cum tit. l. j.
ff. de pub. ⁊ quod habetur in c. Abbate ſane. de re iud. in vj. ſecus ſi
donans habuiſſet Publicianã, vt quia poſſidebat cum tit. ⁊ bona
fide, quia tũc ex ſolo cõtractu tranſibit Publiciana in eccleſiã per
regulam l. clamibus. de cõtrahen. emp. ⁊ q: iſtud videmus in lega⸗
to. l. j. ⁊ ij. l. cum ſponſus. §. j. ⁊ ibi per Bar. de public. ſecundũ Imo.

Et certe credo iſtam eſſe veriorē,⁊ quando transferatur dominiū ſine traditione,vide quod no.Bar.in aut.ingreſſi.ꝰ.eo.⁊ vide bar. hic in fi.Et ad id ꝙ ꝰ.dixi,ꝙ in eccleſiam transfertur dominiū ſine traditione,non tñ Publiciana,tenet Bal.in l.quoties.de rei vēd. Et an priuilegium iſtius legis ꝙ tranſeat dominium in eccleſiam ſine traditione habeat locū in vna eccleſia magis quam in alia eccleſia dixi poſt Bal.in l.quoties.de rei vendic. ¶ Adde ꝙ ex donatione transferatur dominium in eccleſia ſine traditione. Oldr. conſi.cclxxix.

g ALEX. ¶ Ciuitatis,⁊ municipij. Facit ad predictam l.Stichū. cum l.ſeq.quibus ex cau.ma.⁊ Bal.hic quem vide.

h POMA. ¶ Caſib.Uide in ſimili Alex.conſi.j.vo.iiij.⁊ vide etiam ad hanc l.Alex.conſi.xxiiij.vo.v.vbi dicit quod contra Imperatorem etiam preſcriptio centenaria requiritur.

i ALEX. ¶ Infinitas eſt euitanda.Cōtrariū tꝫ Bart.in l.ſi finita. §.ſi de vectigalibus,circa princ.ff.de dam.infe.⁊ ꝙ not.in §.ex hoc edicto.in eadē lege.P.PAV.P. ¶ De materia infinitatis vide latiſſime Alex.poſt.Bar.in l.qui bona.§.fi.ff.de dā.infec.Fel.in c.lꝫ. el.vlti.extra de teſt.declara tamē niſi eſſent illa verba,toties ⁊ quoties,⁊c.Alex.conſi.cxlv.in ij.vo.ſed Iaſ.hic dum loquitur de prorogationib.cōpromiſſorum vult contrarium.Uide Bertac.in verbo,compromiſſum.

k ALEX. ¶ Eſt obligata.Adde Bar.in l.j.cōmu.de leg.ſꝫ Bart. tenet contrariū in l.j.in fi.ff.de leg.j.vcꝫ,ꝙ concurrat actio in rem cum hypothecaria pro eadem re,vide in l.in reb.⁊ ibi per Bal.⁊ in l.j.ver.contra hoc ȷ.de iure dot.⁊ qđ ibi etiam Bal.not.

l ALEX. ¶ Rebus concedētis.Et cōtra videtur Bar.in l.j.C.cōmu.de leg.⁊ ibidē Bal.ꝙ pro re legata,non cōpetat hypothecaria Bar.aūt in l.j.in fi.ff.de leg.j.dicit idē ꝙ hic,⁊ ibi Pau.de caſ. idē.Ad l.neqꝫ pignus.reſpondit Bal.⁊ fuit reſponſio Alberic.de Salinis ſm eum.Et an iſtud ſit verum veniet dicendū,⁊ an poſſit agi hypothecaria pro iſta re in qua habet dñium cōtra poſſidentem,⁊ dicas ꝙ ſic,qꝛ dato qđ dominium ſit legatarij,non tñ poſſeſſio,vt patet rñſiō notabilis per gl.in l.cum duob.§.idē reſpon.l.ij. ff.pro ſoc.⁊ hic,vñ nihil repugnat,ꝙ poſſeſſio ipſo iure poſſit etiā hypothecari,non tamen proprietas rei, tanquam legatarij.Et ſi quis dubitat an poſſeſſio poſſit hypothecari,vide Bar.in l.elegā ter.in ver.Sed contra hoc.ff.de pig.actio.Pro hoc facit,qꝛ videmus quod res poteſt locari tam reſpectu poſſeſſionis quam proprietatis.Quero,vtrū pro liberatiōe legata cōpetat hypothecaria actio,⁊ an poſſet agi hypothecaria, puta dico mihi aſſignari aliquā rem in cauſa pignoris,vel hypothece, donec fuero liberatus per hypothecam.Imo.in l.j.de leg.j.allegat vnam glo.in l.j.C. cōmunia de leg.Addo aliam in §.noſtra.inſti.de leg.⁊ aliam in l.ij. C.communia de leg.que allegat l.j.§.ſi debitori.ff.vt in poſ.leg.vbi quemadmodum pignus pretorium nō poteſt adaptari,ita nec ciuile, ſcilicet hypothecaria.Cyn.⁊ Bald.in l.j.communia de leg.reprehendunt illam gloſſ.⁊ hoc propter generalitatem illius l.⁊ §.ſi debitori,non probat illud ad quod allegatur.Pro gl.facit alia ratio quam adduco in l.j.C.commu.de lega.quod ratio poteſt eſſe, quia per illam legem fuit inducta hypothecaria, quia plerunque teſtatores,vt ſue voluntates habeant effectum, adijciunt obligationem ſuper omnibus bonis.Unde attenta dicta conſideratione dicti teſtatoris.l.j.ita prouidet,que conſideratio poteſt ita cadere in legato libertatis,ergo,⁊c. Imo.in d.l.j.ff.de leg.j.putat verā eſſe opi.d.gl.quia probatur optime in d.§.ſi debitori, quia ſi nō poteſt ibi cadere pignus pretorium, quia lex arctat talem debitorem ad preſentandum fideiuſſorem de implendo legato relicto pro liberatione,⁊ ſicut ibi non arctat,ita nec in caſu noſtro debet arctare, vt poſſit admiſſionem in poſſeſſionē procedi. Mihi in puncto iuris placet opi.Bal.⁊ Cy.in d.l.j. Reſtat ſolum reſpōdere ad §.ſi debitori.qꝛ videtur ꝙ ibi ſit alia ratio,quā in caſu noſtro.Nam grauior quidē eſt preſtatio fideiuſſoris,quā ſit ſola hypothecatio particularis.in l.filio.in ver.mediocri.vt leg.no.caue.ideo nō ſequitꝰ ibi tex. voluit grauare heredē ad preſtationē fideiuſſoris:ergo eadē ratione nec ad hypothecā,qꝛ eſt falſum,qꝛ non eſt vnde grauamen fiat.

* CLAV. DE SEISS. ¶ Dicendū. Aduerte ꝙ nedū ex vero titulo transfertur dominium in eccleſiam, ſed etiam ex ficto, ⁊ preſumpto, ſecundum Bar.in l.ſi rem aliquam.ff.de acqui.poſſ. ⁊ ibi Alex.poſt alios, ⁊ Bar.in l.cum falſa.ȷ.de iur.⁊ fact.ignor.⁊ Bal. in l.ad probationem,C.locat.

m POMA. ¶ Speciale eſt. Et eſt idem iuribus incorporalibus,vt per Old.conſi.xiij.in ij.q.⁊ ad hoc vide Alex.conſi.j.c.ij.vol.v.vide etiam Panor.in c.cum tu.de conſtit.in princ. P. PAV. P. Secus tamen eſt in principe,quia in commune non transfertur dominium ſine traditione.Bald.in c.j.quid ſit inueſt.Sed ibi loquitur in poſſeſſione,que non transfertur in principem. Secus ergo vult eſſe in domino,vide per eum. Quid autem in conſtitutione principis,an per eum transferatur dominium in alium ſine traditione,vide in l. Ceſar.ff.de public.ad Bart.Item limita iſtam regulam procedere in contractu,ſed ſecus eſſe in voto, vt ſi quis dedicet ſe ⁊ ſua eccleſie, vide Bar.in aut.ingreſſi.ꝰ.eo.⁊ ibi Mod.Item limita iſtam regulam vt dominiū transferatur ſine traditione in eccleſiā, vt per Alex.in l.j.§.per procuratorem.ff.de acquir.poſ. Item an transferatur quaſi dominium ⁊ poſſeſſio,vide practi.Papien.in forma libelli in actione reali.in verbo,iure dominij. Item quod iſta lex loquens de vēditione habeat locum in permutatione, vide Alex.in conſi.dcj.vide Mod.in §.ſed iſte.Inſtit.de actio. Quid autē ſi aliquis recognoſceret rem ab eccleſia, an transferatur in eam dominium,vide do.Franciſ.conſil.xiiij. Et intellige an transferatur ſine traditione ipſo iure,vide que habes in l.item ſi alienā.ff.de acquir. poſſ.ad Bar.Item an per ſolam confeſſionem transferatur dominium in eccleſiā,vide que ſcripſi ȷ.de iur.⁊ fac.ignor.Itē an iſta lex habeat locū in alia pia cauſa,puta ſi inſtituātur pauperes Chriſti, ⁊ dentur executores,vide Bar.in xiij.diſputa.inci.filium adultum. Item iſtud priuilegium non haberet locum in clericis acquirentibus ſibi,non eccleſie.vide Ang.conſi.xlviij.inci.quidā Franciſcus. Item quod in caſu illius legis dicatur habere fortius ius ex contractu,quam vbi requiritur traditio.vide Aret.in l.Pomponius. §.queſitum.in j.no.ff.de acqui.poſſ.Item circa iſtam legē.que ſolet allegari.quod quilibet preſumitur viuere vſqꝫ ad centum annos, adde quod ad tollēdum hanc preſumptionem ſufficit vnus teſtis de viſu,vide Bald.in c.j.ad fin.qui feu.dar.poſ.vide ad Bart.in l. ij.§.ſi dubitetur.ff.quib.mod.teſta.aper.

n ALEX. ¶ Speciale eſt in eccleſia. An autem ex contractu procuratoris eccleſie non interueniente traditione acquiratur dominium eccleſie, Angel.quod non in l.j.§.per procuratorem.ff.de acquiren.poſſeſ.Sed Alex.ibi contrarium tenet.

o ALEX. ¶ Sine traditione. Sed nūquid eodē modo acquiratur quaſi dñium,⁊ ſic publiciana.Dic vt in prin.huius l.poſt Bar.

p ALEX. ¶ Reſpondeo,non.Statutū ꝙ alienatio non poſſit fieri de eccleſijs,vel perſonis non ſubiectis,non valet,⁊ vide Iac.But. in l.aſſiduis.ȷ.qui po.in pig.ha.⁊ in c.fi.de immu.eccl.in vj.⁊ ꝙ habetur per doc.in l.dudum.C.de contrahen.empt.⁊ oſtendit Ang. bene loquens in conſi.xlviij.inci.quidā Franc.per Bar.in l.filiusfa. §.diui.ff.de leg.j. In iſtis terminis dixi poſt Bar.in l.cunctos populos.in v.q.⁊ Bal.hic in contra.⁊ Bar.in d.l.dudum.per Ang.⁊ Imo.in d.§.diui.⁊ ibi vide quod late dixi poſt Bar.in verſi.querō ſi agitur contra alios,⁊c.Sed Bal.⁊ But.hic videntur indiſtincte tenere gl.⁊ dixi ꝰ.in princ.huius l.ſed opi.Bart.mihi placet plus, pro qua mihi videtur caſus recte intuenti, in auth.ibi poſita.vide ibi Bart.in princi, ¶ Adde vltra Ang.d.conſi.videndum.Bald. conſi.cxlviij.j.li.⁊ conſi.ccxlvj.eo.li.⁊ vide Paulum de Caſt.hic.

q ALEX. ¶ Non ſoluit.Adde Bald.hic,qui idem tenet in l.ſi ancillam.de actio.empti.

r ALEX. ¶ Sine traditione.Fallit ſi eſſet conſuetudo quod transferatur,vt no.in c.ij.⁊ ibi per Inn.de conſue. Itē fallit in caſu ſing. no.per Bart.in l.raptores.ȷ.tit.j.⁊ plenius de hoc xvj.q.j.moderamine,⁊ quod dixi ꝰ.in princi.huius legis,⁊ per Bald.in l.licet ȷ.de acquir.poſſeſ.⁊ in l.j.ad fin.ȷ.de rerum permut. Item fallit in caſu, de quo in l.ſi fundum quem.ff.de fun.do.⁊ ibi vide gloſſ.que ponit aliam fallen. ¶ Adde quod in eccleſiam tranſeat fideicom.⁊ poſſeſſio.etiam ſine verbo tradita,tenet Pau.de Caſt.conſi.cxxxiij.

s ¶ Quas actiones.Ad iſtā l.vide He.in c.Abbare ſane.de re iud. lib.vj.vide etiam ad iſtam leg.Fed.in conſil.cvj.ad fi.⁊ Ro.conſi.lx.

AVTHENT.

1 ☞ Eccleſia in preſcriptione non equiparatur minori.
2 Preſcriptio que nam obſtat eccleſie Roma.⁊ alijs eccleſijs.
3 Priuilegiatus quando vtatur priuilegio contra priuilegium.
5 Priuilegia in dubio dicuntur concesſa ad poſtulationem partis.
10 Priuilegium quod preſcriptio non currat niſi centum annorum, ſi habet clauſulam,non obſtante,valet ⁊ nume.11.
13 Eccleſia quando reſtituatur aduerſus preſcriptionem.
14 Eccleſia quando ſuccedit priuato, an in illis bonis habeat priuilegium huius autheuti.
15 Priuilegiatus in preſcriptione ſuccedens non priuilegiato,quando vtatur dicto priuilegio.

a QUas actiones.[a] Cū in lege C. ſit dictū ꝙ actiones cōpetentes eccleſie durarēt ſpatio centū annorū per iſtā aut.eſt reductum ad ſpatiū xl.annorū preſcriptio vero triū vel x.
b annorū in ſuo robore perſeueret ſed ſola romana eccleſia[b] gaudet ſpatio centū annorū. Opp.in aut.vt cum de appe. cog.§.ſi vero liberi,⁊ de ſanc.epiſc.§.pen.Sol. Dicit gl.fallit in illis duob.caſib.⁊ bene dicit gl.Ratio,quia cum ad illam hereditatē vocētur de iure ſpeciali contra ius commune eccleſie,merito ſibi breuius tempus ſtatuitur.¶ Secundo oppo.eccleſie equiparatur minorib.vt l.orphanotrophos.ȷ.tit.j.ſed contra minores non currūt preſcriptio-
1 nes † iſte,vt l.ſicut.ȷ.de preſcrip.xxx.anno.⁊ l.j.⁊ l.ij.⁊ vlt.in quibus cau.in integ.reſtit.non eſt neceſ.Solu.Alij minores ſunt in minori

etate

etate temporaliter, quia ſuperueniente maiore etate finitur minor
etas, ſed eccleſia habet loco minoris perpetuo, merito ne actiones
eccleſie extendantur ad infinitū, ſtatutū eſt hoc tēpus. Ita videtur
velle gl. in ſimili in l. niſi finita. ff. de tut. ⁊ ratio. diſtra. Ad quod fa-
cit ꝙ no. de re. in inte. c. auditis. ⁊ de preſcri. c. ſi diligenti. ¶ Ter-
tio opp. ad iſtum finem quod eccleſia Romana non gaudeat pre-
ſcriptione centū annorū, vt in aut. vnde hec cōſtitutio ſumitur per
2 totam auth. col. vj. † Huius timore glo. que eſt hic dicit quod hec
clauſula hic poſita fuit Guarnerij, nec eſt vera clauſula, q2 etiam
in eccleſia Romana currit preſcriptio xl. annorū, licet de iure ca-
nonico ſecus. ⁊ vide glo. vlt. Contrarium huius no. in rub. que hic
allegatur in gloſſ. ſ. in auth. hec conſtitutio innouat. Nam illa ru.
non facit mentionem de conſtitutione que precedit in vol. aut. ſci-
licet, vt Ro. eccleſia, ⁊c. ſed facit mentionem de conſtitutione iſta.
Illa ergo conſtitutio, vt eccleſia Romana, ⁊c. cum ſit ſpecialis, nō
tollitur per illum text. hec conſtitutio innouat, ⁊c. Et hanc opi. te-
nent oēs doct. noſtri. ⁊ canonizata eſt. Et ſecundū hoc habes tria
iura. Primo iſtud ius, ſecundū quod contra eccleſiā currebat cen-
tum annorū preſcriptio in quatuor caſibus hic poſitis, in alijs nul
lum habebat ius circa preſcriptionem ſecundum iūs auth. in illo
tit. vt eccl. Rom. ⁊c. coll. ij. ſecundum quod preſcriptionem centum
annorum ſtatuit contra eccleſiam Romanā in omni caſu, licet hic
loquatur in quatuor caſibus tantum. Tertium ius eſt in aut. hec
conſtitutio innouat conſtitu. ⁊c. colla. viij. ſecundum quod in omni
eccleſia, excepta Romana, ſtatuitur preſcriptio xl. annorum ⁊ ſic
iſta lex prout loquitur in eccleſia, corrigitur quo ad preſcriptionē.
¶ Uenio ad queſtiones in gl. magna, quero vtrum eccleſia contra
eccleſiam poſſit ſe tueri preſcriptione xl. annorum. Gl. dicit quod
ſic, allegat ff. ex quib. cau. ma. l. fin. licet quidam dicant contrarium.
Iſta queſtio reſidet in hoc vtrū priuilegiatus poſſit vti priuilegio
ſuo contra alium priuilegiatū. Circa quod Pet. vt Cyn. refert po-
nit vnam diſtinctionem ſatis longam. ¶ Tu breuiter aſſume in
c duob. verbis[c]. † Quandoqz queritur vtrū priuilegiatus poſſit vti
3 priuilegio cōtra priuilegiatū eo caſu quo ab ipſo priuilegiato ad-
uerſario ſuo priuilegium cōſequitur, ⁊ iſta non eſt noſtra materia,
dixi vobis in l. fi. j. de fruc. ⁊ lit. expen. Quādoqz quilibet eſt priui-
legiatus principaliter, ⁊ tunc quandoqz quis eſt priuilegiatus ge-
neraliter in genere, ſed non eſt in ea cauſa, de qua agitur, ſed vnus
tantū eſt ibi priuilegiatus, ⁊ tunc vtetur priuilegio ſuo cōtra aliū
priuilegiatū. hic eſt caſus in l. vlti. ff. ex qui. cau. ma. ⁊ eſt caſus que-
ſtionis noſtre. declarabo, licet vtraqz eccleſia ſit priuilegiata in ge-
nere, tamen in caſu, in quo agitur, eſt priuilegiata ſolū eccleſia illa,
contra quam preſcribitur, non illa, que preſcribit. Simile in duob.
abſentibus, vt d. l. fin. ¶ Si vero vterqz eſt priuilegiatus reſpectu
eiuſdem cauſe que agitatur. hec eſt vna regula infallibilis. Si qui-
dem vnus habet priuilegiū potētius altero, ille prefertur, qui ha-
bet potentius. Potentius autem poteſt eſſe, quia vnus certat de
damno, ⁊ alter de lucro, vel quia cauſe concedendi priuilegiū ſunt
fauorabiliores, vt l. verū. §. ſi. cum l. ſeq. ff. de min. Si vero cauſe pri-
uilegij ſunt pares, vel priuilegia ſunt paris potentie, ⁊ concurrunt
ambo equaliter admittātur, vt l. priuilegia. ff. de priuile. c. e. ⁊ inter
ſeipſos potior eſt conditio poſſidētis, vt l. ſi ſeruū. §. de illo. de ver.
oblig. de re. in c. in pari. lib. vj. ¶ Secundo quero vtrū priuilegia-
d tus[d] contra eccleſiā * poſſit vti priuilegio. Hic autē videtur † qđ
* ſic per tit. ff. quod quiſqz iuris. Contrarium determinat gloſſ. quia
4 iſtud non fuit cōceſſum eccleſie ad eius poſtulationē. Quis reue-
lauit hoc gloſ. quod iſtud priuilegium non fuit conceſſum eccleſie
ad eius poſtulationē, ſed proprio motu principis cum de iure pri-
5 uilegia intelligantur † concedi in dubio ad poſtulationē, vt extra
de conceſ. preben. c. j. ſi motu proprio. lib. vj? Reſpondeo. priuile-
6 gia † que conceduntur ſtatuendo legem ⁊ ius generale, intelligun-
tur concedi ex liberalitate, non ad petitionem. hic eſt text. cum iſta
glo. Sed priuilegia ſpecialia in corpore iuris non clauſa, in dubio
intelliguntur concedi ad poſtulationē, vt in contrario. ⁊ non puto
quod eccleſia Nouantulana, que habet priuilegiū quod gaudeat
ſpatio centum annorum, in corpore iuris non incluſum, quod eo-
7 dem iure ipſa contra alios vti debeat, quod no, perpetuo. ¶ Con-
tra primum membrum poſſet admitti probatio in contrarium, ſi
illud generale ius fuit factum ad poſtulationem ⁊ procurationem
alterius. Ita videtur ſentire gloſ. quam habuiſtis j. de fru. ⁊ lit. ex-
8 pen. l. fi. tene menti. ¶ † Quero, lex iſta eſt correcta in eccleſia. vtrū
e ſit correcta in ciuitate[e]. Ioan. quod non, q2 quod nō mutatur ⁊c.
Pla. dicit quod ſic, quia eadem eſt ratio. vide gloſſ. Ultramon. te-
nent opinio. Pla. iſta queſtio voluitur hic vtrum ex identitate ra-
tionis inducatur correctio legis. Breuiter dico quod non. Text.
eſt in l. ſi vero. §. de viro. ſolu. matri. j. de nup. l. ſi furioſi. not. in l. tam
is. §. j. ff. de don. cau. mor. Et ſic concludo opi. Ioan. eſſe veriorem.
9 Ex qua not. † quod ex identitate rationis non inducitur correctio
legis. ⁊ illud quod dicitur ff. de legi. l. non poſſunt. quod leges ex
f identitate rationis[f] trahuntur in argumentum, eſt verum quādo
per hoc contra aliquam legem ſcriptam non veniremus, vt hic.
¶ Quero, vtrum hodie poſſit concedi priuilegium quod nō cur-
10 rat preſcriptio, niſi centum annorum. Gl. dicit quod ſic, † quia res
de facili redit ad ſuam naturam, vt fuit in eccleſia Nouantulana.
Iſta ratio que fit in gl. quia antique forme redditur, non eſt bona,
quia in his que ipſo iure tolluntur, non eſt dare regreſſum ad for-
mam antiquam cum minori ſolennitate, vt ff. de pact. l. ſi vnus. §.
11 pactus. ⁊ ideo † dicunt doct. mod. quod in tali priuilegio deberet
dici, non obſtante tali lege, vt l. reſcripta. j. de preci. Imperat. offer.
⁊ j. ſi contra ius vel vti. publi. l. fi. ¶ Item querit gl. an poſſit con-
cedi priuilegium in genere, quod contra aliquem nō currat aliqua
preſcriptio. Glo. dicit quod non, vt ff. ſi quis cauti. l. ſed ⁊ ſi quis. §.
12 queſitū. Intellige † verum, niſi fuerit dictū expreſſe, nō obſtāte tali
g lege: vt dictū eſt ſ. ¶ Querit gl. vtrū contra iſtas preſcriptiones[g]
h poſſit reſtitui eccleſia[h]? Gl. videtur velle quod ſic, tamē nō firmat.
13 Quidā hic dicunt † ꝙ contra iſtas preſcriptiones lōgas non reſti-
tuitur eccleſia. extra de preſcri. c. auditis. Alij ꝙ reſtituatur. ſed re-
* ſtitutio debet peti intra quadrienniū * tantum, ⁊ iſtud tenebat do.
Pau. de Leaza. in cle. j. de reſt. in inte. ¶ Querit gl. quid ſi eccleſia
i ſucceſſit priuato[i], an vtatur iſta preſcriptione. Hic † in gl. ſunt opi.
14 vide gl. in prin. vel in illo paſſu quādo priuilegiatus in preſcriptio-
15 ne ſuccedit nō priuilegiato. Dic duo verba † breuiter, ⁊ iſtam que-
ſtionē intelligo de priuilegio ex parte eius, cōtra quē preſcribitur.
Dicas ergo ſic, Aut priuilegium, quod habet ſuccedens, eſt tale
quod preſcriptionē extinguit, aut preſcriptionē differt, aut illam
k mutat. Si tollit, tūc non vtitur ſuo priuilegio. Hic eſt caſus[k] in l. ſi
fundū. de fun. do. Si differt, tunc vtitur ſuo priuilegio. Caſus eſt in
l. ſicut. de preſcrip. xxx. ann. Si vero mutat preſcriptiones, ⁊ hic eſt
caſus noſtre queſtionis, nam cōtra priuatū currit preſcriptio x. vel
xx. ann. contra eccleſiam ⁊ ſuccedentem eius priuilegio eſt xl. ann.
vnde non tollitur preſcriptio, nec differtur, ſed ſemper currit. ſed ſi
alteratur in alium modum, iſto caſu pro tempore preterito vtitur
iure priuati, pro tempore futuro iure eccleſie ⁊ ſic priuilegio ſuo.
Unde ſi ponas quod priuatis currāt x. anni, ⁊ ſic eſt completa me-
dia pars preſcriptionis cōtra eccleſiam, alia media pars currit. xx.
ann. vt j. de preſcr. lon. tēpo. aut. quod ſi quis quibuſdā. facit quod
no. in l. apud Iul. §. Marcellus, ff. ex quib. cauſ. in poſſeſ. eatur, ⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Quas actiones. In aut. quas actiones. in prin. Et no.
ad hanc aut. quod licet contra eccleſiā regulariter nō currat pre-
ſcriptio niſi xl. anno. c. de quarta. de preſcript. tamen in actionibus
perſonalibus preſcribitur ſecundum diſpoſitionem iuris ciuilis.
Idem in alijs actionibus, que clauduntur ſemeſtri, anno, vel bien-
nio, ⁊ quāto minoris, redhibitoria, actio de dolo, ⁊ in actionib. pre-
torijs, vel ſimilib. iſta eſt gl. not. iuncto tex. in c. cum cauſa. de emp. ⁊
vendi. quam ibi multū not. do. Abbas pro limitatione fere totius
tit. de preſcrip. facit quod no. Bal. in l. ij. C. ne rei do. vel templo. an
iſta aut. corrigat in preſcriptione triennij. ⁊ dum ſ. queſiui quid de
rebus clericorum, vide Imo. in c. fi. ad fin. de preſcrip. Adde quod
etiam in preſcriptione pauperū, ⁊ eorum iuribus non preſcribitur
minori ſpatio xl. ann. ſecundum Bal. hic per tex. in aut. de eccle. tit.
in §. pro temporalibus. ⁊ vide Bal. hic in prin. gl. ſed an habentes
cauſam ab eccleſia, vel ciuitate, habeant hoc priuilegiū in preſcri-
ptione? dicit quod non ſecundum Bal. ⁊ Ang. in l. ſicut. de preſcri.
xxx. ann. ⁊ Bart. in l. cum ſponſus. §. in vectigalibus. ff. de publi.

b P. PAV. P. ¶ Romana eccleſia. Quod omnia priuilegia con-
ceſſa Romane eccleſie habeant locum in alijs, vide tex. in l. omnia.
in fi. de epiſc. ⁊ clericis.

c POMA. ¶ Aſſume in duobus verbis. vide ad hoc Felin. in c. in
preſentia. ⁊ in c. de quarta. de preſcrip. ⁊ Rom. conſi. clxix. ⁊ Alex. in
l. j. §. ad municip. ff. ad l. Falci. Pan. in c. fi. de iud. ⁊ Capra conſil. iij.
in ij. dubio primi dubij. ⁊ Capra. xxij. in fi. ⁊ lxviij. ⁊ lxxxvj. ⁊ Pau. de
Caſt. cccxvij. ⁊ Barba. xv. volu. iij. ⁊ xxxviij. eodem volumine.
P. PAV. P. ¶ Uide Felin. in c. de quarta. extra de preſcrip. ⁊ in c.
in preſentia. extra de proba. Pau. de Caſt. conſi. cccxxviij. De quo
habes in l. inimicorum. j. in quib. cauſ. in integr. reſtit. non eſt neceſ.
pro limitatione huius l. ⁊ Paul. de Caſt. in cōſi. cccxvij. dum ponit
an vniuerſitati cōtra vniuerſitatē detur reſtitutio, vt ſcripſi etiam
in lege Reſpublica. j. ex quibus cauſis maio. Uide Pau. in d. c. in
preſentia. vbi refert dicta Bart. ⁊ ibi vide Decium ſuper gl. fi. poſt
Felinum ibi. Uide Barba. conſi. xv. vol. iij.

d ALEX. ¶ Utrum priuilegiatus. Et an preſumatur motu pro-
prio, vel ad poſtulationem partis, adde Bar. in l. j. ⁊ quod ibi dixi
poſt eum. C. de pe. bo. ſubla. lib. x. ⁊ Bart. in l. iij. in princip. ff. quod
quiſqz iur. Et de hac clauſula, motu proprio, adde no. maxime poſt
Bart. in l. quidam conſulebant. de re iudi. ⁊ not. in l. ſi non ſpeciali.
j. de teſta. licet Bal. ibi de hoc nihil dicere videatur. ⁊ in auth. hoc
inter liberos. C. de teſt. ⁊ in l. ſi quis in prin. teſt. de leg. iij. ⁊ vide glo.
in ver. facta. ⁊ Imo. ſuper ea. in cle. ij. de offic. ordi. ⁊ an motus pro-
prius tollat nullitatem, ⁊ defectum intentionis, vide gl. ſing. in ver.

directas.in clem.per literas.de preben.⁊ ibi Jmol.an motus proprius ampliet gratiam, vide etiam gl.in ver.validam.⁊ gl.fi.in cle. ſi Romanus.de preben. Et an motus proprius tollat inhabilitatem,⁊ an inducat diſpenſationem,vide Jmo.in cle.ij.de rer.permu. in notabilibus.Et an conceſſio motu proprio ſit latiſſime interpretanda,⁊ vide do. Anto.⁊ do.Abb,in c.cum noſtris.de conceſ.preb. Et an motus proprius firmet gratiam contra preſumptam voluntatem precedētis, vide late in c.j.de fil.preſbyter.in vj.⁊ in c.ſi propter.⁊ in c.quamuis.de reſcrip.eo.lib.qui dicit,quod vbi eſt motus proprius, non requiritur ſpecialis derogatio. Et quando motus proprius tollat vitium ſurreptionis ⁊ etiā inhabilitatis, vide tex. gl.⁊ doct.d.cle.ſi Romanus.de preben.⁊ dicit Bal.⁊ Ang.in l.ij.in princip.de quadri.preſcrip.quod motus proprius operatur idem quod clauſula, non obſtante. Jtem operatur, quod valeat reſcriptum quod alias a parte non poterat impetrari. ſecundum Bal. in l.fin.j.ſenten.reſcin.non poſſ. Et quando motus proprius tollit vitium ſurreptionis,⁊ firmet gratiā, vide Bal.in l.fi.j.de cri.ſacri.⁊ dicit Bald.in l.imperialis.§.ſi miles.j.de nupt.quod motus proprius principis errantis non facit valere priuilegium.argu.l.quidam cōſulebant.de re iud.⁊ quando preſumatur motus proprius, vide ſing.Bal.in l.nec damnoſa.C.de precib.imper.offer. ¶ Adde de clauſula,motu proprio,vltra Fel.in c.ceterum.⁊ in c.ſi quando. ⁊ in c.ad aures.de reſcrip.Pau.de Caſt.conſi.cclxxx.⁊ Rom.conſi. cccxxvij.⁊ inquantum Bartol.loquitur de eccleſia Nouantulana, opp.⁊ dicit not.perpetuo.adde quod Bald.contra quia illud priuilegium eſt conceſſum Deo, ⁊ contra Deum non debet fieri retorquutio.⁊ hoc dicit Pau.de Caſt.eſſe tutius.

* CLAVD. DE SEISS. ¶ Contra eccleſiam. De hac queſt.per Panor.in c.in preſentia.de probat.

c ALEX. ¶ Jn ciuitate. Et de preſcri.contra ciuitatem vide Bal. in l.ij.C.ne rei do.vel templ.in l.ij.C.communia de vſucap.

f POMA. ¶ Ex identitate rationis. Uide Panormit.conſil.xxix. volu.ij.⁊ in conſi.xj.in j.dubio.eo.volu.⁊ Feli.in c.tranſlato.de conſtitu.Cepol.conſi.lxxij.⁊ conſi.lxxiij.⁊ Bart.conſil.ij.⁊ Barb.conſi. xix.vol.j.Roma.conſi.cl.⁊ Jmol.conſi.lxiiij.⁊ vide Alex.conſil.cxlj. vola.ij.⁊ ſeq.⁊ omnino Anch.vbi declarat,conſil.xciij.⁊ vide etiam Jaſ.in l.poſth.j.de contratab.⁊ Anna.xxvij.⁊ xxx.⁊ lxiiij.Anch.in c.canonum ſtatuta.de conſtit.⁊ Panormit.in d.c.tranſlato.⁊ Are. conſil.xxvij.⁊ Panormit.in cap.fina.de reſcript.⁊ Capram conſil. dcccclxxxix.alias xcviij.⁊ Aret.clx.⁊ clxiij.⁊ Jaſ.in l.j.j.qui admit. ⁊ in l.emancipata.eod.tit.

g POMA. ¶ Preſcriptiones. Uide Panor. conſil.xxxij.in iij.dubio,vol.j.⁊ Fel.in c.j.in ver.dum ſolenniter.de reſcrip.⁊ Rom.conſ. cxxxij.⁊ conſil.clxvj.⁊ ccccvij.vbi ponit etiam quo tempore debeat peti iſta reſtitutio.⁊ Alex.lxxxj.vol.v.⁊ Socinum cclxvj.

h ALEX. ¶ Reſtitui eccleſia. Sed circa iſtam materiam dubitatur an valeat priuilegium cōceſſum eccleſie ne ſibi poſſit obijci niſi preſcriptio centum annorum ab alia eccleſia,vide Bart.poſt gloſ. in l.ſi vnus.§.pactus.in fin.de pact.⁊ quod not. Cyn.hic in vltima queſtio.⁊ Bart.ſ.proxi.

* CLAVD. DE SEISS. ¶ Jntra quadriennium.Et illud quadriennium non currit probabiliter ignoranti.ita ſing.Bal.in l.falſam.C.ſi ex falſo inſtru.quem refert ⁊ ſequitur Alex.conſ.cxlvj.inc. videtur inſpectis.⁊ conſ.ccxxxj.inci. viſo puncto ⁊ inſtrumentis. idē tenet Card.Florenti.in cle.j.de in integ.reſti.Paul.de Ca.in l.fi. C. de dol.⁊ Panor.conſi.xxxij.in vlt.colum.

i ALEX. ¶ Succeſſit priuato. An priuilegiatus ſuccedens non priuilegiato vtatur ſuo priuilegio,vide do.Ant.in c.quia U.de iudic.in verſi.venio ad vltimum.⁊ ideo fiſcus ſuccedens priuato vtitur iure priuati.ſed Bal.in rub.j.de priui.fiſci.⁊ tex.in l.cum quidā. §.fiſcus.de vſu.circa fi.limita.no.per Bar.hic ſecundum eleganter notata in l.ſi filius.§.in hac.ver.omnino vide de verb.oblig.

k POMA. ¶ Hic eſt caſus. Uide Alex.in ſimili in l.procurator.j. de edend.⁊ Panormit.conſi.xiiij.vol.ij.⁊ Gemi.in cap.j.§.j.de iure patro.in vj.

De epiſcopis & clericis. Rubr. VI.

Continuatio patet. Uidiſtis ſ.de eccleſijs, ſequitur modo videre de rectoribus earum,⁊c.

LEX II.

1 ☞ Priuilegium quod habent filij clericorum,illud habent etiam mortuis parentibus,remiſſiue.

a OMnis. [a] Per iſtam l.cum gloſſ.videtur quod priuilegium quod habent filij clericorum, quod † illud non habent, niſi viuis parentibus. De hoc dicam j.de iniu.l.fin.⁊ vide gl.que incipit,ante concepti.⁊ notabis eam bene.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Omnis. Not.hanc l. volentem quod conceſſa clericis intelligantur conceſſa eorum liberis ⁊ miniſtris,que multum facit pro not.per gloſſ.in l.reſtituende.in verbo, priuate.j.de aduoc.diuer.iudic.intelligit Roge.in l.ſi finita.§.ſi de vectigalibus,vbi refert Alexand.habere locum in beneficijs, ſecus in priuilegijs,ff.de damno infecto.

AVTHENT.

1 ☞ Jnuadens rem eccleſie poteſt a iudice eccleſiaſtico conueniri.
2 Collecte imponuntur eccleſijs quando predia ſunt tributaria.

a ITem nulla communitas. [a]
1 Not.hic caſum † quod ille,qui inuadit rem eccleſie,poteſt conueniri a iudice eccleſiaſtico. Et vide gloſſ.ſuper verbo, ab eccleſia.que incipit, hoc verum ratione. De hoc plene vide extra de foro compet.c.cum ſit generale.Hoc autem intelligo
2 verū quod nō poſſunt imponi collecte,†niſi predia ſint tributaria, tunc enim imponuntur predijs,non perſone:vt dixi.ſ.tit.j.l.placet, ⁊ videbitis.j.l.prox.⁊ eſt iſta noua conſtit.Fede.⁊ not.bene eam.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Jtem nulla communitas. Facit quod not.per Bart. in l.fin.de conſtitut.princip.vbi propter delictum quis perdit priuilegium fiſci.

LEX III.

1 ☞ Clerici pro predijs tributarijs poſſunt cogi ad tributa.

1 DEijs. Poſſunt ergo clerici pro predijs tributarijs † cogi ad preſtanda tributa. Dicit gloſſ.quod hec lex videtur corrigi per auth.item nulla, quam modo
2 legi,quod non † eſt verum,quia hic loquitur in predijs tributarijs, ⁊ ſic in oneribus realibus, ſed auth.item nulla, in muneribus perſonalibus,ſeu que imponuntur perſone pro rebus vt collecte,vt l. j.§.fin.ff.de mune.⁊ hon.⁊c.

LEX IIII.

OFficiales De hoc habent Canoniſte vnam rubric.extra de obligat.ad ratio.hodie vero quando officialis ſeu curialis efficitur clericus ſeruatur alius ordo,vt in auth.ſed neque.quam ibi vide,⁊c.

LEX V.

a SI quis non dicam. [a] Punitur affectus licet nō ſequatur effectus.hoc dicit breuiter iſta lex, ⁊ vide hic Cyn.

ADDITIO.

a P.PAV.P. ¶ Si quis. Uide Comen.conſ.xcv.ad fi. Uide omnino que ſcripſi ad Bar.in l.ſi is qui cum telo.C.ad l.Cor.de ſic. De pena autem committentis fornicationem cum moniali vide Joan. de Ana.conſ.j. Jtem quomodo,⁊ quando puniatur conatus vide tract.per Feli.quem habes poſt tit.de appel.vbi limitat.

AVTHENT.

1 ☞ Teſtis veritatem pro vtraque parte dicere debet.

a SEd iudex. [a] Not.tex.ibi que nouerint,⁊ ſic pro
1 † vtraque parte debet dicere veritatem. De iſta materia vide Spec.de teſtib.§.ſequitur.verſi. quid de preſby.⁊ eo.tit.§.j.ver.item excipitur quod eſt monachus.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Sed iudex. Uide doct.in l.ij.de eden.vbi Bal.querit an ſi teſtis volens iurare dicere veritatem pro vtraque parte admittatur,⁊ an probet:videtur dicere quod non.⁊ adde no.in c.fraternitatis.in gloſſ.fin.⁊ de teſt.⁊ dicit Bal.in l.preſbyter.j.eo.quod partes poſſunt remittere. Quis autem debeat ſoluere expenſas teſtium,vide Bald.in l.nimis graue.j.de teſtib. Et de forma iuramenti teſtis. Uide Bald.in l.comparationes.C.de fide inſtrumen. in l.ſi quis in hoc ver. Jtem no.quod ad hoc poteſt inquiri per officialem,⁊ eius officio nemine poſtulāte,⁊c. quod etiam inuito accuſatore ſecundum Jnnoc.in c.quia circa fin.de iudi.⁊ poteſt reus puniri quando conſtat de crimine. ¶ Adde, quis debeat ſoluere expenſas teſtium Ang.conſi.ccxl.

LEX VIII.

1 ☞ Falſitas committitur non ſolum dicendo falſum, ſed etiam in tacendo,quod eſt verum.
2 Notarius omittens ponere capitula,⁊ clauſulas debitas in inſtrumento committit falſum.

PResbyteri. Not.quod falſitas cōmittitur non
1 ſolū in dicēdo † falſum,ſed etiā
a in tacēdo[a] quod eſt verū * quod no.contra teſtes,⁊ no
* tarios † omittētes debita ponere capitula in inſtrumē
2 tis.Facit l.ea que cōmendādi.§.fi.ff.de cōtrah.emp.⁊ j.ſi cōtra ius vel vti.pu.l.preſcriptione.⁊ no.j.prox.aut.preſbyter.quod vide hic,⁊c.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Jn tacendo. Circa hoc vide vnum not.verbū Pan.in conſi.xxxiiij.volu.ij.vide etiam vnū ver.Fel.in c.dilecto.in fi.de teſt.

cog.⁊

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK PADERBORN